

MINISTERSTVO
ZEMĚDĚLSTVÍ

MINISTERSTVO
ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

ZPRÁVA O STAVU VODNÍHO HOSPODÁŘSTVÍ ČESKÉ REPUBLIKY

2009

Stav ke dni 31. 12. 2009

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

**Zpráva o stavu vodního hospodářství České republiky
v roce 2009**

Stav ke dni 31. 12. 2009

Zpracoval

Odbor státní správy ve vodním hospodářství a správy povodí
Ministerstvo zemědělství

Odbor ochrany vod
Ministerstvo životního prostředí

Odpovědní redaktoři

Ing. Daniel Pokorný
Eva Rolečková
Mgr. Jana Janková

Produkce a tisk

Tisk Horák, a.s.

Neprodejně

ISBN 978-80-7084-925-5

Jednotlivé kapitoly uvádějí obrázky z dětské soutěže „Putování vody“
pro žáky I. stupně základních škol, pořádané v rámci oslav Světového
dne vody 2010.

Vydalo Ministerstvo zemědělství
Těšnov 17, I 17 05 Praha I
internet: www.eagri.cz, e-mail: info@mze.cz

Praha 2010

Stav ke dni 31. 12. 2009

**ZPRÁVA
O STAVU
VODNÍHO
HOSPODÁŘSTVÍ
ČESKÉ
REPUBLIKY**

**Ministerstvo zemědělství
Ministerstvo životního prostředí**

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

dostáváte do rukou „Zprávu o stavu vodního hospodářství České republiky v roce 2009“, která je letos vydávána již třináctým rokem a vžil se pro ni za tu dobu krátký název „Modrá zpráva“.

Každoročně podává souhrnný přehled o systému vodního hospodářství a péči o kvalitu vod v působnosti Ministerstva zemědělství a Ministerstva životního prostředí a vzniká v součinnosti obou těchto resortů. Obsahuje informace o stavu vod v České republice, o vodohospodářské činnosti a procesech, jež v roce 2009 na úseku vodního hospodářství probíhaly. Všímá si i trendů, jež loňské ukazatele naznačují.

Ministerstvo zemědělství, které působí jako ústřední vodoprávní úřad, vykonává své kompetence ve vodním hospodářství prostřednictvím správců vodních toků, tedy pěti státních podniků Povodí, Lesů ČR, s. p., a Zemědělské vodohospodářské správy (organizační složky státu). Text Modré zprávy přináší podrobnou bilanci aktivit všech těchto institucí za rok 2009.

V roce 2009 bylo území České republiky opět, tak jako v posledních letech již několikrát, zasaženo povodněmi, tentokrát především z přívalových srážek, pro něž se ujal výraz „bleskové povodně“. Hlavní povodňovou událostí roku se staly přívalové povodně na přelomu června a července, které postihly převážně čtyři oblasti – jižní Čechy, Novojičínsko, Jesenícko a Děčínsko. Odpovědné orgány a instituce se proto věnovaly odstraňování povodňových škod vzniklých v tomto roce a přitom plynule pokračovaly v programech na odstraňování následků povodní z let předcházejících. Významnou součástí jejich činnosti představovala rovněž práce na programech budování a zkvalitňování protipovodňových opatření.

V roce 2009 byla ukončena první etapa budování Informačního systému VODA České republiky, který sehraje pozitivní roli v nabídce informací o vodních stavech, srážkách i jakosti vod a dostává se do stále většího povědomí odborné i široké veřejnosti. Nejvíce je využíván za povodňových situací, ale stále častěji je adresa www.voda.gov.cz navštěvována i v situacích méně vypjatých, např. při výběru turistických cílů apod. Koncem roku 2009 začaly přípravy pro druhou etapu budování tohoto systému, jež má být završena v roce 2015.

Péče o vodní přírodní bohatství si vyžaduje starostlivost, úsilí a také odpovědnost vůči vynakládaným prostředkům. Věřím, že „Modrá zpráva“ za rok 2009 přinese všem, kteří se o hospodaření s vodou v České republice zajímají, dostatek informací o této oblasti a že to budou informace v očekávané kvalitě.

Ing. Ivan Fuksa
ministr zemědělství

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

dostává se vám do rukou publikace s názvem „Zpráva o stavu vodního hospodářství České republiky v roce 2009“, známá mezi veřejností spíše jako „Modrá zpráva“. Tato zpráva přináší komplexní přehled o stavu ochrany vod a vodního hospodářství v České republice.

Voda jako základní složka životního prostředí a zároveň základní potřeba lidské společnosti je kompetenčně rozdělena mezi Ministerstvo životního prostředí a Ministerstvo zemědělství. Základem úspěchů dosažených v této oblasti je úzká a konstruktivní spolupráce obou resortů, což dokládá i tato společně připravená zpráva. Bez dobré spolupráce našich resortů by nebylo možné zajistit plánování v oblasti vod, zabezpečit kvalitní monitoring vod, účinnou ochranu před povodněmi, prosazovat státní zemědělskou politiku s minimálním negativním dopadem na jednotlivé složky životního prostředí či realizovat společná geo-environmentální opatření.

Rok 2009 byl významný zejména z pohledu plánování v oblasti vod, které je jedním ze základních požadavků evropské Rámcové směrnice o vodní politice 2000/60/ES. V roce 2009 byly dokončeny plány oblastí povodí. Stěžejní částí těchto plánů a zároveň základními nástroji k dosažení cílů ochrany vod jsou programy opatření. Tyto programy mimo jiné stanoví časový plán realizace jednotlivých opatření včetně strategie jejich financování v prvním plánovacím období, tedy v letech 2010–2015.

Jedním z nejvýznamnějších finančních nástrojů pro ochranu a zlepšování životního prostředí je Operační program Životní prostředí, který v letech 2007–2013 nabízí z evropských fondů více než 5 miliard EUR. Tento program, připravený Ministerstvem životního prostředí ve spolupráci s Evropskou komisí, přináší do České republiky prostředky na podporu konkrétních projektů v řadě oblastí, z nichž nejvýznamnější a také z pohledu objemu financí největší je Prioritní osa 1 – Zlepšování vodohospodářské infrastruktury a snižování rizika povodní, v jejímž rámci jsou podporovány projekty směřující ke zlepšení stavu povrchových a podzemních vod, jakosti a dodávek pitné vody a ke snižování rizika povodní.

V roce 2009 byly zaznamenány dvě povodňové situace, kdy bylo dosaženo třetích stupňů povodňové aktivity. Téma povodní je stále velmi aktuální a v posledních letech se pozornost veřejnosti zaměřuje zejména na ochranu před povodněmi a odstraňování povodňových škod. „Modrá zpráva“ poskytuje zevrubné informace o projektech i finančních zdrojích v této oblasti. A právě i protipovodňová opatření jsou podporována z Prioritní osy 1 Operačního programu Životní prostředí, přičemž na omezování rizika povodní je pro období v letech 2007–2013 alokováno přes 100 mil. EUR. K významné skupině protipovodňových opatření patří tzv. přírodě blízká protipovodňová opatření, pro která lze využít i finanční podporu z Prioritní osy 6 Operačního programu životního prostředí „Zlepšování stavu přírody a krajiny a optimalizace vodního režimu krajiny“. Pro tuto oblast podpory je pro období 2007–2013 určeno cca 224 mil. EUR.

Věřím, že „Modrá zpráva“ za rok 2009 vám poskytne nejen cenné informace o vodě v České republice, ale že také přispěje k rozšíření povědomí o tom, že voda je přírodním bohatstvím, kterého si musíme vážit, že její ochrana a každodenní využívání není samozřejmostí, ale představují řadu činností, které vyžadují vynaložení nemalého úsilí k jejich zajištění.

Mgr. Pavel Drobil
ministr životního prostředí

Obsah

1.	Hydrologická bilance	7
1.1	Teplotní a srážkové poměry	7
1.2	Odtokové poměry	8
1.3	Režim podzemních vod	9
2.	Povodňové situace v roce 2009	11
2.1	Průběh povodní	11
2.2	Odstraňování povodňových škod	11
3.	Jakost povrchových a podzemních vod	13
3.1	Jakost povrchových vod	13
3.2	Jakost podzemních vod	18
4.	Nakládání s vodami	21
4.1	Odběry povrchových vod	21
4.2	Odběry podzemních vod	23
4.3	Vypouštění odpadních vod	24
5.	Zdroje znečištění	27
5.1	Bodové zdroje znečištění	27
5.2	Plošné znečištění	29
5.3	Havarijní znečištění	29
6.	Správa vodních toků	31
6.1	Odborná správa vodních toků	31
6.2	Státní podniky Povodí	33
6.3	Zemědělská vodohospodářská správa	40
6.4	Lesy ČR, s. p.	42
6.5	Vodní cesty	45
7.	Vodovody a kanalizace pro veřejnou potřebu	47
7.1	Zásobování pitnou vodou	47
7.2	Odvádění a čištění komunálních odpadních vod	49
7.3	Vývoj ceny pro vodné a stočné	51
8.	Rybářství a rybníkářství	53
8.1	Rybářství a rybníkářství v roce 2009	53
8.2	Změny stavu rybníčního fondu	55
9.	Státní finanční podpora vodního hospodářství	57
9.1	Finanční podpory Ministerstva zemědělství	57
9.2	Finanční podpory Ministerstva životního prostředí	64
9.3	Státní fond životního prostředí	65
9.4	Finanční podpory ze zahraniční spolupráce a Evropské unie	67

10.	Legislativní opatření	71
10.1	Vodní zákon a prováděcí předpisy	71
10.2	Zákon o vodovodech a kanalizacích a prováděcí předpisy	71
10.3	Kontrola výkonu státní správy v oblasti vodního hospodářství a ochrany vod	71
11.	Prioritní úkoly, programy a stěžejní dokumenty ve vodním hospodářství	75
11.1	Plánování v oblasti vod	75
11.2	Plány rozvoje vodovodů a kanalizací	76
11.3	Programy a opatření ke snižování znečištění povrchových vod	77
11.4	Informační systém VODA ČR	80
11.5	Reportingová činnost ČR pro EU	81
12.	Mezinárodní spolupráce v ochraně vod	83
12.1	Spolupráce v rámci EHK OSN	83
12.2	Mezinárodní spolupráce na hraničních vodách	83
12.3	Mezinárodní spolupráce v ochraně vod v ucelených povodích Labe, Dunaje a Odry	86
13.	Výzkum a vývoj ve vodním hospodářství	89
13.1	Výzkum a vývoj v působnosti Ministerstva zemědělství	89
13.2	Výzkum a vývoj v působnosti Ministerstva životního prostředí	91
Vysvětlivky zkratk v textu		93

Vernika Surková

9 let, IV. třída, ZŠ Jablonec nad Nisou – Mšeno, Liberecký kraj

Hydrologická bilance

I.I

Teplotní a srážkové poměry

Rok 2009 byl teplotně nadprůměrný. S průměrnou teplotou 8,4 °C přesáhl hodnotu dlouhodobého teplotního normálu celkem o 0,9 °C. Rok 2009 byl tedy o 0,5 °C chladnější než rok 2008 a o 0,7 °C chladnější než rok 2007. Od roku 2000 to byl pátý nejteplejší rok na území ČR.

Přitom tři kalendářní měsíce roku 2009 byly chladnější než jejich dlouhodobý normál – leden celkem o 1,2 °C, červen o 0,6 °C a říjen o 0,8 °C. Naopak výrazně teplejší než dlouhodobý normál byl duben, který s průměrnou teplotou 12,0 °C byl celkem o 4,7 °C teplejší než normál. Teplotně nadnormální byl také březen (+0,7 °C), květen (+1,0 °C), červenec (+1,2 °C), srpen (+2,0 °C), září (1,9 °C) a listopad (+2,8 °C). Ostatní měsíce byly teplotně srovnatelné s normálem. Absolutně nejchladnějším měsícem byl leden s teplotou -4,0 °C; průměrnou teplotu pod bodem mrazu měl také únor (-1,0 °C) a prosinec (-1,0 °C). Nejteplejším měsícem byl srpen s průměrnou teplotou 18,4 °C; následoval červenec, jehož průměrná teplota činila 18,1 °C.

Z hlediska srážkových úhrnů byl rok 2009 mírně nadnormální. Průměrný srážkový úhrn 747 mm byl o 9 % vyšší než dlouhodobý srážkový normál kvůli srážkově bohatému období od května do července a také díky únoru a březnu.

Nejvyšší srážkové úhrny byly zaznamenány v červnu (133 mm) a v červenci (112 mm); naopak nejméně srážek spadlo v září (22 mm), v dubnu (23 mm) a v lednu (25 mm). Z pohledu relativních hodnot byl srážkově nejbohatším měsícem březen, kdy spadlo 191 % dlouhodobého normálu, přitom srážky se vyskytly zejména ve východní polovině území ČR. Výrazně nadnormální byl také říjen (164 %), únor (161 %), červenec (142 %) a červen (135 %). Srážkově podnormální bylo září (43 %) – zejména

Rybí přechod Blanice

v důsledku velmi nízkých srážek na východě ČR; dále duben (50 %) a leden (58 %).

Na počátku roku 2009 docházelo k poměrně častým přechodům frontálních systémů. Ty s sebou přinášely srážky, které v maximech dosahovaly většinou 10 až 40 mm. Konvektivní srážky se začaly vyskytovat již od počátku dubna, avšak vrchol jejich četnosti a intenzity nastal v poslední červnové a v první červencové dekádě, kdy byla přívalovými srážkami postižena řada lokalit na území ČR. Od 19. 6. se vyskytovaly nejprve intenzivní trvalé srážky – zejména na severovýchodním návětří Šumavy, Novohradských hor a Jeseníků (dne 22. 6. v Novohradských horách napršelo ve Staré Huti až 96,7 mm). Poté se charakter srážek změnil na konvektivní – nejvýznamnější byla situace, která nastala 24. 6. na Novojičinsku, kde se jednotlivá bouřková jádra posunovala ve směru linie konvergence od severovýchodu k jihu západu a opakovaně zasahovala stejné území po dobu několika hodin. Výsledkem byly extrémní srážkové úhrny (123,8 mm v Bělotině a 120,2 mm v Hodslavicích). Přívalové srážky se pak vyskytovaly každodenně až do 4. 7. – místy ojediněle až do 18. 7., někdy také v průběhu srpna. V říjnu se vyskytly intenzivní srážky zejména na konci jeho první poloviny, a to ve formě intenzivního sněžení (na Lysé hoře 14. 10. spadlo 99,8 mm). Do konce roku pak srážky dosahovaly v maximech opět úhrnů nejvýše okolo 40 mm za den.

Tabulka I.I.1

Obnovitelné vodní zdroje v letech 2000–2009 v mil. m³

Položka	Roční hodnoty									
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Srážky	54 733	63 960	71 298	40 695	53 629	57 730	55 837	59 544	48 818	58 676
Evapotranspirace	40 353	48 537	48 533	29 319	41 473	42 872	37 617	46 194	37 394	44 090
Roční přítok ¹⁾	573	761	1 341	524	640	781	1 070	637	462	714
Roční odtok ²⁾	14 953	16 184	24 106	11 900	12 796	15 639	19 290	13 987	11 886	15 300
Zdroje povrchových vod ³⁾	4 789	6 600	6 506	3 758	4 270	5 489	5 317	4 673	4 503	5 112
Využitelné zdroje podzemních vod ⁴⁾	1 204	1 440	1 625	1 195	1 224	1 305	1 345	1 244	1 209	1 266

Pramen: ČHMÚ

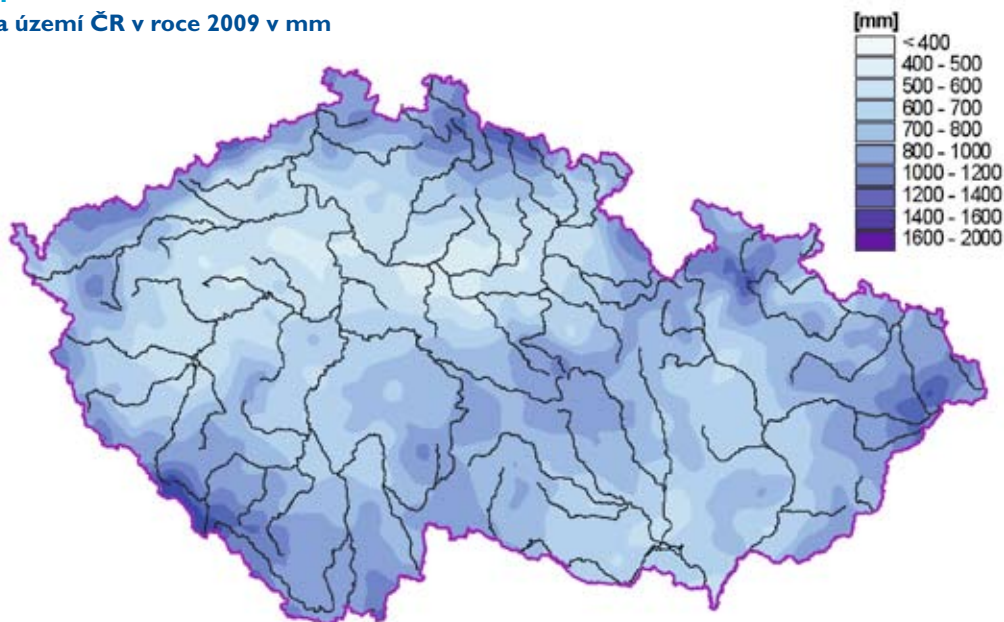
Pozn.: ¹⁾ Roční přítok na území ČR z okolních států

²⁾ Roční odtok z území ČR

³⁾ Určuje se jako průtok v hlavních povodích s 95% zabezpečeností

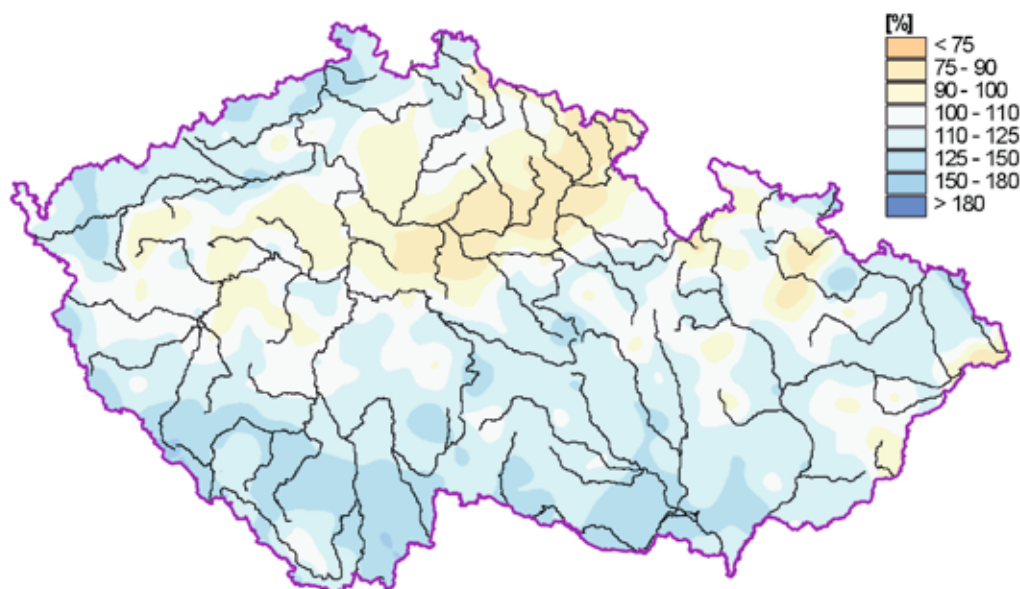
⁴⁾ Jedná se o kvalifikovaný odhad, upřesnění je publikováno ČHMÚ až v II. pololetí 2010

Obrázek I.1.1
Úhrn srážek na území ČR v roce 2009 v mm

Pramen: ČHMÚ

Obrázek I.1.2
Úhrn srážek na území ČR v % normálu 1961–1990

Pramen: ČHMÚ

1.2

Odtokové poměry

Rok 2009 byl odtokově průměrný až podprůměrný s významnou povodňovou situací na přelomu června a července. Průměrné roční průtoky se převážně pohybovaly mezi 70 až 110 % dlouhodobých ročních průměrů. Tuto úroveň překročily pouze průměrné roční průtoky na dolní Lužnici a dolní Otavě.

První dva měsíce roku 2009 byly vlivem relativně chladného počasí z hlediska vodností setrvalé, s průtoky výrazně pod dlouhodobými průměry pro příslušný měsíc. Hladiny přitom byly na počátku ledna často vzdouvány na základě výskytu ledových jevů. Později docházelo k dočasným vzestupům, v důsledku tání sněhu a výskytu dešťových srážek – a to na konci druhé lednové dekády, na přelomu první a druhé dekády února a zejména pak na přelomu února a března, kdy se vyskytla nejvýraznější jarní odtoková epizoda (zejména na přítocích středního Labe, Sázavě, Nežárce, Lužnici, dolní Moravě,

Jihlavě, Dyji a v povodí horní Berounky při průtocích do Q_5). Průměrné průtoky se v prvních dvou měsících pohybovaly převážně mezi 30 až 90 % Q_M . Závěr prvního čtvrtletí byl nadprůměrný s maximy (200 až 300 % Q_M) na Moravě. Podprůměrné byly jen průtoky v menších tocích ve výše položených povodích. Naopak nejvyšší průtoky vykazovaly toky ve středních a nižších polohách, které ovlivnilo tání sněhu.

Začátek druhého čtvrtletí byl odtokově většinou průměrný, s vyššími průtoky (do 200 % Q_M) v povodí Malše, Otavy, Olše a Ostravice. K mírným poklesům docházelo pouze na horských tocích – v povodích se sněhovými zásobami se výrazněji projevil denní chod. Na konci druhé dubnové dekády došlo po srážkách k vzestupům na šumavských tocích. Poté docházelo ke kolísání zejména v reakci na výskyt bouřek; většinou podprůměrné průtoky se vyskytovaly během května a první poloviny června. Na konci června pak došlo na více místech ČR k výskytu přívalových povodní. Průtoky vzrostly zejména v jižních Čechách, Jeseníkách, ale i jinde – výrazně nadprůměrné byly zejména v Otavě (405 % Q_M), Lužnici (373 % Q_M), Jihlavě (348 % Q_M), Dyji (315 % Q_M) a Svatce (255 % Q_M).

Ve třetím čtvrtletí docházelo většinou k poklesům s občasným kolísáním při výskytu bouřek. Průměrné průtoky byly v červenci ve srovnání s dlouhodobými průtoky nadprůměrné (až 400 % Q_M). Poté klesaly – v srpnu se tak jednalo většinou o hodnoty do 130 % Q_M , v maximech pak do 180 % Q_M (Blanice, Svratka, Oslava). V září poklesly průměrné průtoky na 35 až 80 % Q_M .

V poslední dekádě došlo následkem odtávání brzké sněhové pokrývky (v kombinaci se srážkami v druhé polovině října) k vzestupům, a to především v povodí Orlice, Jizery, Olše, Bečvy a dolní Moravy – později také na horním Labi, Lužické Nise a Smědě. Poté až do konce roku byly celkové tendence setrvalé (pouze s ojedinělým kolísáním v reakci na výskyt srážek). Průměrné průtoky byly zpočátku průměrné až mírně nadprůměrné, v rozmezí 80 až 140 % Q_M ; postupně klesly v listopadu na průměrných až mírně podprůměrných 50 až 120 % Q_M . Výjimkou bylo povodí Odry a Bečvy se 150 až 250 % Q_M a toky v oblasti Šumavy a Krkonoš (z důvodu tání sněhových zásob). Během prosince došlo k dalšímu mírnému snížení průměrných průtoků většinou na 50 až 100 % Q_M .

1.3

Režim podzemních vod

Režim podzemních vod byl v roce 2009 z dlouhodobého hlediska průměrný až mírně podprůměrný. Docházelo k dobré a rychlé dotaci mělkých zvodní, zatímco pro hlubší obzory reprezentované pramenními vývěry nebyly podmínky dostačující. Jednoznačně nejsušší oblastí byly severozápadní Čechy, naopak nejvodnější byla severovýchodní Morava. Významně se zlepšila situace v povodí Berounky, kde meziročně vzrostly hladiny i vydatnosti u všech sledovaných objektů hlásné sítě – tři čtvrtiny vrtů a čtvrtina pramenů překročila dlouhodobý průměr (v roce 2008 nedosáhl průměru žádný z těchto objektů).

Na počátku roku 2009 byla úroveň hladin podzemních vod v mělkých vrtech v převážné části republiky víceméně pod dlouhodobými měsíčními průměry. Zatímco na Moravě a ve Slezsku dosahovala nebo překračovala průměrné dlouhodobé charakteristiky třetina sledovaných objektů, v Čechách to bylo pouze 5 %. Tomu odpovídalo i rozmezí zařazení jednotlivých povodí na DMKP od 58 % do 79 %. Rovněž vydatnosti u sledovaných pramenů byly převážně podprůměrné v rozpětí zařazení na DMKP 52 % až 89 %.

V první polovině ledna se zejména v Čechách prohloubil pokles hladin ve vrtech i vydatností u pramenů. Až na konci ledna se podmínky pro dotaci podzemních vod zlepšily; nejprve začaly stoupat mělké zvodně na severní Moravě a v severních Čechách. Nadprůměrné srážky během února a posléze i března pak zvedaly hladiny mělkých zvodní v celé republice. Ročních maxim bylo dosaženo koncem března – se zařazením na DMKP v rozmezí 11 % (Odra) až 57 % (oblasti přítoků dolního Labe). Vydatnosti pramenů zůstaly na nízkých hodnotách ještě celý únor, kdy s výjimkou severní Moravy dosáhly ročních minim (DMKP 55 % až 92 %); naopak po vzestupech v březnu bylo dosaženo ročních maxim v severní polovině Čech (horní Labe – 47 % DMKP). Na Moravě a v jižních Čechách dosáhly vydatnosti svých maxim až během dubna (DMKP 40 až 54 %). Nejednalo se o výrazná maxima (jsou srovnatelná s jarními hodnotami v roce 2008). Hodnot dlouhodobých měsíčních průměrů dosáhla nebo je překročila polovina mělkých vrtů a 40 % pramenů hlásné sítě. Nejvyšší úroveň dosahovala podzemní voda na Moravě, kde nadprůměrných stavů hladin dosáhla většina vrtů i pramenů. Nejnižší byly hladiny a vydatnosti na severozápadě Čech s 30 % nadprůměrnými objekty.

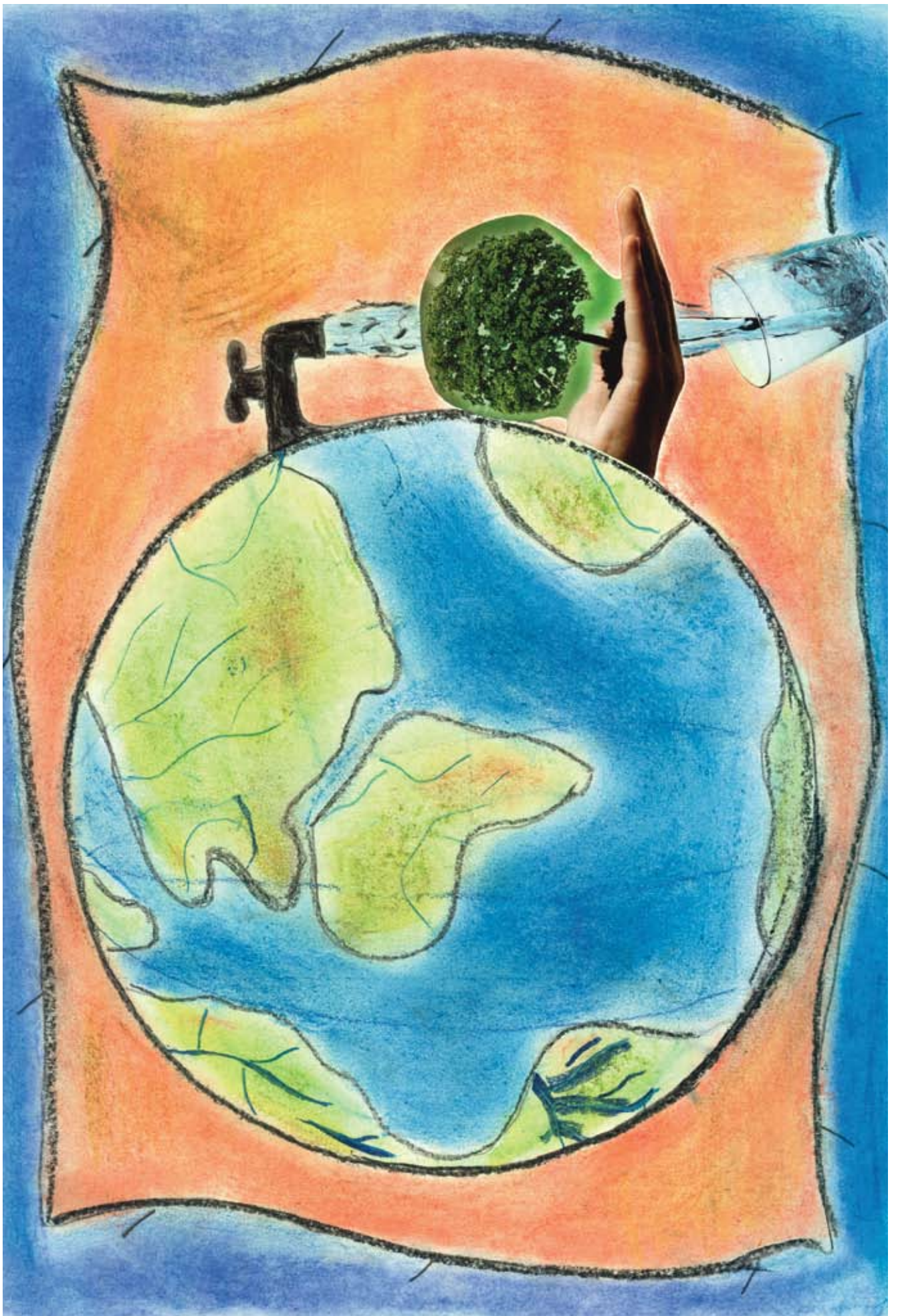
Přítok Svratky a Jihlavy do VD Nové Mlýny

Od dubna nastal pozvolný a setrvalý pokles hladin a vydatností ve většině objektů. Sledované veličiny klesaly, případně ještě na počátku července stagnovaly. Významné srážkové období provázené povodňovými jevy v poslední dekádě června se v podzemních vodách začalo plně projevovat až ve druhém červencovém týdnu. Nejdříve stoupaly hladiny mělkých zvodní, a to výrazněji v jižních oblastech republiky a na severní Moravě (Vltava, Dyje, Odra). Zde překročilo dlouhodobé průměry přes 90 % mělkých vrtů. V povodí Labe byly kladné změny naopak nevýrazné – dlouhodobé průměrné hodnoty hladin zde dosáhla či překročila sotva polovina sledovaných vrtů. V závěru července počaly stoupat výrazněji na jihu i vydatnosti pramenů (obdobně jako u vrtů), zatímco v povodí Labe spíše stagnovaly. Tomu odpovídalo i zařazení na DMKP – u vrtů od 15 % (Dyje, Vltava, Odra) do 60 % (horní Labe), u pramenů od 32 % do 73 %.

Lokální a epizodické srážky během následujícího období se krátkodobě projevovaly pouze místně – k dalšímu celkovému výraznějšímu vzestupu již nepřispěly. Na celém území republiky nastalo období mírného poklesu až do konce září, případně počátku října. U hladin mělkých zvodní byl proces vyprazdňování rychlejší, zatímco u vydatností pramenů velmi pozvolný. Pro mělké zvodně byly tyto podzimní nízké hladiny ročním minimem, zatímco u říjnových vydatností nedošlo k podkročení únorových minim. Z hlediska zařazení na dlouhodobou měsíční křivku překročení byly s dlouhodobými charakteristikami hladin srovnatelné zejména jižní oblasti republiky. Nejnižší úroveň hladin byla na severu a severozápadě Čech v povodí celého Labe (77 % DMKP). Vydatnosti byly nejnižší ve středních a západních Čechách v povodí dolní části Berounky (78 % DMKP) a Ohře.

Nadnormální srážky v druhé dekádě října (rovněž s ohledem na končící vegetační období) opět zahájily dotaci podzemních vod v celé republice. Poté již hladiny i vydatnosti víceméně stoupaly až do konce roku. Postupně se vyrovnával deficit u podzemní vody na severu v povodí Labe, kde byly vzestupy výraznější. Naopak v jižních regionech Čech a Moravy byly dotace vod nižší a nárůst pozvolnější.

Koncem roku byly hladiny mělkých zvodní celkově srovnatelné s dlouhodobými průměry v rozmezí DMKP 34 % (Dyje) až 65 % (pravostranné přítoky dolního Labe). Vydatnosti pramenů byly naopak převážně podprůměrné (58 až 68 % DMKP). Pouze na severovýchodě v povodí Odry byly mírně nad dlouhodobými měsíčními charakteristikami (45 % DMKP).

Jan Bartoníček

9 let, III. třída, ZŠ nábřeží Závodu míru, Pardubice, Pardubický kraj

Povodňové situace v roce 2009

2.

2.1

Průběh povodní

V roce 2009 byly zaznamenány dvě povodňové situace s dosažením 2., resp. 3. stupně povodňové aktivity. Hlavní povodňovou událostí roku se staly přívalové povodně na přelomu června a července, které postihly převážně čtyři oblasti – Jižní Čechy, Novojičínsko, Jesenicko a Děčínsko.

Hlavní jarní odtoková epizoda započala 27. 2., kdy vzestupy zasáhly povodí Dyje, horní Berounky (Radbuzy, Úhlavy) a některých přítoků Labe (Cidliny, Mrliny, Výrovky). Odehrály se však většinou jen při dosažení 1. SPA, pouze na Moravské Dyji v Janově při 2. SPA (při Q_1).

Uvedená situace však pokračovala i v březnu, kdy po deštových srážkách z 5. a 6. 3. postihly vzestupy zejména Českomoravskou vrchovinu a dosáhly úrovně 2. SPA (např. Chrudimka, Jihlava, Lužnice), místy i 3. SPA (horní Sázava, Oslava, Svratka, Dyje) a průtoků odpovídajících úrovni Q_2 až Q_5 .

Červnová povodňová situace začala srážkami od 19. 6. v Jeseníkách, na Šumavě, v Novohradských horách a částečně i v Krkonoších, kdy postupně docházelo ke vzestupům, které 22. a 23. 6. dosáhly až úrovně 3. SPA na Černé (při Q_1), Stěnavě a na nejhořejším toku Labe. Významný pro další vývoj byl i faktor nasycení povodí. Večer 24. 6. zasáhl pás bouřek jdoucí přes Moravskou bránu nejprve povodí Olšavy, později území mezi Oderskými vrchy a Beskydy. Za sebou jdoucí sled bouřek vytvořil řetězový efekt, takže místně byly zaznamenány extrémní srážky (cca 120 mm/3 h). V důsledku této situace došlo k přívalové povodni na Jičínce, Luze a dalších menších tocích, a to při výrazném překročení úrovně 3. SPA i úrovně Q_{100} . Povodeň se projevila také v povodí Bečvy, kde Rožnovská Bečva dosáhla 3. a Bečva v Dluhonicích 2. SPA, při dosažení Q_2 až Q_5 . Srážky bouřkového charakteru s denním chodem dále zasáhly 26. 6. oblast Jeseníků, kde na nasycených povodích došlo k prudkým vzestupům zejména na Bělé, Vidnávce, horní Opavě a také na dalších menších tocích v oblasti. Dosažen zde byl 3. SPA a průtoky odpovídaly Q_{10} až Q_{100} . Dne 27. 6. byly bouřkami zasaženy opět jižní Čechy a srážky

Brodec – Zdelov

Přívalová povodeň povodí Bělé na Jesenicku

zde způsobily na velmi nasyceném povodí vzestup všech šumavských toků, tentokrát včetně Úhlavy (3. SPA, při Q_{10}). Nejvíce však bylo postiženo povodí Blanice a Volyňky, kde byly výrazně překročeny 3. SPA a na vlastní Blanici a Volyňce došlo i k dosažení až Q_{100} . Jednotlivé srážkové epizody pokračovaly a i přes jejich lokální charakter vedly k vzestupné tendenci a dosažení 1. SPA i na dolních tocích Vltavy, Labe, Dyje i Moravy.

Následně bylo 1. 7. poprvé přívalovými srážkami zasaženo Děčínsko (Kamenice přesáhla úroveň 3. SPA a Q_{100}), 2. 7. byla zasažena horní Oslava (nad VD Mostiště dosažen 3. SPA a Q_{100}) a Husí potok na Fulnecku. Vyvrcholením série přívalových povodní byla situace ze 4. 7., kdy bylo opětovně postiženo Děčínsko a odtoková reakce překročila na Kamenici a na Bystré úroveň Q_{100} . Pravidelný rytmus přívalových srážek poté postupně slábl, přesto byl ještě, zejména v povodí Dyje, zaznamenáván vzestup až nad úroveň 2. a 3. SPA.

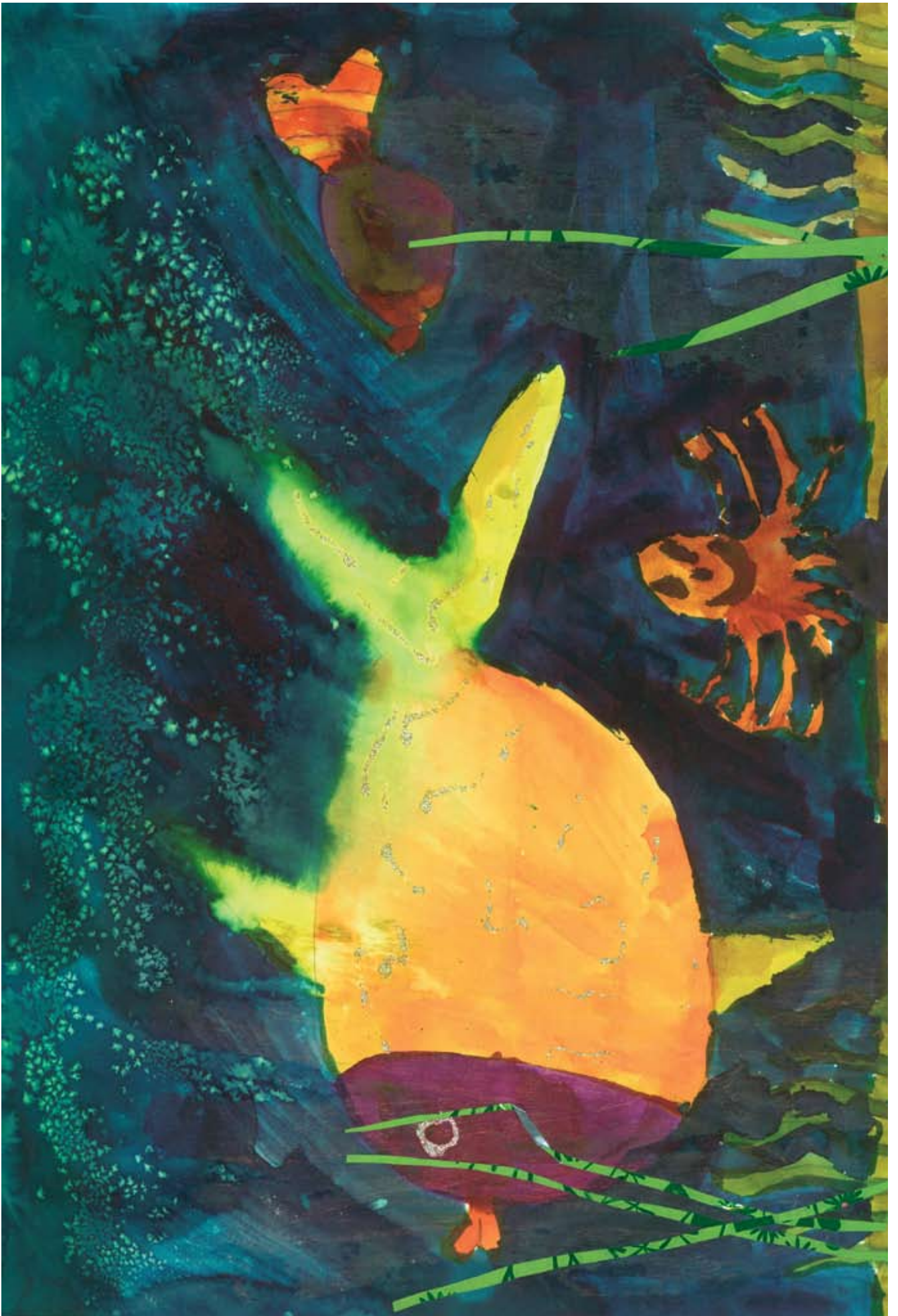
2.2

Odstraňování povodňových škod

V roce 2009 pokračovalo plnění podprogramu 229 114 – „Odstranění následků povodní roku 2006“ a podprogramu 229 115 – „Odstranění následků povodní roku 2007“. Nově vznikl podprogram 229 116 – „Odstraňování následků povodní roku 2009“ v gesci Ministerstva zemědělství. Všechny tyto podprogramy jsou součástí programu 229 110 – „Odstranění povodňových škod na státním vodohospodářském majetku“.

Cílem podprogramu 229 116 je obnova koryt vodních toků a vodních děl poškozených extrémním namáháním v průběhu povodní roku 2009 a provedení účelných stabilizačních staveb a změn staveb zajišťujících trvalou funkčnost koryt vodních toků v místech poruch a neškodné odvádění vod z přilehlého území. Realizace podprogramu 229 116 se předpokládá v letech 2009 až 2011 a zabezpečují ji správci vodních toků, tj. s. p. Povodí, LČR a ZVHS.

Finanční plnění výše všech těchto podprogramů a programu 229 110 je součástí kapitoly 9.1 této zprávy.

Veronika Studená

8 let, II. třída, ZŠ A. Jiráska, Lanškroun, Pardubický kraj

Jakost povrchových a podzemních vod

3.

3.1

Jakost povrchových vod

Současná jakost povrchových vod ve srovnání s dvouletím 1991–1992

Mapa jakosti vod ve vybraných tocích České republiky byla zpracována jak k časové úrovni dvouletí 1991–1992, tak 2008–2009 podle ČSN 75 7221 Jakost vod – Klasifikace jakosti povrchových vod.

Každoročně je ve Zprávě o stavu vodního hospodářství České republiky uváděno porovnání aktuálního stavu se stavem jakosti vody dvouletí 1991–1992. S ohledem na rozsah v té době sledovaných ukazatelů bylo možné zpracovat jen porovnání podle základní klasifikace. Z Obrázku 3.1.1 je patrné, že i přes výrazné zlepšení jakosti vod se ještě vyskytují úseky vodních toků zařazené do V. třídy jakosti vody.

Pro zpracování výše uvedené mapy jakosti vody v tocích ČR za období 2008–2009 poskytli správci povodí údaje z 307 profilů bývalé státní sítě sledování jakosti vod v tocích ČHMÚ. Zařazení jednotlivých sledovaných profilů do tříd čistoty podle ČSN 75 7221 je následující:

- I. třída neznečištěná voda – stav povrchové vody, který nebyl významně ovlivněn lidskou činností, a při kterém ukazatele jakosti vody nepřesahují hodnoty odpovídající běžnému přirozenému pozadí v toku,
- II. třída mírně znečištěná voda – stav povrchové vody, který byl ovlivněn lidskou činností tak, že ukazatele jakosti vody dosahují hodnot, které umožňují existenci bohatého, vyváženého a udržitelného ekosystému,
- III. třída znečištěná voda – stav povrchové vody, který byl ovlivněn lidskou činností tak, že ukazatele jakosti vody dosahují hodnot, které nemusí vytvořit podmínky pro existenci bohatého, vyváženého a udržitelného ekosystému,
- IV. třída silně znečištěná voda – stav povrchové vody, který byl ovlivněn lidskou činností tak, že ukazatele jakosti vody dosahují hodnot, které vytvářejí podmínky umožňující existenci pouze nevyváženého ekosystému,
- V. třída velmi silně znečištěná voda – stav povrchové vody, který byl ovlivněn lidskou činností tak, že ukazatele jakosti vody dosahují hodnot, které vytvářejí podmínky umožňující existenci pouze silně nevyváženého ekosystému.

Kvalita vody ve vodárenských a ostatních nádržích

Rok 2009 byl ve vegetačním období teplotně mírně nadprůměrný. Kvalita vody v nádržích byla ovlivněna dvěma jarními aspekty – typickými zvýšenými průtoky a časným nástupem vyšších teplot vody. V řadě vodních nádrží docházelo k eutrofizaci vody (tj. procesu způsobeného zvýšeným obsahem minerálních živin, především sloučenin fosforu a také dusíku ve vodách).

Problémy v kvalitě vody se během roku vyskytly ve vodárenských

Divoká Orlice – VD Pastviny

nádržích a v nádržích s vodárenským využitím: Křižanovice, Vrchlice, Seč, Lučina, Římov, Karhov, Pílská, Láz, Obecnice, Klíčava, Vír, Fryšták, Mostišťe, Znojmo, Boskovice, Ludkovice a v nevodárenských nádržích: Les Království, Pařížov, Rozkoš, Skalka, České Údolí, Lipno, Orlík, Slapy, Brněnská přehrada, Horní Bečva, Bystřička, Novomlýnské nádrže, Luhačovice, Vranov, Křetínka, Moravská Třebová, Jevišovice, Oleksovice, Plumlov, Žermanice, Těrlicko a Olešná. Při celkovém hodnocení lze konstatovat, že zhoršená kvalita vody byla v roce 2009 dostatečně provozně zvládnuta; nedošlo k omezení dodávky vody pro obyvatelstvo. Již několik let uskutečňované letecké vápnění, kterým je eliminován nepříznivý vliv rašelinných vod (zejména v období tání sněhu) s nízkou alkalitou a nízkým pH, mělo pozitivní vliv na jakost vody v nádrži Souš. Méně vhodná nebo nevhodná k rekreaci byla v letních měsících voda v nevodárenských nádržích, např. České Údolí, Seč, Rozkoš, Skalka, Brněnská přehrada, Žermanice, Baška, Těrlicko, Olešná.

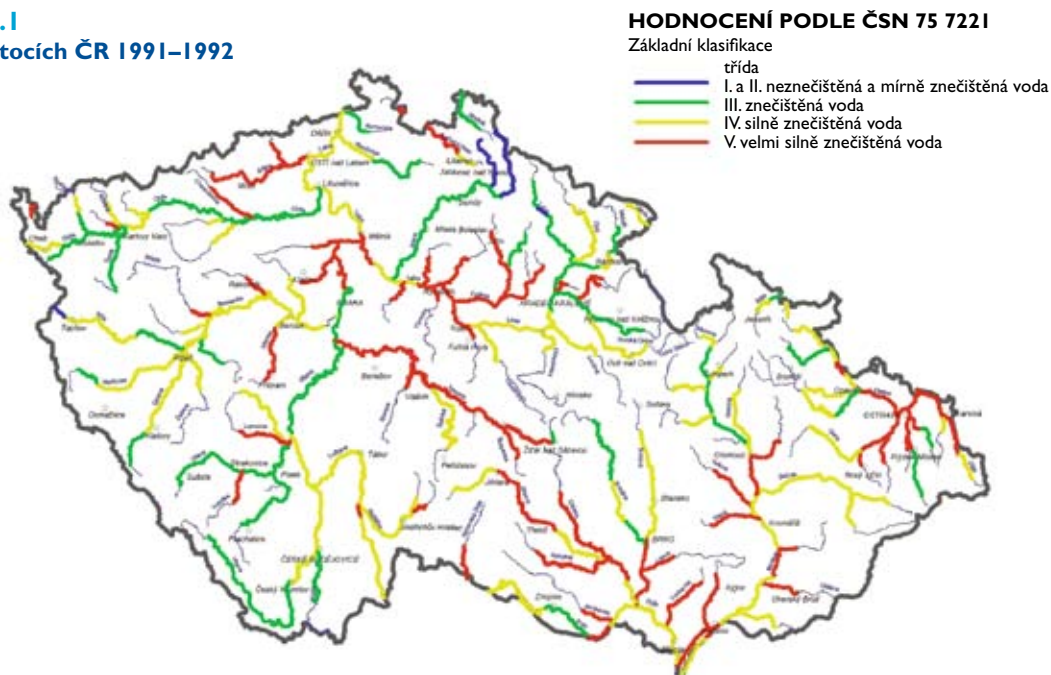
Drobné vodní toky a malé vodní nádrže sledované Zemědělskou vodohospodářskou správou v roce 2009

Zemědělská vodohospodářská správa zabezpečuje ve spolupráci s dalšími organizacemi provoz celostátního monitorovacího systému zjišťování a hodnocení stavu povrchových vod.

V roce 2009 ZVHS sledovala celkem 967 profilů na vodních tocích a malých vodních nádržích. Ve vzorcích vod byly sledovány jednak základní fyzikální a chemické ukazatele umožňující včasnou identifikaci drobných znečištění pocházejících z komunálních a zemědělských zdrojů, ale i cizorodé látky ukazující na možnost kontaminace prostředí těžkými kovy a některými specifickými organickými látkami. Obsah cizorodých látek byl sledován jednorázově na vytipovaných profilech. Na vybraných profilech byl prováděn též hydrobiologický monitoring.

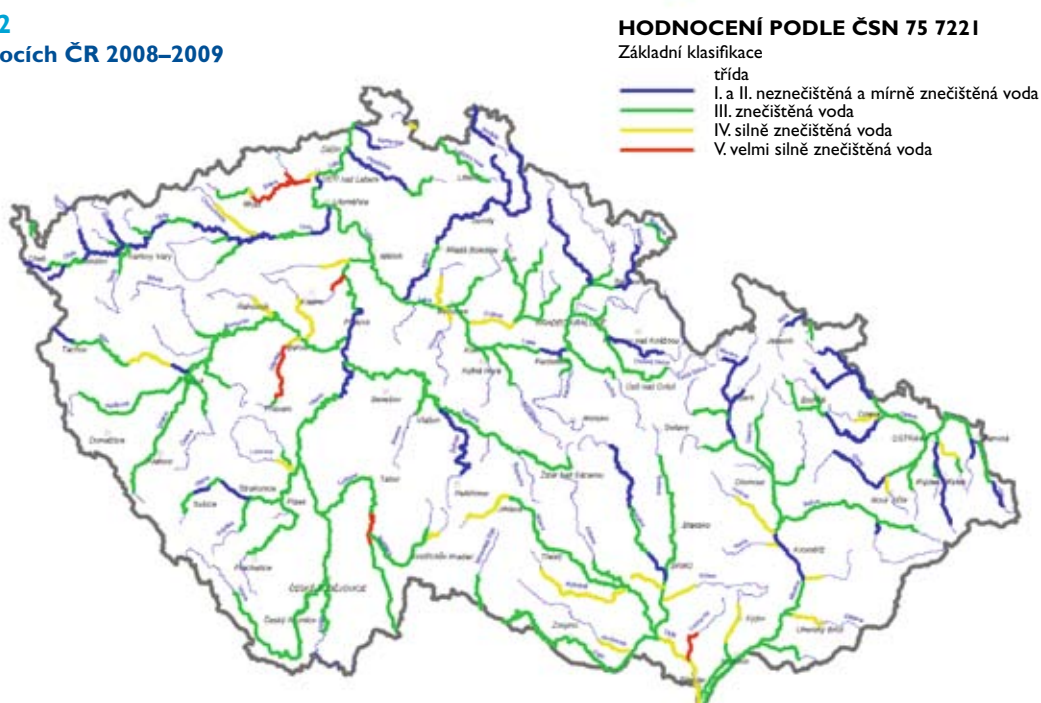
ZVHS spolupracuje v oblasti provozu a koncepce monitoringu s MŽP, s. p. Povodí, ČHMÚ, VÚV T.G.M., Výzkumným ústavem rostlinné výroby, Výzkumným ústavem meliorací a ochrany půd, Přírodovědeckou fakultou MU v Brně, Státní rostlinolékařskou správou a Akademií věd ČR.

Obrázek 3.1.1
Jakost vody v tocích ČR 1991–1992

Pramen: ČHMÚ

Obrázek 3.1.2
Jakost vody v tocích ČR 2008–2009

Pramen: s. p. Povodí

V rámci implementace Rámcové směrnice o vodách ZVHS každoročně připravuje spolu se s. p. Povodí síť provozního monitoringu. ZVHS se jako pověřený odborný subjekt významnou měrou podílí na plnění požadavků plynoucích ze směrnice 91/676/EHS (Nitrátová směrnice) podchycující znečištění pocházející ze zemědělských zdrojů.

Statisticky vyhodnocené výsledky monitoringu jsou zveřejňovány na internetových stránkách ZVHS (www.zvhs.cz). Přístup k datům a dalším informacím je pro veřejnost zajišťován i prostřednictvím informačního systému ZVHS – IS Salamander (<https://is2ms.monsms.cz>). Pro účely prezentace dat monitoringu dusičnanů je provozován Nitrátový portál (<https://is2ms.monsms.cz/nitr>). IS ZVHS je součástí vodohospodářského informačního systému veřejné správy ISVS – VODA (www.voda.mze.cz). Dále jsou výsledky monitoringu předávány do datového skladu monitoringu cizorodých látek MZe a na základě jednotlivých potřeb a požadavků všem zainteresovaným subjektům (kontrolní a inspekční orgány, vědecké instituce, státní správa, samospráva apod.).

Kvalita vody využívané ke koupání osob v koupací sezóně 2009

Nejčastější problémy s jakostí vody souvisejí s masovým výskytem sinic, který v některých lokalitách každoročně vede k vyhlášení zákazu koupání.

Kontrola jakosti rekreačních vod se v ČR provádí ve smyslu zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, ve znění pozdějších předpisů, vyhlášky č. 135/2004 Sb., kterou se stanoví hygienické požadavky na koupaliště, sauny a hygienické limity písku v pískovištích venkovních hracích ploch, vodního zákona a vyhlášky č. 159/2003 Sb., kterou se stanoví povrchové vody využívané ke koupání osob, ve znění vyhlášky č. 152/2008 Sb. Směrnice Rady 76/160/EEC z 8. 12. 1975 o jakosti vody ke koupání byla do výše uvedených legislativních právních předpisů plně implementována, v současné době je dokončována implementace nové směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2006/77/ES.

Rekreační vody, využívané ke koupání osob ve volné přírodě, jsou v ČR rozděleny na koupaliště ve volné přírodě a dále povrchové vody využívané ke koupání osob (tzv. koupací oblasti).

Nejčastější problémy s jakostí vody souvisejí s masovým výskytem sinic, který na některých lokalitách vedl k vyhlášení zákazu koupání. V koupací sezóně 2009 bylo z tohoto důvodu vyhlášeno celkem osm zákazů koupání (z toho tři na koupalištích ve volné přírodě a pět v koupacích oblastech). Jako limitní hodnoty pro ukazatel „sinice“ bylo přijato doporučení WHO, tj. třístupňové hodnocení jakosti vody, kdy zákaz je vydáván v případě, že vizuálním hodnocením je posouzena přítomnost vodního květu.

Z důvodu nevyhovující mikrobiologické jakosti vody nebyl v koupací sezóně 2009 vydán žádný zákaz koupání.

Lososové a kaprové vody v roce 2009

Lososové a kaprové vody jsou legislativně vyhlášené povrchové vody vhodné pro život a reprodukci původních druhů ryb a dalších vodních živočichů (NV č. 71/2003 Sb.).

NV č. 71/2003 Sb. (stejně jako směrnice 2006/44/EU o sladkých vodách) umožňuje (v případě, že není k dispozici dostatečný počet dat) vyhodnotit plnění limitů podle maximální naměřené hodnoty za dané období. Z hodnocení uzávěrových profilů vymezených vod bylo zjištěno, že byly splněny přípustné limity v 75 % těchto vod (77 % lososových a 72 % kaprových). K nejčastějšímu překročení limitů docházelo u volného amoniaku a amonných iontů. Tyto limity překročilo 21 % kaprových a 13 % lososových vod. Většina vod s nespolečnými přípustnými ukazateli nevyhovuje v jednom nebo dvou souvisejících ukazatelích (65 úseků). Tři a více nespolečných přípustných ukazatelů vykazuje při tomto hodnocení 12 úseků, např. Rusava, Daniž, Trkmanka, Kyjovka, Třešský potok, Litava.

Jakost plavenin a sedimentů

V roce 2009 bylo kvalitativní sledování plavenin a říčních sedimentů realizováno v rámci programu situačního monitoringu na 47 profilech hlavních vodních toků České republiky a jejich významných přítoků. Sledovanými ukazateli byly obsahy těžkých kovů, metaloidů a specifických organických látek včetně většiny prioritních polutantů s relevancí pro pevné matrice. Četnost sledování byla u plavenin 4x ročně, u sedimentů 2x ročně.

Zhodnocení chemického stavu plavenin a sedimentů bylo podobné jako v předcházejících letech provedeno na základě zařazení měřených hodnot do kategorií dle Metodického pokynu odboru pro ekologické škody MŽP „Kritéria znečištění zemin a podzemních vod“ z roku 1996 ve smyslu Metodického pokynu MŽP pro analýzu rizik kontaminovaného území č. 9/2005. Tyto orientační hodnoty kritérií A, B, C byly použity pro hodnocení pevných matic ve vodním prostředí a pro účely tohoto hodnocení se s nimi pracuje jako s hodnotícími limity. Překročení limitu kategorie B tohoto normativu se posuzuje jako zvýšené znečištění, které může mít negativní vliv na zdraví člověka a jednotlivé složky životního prostředí, překročení limitu C představuje znečištění, které může znamenat významné riziko ohrožení zdraví člověka a dalších složek životního prostředí.

V matici plaveniny byl z celkového počtu 183 vzorků překročen limit pro rizikové znečištění (limit C), podobně jako v minulých letech, v obsazích benzo(a)pyrenu (6 % měřených hodnot), arsenu (4 % měřených hodnot) a ojediněle v obsazích beryllia, olova a benzo(a)antracenu. Hodnoty indikující zvýšené znečištění (kategorie B) byly zjištěny zejména v obsahu benzo(a)pyrenu (6,5 % měřených hodnot) a ojediněle v obsazích rtuti, zinku a benzo(b)fluoranthenu.

Mže – VD Hracholusky

V sedimentech se z celkového počtu 94 vzorků vyskytl v nadlimitních obsazích arsen (3 % měřených hodnot), benzo(a)pyren (2 % měřených hodnot) a ojediněle rtuť. Celkově lze konstatovat, že obsahy sledovaných látek, podobně jako v minulých letech, odpovídaly v převážné většině případů úrovni přirozených hodnot až mírného znečištění. V hodnotách kategorie zvýšeného a rizikového znečištění se vyskytly u výše jmenovaných látek většinou jen jejich nejvyšší měřené hodnoty. Výjimkou je v tomto směru tradičně silně ovlivněný tok Bíliny a Ohře. Na Ohři nad Nechranickou nádrží byla zjištěna zvýšená kontaminace arsenu a beryllia ve všech vzorcích plavenin a sedimentů. Obsahy arsenu překročily limity u většiny vzorků plavenin a sedimentů rovněž v Bílině.

Z pohledu dlouhodobého stavu znečištění pevných matic nebyly v kontaminaci zaznamenány významnější změny. U kovů je stav stabilizovaný; pouze u rtuti v Bílině – Ústí n. L. byl zjištěn ojedinělý signál možného zhoršení imisní situace (v sedimentech byla zaznamenána dosud nejvyšší měřená hodnota rtuti). Mírné snížení bylo naopak zaznamenáno v obsazích arsenu u Bíliny; nadále zde však jeho obsahy zůstávají v kategorii rizikových hodnot.

Nárůst oproti roku 2007 a 2008 byl zaznamenán v počtu lokalit s nadlimitními obsahy látek skupiny PAU, zejména benzo(a)pyrenu a benzo(a)antracenu v plaveninách. Vedle tradičně zatížených lokalit jako jsou Odra pod ostravsko-karvinskou aglomerací, Svitava – Bílovice a horní Morava – Raškov bylo zjištěno zvýšené znečištění také u dalších profilů horních toků Labe, Vltavy, Otavy, Lužnice, Dřevnice a Moravy. Zdrojem kontaminace v lokalitách mimo městské aglomerace je především atmosférická depozice produktů spalování tuhých a fosilních paliv z malých zdrojů vytápění (domácí topeniště). Zjištěné hodnoty znečištění ukazují minimální rozdíly mezi průmyslově zatíženými lokalitami (Ostravsko), městskými lokalitami a lokalitami s převážně malými zdroji vytápění. V kategorii mírného znečištění byla vyhodnocena většina nálezů ostatních sledovaných látek skupiny PAU.

Sledované pesticidy, zejména látky z řady DDT (nejčastěji izomery p,p' DDT, o,p' DDT, p,p' DDD a o,p' DDD), se vyskytovaly, podobně jako v minulých letech, nanejvýš ve skupině mírného znečištění. Maxima znečištění byla v Labi pod Děčínem a v Bílině – Ústí n. L. Z dalších pesticidů vyskytujících se v mírně zvýšených obsazích lze zmínit endrin a HCH v Cidlině – Sány a v Bečvě – Dluhonice, trifluralin v Cidlině, střední Moravě a v Berounce pod Plzní. Mírné znečištění hexachlorbenzenem v plaveninách i sedimentech bylo zjištěno zejména v Bílině – Ústí n. L., dolním Labi pod Děčínem a v Ohři. Také sumární obsahy látek skupiny PCB většinou odpovídaly mírnému znečištění; v nejvyšších hodnotách byly zjištěny v plaveninách horní Odry, v Bečvě – Troubkách, Dřevnici pod Zlínem; v sedimentech se v největším množství akumulovaly v Bílině a dolním Labi pod Děčínem. Ze skupiny chlorbenzenů se vyskytovaly v kategorii mírně zvýšeného znečištění trichlorbenzeny s nejvyššími obsahy ve středním Labi – Valech, dále pak u střední Moravy, Dyje a Bečvy.

Z hlediska negativních účinků na vodní organismy a zdraví člověka lze jako závažný stav hodnotit setrvalý výskyt vysokých obsahů arsenu a beryllia v Ohři a Bílině, v průmyslovém regionu severních Čech a vyšší zátěž rtutí a látkami PAU u Odry – v exponované lokalitě pod ostravsko-karvinskou aglomerací.

Akumulační biomonitoring povrchových vod v roce 2009

V roce 2009 probíhalo, podobně jako v minulých letech, sledování kontaminace biomasy škodlivými látkami na 21 závěrových profilech hlavních řek České republiky, jako součást situačního monitoringu povrchových vod. V rámci tohoto akumulačního biomonitoringu byly hodnoceny tyto biotické matrice: mlži *Dreissena polymorpha* (18 lokalit), biofilm (21 lokalit), ryby – *Leuciscus cephalus* (jelec tloušť – 12 lokalit), juvenilní stadia ryb – plůdek (21 lokalit) a bentické organismy (*Hydropsyche* sp., *Erpobdella* sp., *Gammarus* sp. – 21 lokalit).

Hodnocené polutanty jsou látky, které se ve vodě velmi málo rozpuštějí a dobře se akumulují v tucích. Z těžkých kovů se sleduje olovo, kadmium, rtuť, chrom, zinek, měď, nikl a arsen. Ze specifických organických látek indikátorové kongenery PCB (PCB-28, PCB-52, PCB-101, PCB-138, PCB-153, PCB-180), chlorované pesticidy (o,p a p,p izomery DDT) a HCB, polybromované difenylétery PBDE (kongenery 28, 47, 99, 100, 153 a 154) polyaromatické uhlovodíky PAU (suma sloučenin: fluoranten, benzo(b)fluoranten, benzo(k)fluoranten, benzo(a)pyren, benzo(ghi)perylene, indenol(1,2,3-cd)pyren) a biochemické parametry (markery) v rybách (jelec tloušť). Pro hodnocení byly vybrány organismy, které nejlépe akumulují jednotlivé polutanty (koncentrace je udávána v $\mu\text{g.kg}^{-1}$ sušiny (pro organické látky) respektive v mg.kg^{-1} sušiny (pro kovy).

Chlorované pesticidy

U chlorovaných pesticidů byly hodnoceny koncentrace DDT a produkty jeho rozpadu (DDE, DDD) v rybách (jelec tloušť) a v juvenilních stadiích ryb. Ve všech sledovaných profilech vykazoval nejvyšší koncentraci izomer p,p DDE (produkt částečného biologického rozkladu DDT), kde nalezené hodnoty, podobně jako v minulém roce, byly řádově větší ve srovnání s izomerem p,p DDD a oproti izomeru p,p DDT byly tyto hodnoty vyšší o dva řády.

Hodnoty DDT (suma kongenerů o,p' a p,p' DDT, DDE, DDD) se v rybí svalovině (jelec tloušť) pohybovaly od $41 \mu\text{g.kg}^{-1}$ (Šázava – Nespeky) do $595 \mu\text{g.kg}^{-1}$ (Dyje – Pohansko). Vysoké hodnoty byly také v Labi – Schmilka ($432 \mu\text{g.kg}^{-1}$), kde se pravděpodobně jedná o staré zátěže z chemické výroby ve Spolchemii v Ústí nad Labem. Hodnoty HCH (suma kongenerů α -HCH, β -HCH, γ -HCH, δ -HCH) se pohybovaly od $1,4 \mu\text{g.kg}^{-1}$ (Otava – Topělec) do $6,7 \mu\text{g.kg}^{-1}$ (Berounka – Srbsko).

Koncentrace DDT se v juvenilních stadiích ryb pohybovaly v rozmezí od $55 \mu\text{g.kg}^{-1}$ (Bečva – Troubky) do $689 \mu\text{g.kg}^{-1}$ (Bílina – Ústí nad Labem). Vysoké hodnoty byly naměřeny také v Labi – Obříství, Lysá nad Labem a Schmilka, dále ve Svatce a Dyji. V roce 2009 byly hodnoty DDT v juvenilních stadiích v naprosté většině profilů nejvyšší za celé tříleté sledované období. Juvenilní stadia ryb by měla vypovídat o znečištění odběrového místa více než dospělé ryby, které mohou migrovat i na velké vzdálenosti. I přes tuto skutečnost byla nalezena poměrně překvapivá shoda mezi vysokými a i nízkými hodnotami sledovaných pesticidů ve svalovině jelce tlouště a v rybím plůdku.

V bentických organismech (*Erpobdella* sp.) byly nejvyšší hodnoty DDT a HCB v Bílině – Ústí nad Labem, které se u DDT řádově lišily od ostatních sledovaných profilů ($3\,363 \mu\text{g.kg}^{-1}$ DDT a $53,3 \mu\text{g.kg}^{-1}$ HCB). Druhá nejvyšší hodnota pro DDT a HCB byla naměřena na hraničním profilu Labe – Schmilka (309 a $25,1 \mu\text{g.kg}^{-1}$). Z ostatních profilů to byla Dyje – Pohansko, kde byla zjištěna vysoká koncentrace DDT ($307 \mu\text{g.kg}^{-1}$). Opět se zřejmě jedná o staré zátěže z chemické a zemědělské výroby.

Polyaromatické uhlovodíky

Polyaromatické uhlovodíky byly v roce 2009 hodnoceny v biofilmu, kde byly hodnoty řádově vyšší než v ostatních maticích. Koncentrace se pohybovaly v rozmezí $426 \mu\text{g.kg}^{-1}$ (Labe – Obříství) do $9\,170 \mu\text{g.kg}^{-1}$ (Odra – Bohumín). Vysoké hodnoty byly naměřeny také v Lužické Nise – Hrádek nad Nisou, Svatce – Židlochovice a v Bečvě – Troubky.

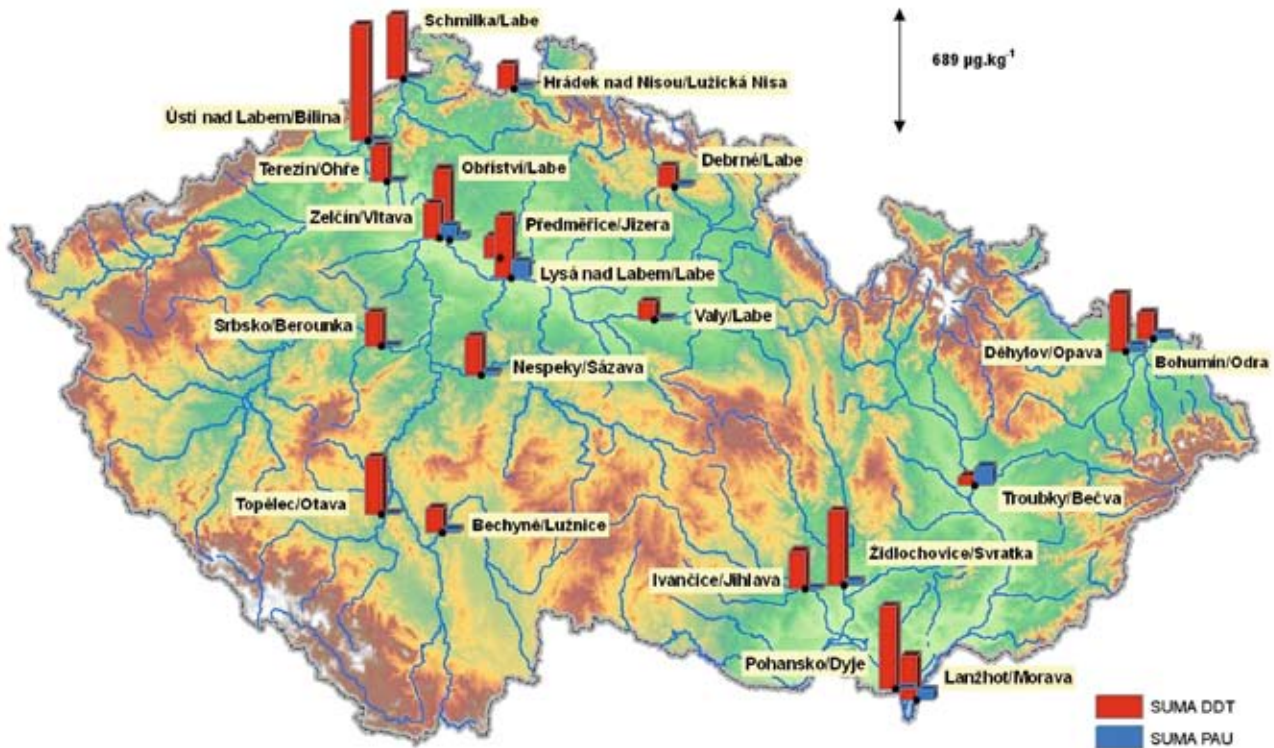
Polychlorované bifenyly a polybromované difenylétery

Nejvyšší koncentrace polychlorovaných bifenyly (suma šesti indikátorových kongenerů PCB) v bentických organismech byla zjištěna v profilu Labe – Schmilka ($276 \mu\text{g.kg}^{-1}$); vysoké hodnoty byly naměřeny také v závěrových profilech Lužické Nisy a Jizery, nejnižší hodnota byla zjištěna v Otavě – Topělec. Nejvyšší koncentrace PBDE v bentických organismech byla zjištěna v Bílině ($40,2 \mu\text{g.kg}^{-1}$).

Vydra

Obrázek 3.1.3
Obsahy DDT a PAU v juvenilních stadiích ryb v roce 2009

Pramen: ČHMÚ

V mlžích *Dreissena polymorpha* se polybromované difenylétery (suma ind. kongenerů PBDE) pohybovaly v rozmezí 1,7 µg.kg⁻¹ (Lužnice – Bechyně) až 39,1 µg.kg⁻¹ (Bílina – Ústí nad Labem). Nejnížší hodnoty v Lužnici – Bechyně byly naměřeny i v minulých dvou letech. Druhá nejvyšší koncentrace byla zjištěna v Jizeře – Předměřice. Nejvyšší koncentrace PCB v mlžích byly v Svatce – Židlochovice a v závěrovém profilu Bíliny; vysoké hodnoty byly také v Labí – Valy a v Labí – Lysá nad Labem.

Těžké kovy

Nejvyšší koncentrace jsou pravidelně nalézány v biofilmu. Rozsah zjištěných koncentrací sledovaných těžkých kovů se pohyboval v rozsahu:

- Hg:** od 0,11 mg.kg⁻¹ (Labe – Debrné)
do 15 mg.kg⁻¹ (Odra – Bohumín)
- As:** od 5,5 mg.kg⁻¹ (Morava – Lanžhot)
do 36,2 mg.kg⁻¹ (Bílina – Ústí nad Labem)
- Cd:** od 0,4 mg.kg⁻¹ (Labe – Obříství)
do 6,0 mg.kg⁻¹ (Berounka – Srbsko)
- Cr:** od 20,0 mg.kg⁻¹ (Labe – Obříství)
do 117 mg.kg⁻¹ (Jihlava – Ivančice)
- Cu:** od 20,5 mg.kg⁻¹ (Labe – Obříství)
do 141 mg.kg⁻¹ (Lužická Nisa – Hrádek nad Nisou)
- Ni:** od 11,4 mg.kg⁻¹ (Labe – Obříství)
do 69,6 mg.kg⁻¹ (Jihlava – Ivančice)
- Pb:** od 17,4 mg.kg⁻¹ (Labe – Obříství)
do 184 mg.kg⁻¹ (Berounka – Srbsko)
- Zn:** od 120 mg.kg⁻¹ (Sázava – Nespeky)
do 607 mg.kg⁻¹ (Berounka – Srbsko)

Celkově lze říci, že vysoké hodnoty těžkých kovů byly stejně jako v předešlém roce zjištěny v profilech Lužická Nisa – Hrádek nad Nisou (Cd, Cr, Cu a Pb), Bílina – Ústí nad Labem (Hg, As a Ni).

Vysoké hodnoty byly zjištěny také v Berounce – Srbsko (As, Cd, Pb a Zn) a v Odře – Bohumín (velmi vysoká hodnota Hg a Zn).

Biomarkery

Sledování biomarkerů v rybách poskytuje důležitou informaci o negativním vlivu kontaminace vodního ekosystému na organizmus ryb a významně doplňuje systém chemické monitoringu. Tyto ukazatele většinou nereagují na konkrétní polutant, ukazují na komplexní znečištění a pomáhají posoudit, nakolik je vodní ekosystém ovlivněn. Jedním z důležitých ukazatelů je koncentrace VTG v krevní plazmě, který vypovídá o znečištění xenoestrogenními látkami, ovlivňujícími reprodukční systém. VTG je lipofosfoprotein, který je syntetizován v játrech ryb samičího pohlaví. Pokud se ve vodním prostředí vyskytují látky s estrogenním účinkem, tak syntéza VTG probíhá i v játrech samců, a to může vést až k degenerativním změnám pohlavního ústrojí samců, k poruchám hormonálního systému a reprodukčních schopností ryb. Mezi látky s estrogenním účinkem patří některá farmaka, degradační produkty tenzidů, složky kosmetických přípravků, steroidní látky, pesticidy, rtuť atd. Dalšími významnými biochemickými markery kontaminace jsou cytochrom P450 (izoforma CYP1A) a s ním spojená enzymová aktivita EROD. Cytochromy jsou přítomny především v játrech. Zvýšené hodnoty pak indikují kontaminaci vodního prostředí toxickými látkami.

V roce 2009 byly hodnoty VTG na většině sledovaných profilů výrazně vyšší než v roce 2008. Nejvyšší hodnoty byly zjištěny na závěrovém profilu Vltavy a na Svatce pod Brnem.

Hodnocení z hlediska jednotlivých oblastí povodí

Oblast povodí horního a středního Labe je oblastí s významnými průmyslovými a městskými aglomeracemi jako je Spolana Neratovice, Liberec, Jablonec nad Nisou, Mladá Boleslav. Zatížení těžkými kovy a PCB je prezentováno poměrně vysokými hodnotami na Lužické Nise. Na Labí v profilech Obříství, Lysá nad Labem, Valy byly zjištěny vysoké hodnoty PCB. Poměrně vysoké koncentrace PBDE byly naměřeny v Jizeře.

Oblast povodí Ohře a dolního Labe je významně ovlivněna chemickým průmyslem a starými zátěžemi. V Bílině byly naměřeny vysoké

Sázava

hodnoty těžkých kovů, nejvyšší koncentrace PBDE, DDT a HCB. V hraničním profilu Labe byly zjištěny vysoké hodnoty PCB a poměrně vysoké koncentrace PBDE a HCB.

Oblast povodí dolní Vltavy je charakterizována závěrovým profilem Vltavy pod Prahou, kde byly zjištěny vysoké hodnoty PCB a PBDE a nejvyšší hodnota VTG v rybách.

Oblast povodí horní Vltavy je hodnocena v závěrových profilech Otavy a Lužnice. Zjištěné hodnoty sledovaných polutantů ve srovnání s jinými oblastmi povodí jsou poměrně nízké. Na rozdíl od roku 2008 byly nalezeny v Otavě – Topělec vysoké koncentrace HCH a poměrně vysoká hodnota DDT.

Pro oblast povodí Berounky je charakteristický závěrový profil Berounka – Srbsko, kde se opakovaně vyskytují vysoké hodnoty olova a kadmia a v roce 2009 byla zjištěna také vysoká koncentrace arsenu.

Oblast povodí Dyje je zřejmě zatížena starými zátěžemi ze zemědělské výroby, ukazují to vysoké hodnoty DDT (suma o a p izomerů) v závěrovém profilu Dyje. Brněnská aglomerace výrazně ovlivňuje řeku Svratku – zde byly naměřeny vysoké hodnoty PCB a druhá nejvyšší hodnota VTG u ryb.

Oblast povodí Moravy je charakterizována hraničním profilem Morava – Lanžhot, kde se sledované organické látky vyskytovaly v relativně nízkých koncentracích. Poměrně nízké hodnoty byly zjištěny také u těžkých kovů.

Oblast povodí Odry je zatížena především průmyslovou aglomerací Ostravy. Sledování znečištění se provádí v hraničním profilu Odry. Opakovaně se zde vyskytují vysoké koncentrace rtuti a PAU.

Tabulka 3.2.1

Přehled počtu objektů s překročením hodnot kritérií B, C min. v jednom ukazateli za rok 2009

Objekty	Počet objektů	Počet objektů s překročením B nebo C	% objektů s překročením B nebo C
Mělké vrty	214	106	49,5 (46,1 v r. 2008)
Hluboké vrty a prameny	438	102	23,3 (16,1 v r. 2008)
Veškeré objekty	652	208	31,9 (25,9 v r. 2008)

Pramen: ČHMÚ

V rámci akumulačního biomonitoringu se sledují látky, které se při analýzách vody vyskytují v nízkých koncentracích a velmi často pod mezí stanovitelnosti analytických metod. Jsou to látky ve vodě nerozpustné, perzistentní, s významným bioakumulačním potenciálem a lze tedy očekávat jejich akumulaci v pevných maticích. Z výsledků bioakumulačního monitoringu je zřejmé, že se tyto látky ve vodním ekosystému vyskytují často ve vysokých koncentracích. Sledování polutantů v několika maticích potvrzuje komplexní znečištění vodního prostředí a ukazuje, že sledování pouze jedné matrice často nemusí poskytovat zcela pravdivou informaci o stavu celkové kontaminace. Monitoring probíhá od roku 2000; doposud nebyl zjištěn žádný výraznější pokles hodnot sledovaných látek a byla též potvrzena negativní reakce ryb na kontaminaci vodního prostředí.

3.2

Jakost podzemních vod

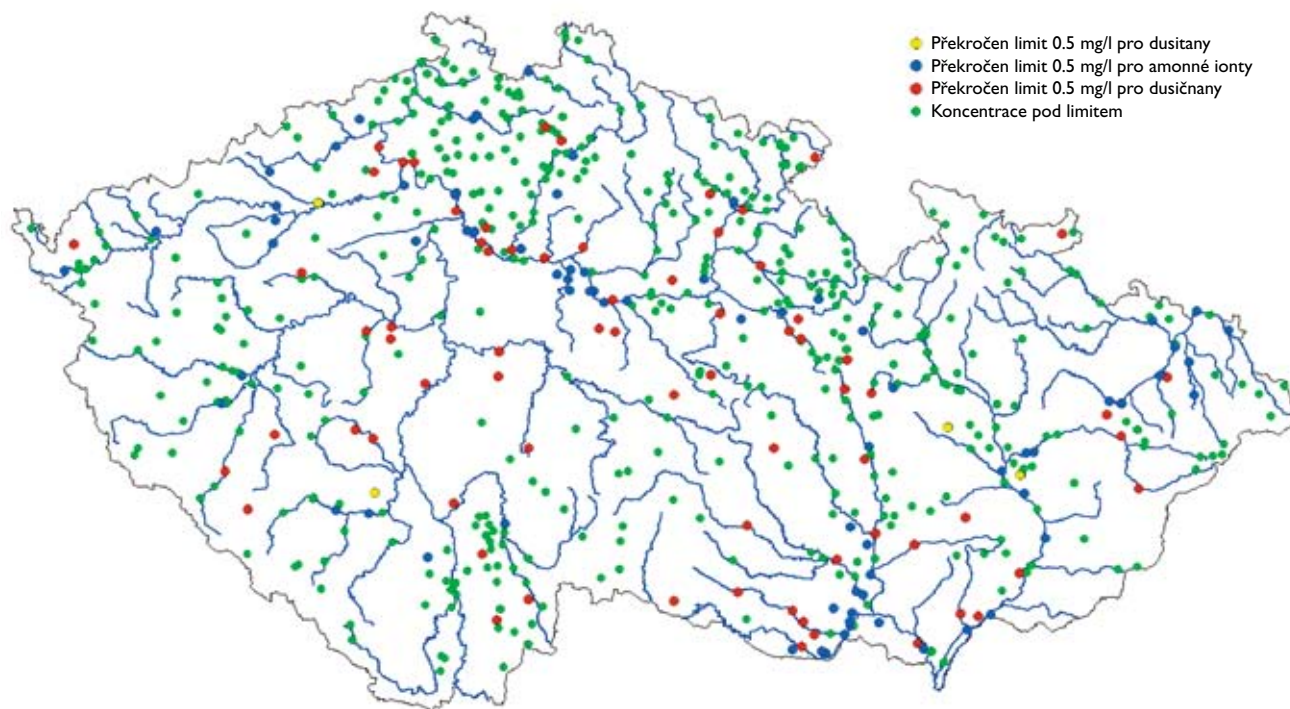
V roce 2009 se ve státní monitorovací síti jakosti podzemních vod pozorovalo 652 objektů, které tvoří 173 pramenů (sledování pramenů dokumentuje přirozené odvodňování podzemních vod zejména v oblasti krystalinika a místní odvodnění křídových struktur), 214 mělkých vrtů (objekty jsou soustředěné převážně v aluviích řek Labe, Orlice, Jizery, Ohře, Dyje, Moravy, Bečvy, Odry a Opavy) a 265 hlubokých vrtů (objekty jsou soustředěny především v oblastech České křídové pánve, Českobudějovické a Třeboňské pánve). Stanovovaných bylo celkem 278 ukazatelů s četností dvakrát za rok v obdobích jaro a podzim.

Hodnocení výsledků jakosti podzemních vod za rok 2009 se vzhledem k požadavkům Rámcové směrnice o vodách orientovalo zejména na nebezpečné látky. ČHMÚ provedlo srovnání naměřených hodnot ukazatelů jakosti podzemních vod s hodnotami mezí stanovitelnosti, hodnotami kritérií A, B a C podle metodického pokynu MŽP z 15. 9. 1996 – Kritéria znečištění zemin a podzemní vody a limity pro pitnou vodu dle vyhlášky MZd č. 252/2004 Sb., kterou se stanoví požadavky na pitnou vodu a rozsah a četnost její kontroly.

V roce 2009 bylo nejvyšší procento překročení nejzávažnějšího normativu C zaznamenáno u ukazatelů chloridy (4,3 % všech vzorků, 8,0 % vzorků mělkých vrtů), amonné ionty (3,6 % všech vzorků, 5,3 % vzorků mělkých vrtů) a hliník (2,8 % všech vzorků, 3,6 % vzorků mělkých vrtů). Méně časté bylo překročení normativu C u dusitanů (0,8 % všech vzorků), 1,2-cis-dichlorethenu (0,6 % všech vzorků), beryllia (0,6 % všech vzorků), fluoridů (0,4 % všech vzorků) a ze skupiny pesticidů pak u metabolitů alachloru a metolachloru, tedy alachlor ESA (1,1 % všech vzorků) a metolachlor ESA (0,4 % všech vzorků). U dalších ukazatelů ze všech hodnocených skupin (kovy, těžké organické látky, PAU, pesticidy a chlorbenzeny) bylo zaznamenáno překročení normativu C velmi sporadicky (nepřesahující 0,3 %

Obrázek 3.2.1

Nadlimitní koncentrace dusíkatých látek v podzemních vodách v roce 2009 (překročení limitních hodnot vyhlášky č. 252/2004 Sb.)

všech vzorků). Hodnoty naměřené nad limitem B a pod limitem C byly zjištěny u ukazatelů chloridy (4,7 % všech vzorků, 11,1 % vzorků mělkých vrtů), amonné ionty (3,2 % všech vzorků, 5,3 % vzorků mělkých vrtů), bor (3,0 % všech vzorků, 3,8 % vzorků hlubokých vrtů a pramenů), hliník (2,1 % všech vzorků, 2,1 % vzorků hlubokých vrtů a pramenů), fluoridy (1,4 % všech vzorků, 1,9 % vzorků hlubokých vrtů a pramenů), dusitany (0,9 % všech vzorků, 2,2 % vzorků mělkých vrtů), beryllium (0,8 % všech vzorků, 1,1 % vzorků hlubokých vrtů a pramenů) a ze skupiny pesticidů pak alachlor ESA (1,7 % všech vzorků), metolachlor ESA (1,7 % všech vzorků), bentazon (0,5 % všech vzorků) a metolachlor OA (0,4 % všech vzorků). Procentuální počet překročení limitu B pro další ukazatele nepřesahovalo 0,2 % všech vzorků.

Celkově výskyt ukazatelů překračujících normativ B a C je nejčastější v podzemních vodách mělkých vrtů orientovaných do aluvií řek, které jsou antropogenní činností nejvíce ovlivněny.

Z hlediska srovnání jakostních ukazatelů oproti roku 2008 (Tabulka č. 3.2.1) je možno konstatovat, že v mělkých vrtech došlo k mírnému zhoršení a ve skupině objektů hlubokých vrtů a pramenů došlo dokonce k výraznějšímu zhoršení v procentuálním zastoupení objektů

Úpské rašeliniště

s překročením limitů B nebo C (podle Metodického pokynu MŽP z 15. 9. 1996 část 2 – Kritéria znečištění zemín a podzemní vody).

Z hlediska srovnání jakostních ukazatelů podzemních vod s požadavky pro pitnou vodu byly nejčastěji v nadlimitních hodnotách zjištěny ukazatele indikující skupinové stanovení organických látek jako jsou absorbance při 256 nm (29,2 % nadlimitních vzorků), chemická spotřeba kyslíku manganistanem (12,7 % nadlimitních vzorků) a rozpuštěný organický uhlík (5,6 % nadlimitních vzorků), tato stanovení a zejména pak absorbanci ovlivňuje však koncentrace i dalších toxikologicky méně významných ukazatelů, jako např. huminové látky (3,6 % nadlimitních vzorků). Z dalších ukazatelů častěji se vyskytující v nadlimitních koncentracích jsou to pak amonné ionty (12,2 % nadlimitních vzorků), dusičnany (11,1 % nadlimitních vzorků), chloridy (9,1 % nadlimitních vzorků), sírany (8,2 % nadlimitních vzorků). Ze skupiny kovů jsou to zejména hliník (6,2 % nadlimitních vzorků), arsen (5,8 % nadlimitních vzorků) a nikl (3,1 % nadlimitních vzorků). Ze skupiny pesticidů jsou to již zmiňované ukazatele při porovnávání s normativy B a C alachlor ESA (4,1 % nadlimitních vzorků) a metolachlor ESA (3,2 % nadlimitních vzorků) a dále pak triazinové pesticidy desethylatrazin (2,2 % nadlimitních vzorků) a atrazin (1,4 % nadlimitních vzorků). Z uvedených PAU má limit pro pitnou vodu pouze benzo(a)pyren (0,9 % nadlimitních vzorků). Z těkavých organických látek byly nejčastěji nad limitem koncentrace u 1,1-dichlorethenu (1,0 % nadlimitních vzorků) a chlorethenu (0,9 % nadlimitních vzorků), které mají opět přísnější limit než ostatní ukazatele ve skupině. Z radiochemických vlastností podzemní vody pak byla sledována jediným všeobecným ukazatelem celková objemová aktivita alfa (27,1 % nadlimitních vzorků). Výraznější překračování limitů pro pitnou vodu oproti normativům B a C u většiny ukazatelů je samozřejmě ovlivněna skutečností, že tyto normativy jsou v drtivé většině případů méně přísné. Obvykle je četnější překračování limitu pro pitnou vodu u mělkých vrtů. Fluoridy, arsen, beryllium a bor jsou naopak ukazatele, u nichž je výrazněji častější výskyt nadlimitních hodnot u společné skupiny prameny a hluboké vrty.

Celkově lze shrnout, že jako nejvýraznější ukazatele znečištění podzemních vod se jeví dusíkaté látky (zejména dusičnany a amonné ionty), sírany, chloridy, kovy a pesticidy. Organické látky se na znečištění podzemních vod podílejí menší částí, nejvíce jsou zastoupeny těkavé organické látky.

Hynek Tříška

10 let, IV. třída, ZŠ Čermuc, Středočeský kraj

4.1

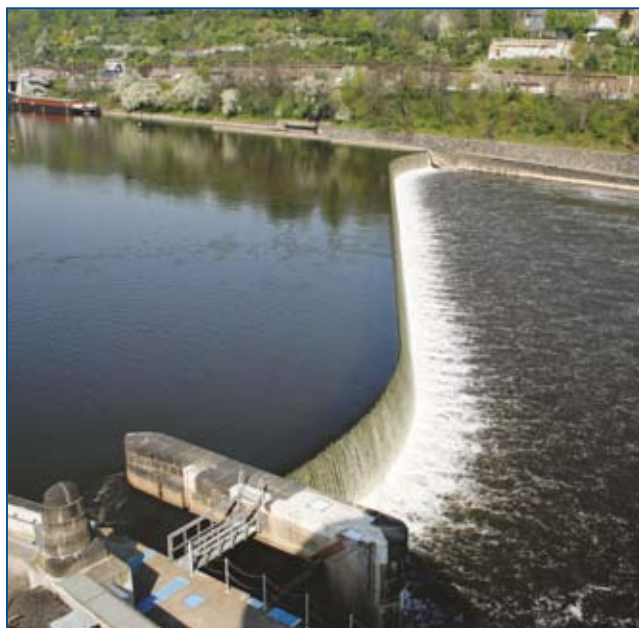
Odběry povrchových vod

Ve zprávách o stavu vodního hospodářství České republiky bylo v minulých letech konstatováno, že meziroční pokles odběrů povrchových vod se spíše zastavil. S ohledem na situaci v roce 2009 je však zřejmé, že v tomto roce došlo oproti roku 2008 opět k dalšímu poklesu odebraného množství povrchových vod z 1 608,2 mil. m³ na 1 571,5 mil. m³, tj. o 2,3 % (i když méně výraznému než tomu bylo v 90. letech minulého století).

Sledování údajů o odběrech podzemní a povrchové vody a o vypouštěných vodách je upraveno vyhláškou č. 431/2001 Sb., o obsahu vodní bilance, způsobu jejího sestavení a údajích pro vodní bilanci. Na základě § 10 této vyhlášky se změnil rozsah ohlašovaných údajů tak, že jsou nyní evidovány odběry vod (rovněž tak vypouštění vod odpadních a důlních) přesahující 6 000 m³ za rok, resp. 500 m³ za měsíc. Podkladem pro zjišťování údajů jsou hlášení jednotlivých správců povodí předávaných vždy do 31. 3. t. r. ČSÚ. Údaje byly za rok 2007 členěny pouze podle OKEČ (Praha 1998). Údaje vykazované za rok 2008 již byly tříděny jak podle OKEČ, tak s přihlédnutím k nové kategorizaci NACE (dle Eurostatu). Za rok 2009 provedl ČSÚ ve spolupráci se správci povodí třídění pouze podle NACE (Tabulka 4.1.1).

Podobně jako v předchozích letech nebyly vzhledem ke sjednocení údajů jednotlivých s. p. Povodí zahrnutý do odběrů povrchových vod převody vody a vody odebrané pro rybníční soustavy.

K nejvýraznějšímu procentnímu zvýšení odběrů došlo (více než tomu bylo v roce 2008) u zemědělství (včetně závlah), a to o plných 33,6 %. Uvedená skutečnost souvisí s ustanovením § 101 vodního zákona (vyrovnání vláhového deficitu zemědělských plodin – pouze část odebrané vody je zpoplatněna, nicméně pro potřeby vyhlášky č. 431/2001 Sb. musí být vykazována veškerá odebraná voda). Je zřejmé, že v posledních letech došlo spíše ke zlepšení „výkaznické kázně“ u těchto odběrů (než ke skutečnému navýšení reálně odebíraného množství). Ke stagnaci odběrů došlo u energetiky – v roce 2008 činil celkový odběr v tomto odvětví 916,8 mil. m³, v roce 2009 pak 916,6 mil. m³. U odběrů povrchové vody pro vodovody pro veřejnou potřebu lze konstatovat, že došlo proti roku 2008 ke snížení o 1,3 % (pokles z 361,6 mil. m³ na 357,0 mil. m³). U průmyslu (včetně dobývání nerostných surovin) došlo v roce

Vltava – VD Štvanice

2009 oproti roku 2008 k poklesu z 265,6 mil. m³ na 260,2 mil. m³, tj. o 2,0 %.

U evidovaných odběrů povrchových vod v územním průřezu byl zaznamenán nevýznamný nárůst pouze v rámci institutu správy povodí (§ 54 vodního zákona) u Povodí Moravy, s. p., na 100,9 %; u ostatních s. p. Povodí byl zaznamenán oproti roku 2008 pokles, a to na 99,2 % u Povodí Labe, s. p., 96,3 % u Povodí Vltavy, s. p., 95,9 % u Povodí Ohře, s. p., a 90,4 % u Povodí Odry, s. p. U odběrů pro vodovody pro veřejnou potřebu byl v rámci institutu správy povodí zaznamenán nárůst u Povodí Labe, s. p., – 100,8 % a u Povodí Ohře, s. p., – 107,4 %. U ostatních s. p. Povodí došlo k poklesu: Povodí Vltavy, s. p., – 95,5 %, Povodí Odry, s. p., – 98,5 %, Povodí Moravy, s. p., – 98,5 %. U odběrů pro zemědělství byl vykázán výrazný nárůst u všech s. p. Povodí (s výjimkou Povodí Ohře, s. p.), a to především u Povodí Moravy, s. p. (z 6,8 mil. m³ v roce 2008 na 13,6 mil. m³ v roce 2009). Odběry pro energetiku se zvýšily pouze v nepatrné míře u odběrů realizovaných v rámci správy Povodí Ohře, s. p., a to o 3,1 %. Pokud jde o odběr vody pro průmysl (včetně dobývání nerostných surovin) v rámci správy Povodí Vltavy, s. p., je zapotřebí upozornit na určitý číselně vykazovaný nárůst oproti roku 2008. V daném případě se však pouze jedná o upřesnění kódu NACE u podniku Syntos Kralupy (v roce 2009).

Tabulka 4.1.1

Členění uživatelů do jednotlivých skupin dle klasifikace NACE

Vodovody pro veřejnou potřebu	NACE 36
Zemědělství (včetně závlah)	NACE 01 – 03
Energetika (výroba a rozvod elektřiny a tepla)	NACE 35
Průmysl (včetně dobývání nerostných surovin – bez energetiky)	NACE 05 – 34
Ostatní (včetně stavebnictví)	NACE 37 – 96
Celkem (bez rybníků a převodů)	NACE 01 – 96

Pramen: ČSÚ

Tabulka 4.1.2

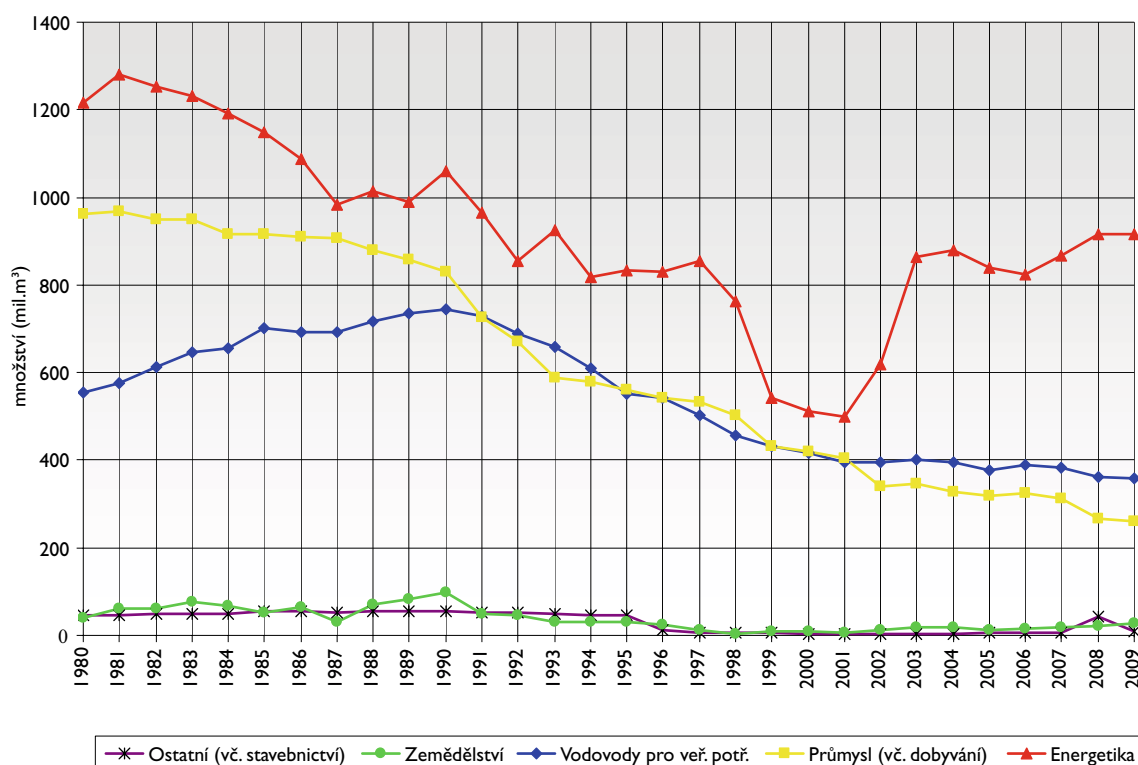
Odběry povrchové vody v roce 2009 odběrateli nad 6 000 m³/rok nebo 500 m³/měsíc v mil. m³

s. p. Povodí	Vodovody pro veř. potřebu		Zemědělství vč. závlah		Energetika		Průmysl vč. dobývání		Ostatní vč. stavebnictví		Celkem	
	Množství	Počet	Množství	Počet	Množství	Počet	Množství	Počet	Množství	Počet	Množství	Počet
Povodí Labe, s. p.	39,6	35	8,3	48	668,7	12	96,2	88	1,4	39	814,2	222
Povodí Vltavy, s. p.	149,4	50	0,9	13	53,0	19	43,7	78	6,3	38	253,3	198
Povodí Ohře, s. p.	55,4	21	6,2	25	52,6	5	43,0	60	0,1	13	157,3	124
Povodí Odry, s. p.	72,9	28	0,0	0	8,8	1	64,5	56	0,5	34	146,7	119
Povodí Moravy, s. p.	39,7	34	13,6	34	133,5	2	12,8	102	0,4	14	200,0	186
Celkem	357,0	168	29,0	120	916,6	39	260,2	384	8,7	138	1 571,5	849

Pramen: MZe, s. p. Povodí, VÚVT.G.M., v.v.i.

Graf 4.1.1

Odběry povrchových vod v ČR v letech 1980–2009

Pramen: MZe, s. p. Povodí, VÚVT.G.M., v.v.i.

Celkové zpoplatněné odběry se snížily z 1 543,6 mil. m³ v roce 2008 na 1 506,0 mil. m³ v roce 2009, tj. na 97,6 %. Podíl zpoplatněných odběrů na celkových evidovaných odběrech v roce 2009 činil 95,8 %.

Struktura evidovaných odběrů vody v jednotlivých povodích v roce 2009 je uvedena v Tabulce 4.1.2. Celkový vývoj odběrů povrchových vod od roku 1980 znázorňuje Graf 4.1.1. Po roce 1990 nastal v důsledku nápravy hodnotových vztahů za poskytované vodohospodářské služby a dále též změnou struktury průmyslové a zemědělské výroby významný pokles využívání vodních zdrojů ve všech oblastech užívání vody. Například u odběrů povrchové vody pro vodovody pro veřejnou potřebu lze konstatovat, že došlo oproti roku 1990 ke snížení ze 744,9 mil. m³ na 357,0 mil. m³. V roce 2009 je tak odebíráno pouze 47,9 % množství roku 1990. Nejvýraznější pokles nastal ve sféře průmyslu, a to z 830,1 mil. m³ v roce 1990 na 260,2 mil. m³ v roce 2009, tj. na pouhých 31,3 % tehdejšího objemu. Obdobně výrazné snížení je možné zaznamenat u zemědělství, odběr poklesl z 92,2 mil. m³ na 29,0 mil. m³, tj. na pouhých 31,5 % z tehdejšího odebíraného množství.

Uvedená skutečnost však neznamená, že by došlo k nižšímu antropogennímu ovlivnění vodních zdrojů. Současně s poklesem odběrů povrchové vody došlo i ke snížení množství vypouštěných odpadních vod (viz Graf 4.3.1.). Například u energetiky naopak vzrostla

Morava – Moravičany

tzv. nenávratná spotřeba (rozdíl mezi odběrem a vypouštěním) z 118,7 mil. m³ v roce 1990 na 136,5 mil. m³ v roce 2009.

Každoroční hodnocení ovlivnění vodních zdrojů je pravidelně prováděno na základě tzv. vodní bilance sestavované podle vyhlášky č. 431/2001 Sb. Principem bilančního hodnocení průběhu hospodaření s vodou je souhrnné zhodnocení požadavků na zachování minimálního bilančního průtoku s průtoky v kontrolních profilech. Tyto průtoky v sobě zahrnují všechny aktivity hospodaření s vodou.

Členění uživatelů do jednotlivých skupin bylo nyní provedeno jen podle platné nové NACE (neúplná zkratka z francouzského označení „Nomenclature statistique des activités économiques dans la Communauté européenne“) a nikoliv podle zrušené OKEČ. V následujícím přehledu jsou uvedeny podrobnější informace o zařazování jednotlivých odběrů povrchových a podzemních vod do skupin uživatelů.

Tabulka 4.2.1

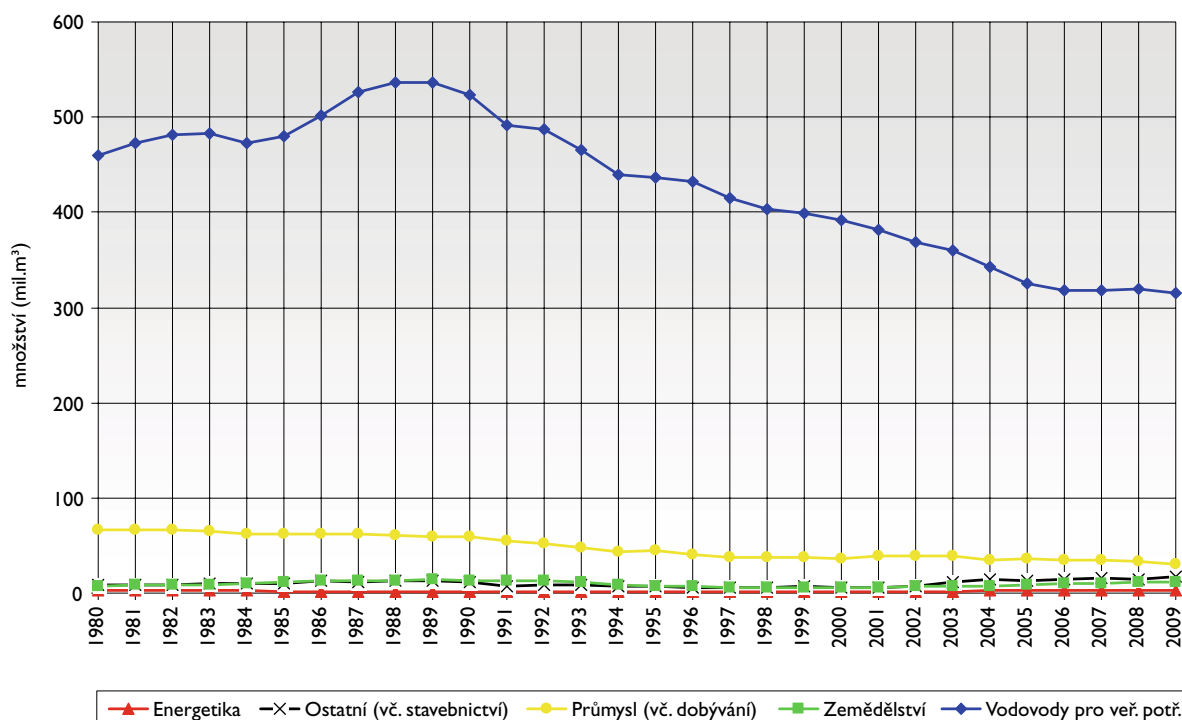
Odběry podzemní vody v roce 2009 odběrateli nad 6 000 m³/rok nebo 500 m³/měsíc v mil. m³

s. p. Povodí	Vodovody pro veř. potřebu		Zemědělství vč. závlah		Energetika		Průmysl vč. dobývání		Ostatní vč. stavebnictví		Celkem	
	Množství	Počet	Množství	Počet	Množství	Počet	Množství	Počet	Množství	Počet	Množství	Počet
Povodí Labe, s. p.	99,1	665	2,2	164	0,9	7	6,7	126	3,1	55	112,0	1 017
Povodí Vltavy, s. p.	34,0	571	4,1	294	0,3	8	9,4	123	8,8	324	56,6	1 320
Povodí Ohře, s. p.	51,2	322	0,5	25	0,9	1	5,3	109	2,0	28	59,9	485
Povodí Odry, s. p.	18,2	135	0,4	28	0,0	0	1,1	30	0,4	24	20,1	217
Povodí Moravy, s. p.	112,5	652	4,1	251	0,1	0	7,9	154	3,4	92	128,0	1 149
Celkem	315,0	2 345	11,3	762	2,2	16	30,4	542	17,7	523	376,6	4 188

Pramen: MZe, s. p. Povodí, VÚV T.G.M., v.v.i.

Graf 4.2.1

Odběry podzemních vod v ČR v letech 1980–2009

Pramen: MZe, s. p. Povodí, VÚV T.G.M., v.v.i.

4.2

Odběry podzemních vod

Celkové množství odebraných podzemních vod ve srovnání s rokem 2008 zůstalo v podstatě na stejné úrovni (pokles o 1,2 %). Tato skutečnost svědčí o tom, že zvyšování tempa poklesu v této kategorii odběrů dosáhlo svého maxima v minulých obdobích – nyní dochází spíše ke stagnaci.

K určitému zlomu ve vývojových trendech, kdy existoval trvalý pokles, došlo již v roce 2006. U odběrů podzemní vody pro vodovody pro veřejnou potřebu lze konstatovat, že v roce 2009 došlo vzhledem k roku 2008 (obdobná situace byla i v roce 2008) ke stagnaci (nevýrazný pokles z 320,1 mil. m³ na 315,0 mil. m³, tj. o 0,8 %). Struktura

evidovaných odběrů vody v jednotlivých povodích v roce 2009 je uvedena v Tabulce 4.2.1. V roce 2009 bylo evidováno 4 188 odběrů podzemní vody, kterým odpovídalo množství 376,6 mil. m³ (jedná se pouze o odběry nad 6 000 m³ za rok nebo 500 m³ za měsíc). U průmyslu (včetně dobývání nerostných surovin) došlo v roce 2009 oproti roku 2008 k poklesu z 32,9 mil. m³ na 30,4 mil. m³, tj. o 7,6 %. V zemědělství došlo k nevýraznému poklesu oproti roku 2008, a to z 11,4 mil. m³ na 11,3 mil. m³, tj. o 0,1 %. U energetiky je možné zaznamenat opět nevýrazný pokles z 2,4 mil. m³ na 2,2 mil. m³, tj. o 8,3 %.

V územním průřezu představovaly nejvyšší podíl z celkových odběrů podzemních vod odběry v rámci správy Povodí Moravy, s. p. (34,0 %); nejnižší podíl odběrů podzemních vod byl zaznamenán u Povodí Odry, s. p. (5,3 %).

Podle územní struktury došlo ke snížení celkových evidovaných od-

běrů podzemních vod v rámci správy jednotlivých s. p. Povodí: Povodí Odry, s. p., na 87,0 % úrovně roku 2008, Povodí Labe, s. p., na 97,5 % a Povodí Moravy, s. p., na 98,4 %. V Povodí Vltavy, s. p., a Povodí Ohře, s. p., došlo v roce 2009 k mírnému nárůstu celkových evidovaných odběrů z podzemních vod, a to na 104,6 % a 101,4 % úrovně roku 2008.

4.3

Vypouštění odpadních vod

V roce 2009 bylo do vodních toků vypuštěno 1 993,6 mil. m³ odpadních a důlních vod. Oproti roku 2008 došlo v roce 2009 k nárůstu o 1,2 %. Podobně

Tabulka 4.3.1

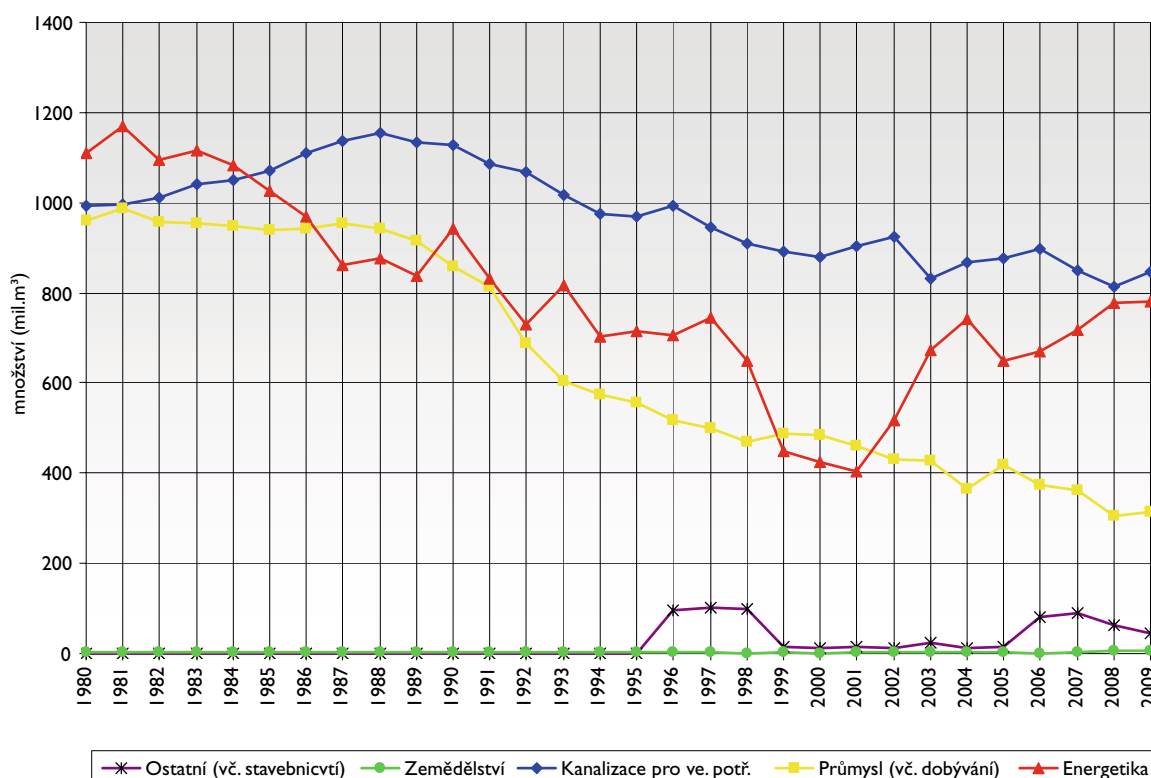
Vypouštění odpadních a důlních vod do vod povrchových v roce 2009 u zdrojů nad 6 000 m³/rok nebo 500 m³/měsíc v mil. m³

s. p. Povodí	Kanalizace pro veř. potř.		Zemědělství vč. závlah		Energetika		Průmysl vč. dobývání		Ostatní vč. stavebnictví		Celkem	
	Množství	Počet	Množství	Počet	Množství	Počet	Množství	Počet	Množství	Počet	Množství	Počet
Povodí Labe, s. p.	174,5	602	0,0	3	636,4	21	96,4	183	3,7	54	911,0	863
Povodí Vltavy, s. p.	276,3	630	1,3	5	15,7	21	51,0	150	29,6	542	373,9	1 348
Povodí Ohře, s. p.	77,4	269	5,7	2	22,6	15	83,2	173	3,4	31	192,3	490
Povodí Odry, s. p.	111,9	318	0,0	0	5,7	1	64,4	73	5,5	88	187,5	480
Povodí Moravy, s. p.	207,8	973	0,1	5	99,7	3	19,0	144	2,3	39	328,9	1 164
Celkem	847,9	2 792	7,1	15	780,1	61	314,0	723	44,5	754	1 993,6	4 345

Pramen: MZe, s. p. Povodí, VÚV T.G.M., v.v.i.

Graf 4.3.1

Vypouštění odpadních vod v ČR v letech 1980–2009

Pramen: MZe, s. p. Povodí, VÚV T.G.M., v.v.i.

Ostravice – Frýdek-Místek

jako v předchozích letech nebyly vzhledem ke sjednocení údajů jednotlivých státních podniků Povodí zahrnuty do odběrů povrchových vod vody vypouštěné z rybníčních soustav.

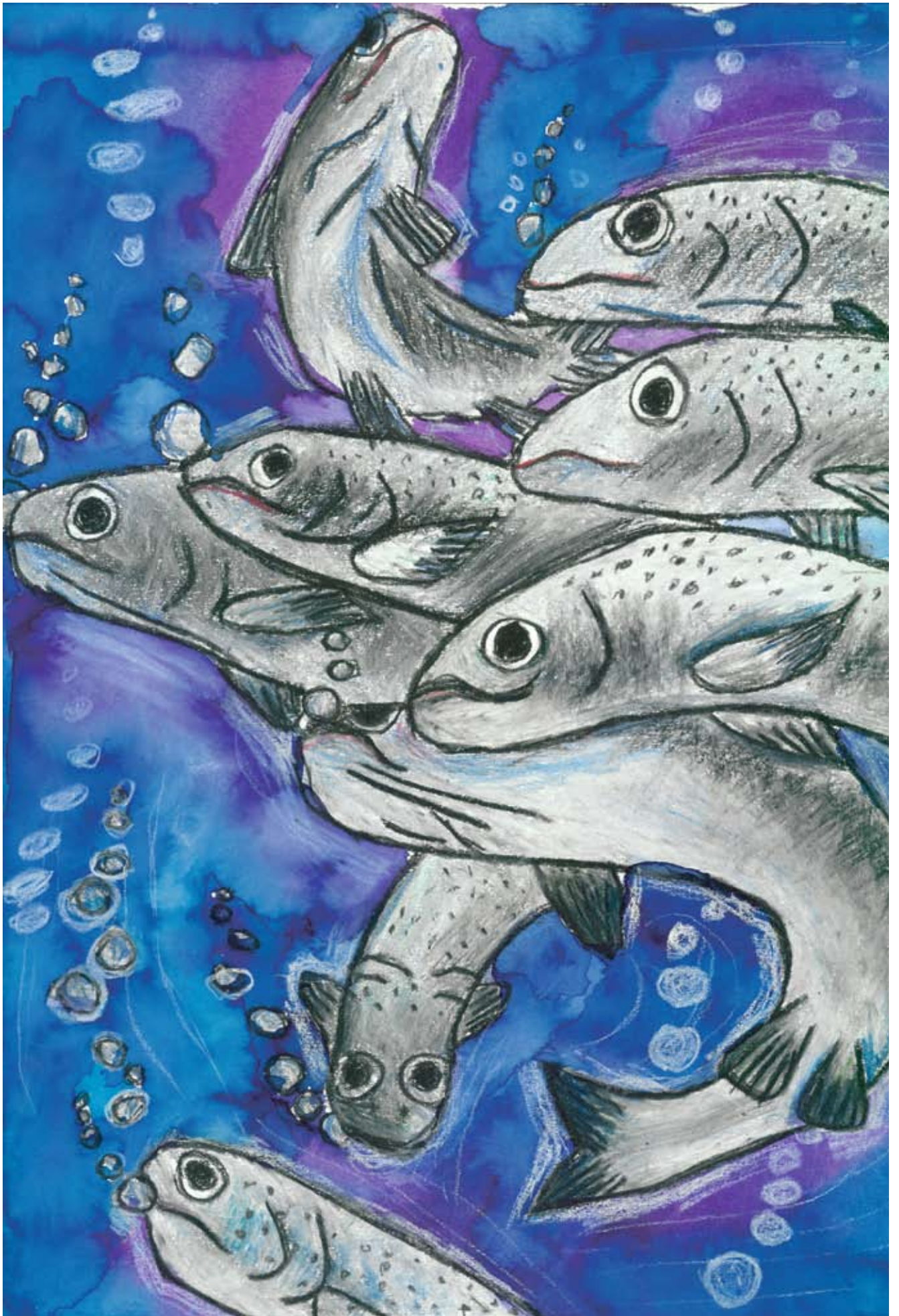
Hodnocení množství a jakosti vypouštěných odpadních vod bylo do roku 2001 zpracováno podle údajů vykazovaných uživateli vod na základě směrnice bývalého MLVH č. 7/1977 Ú.V., o evidenci a bilančním vyhodnocování zásob a jakosti povrchových a podzemních vod; od roku 2002 se provádí na základě vyhlášky č. 431/2001 Sb. Na základě § 10 této vyhlášky se změnil rozsah ohlašovaných údajů tak, že jsou již evidována vypouštění vod odpadních a důlních přesahující 6 000 m³ za rok, resp. 500 m³ za měsíc. Tím vzrostl počet evidovaných subjektů. Každoročně jsou vykazovány a evidovány údaje o množství odpadních vod včetně vod určených na základě ustanovení § 4 vodního zákona – dříve tzv. vod zvláštních; těmi byly podle § 2 zákona č. 138/1973 Sb. (platného do 31. 12. 2001) vody důlní a minerální. Povinnost vykazovat uvedené údaje se týkala jen těch případů, u nichž množství vypouštěných vod přesahovalo 15 000 m³ za rok. Nyní dle vodního zákona byl pojem vod zvláštních zrušen. Existují tak, dle § 2 a 4 vodního zákona, vody povrchové, vody podzemní, vody, které jsou dle zvláštního zákona (zákon č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství, ve znění pozdějších předpisů) vyhrazenými nerosty, přírodní léčivé zdroje a zdroje přírodních minerálních vod

a vody důlní, které jsou pro účely vodního zákona považovány za vody povrchové, popřípadě podzemní. Údaje o množství vypouštěných odpadních vod do vod povrchových se od roku 2003 přebírají ze statistiky ČSÚ.

Největší procentní zvýšení u vypouštěného množství odpadních vod oproti roku 2008 zaznamenala kategorie kanalizace pro veřejnou potřebu (o 4 %) a kategorie průmysl (včetně dobývání nerostných surovin) o 2,6 %. Ke stagnaci došlo u energetiky – v roce 2008 bylo vypouštěno 778,1 mil. m³, v roce 2009 pak 780,1 mil. m³. K nevýraznému snížení došlo u zemědělství. Jedná se o pokles ze 7,3 mil. m³ na 7,1 mil. m³ v roce 2008, tj. o 2,7 %. U energetiky nelze zaznamenat meziroční nárůst – 778,1 mil. m³ v roce 2008 a 780,1 mil. m³ v roce 2009. K snížení došlo u kategorie zemědělství a kategorie „ostatní“ (včetně stavebnictví).

Je zřejmé, že roční množství vypouštěných vod při srovnání s rokem 2008 stagnuje. Ke snížení došlo u vypouštění zjišťovaného v rámci institutu správy povodí u Povodí Labe, s. p., na 99,8 % úroveň roku 2008 a v Povodí Ohře, s. p., na 97,0 % úroveň roku 2008. K nárůstu došlo v Povodí Moravy, s. p., o 4,5 %, v Povodí Vltavy, s. p., o 3,6 % a v Povodí Odry, s. p., o 2,0 %.

Členění uživatelů do jednotlivých skupin bylo provedeno podle platné odvětvové klasifikace NACE. Kanalizace pro veřejnou potřebu (bez převodů) NACE 37.

Adéla Parmová

9 let, IV. třída, ZŠ a MŠ Dolákova, Praha

5.1

Bodové zdrojové znečištění

Jakost povrchových vod ovlivňují především bodové zdroje znečištění (města a obce, průmyslové závody a objekty soustředěné zemědělské živočišné výroby). Úroveň ochrany vod před znečištěním se nejčastěji hodnotí podle vývoje produkovaného a vypouštěného znečištění.

Produkovaným znečištěním je míněno množství znečištění obsažené v produkovaných (nečištěných) odpadních vodách. V souvislosti s požadavky EU a OECD se v ČR věnuje v posledních letech zvýšená pozornost sběru údajů a analýze vývoje tohoto znečištění. Zajišťuje se především rozšířený soubor vykazovaných dat od většího počtu subjektů v rámci tzv. vodohospodářské bilance, v souladu s požadavky stanovenými vyhláškou č. 431/2001 Sb., o obsahu vodní bilance, způsobu jejího sestavení a údajích pro vodní bilanci.

Produkce znečištění se v roce 2009 oproti roku 2008 významněji nezměnila. U organického znečištění podle BSK₅ se v roce 2009 oproti roku 2008 snížila o 3 639 t (o 1,5 %) a v ukazateli CHSK_{Cr} o 8 371 t (o 1,4 %). V ukazateli NL klesla produkce v roce 2009 o 6 342 t (o 2,3 %) a v ukazateli RAS o 19 175 t (o 2,4 %).

Vypouštěným znečištěním je znečištění obsažené v odpadních vodách vypouštěných do vod povrchových. Ve srovnání s rokem 2008 se vypouštěné znečištění v roce 2009 snížilo v ukazatelích: BSK₅ o 542 t (o 7 %), CHSK_{Cr} o 1 139 t (o 2,5 %), NL o 475 t (o 3,4 %) a RAS o 7 660 t (o 0,9 %). Pozitivní trend poklesu vypouštěného znečištění tedy podle ukazatelů BSK₅, CHSK_{Cr} a NL v roce 2009 pokračoval. Ke snížení došlo téměř u všech údajů vykazovaných jednotlivými s. p. Povodí. K nárůstu došlo u ukazatele BSK₅ vykazovaného Povodím Odry, s. p., a u ukazatele CHSK_{Cr} vykazovaného s. p. Povodí Moravy a Odry. Rovněž je možné zaznamenat částečné zvýšení u ukazatele NL u s. p. Povodí Ohře a Odry a ukazatele RAS u s. p. Povodí Vltavy, Ohře a Odry. Ukazatel N_{anorg} se zvýšil u Povodí Ohře, s. p. Vývoj vypouštěného a zpoplatněného znečištění od roku 1990 dokládá Graf 5.1.1.

Tabulka 5.1.1

Produkované a vypouštěné znečištění v roce 2009

s. p. Povodí	Produkované znečištění v t/rok						Vypouštěné znečištění v t/rok					
	BSK ₅	CHSK	NL	RAS ^{*)}	N _{anorg}	P _{celk}	BSK ₅	CHSK	NL	RAS	N _{anorg}	P _{celk}
Povodí Labe, s. p.	44 291	117 507	47 440	194 327	7 491	1 024	1 939	11 842	3 851	190 519	4 234	269
Povodí Vltavy, s. p.	86 451	196 484	95 516	127 550 ^{*)}	9 361	2 354	2 000	11 852	2 831	143 915	3 824	297
Povodí Ohře, s. p.	17 047	58 677	20 657	127 187	2 131	696	798	4 975	2 197	128 681	1 184	232
Povodí Odry, s. p.	37 017	76 022	36 905	216 642	3 722	655	861	7 293	2 304	216 642	1 275	126
Povodí Moravy, s. p.	60 515	135 204	70 819	120 641	6 369	1 637	1 596	8 381	2 237	118 380	2 320	232

Pramen: VÚVT.G.M., v. v. i., z podkladů ČSÚ a s. p. Povodí

Pozn. *) Množství produkovaného a vypouštěného znečištění by mělo být přibližně shodné (běžnými způsoby čištění odpadních vod nelze koncentraci RAS snížit).
S ohledem na výkaznickou kázeň lze zaznamenat mnohdy nižší kompletnost údajů u znečištění produkovaného než vypouštěného.

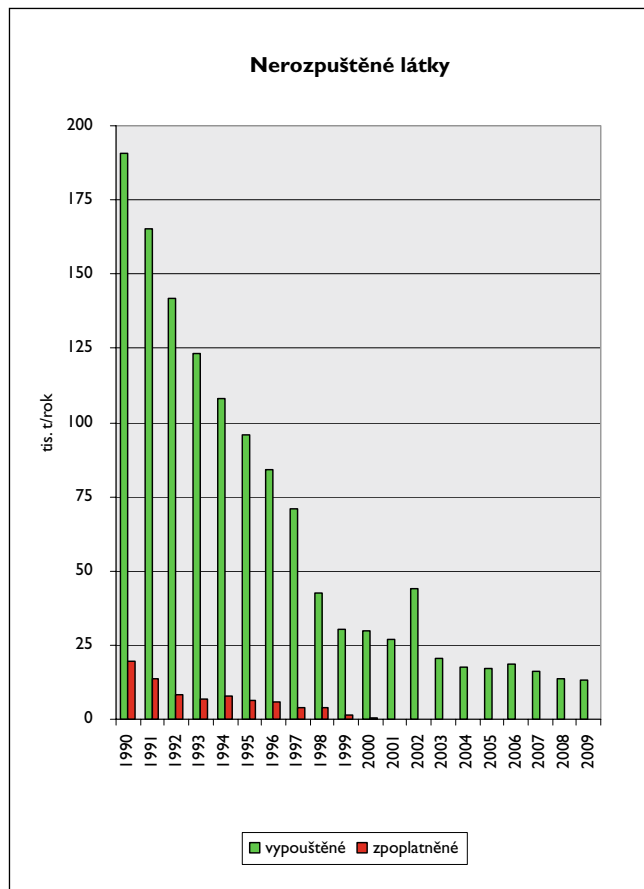
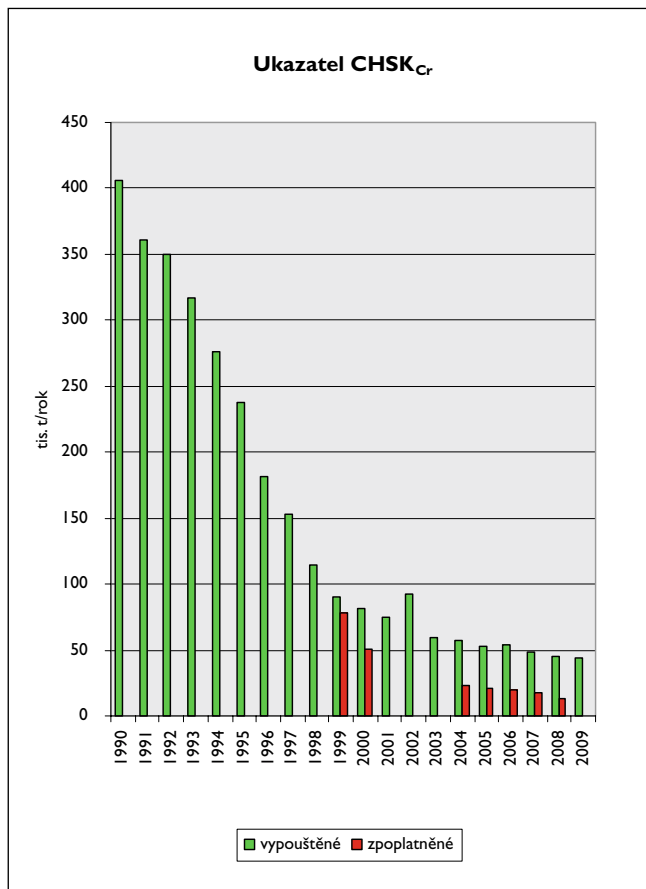
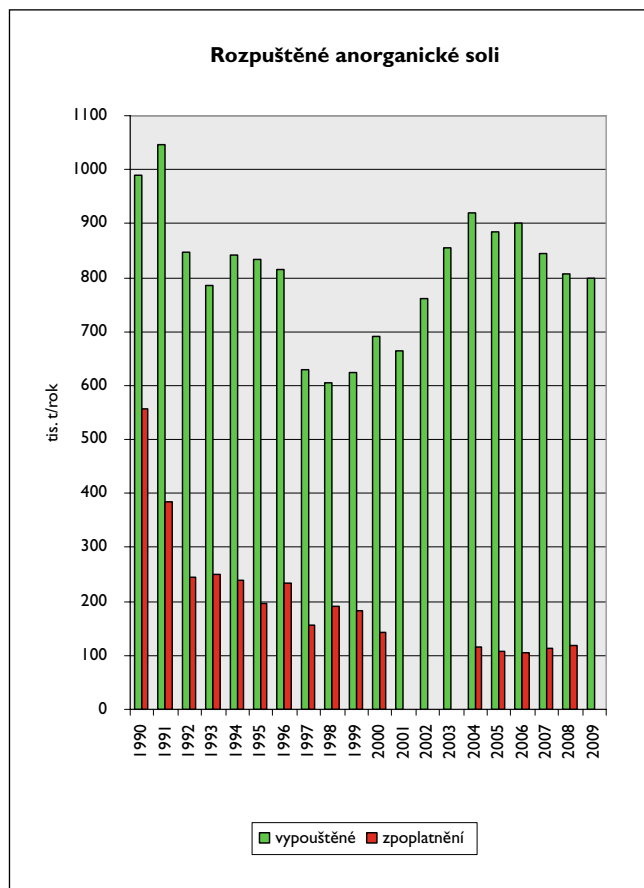
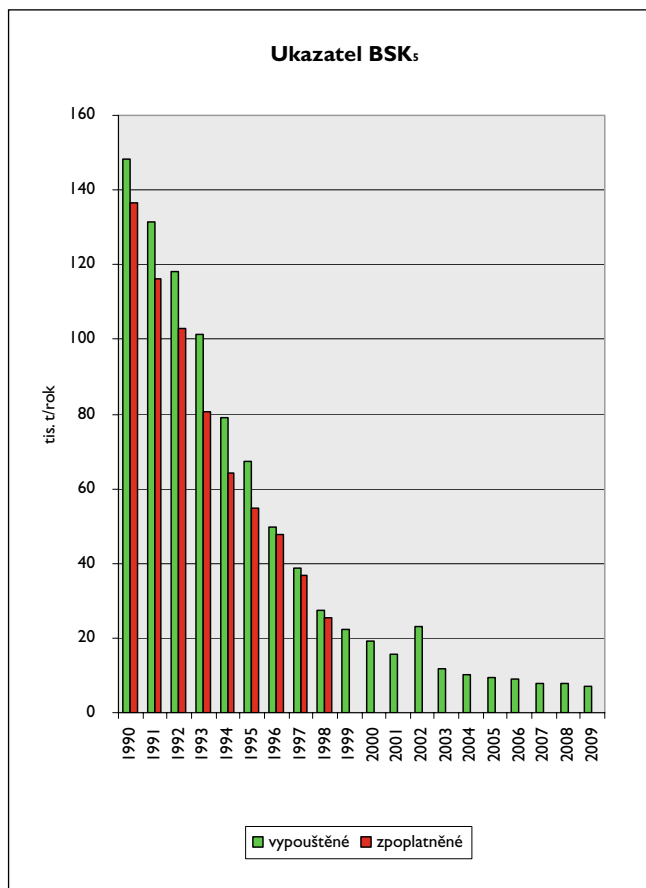

Morava – jez Bolelouč

Mezi roky 1990 a 2009 došlo k poklesu vypouštěného znečištění v ukazatelích BSK₅ o 95,1 %, CHSK_{Cr} o 89,1 %, NL o 92,9 % a RAS o 19,3 %.

V letech 1990–2009 se podařilo snížit i vypouštěné množství nebezpečných a zvláště nebezpečných závadných látek. K významnému poklesu došlo také u makronutrientů (dusík, fosfor) v důsledku toho, že se v technologii čištění odpadních vod u nových a intenzifikovaných ČOV cíleně uplatňuje biologické odstraňování dusíku a biologické nebo chemické odstraňování fosforu.

Graf 5.1.1
Vypouštěné a zpoplatněné znečištění v letech 1990–2009

Pramen: VÚVT.G.M., v. v. i., z podkladů ČSÚ a s. p. Povodí

5.2

Plošné znečištění

Jakost povrchových a podzemních vod významně ovlivňuje rovněž plošné znečištění – zejména znečištění ze zemědělského hospodaření, atmosférické depozice a erozní splachy z terénu. Význam plošného znečištění s pokračujícím poklesem znečištění z bodových zdrojů roste. Jeho podíl je podstatný zvláště u dusičnanů, pesticidů a acidifikace, méně u fosforu. Tento podíl je odlišný v různých oblastech České republiky v závislosti na hustotě osídlení, podílu čištění odpadních vod, intenzitě a způsobu zemědělského hospodaření a úrovni atmosférické depozice.

Mezi hlavní opatření ke snížení plošného znečištění vod ze zemědělských zdrojů patří NV č. 103/2003 Sb., o stanovení zranitelných oblastí a o používání a skladování hnojiv a statkových hnojiv, střídání plodin a provádění protierozních opatření v těchto oblastech, ve znění pozdějších předpisů. V rámci tohoto nařízení jsou vymezeny tzv. zranitelné oblasti a vyhlášen akční program.

Akční program je soubor opatření ve zranitelných oblastech, který má za cíl snížit znečištění vody způsobené dusičnany a předcházet dalšímu znečištění. Mezi hlavní opatření akčního programu ke snížení plošného znečištění patří aplikace hnojiv a statkových hnojiv, používání a skladování hnojiv a statkových hnojiv, zákaz použití určitých druhů hnojiv a statkových hnojiv, střídání plodin a provádění protierozních opatření. Účinnost akčního programu je vyhodnocována ve čtyřletém období podle čl. 5 Nitrátové směrnice na základě monitoringu akčního programu a vyhodnocení účinnosti I. akčního programu.

Monitoring akčního programu zahrnuje:

- ověřovací průzkum plnění požadavku akčního programu v zemědělských podnicích ve zranitelných oblastech (cca 30 podniků),

Pramen Úpy

Otava – Klášterský Mlýn

- hodnocení terénního šetření v zemědělských podnicích ve zranitelných oblastech (cca 300 podniků),
- sledování vlivu zemědělského hospodaření podle akčního programu na jakost vod v pilotním území zranitelných oblastí,
- hodnocení vývoje obsahu půdního dusíku z hlediska pěstovaných plodin a používané agrotechniky, včetně modelování pohybu dusíku v půdě a vodě pro následující období,
- hodnocení půdně-klimatických podmínek a vlivu zemědělského hospodaření na jakost vod ve sledovaných měrných profilech jakosti povrchových vod v 360 dílčích povodí ČR,
- sledování vývoje způsobu hospodaření ve zranitelných oblastech na základě dat MZe, ČSÚ, Evidence půdy podle uživatelských vztahů a Evidence hospodářských zvířat.

5.3

Havarijní znečištění

Jakost povrchových a podzemních vod rovněž negativně ovlivňuje havarijní znečištění. V roce 2009 bylo Českou inspekcí životního prostředí evidováno na území České republiky 111 případů havarijního znečištění nebo ohrožení jakosti vod, z toho čtyři případy byly na podzemních vodách.

Ve srovnání s rokem 2008 byl v roce 2009 počet havárií na vodách nižší o 25 případů. Nejpočetnější skupinou znečišťujících látek byly i nadále ropné látky – 41,5 % z celkového počtu evidovaných případů, po nich následovaly odpadní vody – 20,7 % a kaly a nerozpuštěné látky – 5,4 %. Charakter znečišťujících látek nebyl zjištěn u 17 havárií (15,3 %). V členění podle oborů původců havárií byly nejpočetnější havárie způsobené při dopravě (9,0 %), za ně se řadí četností havárie v zemědělství, při myslivosti a souvisejících činnostech (7,2 %), havárie související s odstraňováním odpadních vod a pevného odpadu (6,3 %) a havárie ostatních původců (8,1 %). Činnost původce nešlo zařadit (dle OKEČ) ve 45,0 % případů (v roce 2008 to bylo ve 45,6 % případů). Za porušení právních předpisů platných v oblasti vodního hospodářství uložila ČIŽP v roce 2009 celkem 744 pokut, z toho 665 pokut nabylo právní moci a celková sankční částka pak činila 40,973 mil. Kč.

Karolína Molíková
10 let, IV. třída, ZŠ a MŠ Doláková, Praha

6.1

Odborná správa vodních toků

Vnitrozemská poloha České republiky v srdci střední Evropy předurčuje vztah území k evropské říční síti a označujeme ji jako „střecha“ Evropy. Základní hydrografickou síť tvoří přibližně 79 000 km vodních toků (s přirozenými i upravenými koryty). Vodní toky na území České republiky jsou rozděleny na významné a drobné vodní toky. Odborná správa vodních toků v roce 2009 probíhala v souladu s ustanovením § 47 vodního zákona.

Rozhodujícími správci vodních toků jsou s. p. Povodí, ZVHS a LČR v působnosti MZe, kteří zajišťují správu cca 95,3 % délky vodních toků v ČR. Přibližně 4,7 % se na správě vodních toků podílejí ostatní subjekty, mezi něž patří MO, Správy národních parků a ostatní fyzické a právnické osoby. Z údajů vyplývá, že veškeré změny ve vymezení vodních toků jsou prováděny ve prospěch rozhodujících správců vodních toků. Největší nárůst ve vymezení drobných vodních toků zaznamenala opět ZVHS. Odbornou správu vodních toků rozdělenou podle jednotlivých správců vodních toků uvádí Tabulka 6.1.1.

Konkrétní výčet významných vodních toků je uveden ve vyhlášce č. 470/2001 Sb., kterou se stanoví seznam významných vodních toků a způsob provádění činností, souvisejících se správou vodních toků, ve znění vyhlášky č. 267/2005 Sb., která vstoupila v platnost k 1. 7. 2005. Jedná se o přehled 814 vodních toků zařazených v „Seznamu významných vodních toků“, který tvoří přílohu č. I zmínované vyhlášky. Součástí seznamu je také identifikátor významných vodních toků (CEVT IDVT). Významné vodní toky o celkové délce 15 538 km spravují, ve smyslu ustanovení § 4 zákona č. 305/2000 Sb., o povodích, jednotlivé státní podniky Povodí: Povodí Labe, Povodí Moravy, Povodí Odry, Povodí Ohře a Povodí Vltavy. Páteřními toky jsou Labe (370 km) s Vltavou (433 km) v Čechách, Morava (272 km) s Dyjí (306 km) na jižní Moravě a Odra (135 km) s Opavou (131 km) na severu Moravy a ve Slezsku.

Bílá Strž – Klatovy

Všechny ostatní vodní toky (ustanovení § 43 vodního zákona) jsou drobné vodní toky. Úhrnná délka drobných vodních toků činí necelých 63 500 km. Správa drobných vodních toků se provádí ve smyslu ustanovení § 48 vodního zákona, a to na základě příslušného určení MZe (ustanovení § 48 odst. 2 vodního zákona). V případě, že správa drobného vodního toku není určena, spravuje jej podle ustanovení § 48 odst. 4 vodního zákona správce recipientu, do něhož je drobný vodní tok zaústěn. Tento správce zde vykonává správu do doby, než bude vydáno určení správy vodního toku podle § 48 odst. 2 vodního zákona. Správu drobných vodních toků mohou vykonávat obce, jejichž územím drobné vodní toky protékají, fyzické nebo právnické osoby, popřípadě organizační složky státu, jímž drobný vodní tok slouží, nebo s jejichž činností souvisí. Vzor a obsah žádosti o určení drobného vodního toku do správy je uveden a podrobně specifikován ve výše uvedené vyhlášce č. 470/2001 Sb.

Tabulka 6.1.1

Odborná správa vodních toků

Kategorie	Správce	Délka vodních toků v km	
		2008	2009
Významné vodní toky	Povodí Labe, s. p.	3 560,10	3 560,10
	Povodí Vltavy, s. p.	4 761,10	4 761,10
	Povodí Ohře, s. p.	2 290,81	2 290,81
	Povodí Odry, s. p.	1 111,39	1 111,39
	Povodí Moravy, s. p.	3 814,61	3 814,61
	Celkem	15 538,01	15 538,01
Drobné vodní toky	ZVHS	38 682,02	38 888,97
	Lesy ČR, s. p.	19 570,83	19 598,64
	s. p. Povodí celkem	1 357,37	1 281,42
	Ostatní *)	3 880,77	3 721,96
	Celkem	63 490,99	63 490,99
Vodní toky celkem		79 029,00	79 029,00

Pramen: MZe

Pozn.: *) Zahnuje správy Národních parků, Ministerstvo obrany (úřady vojenských újezdů), obcí a ostatních fyzických a právnických osob (např. doly).

K zajištění informovanosti veřejné správy a široké veřejnosti o správcovství příslušného vodního toku slouží „Evidence vodních toků“, která je přístupná v rámci Informačního systému VODA ČR, tj. www.voda.gov.cz. V současné době je prezentována původní evidence vodních toků v měřítku 1:50 000 a nově vznikající evidence v měřítku 1:10 000.

Požizovací hodnota dlouhodobého hmotného majetku souvisejícího s vodními toky dosáhla v roce 2009 hodnoty 49,26 mld. Kč. Oproti předchozímu období vykazuje tato hodnota meziroční nárůst 0,81 mld. Kč.

Meziroční nárůst vyjadřuje převážně přírůstky DHM získané obnovou a plánovaným rozvojem svěřeného majetku formou běžné investiční výstavby a průběžného zařazování převzatého majetku a dokončených vodních děl. V roce 2009 nebylo žádným ze správců vodních toků dokončeno, kolaudováno a převedeno do užívání vodní dílo, které by významně ovlivnilo ukazatele vyjadřující pořizovací hodnoty dlouhodobého hmotného majetku. Konkrétní hodnoty DHM v pořizovacích cenách u jednotlivých správců vodních toků s meziročním vývojem (přírůstky DHM) jsou uvedeny v Tabulce 6.1.2.

Tabulka 6.1.2

Požizovací hodnota dlouhodobého hmotného majetku souvisejícího s vodními toky v mld. Kč.

Správci vodních toků v působnosti MZe	2008	2009
Povodí Labe, s. p.	8,51	8,55
Povodí Vltavy, s. p.	7,56	7,79
Povodí Ohře, s. p.	8,19	8,39
Povodí Odry, s. p.	5,01	5,06
Povodí Moravy, s. p.	6,88	6,91
Celkem s. p. Povodí	36,15	36,70
ZVHS	9,56	9,71
Lesy ČR, s. p.	2,74	2,85
Celkem	48,45	49,26

Pramen: MZe

V souvislosti s příkazem ministra zemědělství č. 32/2009 k výkonu zakladatelských funkcí vůči státním organizacím typu státního podniku a akciové společnosti byly v roce 2009 vydány novelizované Statuty státních podniků Povodí a Jednací řády dozorčích rad.

Dle příkazu byl převeden výkon agendy zakladatelské činnosti na úsek ekonomický a správní ve spolupráci s věcně příslušnými úseky. Úsek vodního hospodářství věcně zodpovídá za s. p. Povodí. Změny ve statutárních orgánech a ve složení dozorčích rad se projevily průběžně ve změnách Zakladací listiny příslušného státního podniku Povodí.

Kontrolní činnost jednotlivých státních podniků Povodí je prováděna příslušnými kontrolními orgány. V roce 2009 byly provedeny následující komplexní i úzce zaměřené kontroly.

Ministerstvo zemědělství

MZe byly prováděny stejně jako v minulých letech zejména průběžné veřejnoprávní kontroly zaměřené na plnění podmínek, čerpání finančních prostředků státního rozpočtu a hospodaření společnosti. V tomto roce bylo provedeno celkem 17 kontrol, u každého

s. p. Povodí byly provedeny nejméně dvě kontroly. Většinu kontrol provedl odbor programového financování a odbor auditu a supervize. Až na jednu kontrolu nebyly shledány žádné zásadní závady a bylo konstatováno, že čerpání finančních prostředků ze státního rozpočtu je v souladu se všemi předpisy. Na dvou kontrolách byly zjištěny nedostatky, které byly následně napraveny.

Finanční úřady

Tyto orgány státní správy v roce 2009 provedly u s. p. Povodí Vltavy, Odry, Labe a Ohře celkem sedm finančních kontrol zaměřených na kontrolu oprávněnosti použití dotací a dodržování rozpočtových pravidel a kázně. V rámci kontrol nebyly zjištěny žádné závady. Jedna kontrola nebyla ve s. p. Povodí Ohře doposud ukončena.

Česká správa sociálního zabezpečení

Okresní pobočky této instituce provedly u všech s. p. Povodí v roce 2009 celkem devět kontrol pojistného, provádění nemocenského pojištění a plnění úkolů v důchodovém pojištění. Na jedné kontrole nebyly splněny lhůty pro přihlašování a odhlašování zaměstnanců. Nový termín pro splnění nápravných opatření byl dodržen.

Zdravotní pojišťovna

Povinnost zaměstnavatele v oblasti placení pojistného na zdravotní pojištění byla kontrolována u všech s. p. Povodí celkem sedmi kontrolami. Na základě šetření byly dvakrát zjištěny rozdíly v pojistném ve výši do 300 Kč.

Krajská hygienická stanice

Krajské hygienické stanice provedly kontroly výkonu státního zdravotního dozoru v oblasti dodržování předpisů ochrany veřejného zdraví. U s. p. Povodí Vltavy, Ohře, Odry a Moravy bylo provedeno celkem šest kontrolních šetření. V rámci těchto kontrol nebylo zjištěno žádné porušení povinností.

Inspektorát bezpečnosti práce, Úřad práce a Odborový svaz pracovníků dřevozpracujících odvětví, lesního a vodního hospodářství ČR

Inspektorát bezpečnosti práce společně s Úřadem práce a Odborovým svazem pracovníků dřevozpracujících odvětví, lesního a vodního hospodářství ČR provedly postupně u s. p. Povodí Vltavy, Odry, Ohře a Moravy celkem šest kontrol zaměřených na dodržování předpisů bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a na kontrolu státní podpory. Na základě těchto šetření bylo shledáno v tomto směru několik pochybení, která byla následně napravena.

Hasičský záchranný sbor

Příslušný Hasičský záchranný sbor provedl pět kontrol u s. p. Povodí Vltavy, Moravy a Ohře. Revize se týkaly komplexní požární kontroly, a to včetně kontrol dodržování povinností stanovených předpisy o požární ochraně. Na některých z kontrol byly zjištěny pouze drobné nedostatky a uložena nápravná opatření.

Kontroly provedené dalšími orgány státní správy

Státní energetická inspekce ČR provedla po jedné kontrole u s. p. Povodí Vltavy, Labe a Ohře týkající se technickoekonomických údajů z výroben energie z obnovitelných zdrojů a dodržování zákona o cenách na splnění podmínek pro přiznání ceny při prodeji elektřiny.

U s. p. Povodí Moravy byla provedena kontrola ČIŽP zaměřená na dodržování zákona o ochraně přírody a krajiny č. 114/1992 Sb. Jednalo se o kontrolu dodržování výšky hladiny na střední nádrži VD Nové Mlýny. Další kontrolu týkající se stavu laboratorní techniky pořízenou z 60 % veřejných finančních prostředků provedl na stejného podniku Povodí SFŽP. Národní akreditační orgán provedl na všech pracovištích s. p. Povodí Moravy posuzování dle ČSN EN ISO/IEC 17025:2005 prováděných vodohospodářskou laboratoří. Český metrologický institut Praha provedl kontrolu u s. p. Povodí Moravy na státní metrologický dozor podle zákona č. 505/1991 Sb.

Vltava – MVE Troja

Státní úřad pro jadernou bezpečnost Praha provedl kontrolu radiační ochrany ve s. p. Povodí Labe. U stejného podniku Povodí provedlo MD kontrolu stavu fyzické realizace VD Poděbrady, VD Čelákovice a horního plavebního kanálu v Brandýse nad Labem.

Magistrát města Ostravy provedl u s. p. Povodí Odry kontrolu průběžného čerpání účelové dotace na protipovodňová opatření v Ostravě-Hrabové a Ostravě-Svinov. Krajská veterinární správa pro Moravský kraj provedla kontrolní zjištění na provoz Účelového rybného hospodářství několika společností.

U většiny dokončených kontrol nebyly nalezeny žádné vážnější nedostatky a zjištěné drobné nedostatky byly následně operativně odstraněny.

Kontrolní činnost u Zemědělské vodohospodářské správy je prováděna příslušnými kontrolními orgány. V roce 2009 byly provedeny u této organizace následující komplexní i úzce zaměřené kontroly.

Ministerstvo zemědělství

Úsek vodního hospodářství MZe provedl u ZVHS veřejnoprávní průběžné kontroly na místě ve smyslu zákona č. 320/2001 Sb. Předmětem kontrol bylo plnění podmínek čerpání finančních prostředků státního rozpočtu na akce hrazené v rámci podprogramu 129 123 – „Podpora protipovodňových opatření podél vodních toků“ a podprogramu 229 013 – „Drobné vodní toky ve správě ZVHS“. Kontrolovány byly též akce hrazené prostřednictvím dotačního titulu „Podpora na ostatní opatření ve vodním hospodářství“. V rámci kontrol nebyly zjištěny závady a nedošlo k porušení kritérií Závazných pravidel pro poskytování finančních prostředků v oblasti vod v roce 2009 a způsobu kontroly jejich užití. Kontrolováno bylo celkem pět akcí. Úsek vodního hospodářství MZe zároveň provedl veřejnoprávní kontroly průběhu a výsledků zadávání veřejných zakázek v programu 129 120 – „Podpora prevence před povodněmi II“ a podprogramu 229 114 – „Odstranění následků povodní roku 2006“. V rámci kontrol byly zjištěny pouze drobné nedostatky z hlediska interních předpisů, které byly neprodleně odstraněny.

Vnější kontroly na ekonomickém úseku činnosti

V průběhu roku 2009 byla na ekonomickém úseku činnosti ZVHS provedena jedna kontrola Správy sociálního zabezpečení a jedna kontrola zdravotní pojišťovny. Při kontrolách nebyly shledány žádné závady.

6.2

Státní podniky Povodí

V roce 2009 dosáhl meziroční nárůst celkových výnosů podniků Povodí výše 7,8 %, tj. v absolutní částce zvýšení výnosů o více než 321 mil. Kč. Převážnou měrou se jako každý rok na tomto nárůstu podílely platby za odběry povrchové vody, které jsou metodicky do struktury výnosů započítávány.

Meziroční nárůst celkových výnosů státních podniků Povodí byl ovlivněn růstem tržeb všech položek zobrazených v Tabulce 6.2.1. Nejvyšší nárůst v absolutní částce necelých 104 mil. Kč byl za odběry povrchové vody, což odpovídá meziročnímu nárůstu ve výši 3,9 %. Další výraznější meziroční nárůst zaznamenaly i dotace ze státního rozpočtu, a to o 80 mil. Kč (tj. meziroční nárůst přes 23 %) a pětinásobně vzrostly i ostatní provozní dotace, v absolutní částce o 27 mil. Kč. Zvýšily se i o necelých 65 mil. Kč ostatní příjmy, tedy meziroční nárůst byl 14,7 %. Meziroční nárůst 16,3 % zaznamenaly příjmy za využívání vzdouvacích zařízení, tj. meziroční nárůst v absolutní hodnotě necelých 22 mil. Kč. Podobný absolutní nárůst 23 mil. Kč byl i ve výrobě elektrické energie, celkově ale jen meziroční nárůst 4,5 %. Výnosy z výroby elektrické energie jsou u většiny státních podniků Povodí jen z vlastních MVE, pouze u Povodí Ohře, s. p., se na tržbě podílí malou měrou i fotovoltaická elektrárna.

Struktura výnosů státních podniků Povodí v roce 2009 je vyjádřena v Tabulce 6.2.1. Graf 6.2.1. Názorně zobrazuje podíl jednotlivých druhů tržeb na celkových výnosech státních podniků Povodí.

Tabulka 6.2.1

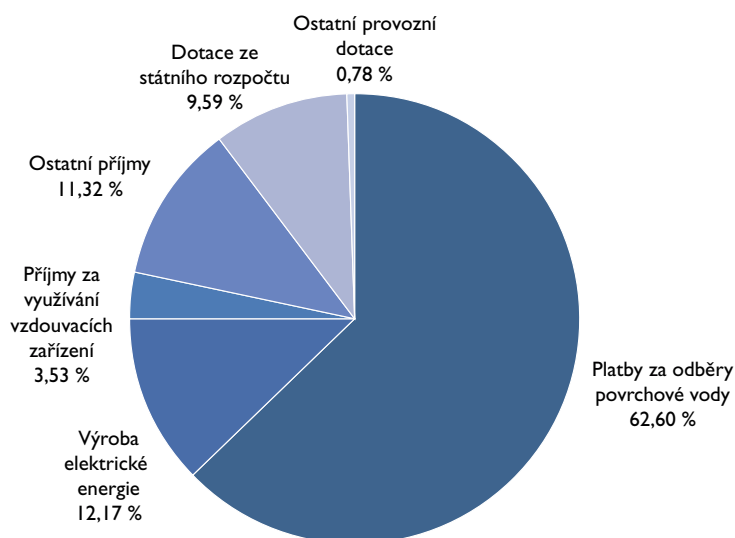
Struktura výnosů s. p. Povodí v roce 2009 v tis. Kč

Ukazatel	Povodí Labe, s. p.	Povodí Vltavy, s. p.	Povodí Ohře, s. p.	Povodí Odry, s. p.	Povodí Moravy, s. p.	Celkem
Platby za odběry povrchové vody	784 716	640 464	468 723	430 779	457 219	2 781 901
Výroba elektrické energie	40 497	208 580	194 925	60 937	36 024	540 963
Příjmy za využívání vzdouvacích zařízení	13 896	134 870	3 283	-	4 956	157 005
Ostatní příjmy	129 663	128 136	117 623	58 163	69 306	502 891
Dotace ze státního rozpočtu	65 819	38 165	160	3 699	318 687	426 530
Ostatní provozní dotace	0	8 783	3 003	-	22 614	34 400
Celkem s. p. Povodí	1 034 591	1 158 998	787 717	553 578	908 806	4 443 690

Pramen: MZe, s. p. Povodí

Graf 6.2.1

Struktura výnosů s. p. Povodí v roce 2009

Pramen: MZe

Vývoj celkových dodávek povrchové vody za úplatu v technických jednotkách v delší časové řadě je uveden v Tabulce 6.2.2.

Tabulka 6.2.2

Dodávky povrchové vody za úplatu v letech 2002–2009 v tis. m³

s. p. Povodí		2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Povodí Labe, s. p.	a)	571 365	803 416	815 491	777 041	748 522	765 070	807 073	800 772
	b)	41 618	36 334	39 182	39 818	46 518	39 396	36 031	36 787
Povodí Vltavy, s. p.	a)	266 916	286 889	274 084	262 532	263 685	260 008	252 659	243 528
	b)	167 878	173 773	163 896	160 483	161 528	155 382	153 131	146 670
Povodí Ohře, s. p.	a)	169 092	170 975	162 934	155 315	161 071	152 636	150 115	148 330
	b)	57 807	58 951	57 033	53 644	55 385	52 410	51 514	50 299
Povodí Odry, s. p.	a)	173 275	172 795	163 874	165 044	171 301	164 087	153 946	138 961
	b)	72 167	74 183	70 729	72 682	75 001	71 979	69 288	68 171
Povodí Moravy, s. p.	a)	135 366	165 653	145 185	154 770	162 336	174 803	179 833	174 398
	b)	38 112	38 256	36 969	34 953	34 128	33 554	32 553	31 233
Celkem s. p. Povodí	a)	1 316 014	1 599 728	1 561 568	1 514 702	1 506 915	1 516 604	1 543 626	1 505 989
	b)	377 582	381 497	367 809	361 580	372 560	352 721	342 517	333 160

Pramen: s. p. Povodí

Pozn.: a) za úplatu celkem,

b) z toho pro vodovody pro veřejnou potřebu.

Tabulka 6.2.3

Cena za odběry pro průtočné chlazení v letech 2000–2009 Kč/m³

s. p. Povodí	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Povodí Labe, s. p.	0,67	0,67	0,65	0,39	0,40	0,40	0,40	0,44	0,49	0,53
Povodí Vltavy, s. p.	0,76	0,81	0,86	0,91	0,92	0,93	0,94	0,96	1,00	1,03
Povodí Moravy, s. p.	0,56	0,60	0,53	0,41	0,49	0,54	0,56	0,62	0,67	0,67

Pramen: s. p. Povodí

Pozn.: Jednotková cena za m³ je uváděna bez daně z přidané hodnoty.

Ceny za jednotlivé druhy odběrů povrchové vody jsou uvedeny v Tabulkách 6.2.3 a 6.2.4.

Ceny povrchové vody v rámci ostatních odběrů se zvýšily o 17,2 %, což oproti minulému roku 2008, který byl srovnatelný s rokem 2007, představuje rapidní vzestup. Její průměrná hodnota se v roce 2009 pohybovala okolo 3,13 Kč za m³. Jedná se o ceny věcně usměřňované, do nichž lze promítnout pouze ekonomicky oprávněné náklady, přiměřený zisk a daň podle příslušných daňových předpisů.

Kromě průtočného chlazení a ostatních odběrů jsou od roku 2003 zjišťovány i úrovně odběrů a ceny povrchové vody pro účely zpoplatněných zemědělských závlah a zatápění umělých prohlubní terénu. S výjimkou Povodí Odry, s. p., se v roce 2009 realizovaly odběry pro účely zemědělských závlah v celkovém rozsahu 185 tis. m³, což představuje za souhrn všech s. p. Povodí v meziročním porovnání pokles o 84 tis. m³ oproti roku 2008. Tato kategorie odběrů je značně rozkolísaná a nevykazuje jednoznačné znaky zásadních trendů. Nejvýrazněji se na tomto poklesu odběrů povrchové vody pro účely zemědělských závlah podílelo Povodí Vltavy, s. p., a menší pokles uvádí Povodí Moravy, s. p., a Povodí Ohře, s. p. Odběry povrchové vody pro zatápění umělých prohlubní v terénu se jako v minulých letech uskutečnily

pouze u Povodí Ohře, s. p., kde došlo k rapidnímu nárůstu o 18,6 mil. m³. Byly realizovány odběry pro zatápění ve výši 22,252 mil. m³.

Současné ceny v dnešním pojetí nevyjadřují hodnotu povrchové vody, ale cenu služby – tj. umožnění dodávek, které zabezpečují státní podniky Povodí uživatelům vody.

Tyto ceny podléhají regulaci formou věcného usměřňování podle zákona č. 526/1990 Sb., o cenách, a pravidlům stanovených rozhodnutími MF o regulaci cen, tj. příslušnými výměry, kterými se vydává seznam zboží s regulovanými cenami, které jsou uveřejňovány v Cenovém věstníku.

V roce 2009 státní podniky Povodí v souhrnu vykázaly růst příjmů za odběry povrchové vody přibližně shodně s předchozím rokem. V absolutní částce jsou platby za odběry povrchové vody v roce 2009 oproti roku 2008 vyšší o více než 103 mil. Kč, což představuje zvýšení tempa meziročního nárůstu v této kategorii příjmů o necelá 4 %. Kromě Povodí Odry, s. p., zaznamenaly všechny státní vodohospodářské podniky za odběry povrchové vody nárůst tržeb. Největší nárůst tržeb za odběry povrchové vody vykazuje Povodí Labe, s. p., a to v meziročním nárůstu o 50 mil. Kč.

Platby za odběry povrchové vody v desetileté časové řadě uvádí Tabulka 6.2.5.

Tabulka 6.2.4

Cena za ostatní odběry povrchové vody v letech 2000–2009 v Kč/m³

s. p. Povodí	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Povodí Labe, s. p.	1,54	1,71	1,88	2,04	2,20	2,35	2,51	2,70	2,93	3,16
Povodí Vltavy, s. p.	1,55	1,65	1,70	1,79	1,90	2,00	2,11	2,24	2,45	2,68
Povodí Ohře, s. p.	1,99	2,11	2,23	2,33	2,41	2,53	2,71	2,85	3,01	3,16
Povodí Odry, s. p.	1,74	1,80	2,01	2,08	2,12	2,40	2,53	2,70	2,89	3,10
Povodí Moravy, s. p.	2,53	2,66	2,89	3,06	3,12	3,26	3,49	3,88	4,19	4,65
Průměrná cena s. p. Povodí *)	1,76	1,90	2,10	2,23	2,44	2,42	2,56	2,68	2,67	3,13

Pramen: s. p. Povodí, VÚV T.G.M.

Pozn.: Jednotková cena za m³ je uváděna bez daně z přidané hodnoty.

*) Vypočteno váženým průměrem.

Tabulka 6.2.5

Platby za odběry povrchové vody v letech 2000–2009 v mil. Kč

s. p. Povodí	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Povodí Labe, s. p.	532	536	566	613	669	669	678	705	735	785
Povodí Vltavy, s. p.	401	408	438	495	508	513	547	572	609	640
Povodí Ohře, s. p.	367	397	399	427	420	393*)	434*)	434*)	450*)	469*)
Povodí Odry, s. p.	294	301	347	359	347	396	433	443	445	431
Povodí Moravy, s. p.	277	287	300	368	359	362	394	420	440	457
Celkem s. p. Povodí	1 871	1 929	2 050	2 262	2 303	2 333	2 486	2 574	2 679	2 782

Pramen: s. p. Povodí

Pozn.: *) Od roku 2005 bez tržeb za dopravu a čerpání vody.

Tabulka 6.2.6

Vlastní malé vodní elektrárny s. p. Povodí v letech 2004–2009

s. p. Povodí	Ukazatel	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Povodí Labe, s. p.	Počet MVE	17	17	19	19	20	20
	Instalovaný výkon v kW	4 876	4 876	5 217	5 217	5 892	5 892
	Výr. el. energie v MWh	15 284	19 135	18 619	19 270	18 325	20 356
	Tržby v tis. Kč	24 109	30 786	31 873	34 429	34 773	40 497
Povodí Vltavy, s. p.	Počet MVE	16	16	17	17	17	18
	Instalovaný výkon v kW	15 900	15 300	18 400	18 400	18 400	21 200
	Výr. el. energie v MWh	67 706	74 050	73 485	83 568	82 039	89 239
	Tržby v tis. Kč	103 649	115 982	126 279	151 919	181 435	208 580
Povodí Ohře, s. p.	Počet MVE	20	20	20	20	21	21
	Instalovaný výkon v kW	16 677	16 677	16 677	16 677	16 949	16 930
	Výr. el. energie v MWh	87 465	96 967	96 188	107 876	94 056	90 027
	Tržby v tis. Kč	137 879	157 570	167 066	209 510	197 824	194 911
Povodí Odry, s. p.	Počet MVE	14	14	14	14	16	16
	Instalovaný výkon v kW	4 985	5 103	5 103	5 103	5 731	5 731
	Výr. el. energie v MWh	24 292	20 649	20 801	25 827	31 964	28 662
	Tržby v tis. Kč	36 484	35 049	35 033	50 120	68 710	60 937
Povodí Moravy, s. p.	Počet MVE	14	14	13	16	15	14
	Instalovaný výkon v kW	3 612	3 612	3 400	3 530	3 522	3 482
	Výr. el. energie v MWh	13 803	14 415	14 483	8 709	14 281	14 252
	Tržby v tis. Kč	21 221	23 125	24 394	14 982	34 922	36 024
Celkem s. p. Povodí	Počet MVE	81	81	83	86	89	89
	Instalovaný výkon v kW	46 050	45 568	48 797	48 927	50 494	53 235
	Výr. el. energie v MWh	208 550	225 216	223 576	245 250	240 665	242 536
	Tržby v tis. Kč	323 342	362 512	384 645	460 960	517 664	540 949

Pramen: MZe, s. p. Povodí

V roce 2009 díky poměrně příznivé hydrologické situaci došlo k opětovnému zvýšení tržeb za elektrickou energií z vlastních malých vodních elektráren o 23 mil. Kč a celkové tržby v této oblasti příjmů dosáhly výše necelých 541 mil. Kč.

Uvedené tržby za elektrickou energii každoročně zvyšují podíl na celkových tržbách a umísťují se hned na druhém místě za hlavním zdrojem výnosů, kterými jsou platby za odběry povrchové vody. Oproti předchozím rokům se počet MVE ve vlastnictví s. p. Povodí nezměnil, pouze se navýšil počet o jednu MVE v Povodí Vltavy, s. p., a snížil o jednu MVE v Povodí Moravy. Povodí Ohře, s. p. disponující nejvyšším počtem vlastních MVE oproti minulým rokům nevykazuje nejvyšší příjem. Nejvyšší tržby 208,5 mil. Kč za elektrickou energii

díky nárůstu o jednu MVE vykazuje s. p. Povodí Vltavy, který provozuje 18 vlastních MVE.

Podrobnější informace o celkovém počtu vlastních MVE v jednotlivých státních podnicích Povodí, jejich instalovaném výkonu, výrobě elektrické energie a tržbách podává Tabulka 6.2.6.

Ostatní příjmy státních podniků Povodí představují souhrn méně významných položek a jedná se zejména o pronájem pozemků, nebytových prostor a vodních ploch a dalších podnikatelských aktivit, z nichž nejvýznamnější jsou příjmy z výkonů strojních mechanismů a autodopravy, z výkonů laboratorů a za projektovou a inženýrskou činnost a rovněž se na celkové úrovni podílí i položka finančních výnosů.

Tato položka je často výrazně ovlivňována i řadou neplánovaných položek, jako jsou pojistná plnění, zvýšené přijaté úroky a mnohdy i vyšší převodů některých definovaných tržeb, které se však vztahují k minulým obdobím, ale byly realizovány až v tomto roce. S ohledem na tyto neplánované položky a výkyvy, které nelze vždy předvídat, mohou ostatní příjmy vykazovat značné meziroční výkyvy. V roce 2009 činil celkový meziroční nárůst u ostatních příjmů státních podniků Povodí necelých 64,5 mil. Kč. Na meziročním nárůstu se podílel především s. p. Povodí Vltavy s absolutním meziročním nárůstem o necelých 46 mil. Kč a s. p. Povodí Labe s částkou skoro 24,5 mil. Kč. U státních podniků Povodí Odry a Moravy došlo k mírnému meziročnímu poklesu tržeb ostatních příjmů.

Přehled o ostatních příjmech státních podniků Povodí v delší časové řadě uvádí Tabulka 6.2.7.

Tabulka 6.2.7

Ostatní příjmy s. p. Povodí v letech 2001–2009 v tis. Kč

s. p. Povodí	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Povodí Labe, s. p.	124 730	173 429	68 368	87 233	92 256	162 403	115 334	105 185	129 663
Povodí Vltavy, s. p.	79 505	191 391	136 859	85 855	77 430	304 594	73 143	82 165	128 136
Povodí Ohře, s. p.	57 809	65 606	67 525	59 410	73 068	80 937	74 837	110 493	117 623
Povodí Odry, s. p.	28 208	47 853	41 618	34 712	35 656	41 780	34 911	61 628	58 163
Povodí Moravy, s. p.	46 462	44 975	55 643	48 960	58 411	61 959	46 423	78 966	69 306
Celkem s. p. Povodí	336 714	523 254	370 013	316 170	336 821	651 673	344 648	438 437	502 891

Pramen: s. p. Povodí

Labe – VD Les Království

Finanční potřeby na stěžejní činnosti státních podniků Povodí jsou každoročně podporovány řadou dotací jak provozního, tak investičního charakteru. Bez státních dotací by v předešlých letech nemohly být odstraněny následky povodní a současně již zahájena systematická činnost, která umožňuje realizovat protipovodňová opatření, stanovit záplavová území a vypracovat řadu koncepčních studií.

Celkový objem dotací v roce 2009 vzrostl oproti předchozímu roku o 43,1 %, ovšem v různém poměru dopadů dotací provozních a investičních. Dotace provozního charakteru zaznamenaly meziroční nárůst o 25,3 % a investiční dotace zaznamenaly meziroční nárůst o 51,1 %. V roce 2009 celkový objem dotací činil 1,707 mld. Kč.

Tabulka 6.2.8

Dotace přidělené s. p. Povodí v roce 2009 tis. Kč

s. p. Povodí	Provozní dotace	Investiční dotace	Dotace celkem
Povodí Labe, s. p.	65 819	312 421	378 240
Povodí Vltavy, s. p.	46 948	405 155	452 103
Povodí Ohře, s. p.	3 163 ¹⁾	45 810 ¹⁾	48 973 ¹⁾
Povodí Odry, s. p.	3 699	354 479	358 178
Povodí Moravy, s. p.	342 064 ²⁾	127 922	469 986
Celkem s. p. Povodí	461 693 ²⁾	1 245 787	1 707 480

Pramen: MZe, s. p. Povodí

Pozn.: ¹⁾ Celkové čerpání v roce 2009, nečerpaný nárok se převádí do dalších let.

²⁾ Rozdíl částky oproti tabulce Struktury výnosů a tržeb je způsoben termínem fakturace dotací.

Dotace jsou přidělovány zejména na programy zaměřené jak na prevenci, tak na likvidaci povodňových škod z předchozích let.

Kromě dotací procházejících rozpočtem MZe se na dotacích podílely i finanční prostředky SFDI, MŽP prostřednictvím fondů SFŽP a na protipovodňová opatření pak přispěly i některé krajské úřady.

Celkové provozní (neinvestiční) a investiční dotace jednotlivých s. p. Povodí přidělené v roce 2009 uvádí Tabulka 6.2.8. Tabulka uvádí skutečné čerpání dotací, které se kromě s. p. Povodí Ohře shoduje i s celkovým nárokem. Nárok na provozní dotace u Povodí Ohře, s. p., pro rok 2009 činil 3 782 tis. Kč a pro investiční dotace 82 817 tis. Kč.

V roce 2009 došlo oproti roku 2008 k nárůstu celkových nákladů o 305,9 mil. Kč, a to zejména díky zvýšení nákladů externích oprav o 147,6 mil. Kč. Dále se na nárůstu celkových nákladů podílely osobní náklady zvýšením o 69,4 mil. Kč, odpisy růstem o 46,8 mil. Kč a služby nárůstem o 35,7 mil. Kč. Ostatní položky oproti minulému roku byly mírně zvýšeny nebo stagnovaly, náklady na materiály lehce klesly.

Nejvyšší nárůst nákladů se projevil u státního podniku Povodí Moravy, který zaznamenal v důsledku odstraňování povodňových škod významné zvýšení nákladů na opravy. Nárůst celkových nákladů byl vysoký i u s. p. Povodí Vltavy. Naopak pokles nákladů zaznamenaly státní podniky Povodí Labe a Odry.

Přehled nákladů s. p. Povodí v roce 2009 a jejich porovnání s předchozím rokem je uveden v Tabulce 6.2.9.

V roce 2009 vynaložily na realizaci investic státní podniky Povodí 2 225,6 mil. Kč.

Oproti předchozímu roku došlo v roce 2009 k navýšení celkových investic státních podniků Povodí o 354,3 mil. Kč. Na realizaci investic bylo čerpáno cca 950,2 mil. Kč z vlastních zdrojů a dále bylo použito

Tabulka 6.2.9

Náklady s. p. Povodí v letech 2008 a 2009 v mil. Kč

Druh nákladů	Rok	Povodí Labe, s. p.	Povodí Vltavy, s. p.	Povodí Ohře, s. p.	Povodí Odry, s. p.	Povodí Moravy, s. p.	Celkem s. p. Povodí
Odpisy	2008	157,3	200,3	177,7	126,3	119,5	781,1
	2009	156,5	236,8	178,6	128,7	127,3	827,9
Opravy	2008	296,5	245,5	151,8	120,9	161,0	975,7
	2009	196,4	294,8	156,4	93,9	381,8	1 123,3
Materiál	2008	46,7	31,6	22,2	39,8	43,9	184,2
	2009	48,4	26,7	21,8	37,6	43,5	178,0
Energie a paliva	2008	41,8	33,2	32,0	5,8	12,3	125,1
	2009	37,5	33,4	41,9	5,6	14,8	133,2
Osobní náklady	2008	400,1	357,4	271,4	194,6	285,6	1 509,1
	2009	421,6	371,7	288,7	199,9	296,6	1 578,5
Služby	2008	71,0	88,6	32,4	40,2	37,7	269,9
	2009	79	111,5	33,5	45,2	36,4	305,6
Finanční náklady	2008	0,5	4,6	0,2	1,2	1,0	7,5
	2009	0,4	6,0	1,3	0,6	1,0	9,3
Ostatní náklady	2008	43,3	3,7	63,8	36,7	17,6	165,1
	2009	64,7	47,8	35,1	28,1	-7,9 ^{*)}	167,8
Náklady celkem	2008	1 057,2	964,9	751,5	565,5	678,6	4 017,7
	2009	1 004,5	1 128,7	757,3	539,6	893,5	4 323,6

Pramen: s. p. Povodí

^{*)} byly rozpuštěny účetní rezervy z předcházejícího roku

celkem přes 1 275,4 mil. Kč investičních prostředků nekrytých vlastními zdroji (suma nezahrnuje částku 19,5 mil. Kč pro dotační titul I 29 I 20, která byla u s. p. Povodí Vltavy započítána již v roce 2008, ale finančně vypořádána až v lednu 2009).

Přehled investičních prostředků v desetileté časové řadě je uveden v Tabulce 6.2.10 a Grafu 6.2.2.

Tabulka 6.2.10

Investice s. p. Povodí v letech 2000–2009 v mil. Kč

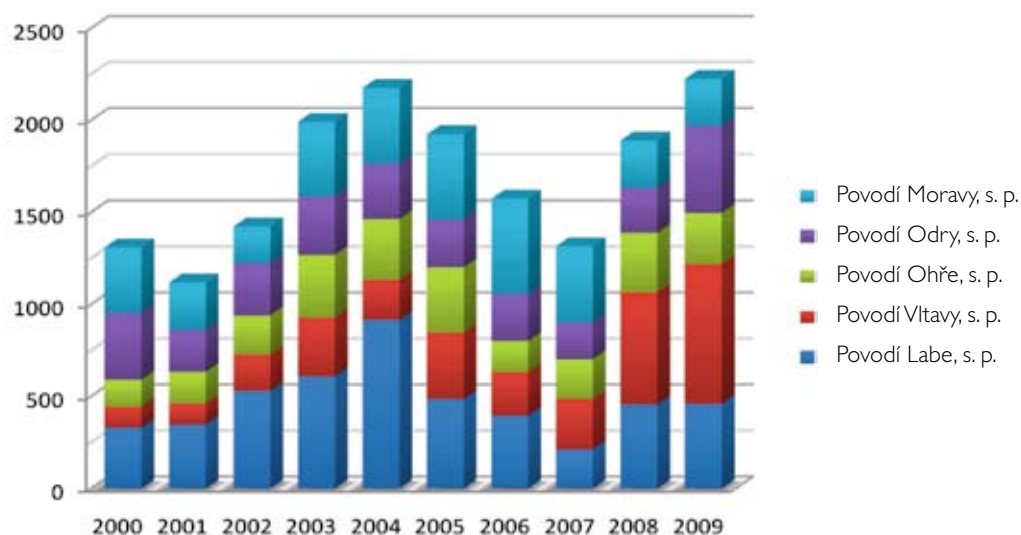
s. p. Povodí	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Povodí Labe, s. p.	328,5	347,1	529,1	607,6	915,2	485,2	394,9	212,0	455,0	459
Povodí Vltavy, s. p.	115,2	114,1	199,3	321,6	219,0	362,4	236,6	275,2	611,3 ^{*)}	761,1 ^{*)}
Povodí Ohře, s. p.	148,2	173,4	212,8	339,8	329,5	354,4	170,4	215,7	322,5	277,5
Povodí Odry, s. p.	361,6	226,8	282,3	316,3	301,3	260,6	254,7	199,7	244,2	473,5
Povodí Moravy, s. p.	356,8	257,8	200,5	407,4	411,9	462,3	518,2	413,5	257,8	254,5
Celkem s. p. Povodí	1 310,3	1 119,2	1 424,0	1 992,7	2 176,9	1 924,9	1 574,8	1 316,1	1 890,8	2 225,6

Pramen: MZe, s. p. Povodí

Pozn.: ^{*)} Celkové plnění investic bylo provedeno v roce 2008, ale finančně vypořádány byly až v lednu 2009 (převod části dotačního titulu I 29 I 20 do roku 2009, částka 19,5 mil. Kč je započítána již v roce 2008)

Graf 6.2.2

Vývoj investiční výstavby s. p. Povodí v letech 2000–2009

Pramen: MZe, s. p. Povodí

Tabulka 6.2.11

Výsledky hospodaření s. p. Povodí (zisk, ztráta) v letech 2002–2009 v tis. Kč

s. p. Povodí	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Povodí Labe, s. p.	4 774	26 542	39 445	36 777	6 132	15 798	16 692	30 050
Povodí Vltavy, s. p.	- 45 525	45 752	42 008	34 376	177 869	67 625	23 375	30 265
Povodí Ohře, s. p.	11 334	28 274	16 817	17 070	47 735	71 817	22 401	30 371
Povodí Odry, s. p.	23 002	38 671	11 877	16 680	56 401	24 595	29 296	20 928
Povodí Moravy, s. p.	24 512	32 170	37 142	13 038	11 054	12 417	13 035	15 295
Celkem s. p. Povodí	18 097	171 409	147 289	117 941	299 191	192 252	104 799	126 909

Pramen: s. p. Povodí

Tabulka 6.2.12

Návrh na rozdělení zisků s. p. Povodí za rok 2009 v tis. Kč

s. p. Povodí	Zisk	Rozdělení zisku nebo krytí ztráty					
		Rezervní fond	FKSP	Fond investic	Sociální fond	Fond odměn	Neuhrazená ztráta z minulých let
Povodí Labe, s. p.	30 050	3 005	8 000	16 045	-	3 000	-
Povodí Vltavy, s. p.	30 265	-	6 000	18 265	-	6 000	-
Povodí Ohře, s. p.	30 371	6 074	7 000	10 297	-	7 000	-
Povodí Odry, s. p.	20 928	6 964	7 464	-	-	6 500	-
Povodí Moravy, s. p.	15 295	1 530	7 200	-	-	3 500	3 065

Pramen: s. p. Povodí

Výsledkem hospodaření všech státních podniků Povodí byl pouze zisk. V rámci zisku byly shromážděny finanční prostředky v celkové výši dosahující téměř 120 mil. Kč.

Oproti předchozímu roku je celkový hospodářský výsledek vyšší asi o 15 mil. Kč. Kromě s. p. Povodí Odry došlo ve všech státních podnicích Povodí ke zlepšení výsledků ve srovnání s rokem 2008.

Vývoj výsledku hospodaření za posledních osm let a podíl jednotlivých s. p. Povodí na celkovém hospodářském výsledku dokumentuje Tabulka 6.2.11. Podrobnější rozdělení dosažených zisků do jednotlivých fondů společně s návrhy na úhradu ztráty v konkrétních s. p. Povodí jsou uvedeny v Tabulce 6.2.12.

Průměrný přepočtený stav pracovníků ve státních podnicích Povodí v roce 2009 klesl o 22 pracovníků na celkový stav 3 504 osob.

Výrazný pokles zaměstnanců zaznamenalo pouze Povodí Moravy, s. p., které vykazuje úbytek 30 zaměstnanců. Povodí Ohře, s. p., stejně jako v minulém roce stagnovalo na stejném počtu pracovníků. Ostatní státní podniky Povodí vykazují mírný nárůst, a to Povodí Labe nárůst o jednoho zaměstnance, Povodí Vltavy o čtyři zaměstnance a Povodí Odry o tři zaměstnance.

Situaci ve vývoji pracovních sil v rámci správců významných vodních toků znázorňuje Tabulka 6.2.13.

Tabulka 6.2.14

Průměrné mzdy dosahované v jednotlivých s. p. Povodích v letech 2002–2009 v Kč/měs.

s. p. Povodí	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Povodí Labe, s. p.	17 941	18 750	20 125	21 781	23 036	24 318	25 778	27 283
Povodí Vltavy, s. p.	18 444	19 073	20 556	21 909	23 414	24 611	27 325	28 300
Povodí Ohře, s. p.	18 435	19 420	20 661	22 091	23 464	24 971	26 794	28 620
Povodí Odry, s. p.	17 516	18 362	19 656	21 050	22 337	23 817	25 534	26 104
Povodí Moravy, s. p.	16 216	16 899	17 975	19 233	20 798	22 052	23 823	25 778
Průměrná mzda s. p. Povodí *)	17 724	18 505	20 072	21 243	22 637	23 954	25 856	27 283

Pramen: s. p. Povodí

Pozn.: *) Vypočteno váženým průměrem.

Tabulka 6.2.13

Počet pracovníků s. p. Povodí v letech 2008 a 2009 (průměrný přepočtený stav)

s. p. Povodí	2008	2009
Povodí Labe, s. p.	942,8	943,7
Povodí Vltavy, s. p.	782,0	786,2
Povodí Ohře, s. p.	605,5	605,2
Povodí Odry, s. p.	458,9	461,7
Povodí Moravy, s. p.	736,4	706,9
Celkem s. p. Povodí	3 525,6	3 503,7

Pramen: s. p. Povodí

V roce 2009 představovala průměrná měsíční mzda ve státních podnicích Povodí hodnotu 27 283 Kč.

Průměrná měsíční mzda ve státních podnicích Povodí byla meziročně zvýšena o cca 1 400 Kč. Roční nárůsty se pohybují v rozmezí od 570 Kč u s. p. Povodí Odry až po 1 955 Kč u s. p. Povodí Moravy, který i přesto nadále vykazuje nejnižší průměrnou mzdu ve výši 25 778 Kč.

Konkrétní průměrné mzdy jsou uvedeny v Tabulce 6.2.14.

6.3

Zemědělská vodohospodářská správa

Činnosti a hospodaření Zemědělské vodohospodářské správy jsou v rozhodující míře veřejně prospěšnými výkony neziskového charakteru, službami v rámci péče o majetek státu a zájmy resortu v oblastech vodního hospodářství v dílčích povodích zemědělsky využívané krajiny, zajištění její ochrany, tvorby a ekologické stability.

ZVHS, jako organizační složka státu zřízená Ministerstvem zemědělství, zabezpečovala v roce 2009 v souladu s ustanoveními Zřizovací listiny, zákonem o vodách, zákonem o majetku ČR a dalšími legislativními předpisy výkon správy drobných vodních toků převážně zemědělského charakteru v celkové délce 38 889 km (z toho 16 701 km upravených vodních toků) a 512 vodních nádrží. Pořizovací hodnota spravovaného dlouhodobého hmotného majetku na drobných vodních tocích činí 9,709 mld. Kč.

Dle výsledků inventarizace majetku provedené k 31. 12. 2009 spravuje ZVHS též rozsáhlý majetek zařazený do kategorie hlavních odvodňovacích zařízení. Tento majetek zahrnuje celkem 8 915 km otevřených a zatrubněných odvodňovacích kanálů, 137 čerpacích stanic, 11 vodních nádrží souvisejících s odvodňovacími systémy a 526 propustků. Pořizovací hodnota tohoto majetku činí 2,527 mld. Kč. Správu veškerého svěřeného majetku v úhrnné pořizovací hodnotě více než 12 mld. Kč zabezpečovalo v rámci ZVHS v roce 2009 celkem 388 zaměstnanců.

Činnosti a hospodaření ZVHS byly v roce 2009 orientovány zejména na úkoly z hlediska zajištění správy, provozu a údržby vodohospodářského majetku ČR, pořízení a technickou obnovu investičního majetku ve správě MZe, programové řešení a financování, odstraňování povodňových škod, realizaci protipovodňových opatření a akcí hrazených prostřednictvím krajinnotvorných programů MŽP, budování informačního systému veřejné správy v rámci MZe, zajištění a vyhodnocování monitoringu povrchových vod, monitoringu cizorodých látek v povrchových vodách a aproximační strategii (Směrnice Rady 91/676/EHS).

Na přelomu června a července bylo území ČR zasaženo lokálními přivalovými dešti. Povodně, které se vyskytly především na menších povodích, měly velmi rychlý průběh a maximální úhrny srážek spadly většinou ve večerních a nočních hodinách během 3–6 h.

Z pohledu ZVHS byly nejvíce zasaženy toky v územní působnosti Oblasti povodí Odry, Oblasti povodí Moravy a Dyje a částečně byly postiženy též Oblast povodí Vltavy a Oblast povodí Ohře. V rámci Oblasti povodí Labe nebyly povodňové škody hlášeny. Charakter škod na majetku ZVHS byl velmi různorodý a odrážel v sobě odlišnosti povodňových situací v různých lokalitách zasažených povodněmi. Souhrnně lze konstatovat, že horní úseky koryt vodních toků byly postiženy především vlivem erozního účinku vody a unášených předmětů. Byla zaznamenána rozsáhlá poškození objektů na tocích, změny tras koryt vodních toků a břehové nátrže, včetně rozsáhlé devastace břehových

porostů. Došlo ke značné sedimentaci splavenin nejen v korytech vodních toků, vodních nádržích, ale i na okolních pozemcích.

Po snížení hladiny zvýšených průtoků zaměstnanci v rámci své územní působnosti vyhodnocovali a monitorovali situaci, zabezpečovali odstranění havarijních stavů, zapojovali se do činnosti povodňových komisí a následně vyhodnocovali a zaprotokolovávali vzniklé povodňové škody. Rozsah povodňových škod na svěřeném majetku byl vyčíslen na 416,315 mil. Kč.

Při realizaci nápravných opatření škod způsobených povodněmi v roce 2009 bylo nutné prioritně zabezpečit obnovu a rekonstrukci vodních děl a stabilitu a průtočnost koryt vodních toků v celé délce, zejména v intravilánech obcí a měst. Realizaci těchto opatření ZVHS řešila v roce 2009 prostřednictvím tzv. prvotních zásahů z finančních prostředků vyčleněných MZe. Následné systémové odstraňování povodňových škod z roku 2009 bude realizováno v rámci podprogramu 229 116.

ZVHS zaměřila v roce 2009 svoji pozornost zejména na přípravu a realizaci akcí II. etapy programu prevence před povodněmi. V rámci přípravy akcí probíhala složitá jednání z hlediska majetkoprávního vypořádání pozemků. Předmětem realizovaných opatření byla zejména výstavba nádrží a ochranných hrází a zvyšování průtočné kapacity koryt vodních toků v intravilánech obcí. Objem vynaložených finančních prostředků na protipovodňová opatření představoval v roce 2009 částku 92,812 mil. Kč.

V rámci optimalizace vodního režimu krajiny a s využitím finančních prostředků programu MŽP 215 110 – „Program revitalizace říčních systémů“ se ZVHS i v roce 2009 podílela na realizaci několika staveb a opatření směřujících ke zlepšení hydrologického režimu v krajině, zvýšení retenční schopnosti území a obnově přirozeného charakteru drobných vodních toků. Příslibem do dalších let je zajištění finančních prostředků ze strany MZe na přípravu a kofinancování akcí obdobného charakteru realizovaných v operačním programu Životní prostředí.

V průběhu roku 2009 ZVHS pokračovala ve vypořádání s vlastníky pozemků pod vodními díly ve správě ZVHS ve smyslu § 50 a 56 vodního zákona. Vypořádání pozemků bylo realizováno ve vazbě na interní metodiku ZVHS prostřednictvím programu 229 010 – „Rozvoj a obnova materiálně technické základny MZe“ (podprogram 229 013) a v rámci neinvestičních opatření ZVHS. Z prostředků státního rozpočtu bylo v roce 2009 na výkupy a náhrady za užívání pozemků čerpáno 10,553 mil. Kč.

Z hlediska zabezpečení řádné funkce vodních děl a provozuschopnosti vodních toků byly na zajištění údržby, oprav a odstraňování havarijních stavů čerpány finanční prostředky ve výši 89,223 mil. Kč. Příslušný objem finančních prostředků byl tak snížen kvůli finanční krizi oproti roku 2008 o cca 68 mil. Kč, což ZVHS částečně znemožnilo zajistit systematickou péči o spravovaný majetek. V rámci údržby vodních toků bylo prováděno zejména sečení, čištění, opravy objektů zabezpečující protipovodňovou ochranu, likvidace nepůvodních invazních druhů rostlin (bořevník velkolepý, křídlatka japonská) a údržba břehových porostů. Kvůli havarijním situacím, které vznikly zejména při lokálních povodních, byly z prostředků určených na běžnou údržbu také realizovány prvotní zásahy v objemu 26,582 mil. Kč.

Opatření neinvestičního charakteru zahrnovala v roce 2009 také odstraňování povodňových škod z let 2006 a 2007, zajištění provozu vodních toků a vodních děl, realizaci akcí v rámci programu 129 120 a programu péče o krajinu, vypořádání pozemků ve smyslu § 50 a 56 vodního zákona a provoz a údržbu hlavních odvodňovacích zařízení. Na údržbu HOZ bylo v roce 2009 čerpáno celkem 39,982 mil. Kč, zejména na sečení a čištění kanálů pro zabezpečení odtoku vod z drenážních systémů. Část prostředků (1,031 mil. Kč) byla použita na likvidaci havarijních situací.

Souhrnný přehled o skutečném využití finančních prostředků na opatření neinvestičního charakteru v roce 2009 uvádí Tabulka 6.3.1.

Tabulka 6.3.1

Využití jednotlivých neinvestičních finančních zdrojů ZVHS v roce 2009 v mil. Kč

Činnost	Zdroj	Rozpočet	Skutečnost
Údržba a opravy vodních toků	Státní rozpočet	89,433	89,223
Provoz vodních toků a souvisejících vodních děl	Státní rozpočet	22,071	21,828
Program péče o krajinu	Státní rozpočet	0,193	0,192
Prevence před povodněmi	Státní rozpočet	7,445	7,365
Údržba HOZ	Státní rozpočet	40,000	39,982
Provoz HOZ	Státní rozpočet	11,496	11,204
Ostatní neinvestiční výdaje	Státní rozpočet	20,874	20,798
Celkem		191,512	190,592

Pramen: ZVHS

Pozn.: Neinvestiční výdaje na odstraňování povodňových škod jsou uvedeny v samostatných tabulkách.

Přehled finančních prostředků využitých v posledních letech z jednotlivých finančních zdrojů na údržbu a opravy vodních toků a vodních děl uvádí Tabulka 6.3.2.

Rozdělení neinvestičních výdajů čerpaných na údržbu a provoz vodních toků a HOZ ve správě ZVHS v roce 2009 podle jednotlivých oblastí povodí uvádí Tabulka 6.3.3.

Tabulka 6.3.2

Pokrytí výdajů ZVHS na údržbu a opravy vodních toků a vodohospodářských děl v mil. Kč v letech 2005–2009

Zdroj na úhradu výdajů	2005	2006	2007	2008	2009
Rozpočet MZe – Vodní toky a nádrže	90,1	81,5	169,7	156,8	89,2
Rozpočet MZe – HOZ	17,5	19,4	60,5	37,6	40,0
Program péče o krajinu	0,2	0,1	0,1	0,1	0,2
Protipovodňová opatření	0	0	0	2,9	7,4
Celkem státní rozpočet	107,8	101,0	230,3	197,4	136,8
Státní fond zúrodnění půdy	1,5	0	0	0	0
Celkem	109,3	101,0	230,3	197,4	136,8
Náprava povodňových škod ze zdrojů PF ČR	0	0	0	0	0
Údržba a opravy hlavních melioračních zařízení ze zdrojů PF	0	0	0	0	0
Celkem	109,3	101,0	230,3	197,4	136,8

Pramen: ZVHS

Tabulka 6.3.3

Neinvestiční výdaje na vodní toky, údržbu a opravy hlavních odvodňovacích zařízení ve správě ZVHS v roce 2009 podle oblastí povodí v mil. Kč

Oblast povodí	Údržba a opravy vodních toků	Provoz	Odstranění povodňových škod	HOZ údržba	HOZ provoz	Celkem
Vltavy	27,639	1,606	0	15,026	1,324	45,595
Labe	14,701	3,288	3,424	10,539	2,669	34,621
Ohře	6,524	1,087	0	2,987	0,146	10,744
Moravy	24,609	11,610	0,301	7,950	6,325	50,795
Odry	15,749	4,237	1,467	3,480	0,740	25,673
Celkem	89,222	21,828	5,192	39,982	11,204	167,428

Pramen: ZVHS

Příjmy ZVHS mají charakter příjmů z vlastní činnosti a další příjmy tvoří doplňkové, nahodilé a ostatní příjmy. Dosažené příjmy v roce 2009 byly celkem 13,9 mil. Kč, z toho platby za odběr povrchové vody činily 2,2 mil. Kč. Cena povrchové vody byla pro rok 2009 stanovena ve výši 1,34 Kč/m³. Jedná se o cenu bez DPH, neboť ZVHS jako organizační složka státu tuto daň neúčtuje. Celková skladba příjmů ZVHS je uvedena v Tabulce 6.3.4.

Tabulka 6.3.4

Skladba příjmů ZVHS v mil. Kč v letech 2005–2009

Příjmy	2005	2006	2007	2008	2009
Platby za odběry vody	3,9	4,2	2,9	2,9	2,2
Nájmy vodohospodářských staveb	5,2	5,4	3,4	3,4	3,9
Ostatní příjmy	5,1	2,7	4,7	11,3	7,8

Pramen: ZVHS

V roce 2009 bylo s využitím podprogramu 229 114 dokončeno odstraňování povodňových škod investičního i neinvestičního charakteru z roku 2006. Zároveň bylo započato odstraňování povodňových škod z roku 2007 prostřednictvím podprogramu 229 115. Odstraňování povodňových škod z roku 2009 (havarijní stavy) bylo operativně řešeno z prostředků určených na běžnou údržbu. Přehled o finančních prostředcích čerpaných na odstraňování povodňových škod v průběhu roku 2009 uvádí Tabulka 6.3.5.

Tabulka 6.3.5
Odstraňování povodňových škod z předchozích let na vodních tocích spravovaných ZVHS v roce 2009 v mil. Kč

Zdroj – program	Investiční náklady	Neinvestiční náklady	Celkem
Program 229 114	16,936	3,424	20,360
Program 229 115	0,321	1,768	2,089
Celkem	17,257	5,192	22,449

Pramen: ZVHS

ZVHS v roce 2009 realizovala investiční výstavbu ve výši cca 121,3 mil. Kč, včetně realizace protipovodňových opatření ve výši 85,4 mil. Kč, a odstraňování povodňových škod z let 2006 a 2007 ve výši 17,2 mil. Kč. Strukturu vynaložených nákladů vyjadřuje Tabulka 6.3.6.

Tabulka 6.3.6
Struktura investic a finančních zdrojů ZVHS v mil. Kč v letech 2006–2009

Struktura investic	Finanční zdroje	2006	2007	2008	2009
Úprava vodních toků	Státní rozpočet – MZe	80,5	93,6	73,2	5,4
	Účelový fond (náhradní rekultivace)	0	0	0	0
	Státní fond pro zúrodnění půdy	0	0	0	0
Studie odtokových poměrů	Státní rozpočet	0	0	0	0
Revitalizace VT	Státní rozpočet	26,1	14,4	0	13,3
Protipovodňová opatření	Státní rozpočet	55,9	20,5	61,1	85,4
	Evropská investiční banka	12,1	0	0	0
Odstranění povodňových škod z roku 1997	Státní rozpočet	0	0	0	0
	Evropská investiční banka	0	0	0	0
Odstranění povodňových škod z roku 1998	Státní rozpočet	0	0	0	0
Odstranění povodňových škod z roku 2000	Státní rozpočet	0	0	0	0
Odstranění povodňových škod z roku 2002	Státní rozpočet	1,1	0	0	0
	Evropská investiční banka	0	0	0	0
Odstranění povodňových škod z roku 2006	Státní rozpočet	1,6	3,6	48,6	16,9
Odstranění povodňových škod z roku 2007	Státní rozpočet	0	0	0	0,3
Celkem		177,3	132,1	182,9	121,3

Pramen: ZVHS

Z hlediska informačních technologií se organizace podílí na přípravě a zpracování podkladů pro Vodohospodářský informační portál v oblasti evidence staveb k vodohospodářským melioracím pozemků, přípravy podkladů pro CEVT 10 a CEVN.

Organizace využívá vybudovanou VPN síť pro své intranetové projekty a datovou komunikaci v rámci ZVHS.

6.4 Lesy ČR, s. p.

Státní podnik Lesy České republiky vykonává správu určených drobných vodních toků a bystřin jako jednu z mimoprodukčních funkcí lesa. V současné době

Brumovka – Brumov

Lesy České republiky spravují cca 19,6 tisíc km vodních toků.

Péče o vodní toky v rámci LČR představuje správu vodohospodářského majetku souvisejícího s vodními toky v pořizovací hodnotě přes 2,8 mld. Kč (zejména úpravy vodních toků, objekty hrzení bystřin a strží, protipovodňová opatření, vodní nádrže). Správu vodních toků zajišťovalo celkově 82 pracovníků na šesti správách toků s územní působností dle oblastí povodí řízených odborem vodního hospodářství na Ředitelství LČR. Od října 2009 došlo ke sloučení oblastí povodí Berounky pod oblast povodí Vltavy se sídlem v Benešově.

Správa vodních toků a prováděná opatření (opravy, rekonstrukce a investice) byla financována z vlastních zdrojů podniku a z dotačních prostředků. Z dotací se jedná o opatření prováděná ve veřejném zá-

jmu dle § 35 lesního zákona, o finance ze státního rozpočtu na programy MZe „Podpora prevence před povodněmi II“ a „Podpora na odstraňování povodňových škod na státním vodohospodářském majetku“ dle § 102 vodního zákona. Dále byl využíván OPŽP a „Program rozvoje venkova“ z fondů EU. Částečně na opatření na drobných vodních tocích přispívají kraje. Činnosti prováděné v souvislosti se správou toků jsou nekomerčního charakteru a ve vztahu k celkovým vynakládaným finančním prostředkům nepřinášejí prakticky žádný zisk. Tržby získané za platbu k úhradě správy vodních toků činily 10,5 mil. Kč.

V roce 2009 probíhaly ve s. p. LČR na úseku vodního hospodářství činnosti zaměřené zejména na:

- odstraňování povodňových škod z června a července roku 2009,
- realizaci investičních i neinvestičních akcí zaměřených na protipovodňovou ochranu, protierozní opatření a rovněž akce veřejného zájmu dle § 35 lesního zákona,
- další činnosti zaměřené na péči o břehové porosty, revitalizace v minulosti nevhodně upravených vodních toků, na mimoprodukční funkce lesa, podporu ohrožených druhů organismů, likvidaci invazních nepůvodních druhů rostlin apod.

V roce 2009 byly nejvýznamnější událostí povodně z přelomu června a července 2009. Mimořádná hydrometeorologická událost výrazně postihla zejména oblast povodí Odry – Novojičínsko a Jesenicko. Na Novojičínsku především povodí Jičinky a Zrzávky, na Jesenicku zejména povodí Javornického, Skorošického, Lánského a Červeného potoka.

V posledním červnovém týdnu zasáhly tyto povodně významněji také oblast povodí Moravy – Hranicko, Rožnovsko, Valašskomeziříčsko, Vsetínsko a okresy Hodonín a Uherské Hradiště. Dále pak území oblasti Šumavy (Boubína) a počátkem července přivalové deště způsobily povodně na Děčínsku. Celkové škody na vodních tocích a jimi vyvolaná opatření dosáhly 600 mil. Kč. Bylo zasaženo více než 80 vodních toků a postiženo přes 60 obcí.

Bezprostředně po vzniku povodňové situace byly jednotlivými správci toků organizovány nejnnutnější zabezpečovací práce na vodních tocích v místech nejvíce zasažených povodňovými průtoky. Na tyto práce bylo vynaloženo téměř 20 mil. Kč. V dalším období byly postupně připravovány a realizovány práce na odstraňování následků povodňových škod, které nebyly řešeny v rámci zabezpečovacích prací. Vzniklá situace dala podnět ke zpracování koncepce komplexních úprav povodní postižených vodních toků s hlavním zaměřením na zvýšení protipovodňové ochrany obyvatel a jejich obydlí.

V souvislosti se správou toků LČR vynaložily prostřednictvím svých organizačních jednotek – Správ toků celkem 465,2 mil. Kč, z čehož výdaje investičního charakteru činily 239,4 mil. Kč. Z tohoto objemu investic představují 89,4 mil. Kč vlastní prostředky. Na výkon správy a opravu a údržbu základních prostředků hrazení bystřin bylo použito 225,8 mil. Kč, z toho z vlastních prostředků 206,8 mil. Kč. Na odstranění povodňových škod bylo celkově vynaloženo 67,5 mil. Kč, z toho z vlastních prostředků 53,7 mil. Kč. V uvedených objemech jsou zahrnuty veškeré náklady spojené se správou toků. Strukturu financování vodního hospodářství u LČR v roce 2009 ukazuje Tabulka 6.4.1.

Tabulka 6.4.1

Struktura financování Lesů ČR, s. p. – správy toků v roce 2009 v mil. Kč

Lesy ČR, s. p.	Vlastní zdroje celkem	Dotace celkem	Z toho povodňové škody	
			Dotace	Vlastní zdroje
Investice	89,4	150,0	6,9	12,1
Neinvestice	206,8	19,0	6,9	41,6
Celkem	296,2	169,0	13,8	53,7

Pramen: Lesy ČR, s. p.

Opatření v povodích

Na Správě toků – oblast povodí Labe byly z programu MZe „Podpora prevence před povodněmi II“ ukončeny čtyři akce investičního charakteru v Orlických horách: přehrážky na potoce Hluky, protipovodňová opatření na Bartošovickém a Jamenském potoce a Hořenském potoce na Turnovsku.

Z opatření ve veřejném zájmu dle § 35 lesního zákona byly dokončeny akce Dolenský potok v Brandýse nad Orlicí, Hlubočický potok u Skutče a Debrnský potok u Dvora Králové. Z vlastních zdrojů byly prováděny další akce na Liberecku na Ruprechtickém a Malém Sloupském potoce, na Chrudimsku na Lovětinském potoce, z neinvestičních akcí byly realizovány významné opravy v intravilánech obcí Krucemburk, Čermná, Nové Hradky a Česká Rybná.

Po povodni v létě 2009 byly v rámci vlastních prostředků odstraněny povodňové škody na Broumovsku na Markoušovickém a Heřmánkovickém potoce.

Správa toků – oblast povodí Vltavy ukončila v roce 2009 stavby spolufinancované z programu MZe „Podpora prevence před povodněmi II“ Zahořanský a Ohrobecký potok na Benešovsku. Ukončena byla oprava hrazení toku Hradové Střimelice u Choceřad realizovaná dle § 35 lesního zákona a zahájeno odstranění zbylé části povodňové škody na přítoku Vltavy u Rožmberka.

V roce 2009 na území Správy toků proběhly povodně zejména v oblasti Šumavy (Boubína). V rámci odstraňování povodňových škod bylo provedeno 14 akcí charakteru zabezpečovacích prací. Dalších 10 akcí bylo v projektové přípravě.

V oblasti povodí Berounky byla činnost zaměřena zejména na výstavbu a propagaci staveb určených k plnění funkcí lesa ve spolupráci s krajským úřadem Plzeň. Byla dokončena rekonstrukce vodní nádrže Vrátnice na Plzeňsku.

Z významnější dokončených investičních akcí je nutno uvést protipovodňová opatření na Čížickém a Radčickém potoce na Plzeňsku.

Z vlastních prostředků podniku byla v obci Kozojedy dokončena stabilizace koryta přítoku Berounky.

V rámci odstranění povodňových škod z července byly provedeny nutné zabezpečovací práce na Halounském potoce v obci Svinaře na Berounsku.

V oblasti povodí Ohře byly v roce 2009 dokončeny stavby: rekonstrukce Starosedelského potoka na Sokolovsku, na Teplicku stavby na Hájském a Křižanovském potoce pro zachycení splavenin a zkapacitnění koryta jako ochrana níže ležících intravilánů obcí a akce Liščí II, Martinovský a Telnický potok. Tyto akce byly hrazeny z dotačního titulu MZe „Podpora prevence před povodněmi II“.

Z dotací podle § 35 zákona o lesích byly realizovány akce na Lesním potoce na Teplicku a Struhařském potoce na Podbořansku.

Přivalové deště v červenci 2009 způsobily povodně na Děčínsku. Probíhala projektová příprava oprav a rekonstrukcí koryt toků na zahájení v příštím roce.

Otava – Rejštejn

Na Správě toků – oblast povodí Moravy byly v rámci programu MZe „Podpora prevence před povodněmi II“ stavebně dokončeny akce Hrabovský potok na Šumpersku, Jasenka ve Vsetíně, přítok Kladénky a přítok Pozlovického potoka na Uherskobrodsku.

Z fondů EU v rámci Programu rozvoje venkova byla dokončena stavba Ludina ve Stříteži na Hranicku.

Z akcí většího rozsahu, které LČR financoval z vlastních zdrojů, můžeme jmenovat např. stavby na vodním toku Hrušovka u Valašských Klobouk, Bílá Voda, Věžecký potok na Kroměřížsku a Maretkovy potok u Valašského Meziříčí.

V posledním červnovém týdnu zasáhly povodně především Hranicko, Rožnovsko, Valašskomeziříčsko, Vsetínsko a okresy Hodonín a Uherské Hradiště. V první fázi při odstraňování následků povodní byly provedeny zabezpečovací práce a dále pokračovaly přípravné a projektové práce.

V roce 2009 byly na Správě toků – oblast povodí Odry nejvýznamnější událostí povodně z přelomu června a července 2009. Tato správa toků byla nejvíce zasažena, škody zde dosahovaly 380 mil. Kč.

Z významnějších opatření byly dokončeny akce na vodním toku Střední Opava a na přítoku Bílý potok, které jsou součástí protipovodňové ochrany města Vrba pod Pradědem a přilehlých obcí a akce Zprůchodnění Opavice na Krnovsku, která byla spolufinancována z OPŽP.

Bylo ukončeno sedm staveb realizovaných dle § 35 lesního zákona, z nichž jako nejvýznamnější lze jmenovat opatření na Podolském potoce u Rýmařova.

Na Správě toků – oblast povodí Dyje byly v roce 2009 stavebně dokončeny čtyři akce spolufinancované z programu MZe „Podpora prevence před povodněmi II“, z nichž nejvýznamnější je úprava Leštínského potoka v obci Číchov na Třebíčsku. Dokončeny byly akce dotované z EU – Programu rozvoje venkova. Jednalo se převážně o opravu stávajícího opevnění toků v sídelních útvarech Českomoravské vrchoviny v obci Věcov, Sudice, Věžná a Běleč.

Správa toků získala podporu v rámci OPŽP na rekonstrukci retenčních nádrží Nedveka a Kravsko na Znojemsku.

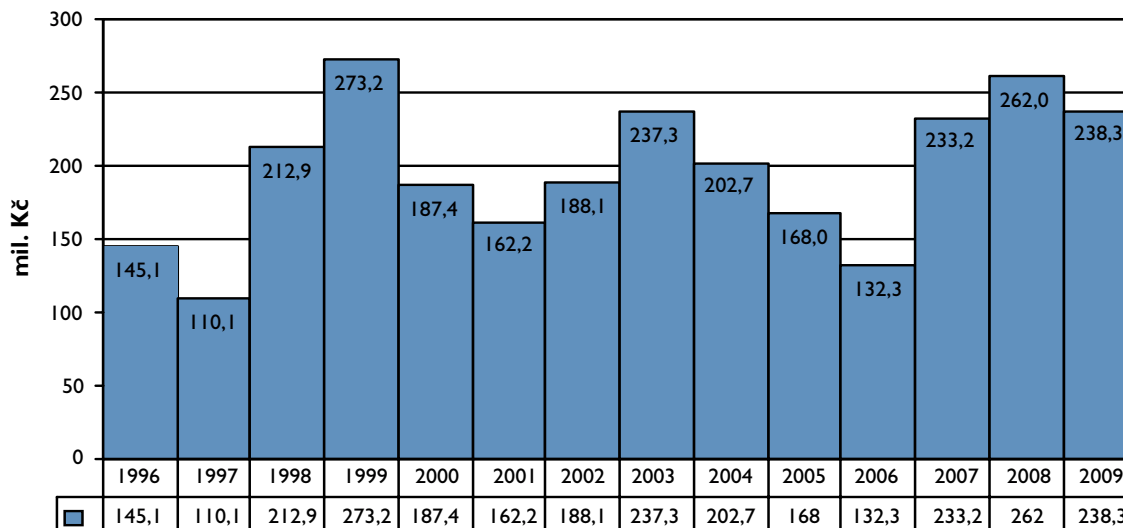
V Jihomoravském kraji byly dokončeny čtyři akce dle § 35 zákona o lesích. Jednalo se o výstavbu tří retenčních nádrží a jedno opatření na stabilizaci koryta toku.

V územní působnosti Správy toků – oblast povodí Dyje se v roce 2009 vyskytly lokální povodně. Pro odstranění největších škod na vodním toku Polomina v obci Tasov na Třebíčsku a Vrtěžský potok v obci Štěpánov nad Svratkou bylo zadáno vypracování projektových dokumentací a realizace je plánována v příštím roce.

Následující Grafy 6.4.1 a 6.4.2 v delší časové řadě podávají přehled o celkových ročních investičních výdajích a prostředcích vynaložených na opravu a údržbu.

Graf 6.4.1

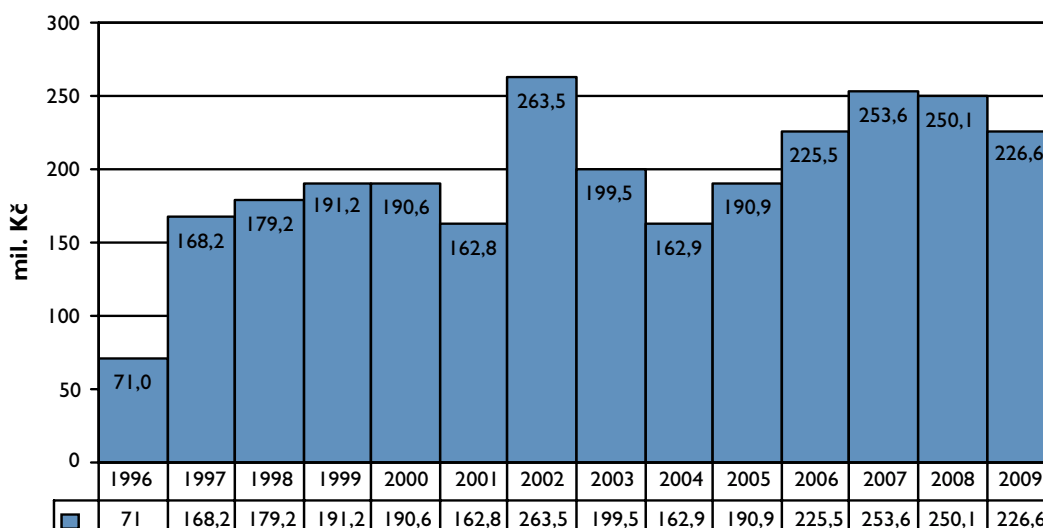
Investiční výdaje Lesů ČR, s. p. v letech 1996–2009 v mil. Kč – vodní toky

Pramen: Lesy ČR, s. p.

Graf 6.4.2

Výdaje Lesů ČR, s. p. v letech 1996–2009 v mil. Kč – oprava a údržba vodních toků (úplné náklady)

Pramen: Lesy ČR, s. p.

Tabulka 6.4.2

Tržby Lesů ČR, s. p. za povrchovou vodu v letech 2003–2009 v tis. Kč

Rok	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Tržby	9 390	10 530	9 483	9 581	10 010	10 380	10 542
Cena za m ³ *)	1,24	1,33	1,35	1,39	1,42	1,50	1,55

Pramen: Lesy ČR, s. p.

Pozn.: *) Jednotková cena za m³ je uváděna bez daně z přidané hodnoty.

Vývoj tržeb LČR za odběry povrchové vody a jednotkové ceny je uveden v Tabulce 6.4.2.

6.5

Vodní cesty

Ministerstvo dopravy vykonává dle znění zákona č. 114/1995 Sb., o vnitrozemské plavbě, působnost v oblasti péče o rozvoj a modernizaci vodních cest dopravně významných. Činnost se týká zejména péče o rozvoj labsko-vltavské vodní cesty, která je nejdůležitější soustavou vodních cest České republiky a je jediným plavebním spojením České republiky se západoevropskou sítí vodních cest.

Hlavní evropská vodní magistrála E 20 Labe a její odbočka E 20-06 Vltava je podle „Evropské dohody o hlavních vnitrozemských vodních cestách mezinárodního významu“ mezinárodní dopravně významnou vodní cestou. Od vodního díla Ústí nad Labem – Střekov po Chvaletice na Labi a po Třebenice na Vltavě je splavnost zajištěna soustavou vodních děl, která tvoří plně fungující dopravní systém, nezávislý na vnějších přírodních podmínkách. Na regulovaném úseku od Střekova po státní hranici ČR/SRN je plavební provoz závislý na vodních stavech podle aktuálních průtoků.

V roce 2009 byly vynaloženy v oblasti péče a rozvoj a modernizaci vodních cest dopravně významných finanční prostředky v celkové výši 1 557,0 mil. Kč.

Na programový rozvoj vodních cest bylo z rozpočtu SFDI uvolněno 212,9 mil. Kč, z prostředků EU OPD 1 145,7 mil. Kč a z úvěru EIB 198,4 mil. Kč. Významné navýšení čerpání investičních prostředků státním investorem MD – ŘVC ČR oproti předchozímu roku umožnilo především čerpání finančních prostředků z OPD.

V rámci přípravy stěžejní stavby ke zlepšení plavebních podmínek na dolním Labi, Plavební stupeň Děčín je příprava ve stadiu složitějšího procesu hodnocení vlivu stavby na životní prostředí (EIA) včetně hodnocení vlivů projektu na evropské legislativou chráněné ptáčí oblasti a evropsky významné lokality a druhy soustavy Natura 2000. Připravují se související zmírňující a revitalizační opatření.

Na čerpání finančních prostředků se významnou měrou podílely velké stavby jako Dokončení vltavské vodní cesty v úseku České Budějovice – Týn nad Vltavou, jejíž realizace započala v roce 2008 a bude probíhat až do roku 2013. Další významnou stavbou na Vltavě je Úprava plavební úžiny Chvatěruby, jejíž realizace započala v roce 2009 a bude dokončena v listopadu roku 2010. Rekonstrukce železničního mostu v Kolině je prozatím finančně nejnáročnější stavbou ŘVC ČR. Stavba byla započata v červenci roku 2009 a skončí v listopadu 2010. Po dokončení této stavby bude dosaženo podjezdové výšky pod mosty nejméně 5,25 m na celém splavném Labi. Projekt Ústí nad Labem – Vaňov, rekonstrukce přístavní zdi, jehož stavba začala v roce 2009 a bude dokončena v roce 2010, přispěje významně ke zvýšení bezpečnosti a efektivnosti překlady v tomto veřejném přístavu.

Z řady malých staveb je nutné zmínit dokončení série rekonstrukcí zdí plavebních komor na středním Labi nad Mělníkem, plavební komory Nymburk a Kostomlátky a modernizaci nevyhovujícího vstrojení plavební komory Lobkovice. ŘVC ČR tak významně přispělo k dlouhodobě stabilizovanému stavu, odpovídajícímu požadavkům bezpečného a spolehlivého provozu plavebních komor na Labi. K rozvoji turistického ruchu v oblasti Batova kanálu pak přispělo vybudováním přístavišť Uherské Hradiště a Napajedla – Pahrbek.

Stavbami, které významně přispívají k bezpečnosti a plynulosti provozu na vodních cestách, jsou Vysílač korekčních signálů DGPS, který od konce roku 2009 vysílá data zpřesňující polohové informace pro moderní navigační systémy na palubách lodí, a Rozšíření systému RIS v rámci projektu IRIS II spolufinancovaného Evropskou unií z fondu TEN-T.

Aneta Prokopová

Vodovody a kanalizace pro veřejnou potřebu

7.1

Zásobování pitnou vodou

V roce 2009 bylo v ČR zásobováno z vodovodů 9,73 mil. obyvatel, tj. 92,8 % z celkového počtu obyvatel.

Ve všech vodovodech bylo vyrobeno celkem 653 mil. m³ pitné vody. Za úplatu bylo dodáno (fakturováno) 504,6 mil. m³ pitné vody, z toho pro domácnosti 328,5 mil. m³ pitné vody. Ztráty pitné vody v trubicí síti dosáhly 125,1 mil. m³, tj. 19,3 % z vody vyrobené a určené k realizaci.

Údaje dodané ČSÚ byly pořízeny na základě souboru 1 273 zpravodajských jednotek (tj. 239 provozovatelů vodovodů a kanalizací a vybraný soubor 1 034 obcí, které si samy zajišťují provozování vodohospodářské infrastruktury, údaje ale poskytlo 99,5 % obcí). Hodnoty ukazatelů jsou uvedeny po úpravě odborným dopočtem ČSÚ. Primární údaje zjištěné ve výkazech VH 8b-01 nejsou zveřejňovány ČSÚ od roku 2004.

Trendy a vývoj ukazatelů v oblasti zásobování pitnou vodou jsou zobrazeny v Tabulce 7.1.1 a Grafu 7.1.1.

Zvýšení podílu zásobených obyvatel je dáno převážně výstavbou nových vodovodů v okrajových částech měst. Snižování vody vyrobené meziročně o 1,1 % odpovídá současnému poklesu množství vody fakturované celkem o 1,3 %. Specifické množství vody fakturované domácnostem se snížilo o 1,78 litru na osobu a den a činí 92,5 litru, specifické množství vody fakturované celkem v přepočtu na obyvatele zásobeného vodou se snížilo o 4 litry. Svědčí to o dalším

Bečva – ČOV – Hranice na Moravě

snížování spotřeby v domácnostech i u ostatních odběratelů. Snížení ztrát vody na jednoho zásobeného obyvatele meziročně o 2 litry na osobu a den představuje ročně cca 0,47 m³ na osobu.

Tabulka 7.1.1

Zásobování vodou z vodovodů v letech 1989 a 2003–2009

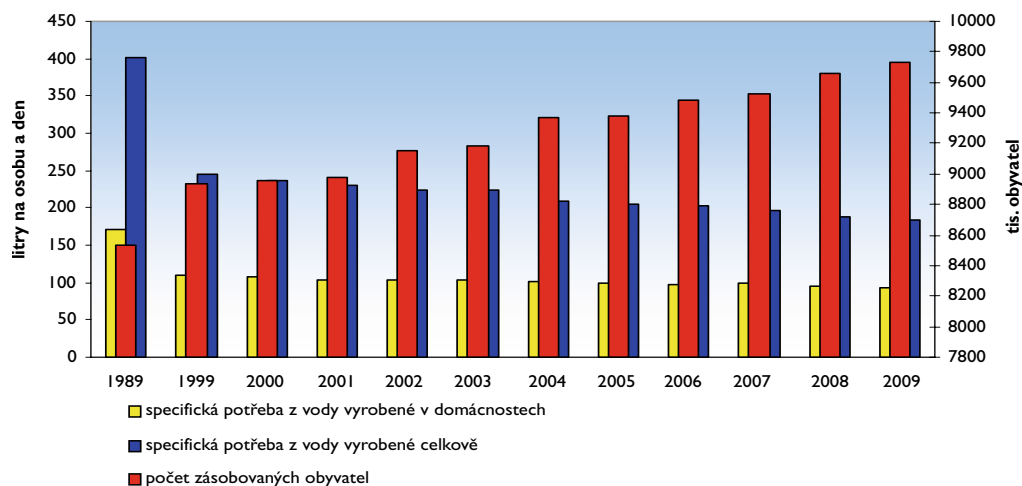
Ukazatel	Měrná jednotka	1989	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Obyvatelé (střední stav)	tis. obyv.	10 364	10 201	10 207	10 234	10 267	10 323	10 430	10 491
Obyvatelé skutečně zásobováni vodou z vodovodů	tis. obyv.	8 537	9 179	9 346	9 376	9 483	9 525	9 664	9 733
	%	82,4	89,8	91,6	91,6	92,4	92,3	92,7	92,8
Voda vyrobená z vodovodů	mil. m ³ /rok	1 251	751	720	699	699	683	667	653
	% k 1989	100,0	60,0	57,6	55,9	55,9	54,6	53,3	52,2
Voda fakturovaná celkem	mil. m ³ /rok	929,4	547,2	543,5	531,6	528,1	531,7	516,5	504,6
	% k 1989	100,0	58,9	58,5	57,2	56,8	57,2	55,6	54,3
Specifická potřeba z vody vyrobené	l/os. den	401	224	211	204	202	196	188	184
	% k 1989	100,0	54,7	52,6	50,9	50,4	48,9	46,9	45,8
Specifické množství vody fakturované celkem	l/os. den	298	163	159	155	153	153	146	142
	% k 1989	100,0	54,7	53,4	52,0	51,3	51,3	49,0	47,7
Specifické množství vody fakturované pro domácnost	l/os. den	171	103	102	98,9	97,5	98,5	94,2	92,5
	% k 1989	100,0	60,2	59,6	57,8	57,0	57,6	55,1	54,1
Ztráty vody na 1 km řadů	l/km den	16 842 ^{*)}	7 783 ^{*)}	6 113	5 770	5 673	4 893	4 889	4 705
Ztráty vody na 1 zásob. obyvatele	l/os. den	90 ^{*)}	52 ^{*)}	45	43	42	36	37	35

Pramen: ČSÚ

Pozn.: ^{*)} Údaje za vodovody hlavních provozovatelů.

Graf 7.1.1

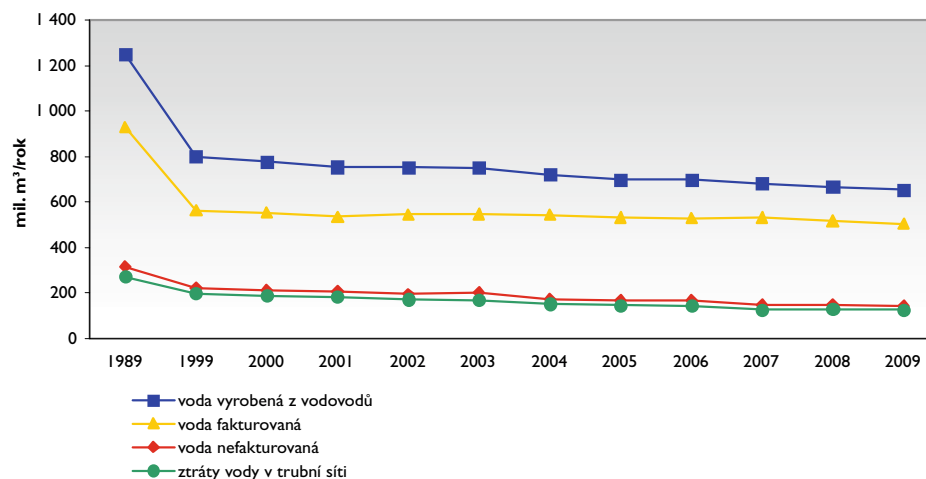
Vývoj počtu zásobovaných obyvatel a specifické potřeby vody vyrobené v letech 1989 a 1999–2009

Pramen: ČSÚ

Graf 7.1.2

Vývoj hodnot objemu vody vyrobené z vodovodů a fakturované vody celkem v letech 1989 a 1999–2009

Pramen: ČSÚ

Tabulka 7.1.2

Zásobování obyvatel, výroba a dodávka vody z vodovodů v roce 2009

Kraj, území	Obyvatelé		voda vyrobená z vodovodů (tis. m³)	Voda fakturovaná	
	skutečně zásobování vodou z vodovodů	podíl obyvatel zásobovaných vodou z celkového počtu		celkem	z toho pro domácnosti
	(počet)	(%)		(tis. m³)	(tis. m³)
Hl. město Praha	1 242 914	100,0	122 865	82 809	51 768
Středočeský kraj	1 034 959	83,5	48 686	49 092	33 426
Jihočeský kraj	588 142	92,3	35 880	28 220	18 630
Plzeňský kraj	465 107	81,4	31 547	25 762	15 797
Karlovarský kraj	302 016	98,1	21 648	15 878	9 994
Ústecký kraj	791 321	94,6	58 147	40 685	24 555
Liberecký kraj	388 001	88,5	29 938	20 776	12 731
Královéhradecký kraj	508 027	91,6	33 085	24 704	16 254
Pardubický kraj	494 607	95,9	30 367	24 069	15 225
Kraj Vysočina	483 097	93,7	26 588	22 685	14 523
Jihomoravský kraj	1 099 097	95,6	67 843	55 262	37 764
Olomoucký kraj	573 700	89,4	30 639	26 218	18 257
Zlínský kraj	538 398	91,1	30 761	24 506	15 643
Moravskoslezský kraj	1 223 587	97,9	85 344	63 947	43 923
ČR	9 732 973	92,8	653 338	504 613	328 490

Pramen: ČSÚ

Nejvyšší podíl obyvatel zásobených pitnou vodou z vodovodů byl v roce 2009 v Hlavním městě Praze (100 %) a v Karlovarském kraji (98,1 %), nejnižší podíl obyvatel zásobených pitnou vodou byl v kraji Plzeňském (81,4%) a Středočeském (83,5 %).

Morava – ČOV – Uherské Hradiště

U krajů Plzeňského, Jihomoravského a Ústeckého došlo meziročně k mírnému poklesu podílu obyvatel zásobených vodou z celkového počtu. Toto snížení je způsobeno vyšším nárůstem počtu středního stavu obyvatel, kterému neodpovídal nárůst obyvatel skutečně zásobených vodou z vodovodů pro veřejnou potřebu. Ve většině krajů došlo k nárůstu počtu obyvatel skutečně zásobených vodou z vodovodů pro veřejnou potřebu, k poklesu došlo pouze v kraji Plzeňském a Jihomoravském. Tento pokles je dán změnou metodiky zjišťování počtu skutečně napojených obyvatel u některých zpravodajských jednotek těchto krajů.

Délka vodovodní sítě byla v roce 2009 prodloužena celkem o 699 km a dosáhla délky 72 866 km.

Meziroční nárůst délky vodovodní sítě představuje 0,96 % a nárůst připadající na jednoho zásobného obyvatele oproti roku 2008 činí 0,27 %, což představuje nárůst o 0,02 m na jednoho zásobného obyvatele. V roce 2009 tak připadal na jednoho zásobného obyvatele 7,49 m vodovodu. Nová výstavba a dostavba stávajících vodovodních systémů v roce 2009 tak zvýšila počet zásobných obyvatel o 68 794.

Počet vodovodních přípojek se zvýšil o 43 791 ks a dosáhl počtu 1 923 798 ks. Počet osazených vodoměrů se zvýšil o 45 182 ks a dosáhl počtu 1 934 920 ks.

7.2

Odvádění a čištění komunálních odpadních vod

V roce 2009 žilo v domech připojených na kanalizaci 8,530 mil. obyvatel ČR, to je 81,3 % z celkového počtu obyvatel. Do kanalizací bylo vypuštěno celkem 496,4 mil. m³ odpadních vod. Z tohoto množství bylo čištěno 95,2 % odpadních vod (bez zahrnutí vod srážkových), což představuje 472,7 mil. m³.

Trendy vývoje odvádění a čištění odpadních vod z kanalizací dokladuje v delší časové řadě Tabulka 7.2.1 a Graf 7.2.1.

Počet obyvatel napojených na kanalizaci vzrostl meziročně o 70 632. Objem vypouštěných odpadních vod do kanalizace, bez vod srážkových

Tabulka 7.2.1

Odvádění a čištění odpadních vod z kanalizací v letech 1989 a 2003–2009

Ukazatel	Měrná jednotka	Rok							
		1989	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Obyvatelé (střední stav)	tis. obyv.	10 364	10 201	10 207	10 234	10 267	10 323	10 430	10 491
Obyvatelé bydlící v domech připojených na kanalizaci	tis. obyv.	7 501	7 928	7 947	8 099	8 215	8 344	8 459	8 530
	%	72,4	77,7	77,9	79,1	80,0	80,8	81,1	81,3
Vypouštěné odp. vody do kanalizace (bez srážkových vod) celkem	mil. m ³	877,8	558,1	539,7	543,4	542,0	519,3	508,8	496,4
	% k 1989	100,0	63,6	61,5	61,9	61,7	59,2	58,0	56,6
Čištěné odpadní vody včetně vod srážkových ¹⁾	mil. m ³	897,4	782,7	821,5	841,5	857,4	841,2	807,5	842,9
Čištěné odpadní vody celkem bez vod srážkových	mil. m ³	627,6	527,4	509,7	513,9	510,6	497,6	485,0	472,7
	% k 1989	100,0	84,0	81,3	82,0	81,4	79,4	77,3	75,4
Podíl čištěných odpadních vod bez vod srážkových ²⁾	%	71,5	94,5	94,4	94,6	94,2	95,8	95,3	95,2

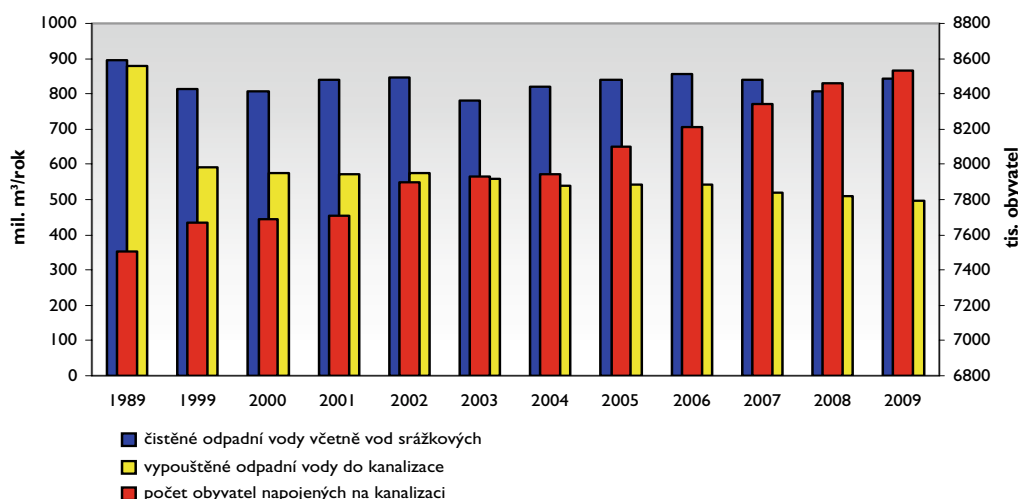
Pramen: ČSÚ

Pozn.: ¹⁾ V letech 1989 a 2003 se jedná o údaje za kanalizace hlavních provozovatelů.

²⁾ Jedná se o podíl z vod vypouštěných do kanalizace.

Graf 7.2.1

Vývoj počtu obyvatel bydlících v domech napojených na kanalizaci a množství vypouštěných a čištěných odpadních vod v letech 1989 a 1999–2009

Pramen: ČSÚ

Tabulka 7.2.2

Počet obyvatel bydlících v domech připojených na kanalizaci a množství vypouštěných a čištěných odpadních vod v roce 2009 v jednotlivých krajích

Kraj, území	Obyvatelé bydlící v domech připojených na kanalizaci pro veřejnou potřebu		Odpadní vody vypouštěné do kanalizace pro veřejnou potřebu	Čištěné odpadní vody bez vod srážkových	
	celkem (počet)	podíl k celk. počtu obyvatel (%)	celkem (tis. m ³)	celkem (tis. m ³)	podíl (%)
Hl. město Praha	1 230 640	99,0	77 566	77 525	99,9
Středočeský kraj	824 822	66,5	49 256	48 382	98,2
Jihočeský kraj	546 429	85,8	34 679	33 114	95,5
Plzeňský kraj	445 281	78,0	33 705	31 344	93,0
Karlovarský kraj	280 418	91,1	15 387	15 285	99,3
Ústecký kraj	680 763	81,4	32 419	30 440	93,9
Liberecký kraj	297 666	67,9	15 105	14 887	98,6
Královéhradecký kraj	404 843	73,0	25 204	23 035	91,4
Pardubický kraj	362 011	70,2	23 214	22 505	96,9
Kraj Vysočina	435 532	84,5	22 752	18 828	82,8
Jihomoravský kraj	1 010 496	87,9	54 253	52 365	96,5
Olomoucký kraj	496 600	77,4	29 495	28 205	95,6
Zlínský kraj	504 946	85,4	25 920	24 172	93,3
Moravskoslezský kraj	1 009 400	80,8	57 400	52 671	91,8
ČR	8 529 847	81,3	496 355	472 758	95,2

Pramen: ČSÚ

vých, klesl meziročně o 12,5 mil. m³, ale pokles dodané vody dosáhl 11,87 mil. m³. Po hlubší analýze jsme zjistili, že metodika stanovení hodnoty „Vypouštěné odpadní vody do kanalizace“ není jednotně chápána, neboť sedm krajů má tyto hodnoty vyšší než vykazované množství vody dodané a opačně nižší hodnoty vykazuje sedm krajů. Na tuto skutečnost nemá žádný vliv podíl zásobených obyvatel ani podíl obyvatel připojených na kanalizaci. Důsledkem je, že ukazatel podílu čištěných odpadních vod bez vod srážkových mohl zcela nelogicky klesnout v roce 2009 o 0,1 %.

Nejvyšší podíl obyvatel připojených na kanalizaci byl v roce 2009 v Hlavním městě Praze (99,0 %) a Karlovarském kraji (91,1 %), nejnižší podíl byl ve Středočeském kraji (66,5 %) a kraji Libereckém (67,9 %).

Pokles podílu obyvatel bydlících v domech připojených na kanalizaci, který se projevil ve Středočeském, Ústeckém, Libereckém, Královéhradeckém a Moravskoslezském kraji, má příčinu ve vyšším nárůstu středního stavu obyvatel, kterému neodpovídal nárůst obyvatel

skutečně napojených na kanalizace pro veřejnou potřebu. Ve většině krajů došlo k nárůstu počtu obyvatel bydlících v domech napojených na kanalizaci pro veřejnou potřebu, k poklesu došlo pouze v kraji Moravskoslezském.

Délka kanalizační sítě byla v roce 2009 prodloužena o 1 063 km a dosáhla délky 39 767 km.

Celkový počet čistíren odpadních vod se dle údajů ČSÚ zvýšil oproti předcházejícímu roku, o 67 ČOV tedy na 2 158 ČOV v ČR.

7.3

Vývoj ceny pro vodné a stočné

V roce 2009 byly podle šetření Českého statistického úřadu průměrné ceny bez DPH pro vodné 28,10 Kč/m³ a pro stočné 25,10 Kč/m³. Oproti roku 2008 se tak cena pro vodné zvýšila o 7,3 % a cena pro stočné o 9,1 %.

Před účinností novely zákona č. 76/2006 Sb., tedy do roku 2006, byly informace o průměrné výši ceny pro vodné a stočné stanovovány

na základě údajů, které na požádání MZe zaslali vybraní provozovatelé vodovodů a kanalizací. Novelou zákona byla vlastníkům, popřípadě provozovatelům, pokud jsou vlastníkem zmocněni v souladu s ustanovením § 36 odst. 5 zákona o vodovodech a kanalizacích, stanovena povinnost každoročně nejpozději do 30. 6. kalendářního roku zaslat na MZe úplné informace o celkovém vyúčtování všech položek výpočtu ceny pro vodné a stočné v předchozím kalendářním roce. Údaje o cenách šetřením MZe jsou s DPH a průměry získávány váženým průměrem. Vzhledem k termínu odevzdání vyúčtování není možné data vyhodnotit a zpracovat před uzavěrkou této publikace. Z tohoto důvodu jsou uvedeny pouze údaje zjištěné šetřením ČSÚ jako podíl tržeb od odběratelů a množství dodané pitné vody a odvedených splaškových vod. Souhrnné údaje ČSÚ za ČR nejsou získány jako vážený průměr a nelze je tedy srovnávat s údaji z podkladů MZe.

Podle šetření ČSÚ byla nejvyšší průměrná cena pro vodné zjištěna v kraji Ústeckém, kde dosáhla hodnoty 31,20 Kč/m³. V poměru s celorepublikovým průměrem tak byla vyšší o 10,9 %. Nejvyšší průměrná cena pro stočné byla v kraji Libereckém a při výši 31,60 Kč/m³ byla o 26,0 % vyšší, než byl celorepublikový průměr. Naopak nejnižší průměrná cena pro vodné (25,20 Kč/m³) byla v kraji Jihomoravském a Moravskoslezském. Nejnižší průměrná cena pro stočné (18,60 Kč/m³) byla zjištěna v kraji Plzeňském. Průměrné ceny v jednotlivých krajích jsou uvedeny v Tabulce 7.3.2.

Tabulka 7.3.1

Realizační ceny pro vodné a stočné v roce 2008 a 2009

Ukazatel	Jednotka	2008	2009	Index 2009/2008
Vodné celkem	mil. Kč	13 520	14 192	1,05
Voda fakturovaná celkem	mil. m ³ /rok	516	505	0,98
Průměrná cena pro vodné	Kč/m ³	26,20	28,10	1,07
Stočné celkem	mil. Kč	11 712	12 435	1,06
Vypouštěné odpadní vody do kanalizace	mil. m ³ /rok	509	496	0,97
Průměrná cena pro stočné	Kč/m ³	23,00	25,10	1,09

Pramen: ČSÚ

Tabulka 7.3.2

Spotřeba vody, průměrné ceny bez DPH pro vodné a pro stočné v roce 2009

Kraj	Specifické množství vody fakturované celkem (l/os/den)	Specifické množství vody fakturované domácnostem (l/os/den)	Průměrná cena pro vodné (Kč/m ³)	Průměrná cena pro stočné (Kč/m ³)
Hl. město Praha	182,5	114,1	29,6	28,2
Středočeský	130,0	88,5	31,0	24,0
Jihočeský	131,5	86,8	30,9	23,1
Plzeňský	151,8	93,1	25,8	18,6
Karlovarský	144,0	90,7	31,0	26,7
Ústecký	140,9	85,0	31,2	30,8
Liberecký	146,7	89,9	30,1	31,6
Královéhradecký	133,2	87,7	26,7	25,2
Pardubický	133,3	84,3	25,4	25,5
Vysočina	128,7	82,4	27,6	19,6
Jihomoravský	137,8	94,1	25,2	27,8
Olomoucký	125,2	87,2	26,3	23,8
Zlínský	124,7	79,6	28,5	24,5
Moravskoslezský	143,2	98,3	25,2	21,5
ČR	142,0	92,5	28,1	25,1

Pramen: ČSÚ

Kateřina Bártová

10 let, IV. třída, ZŠ Sázava, Sázava, kraj Vysočina

8.1

Rybářství a rybníkářství v roce 2009

V České republice je rybářství rozděleno do dvou základních oblastí. Jde především o produkční rybářství a dále o hospodaření v rybářských revírech.

Hlavní součástí produkčního rybářství je rybníkářství, které je založeno na uměle vytvořených vodních plochách, vykazuje stabilní výkonnost, rybníky slouží vedle produkce ryb k plnění neopomenutelných mimoprodukčních funkcí v krajině, jako je retence vody, ochrana proti povodním, biologické čištění vody. Rybníky poskytují úkryty pro hnízdění ptactva, ochranu pro zvěř. Plní rekreační poslání, ekostabilizační funkce a přispívají k zachování biodiverzity. Kromě rybníků jsou ryby produkovány ve speciálních zařízeních, kde se především jedná o chov lososovitých ryb neboli pstruhařství.

Na území ČR se nachází více než 24 tisíc rybníků a vodních nádrží, což představuje přibližně 52 tis. ha, z toho je 42 tis. ha využito k chovu ryb. V rybnících je dosahováno ročního přírůstku v průměru kolem 470 kg ryb/ha. Druhové zastoupení tržních ryb je poměrně stabilní a proti předchozím letům se nezměnilo. Kapr se podílí na celkovém objemu chovaných ryb 86,0 %, býložravé ryby (tolstolobík, amur bílý) 5,0 %, ryby lososovité (zejména pstruh duhový a siven americký) 3,3 %, lín obecný 1,3 %, dravé ryby a další rybí druhy 4,4 %.

Tržní produkce ryb v ČR v roce 2009 se pohybovala okolo 20,1 tis. tun. V posledních pěti letech se produkce nijak výrazně nemění. Produkce ryb ze speciálních zařízení byla 653 tun. Spotřeba sladkovodních ryb získaných chovem a úlovky na udici podle odhadu Rybářského sdružení ČR v roce 2009 činila přibližně 1,37 kg/osobu/rok.

Vývoz živých ryb dosahoval v roce 2009 téměř 45 % celkové produkce. Hlavním vývozním artiklem byl tradičně kapr. Dovoz živých sladkovodních ryb do ČR byl ve srovnání s vývozem zanedbatelný, představoval cca 3% vývozu a byl reprezentován pstruhem.

Na vlastní rybářskou produkci navazuje zpracování ryb. Ročně se v ČR zpracuje 8 až 11 % tržní produkce sladkovodních ryb. V roce 2009 bylo zpracováno 1 595 tun ryb v živé hmotnosti, což představovalo 8,0 % tržní produkce sladkovodních ryb.

Součástí odvětví je rovněž rekreační a sportovní rybářství prováděné na vodních plochách státem vyhlášených jako rybářské revíry. Počet rybářských revírů na území ČR přesahuje 2 000 s výměrou

Podhradský rybník

přibližně 42 tis. ha. Rekreačním rybářstvím se zabývá 350 tis. registrovaných členů všech rybářských svazů, kteří vylovili v roce 2009 podle odhadu cca 4,1 tis. tun ryb.

Se vstupem ČR do EU došlo k rozšíření možností podpor do rybářského sektoru. V současné době jsou především využívány následující podpůrné prostředky:

Tabulka 8.1.1

Přehled o produkci ryb určených k přímé spotřebě v letech 2005–2009

Ukazatel produkce a spotřeby ryb	2005	2006	2007	2008	2009
Produkce v tis. tun	20,50	20,40	20,40	20,40	20,1
Z toho: export v tis. tun	9,30	10,00	10,45	10,12	8,95
Úlovky na revírech v tis. tun	4,20	4,60	4,30	4,16	4,10
Spotřeba na osobu v kg.rok ¹	1,40	1,40	1,40	1,32	1,37

Pramen: MZe a Rybářské sdružení ČR

1. Národní resortní podpory týkající se akvakultury a sladkovodního rybolovu: Kontrola užítkovosti, Speciální poradenství pro živočišnou výrobu, Školní závody, Podpora mimoprodukčních funkcí rybníků a Genetické zdroje.
2. Operační program Rybářství 2007–2013; kde mohou rybáři čerpat finanční prostředky v rámci prioritní osy 2 – Akvakultura

Tabulka 8.1.2

Operační program Rybářství 2007–2013

Prioritní osa 2 – Akvakultura, zpracování produktů rybolovu a akvakultury a jejich uvádění na trh	
Číslo opatření	Název opatření
Opatření 2.1	Opatření pro produktivní investice do akvakultury
Opatření 2.2	Opatření na ochranu vodního prostředí
Opatření 2.3	Opatření v oblasti zdraví ryb
Opatření 2.4	Investice do zpracování a uvádění na trh
Prioritní osa 3 – Opatření ve společném zájmu	
Číslo opatření	Název opatření
Opatření 3.1	Společné činnosti
Opatření 3.2	Opatření na ochranu a rozvoj vodních živočichů a rostlin
Opatření 3.3	Podpora a rozvoj nových trhů a propagační kampaně
Opatření 3.4	Pilotní projekty

Pramen: MZe

na investice do produkce akvakultury, vyrovnávací platby na zlepšení vodního prostředí, opatření v oblasti zdraví ryb a investice do zpracování ryb a uvádění na trh. V rámci osy 3 – Opatření ve společném zájmu se dotace týká rozvoje nových trhů, propagačních kampaní, vysazování úhoře říčního a pilotních projektů.

MZe v červenci 2009 ukončilo kontrolu a hodnocení projektů prioritní osy 2 a vydalo rozhodnutí o poskytnutí dotace v rámci třetího kola příjmu žádostí o dotaci z Operačního programu Rybářství 2007–2013.

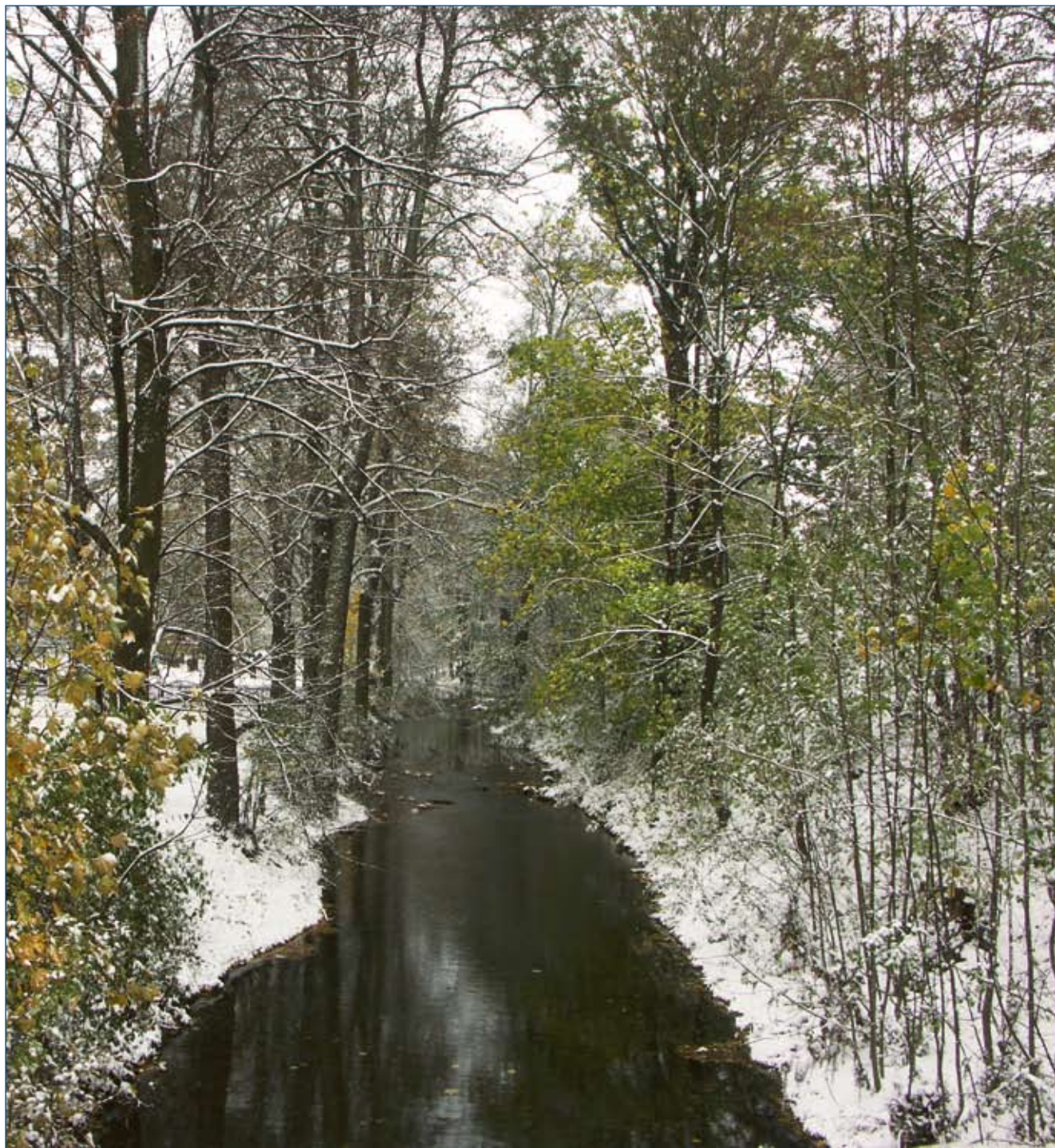
V opatření 2.1 *Opatření pro produktivní investice do akvakultury* byla v roce 2009 vydána rozhodnutí o poskytnutí dotace na 102 projektů záměru a) s celkovou dotací cca 72,78 mil. Kč, 29 projektů záměru b) s celkovou dotací cca 25,83 mil. Kč, 21 projektů záměru c) s celkovou dotací cca 39,93 mil. Kč, šest projektů záměru d) s celkovou dotací cca 1,45 mil. Kč a tři projekty záměru e) s celkovou dotací cca 5,52 mil. Kč. Celkem byla v opatření 2.1 v roce 2009 vydána rozhodnutí o poskytnutí dotace na 161 projekt s celkovou dotací cca 145,51 mil. Kč.

V opatření 2.4 *Investice do zpracování a uvádění na trh* byla v roce 2009 vydána rozhodnutí o poskytnutí dotace na deset projektů záměru a) s celkovou dotací cca 22,28 mil. Kč a dva projekty záměru b) s celkovou dotací cca 3,39 mil. Kč. Celkem byla v opatření 2.4 v roce 2009 vydána rozhodnutí o poskytnutí dotace na 12 projektů s celkovou dotací cca 25,68 mil. Kč.

V opatření 3.4 *Pilotní projekty* byla v roce 2009 vydána rozhodnutí o poskytnutí dotace na 11 projektů s celkovou dotací cca 10,90 mil. Kč.

Rybník Husinec

Loučná – Litomyšl

MZe v listopadu 2009 zahájilo předfinancování projektů opatření 2.1 a 2.4 Operačního programu Rybářství 2007–2013. V roce 2009 byla z opatření 2.1 proplacena 29 projektům dotace ve výši 16,1 mil. Kč. V roce 2009 byla z opatření 2.4 proplacena dvěma projektům dotace ve výši 1,5 mil. Kč.

8.2

Změny stavu rybníčního fondu

Program Ministerstva zemědělství 229 210 – „Obnova, odbahnění a rekonstrukce rybníků a vodních nádrží“, jehož cílem bylo celkové zlepšení technického stavu rybníčního fondu a posílení vodohospodářských a mimoprodukčních funkcí rybníků s ohledem

na jejich protipovodňový a krajinnotvorný význam již skončil.

Na podprogram 229 218 – „Odstranění škod na rybnících a vodních nádržích po povodních v srpnu 2002“ navázal v roce 2007 program 129 130 – „Podpora obnovy, odbahnění a rekonstrukce rybníků a výstavby vodních nádrží“, který probíhá obdobným způsobem. Obnova a rekonstrukce rybníků a vodních nádrží je zaměřena na zlepšení jejich vodohospodářských i mimoprodukčních funkcí. Důraz je kladen zejména na posílení retenčních schopností. Zároveň je věnována pozornost zlepšení bezpečnosti provozu rybníků a vodních nádrží v souvislosti s povodňovými situacemi. K podpoře retence také pokračuje odbahnění nejvíce zanesených rybníků, dále je možné podpořit i výstavbu vodních nádrží sloužících k ochraně před povodněmi a suchem. V rámci programu 129 130 probíhalo v roce 2009 financování celkem 73 akcí, kde celkové výdaje činily 618,62 mil. Kč. Podrobnější informace o financování programu 129 130 naleznete v kapitole 9.

padá z velkých výšek na deštovou.

Kap, kap, kapka, kapka, průš, průš, hodně kapka...

Nýřku, klouvou voda umáší a i do mkronišních moží

Kap, kap, kapka, kapka, průš, průš.

Státní finanční podpora vodního hospodářství

9.

9.1

Finanční podpory Ministerstva zemědělství

V roce 2009 byla v rámci programů Ministerstva zemědělství 229 310 „Výstavba a obnova infrastruktury vodovodů a kanalizací“ a 129 180 „Výstavba a obnova infrastruktury vodovodů a kanalizací II“ zaměřených na realizaci opatření k naplňování směrnic Evropské unie v oblasti vodovodů a kanalizací a na vlastní rozvoj oboru vodovodů a kanalizací poskytnuta podpora v celkové výši cca 1,8 mld. Kč. Program 229 310 byl dle schválené dokumentace naplánován na roky 2006–2010. Vzhledem k tomu, že tento program v letech 2009 až 2010 řeší dokončení spolufinancování víceletých akcí, připravilo Ministerstvo zemědělství dotační program navazující – 129 180, který je naplánován na roky 2009–2013.

Výše uvedená podpora byla investorům poskytnuta jak ve formě dotací, tak i ve formě „zvýhodněných úvěrů“. V rámci podprogramů MZe 229 312 a 129 182 (opatření zaměřená na vodovody) bylo v roce 2009 podpořeno ze státního rozpočtu celkem 157 akcí v celkové výši cca 721 mil. Kč a v rámci podprogramů MZe 229 313 a 129 183 (opatření zaměřená na kanalizace) bylo v roce 2009 podpořeno ze státního rozpočtu celkem 148 akcí v celkové výši cca 1 098 mil. Kč.

V rámci podpory „zvýhodněnými úvěry“ v roce 2009 zároveň došlo k čerpání úvěru ČR od EIB na základě smlouvy o úvěru „Rámcová půjčka pro vodní hospodářství, určeného na rekonstrukce, zlepšení, modernizace a rozšiřování vodohospodářských systémů v ČR“,

Haraska – Boleradice

realizovaného na základě usnesení vlády ČR č. 1179 z roku 1999 a zároveň z úvěru od CEB. V roce 2009 byly z výše uvedených úvěrů podpořeny dvě akce v celkové výši 9 mil. Kč. V roce 2009 byly tyto dočerpané úvěry nahrazeny po dohodě s MF poskytováním úhrad částí úroků z komerčních úvěrů u investičně náročnějších akcí. Investorům 32 akcí s úvěrovými smlouvami v celkové výši cca 430 mil. Kč byla v roce 2009 uhrazena část úroků z těchto úvěrů v celkové výši 3,1 mil. Kč (jedná se o dotaci částí úroků, proto je tato částka zahrnuta v Tabulce 9.1.1 a 9.1.2 na řádku „dotace“).

MZe v reakci na záplavy a povodně, které v červnu a červenci 2009 zasáhly území částí Jihočeského, Ústeckého, Olomouckého a Moravskoslezského kraje, připravilo dotační podprogram 129 142 „Podpora odstraňování povodňových škod způsobených povodněmi 2009“

Tabulka 9.1.1

Finanční prostředky státního rozpočtu poskytnuté v rámci programů MZe 229 310 a 129 180 v roce 2009 v mil. Kč

Forma podpory	Vodovody a úpravny vody	Kanalizace a čistírny odpadních vod	MZe celkem
Návratná finanční výpomoc	0,000	0,000	0,000
Dotace	721,489	1 097,985	1 819,474
Celkem	721,489	1 097,985	1 819,474

Pramen: MZe

Tabulka 9.1.2

Vývoj státní podpory výstavby vodovodů, úpravny vod, kanalizací a čistíren odpadních vod v rámci MZe v letech 2005–2009 v mil. Kč

Finanční zdroj	2005	2006	2007	2008	2009
Návratná finanční výpomoc	0	0	0	0	0
Dotace státního rozpočtu	1 746	925	1 620	1 947	1 819
Podpora státního rozpočtu	1 746	925	1 620	1 947	1 819
Zvýhodněný úvěr (EIB a CEB)	754	486	161	31	9
Podpora – celkem	2 500	1 411	1 781	1 978	1 828

Pramen: MZe

v rámci programu „Podpora odstraňování povodňových škod na infrastruktuře vodovodů a kanalizací“. Pro tento podprogram je naplánován dotační rámec ve výši cca 160 mil. Kč. Čerpání podpor v rámci tohoto podprogramu bude zahájeno v roce 2010.

Ministerstvo zemědělství v roce 2009 realizovalo programy, jejichž cílem je obnova vodohospodářského majetku správců vodních toků v rámci odstraňování povodňových škod z minulých let, realizace protipovodňových opatření, obnova, odbahnění a rekonstrukce rybníků a vodních nádrží, zvyšování funkčnosti vodních děl, obnova a budování závlahového detailu a optimalizace závlahových sítí a zajištění péče o státní majetek na drobných vodních tocích a na hlavních odvodňovacích zařízeních. V tomto roce bylo také financováno odstraňování povodňových škod z roku 2006, způsobených právníky a fyzickými osobám na hrázích a objektech rybníků.

Čerpání státních finančních prostředků na kapitálové a běžné výdaje je uvedeno v následujících tabulkách.

Tabulka 9.1.3

Státní finanční prostředky poskytnuté MZe v roce 2009 na kapitálové a běžné výdaje v rámci programového financování v programu 229 110 v mil. Kč

Evidenční číslo programu	Název programu	Výdaje na financování programů
229 110	Odstranění následků povodní na státním vodohospodářském majetku	491,519

Pramen: MZe

Tabulka 9.1.4

Státní finanční prostředky poskytnuté MZe v roce 2009 na kapitálové a běžné výdaje v rámci programového financování v programech 129 120, 129 130, 129 150, 129 160 a 129 170 v mil. Kč

Evidenční číslo programu	Název programu	Výdaje na financování programů
129 120	Prevence před povodněmi II	1 796,137
129 130	Obnova, odbahnění a rekonstrukce rybníků a vodních nádrží	618,620
129 150	Podpora procesu plánování v oblasti vod	0
129 160	Podpora obnovy a budování závlahového detailu a optimalizace závlahových sítí	12,803
129 170	Podpora zvyšování funkčnosti vodních děl	8,650

Pramen: MZe

Tabulka 9.1.5

Neinvestiční podpory poskytnuté MZe v roce 2009 na ostatní opatření ve vodním hospodářství poskytnuté MZe v mil. Kč

Název podpory	Výše poskytnutých prostředků	Příjemce podpory
Správa drobných vodních toků ^{*)}	111,051	ZVHS
Správa hlavních odvodňovacích zařízení ^{*)}	51,186	ZVHS

Pramen: MZe

Pozn.: ^{*)} Zahřata údržba i provoz.

Česká Kamenice – prvotní zásah po povodních

V roce 2009 pokračovalo Ministerstvo zemědělství v zabezpečování administrace programu 129 120 „Podpora prevence před povodněmi II“, který obsahuje čtyři podprogramy, tematicky zaměřené na podporu protipovodňových opatření s retencí, podporu protipovodňových opatření podél vodních toků, podporu zvyšování bezpečnosti vodních děl a podporu vymezení záplavových území a studií odtokových poměrů. Věcné zaměření podprogramů umožňuje jejich vzájemnou provázanost a tím zvýšení účinků protipovodňové prevence na toku.

Předmětem podprogramu 129 122 „Podpora protipovodňových opatření s retencí“ je výstavba a obnova suchých nádrží (poldrů), výstavba a obnova vodních nádrží, rekonstrukce stávajících nádrží a poldrů a dále výstavba a rekonstrukce objektů území určených k rozlívům povodní.

Podprogram 129 123 „Podpora protipovodňových opatření podél vodních toků“ se zaměřuje na zvyšování kapacity koryt vodních toků, ochranné hráze, odlehčovací koryta a štoly, zvyšování průtočné kapacity ježů, rekonstrukci hrází a stabilizaci koryt vodních toků.

Cílem podprogramu 129 124 „Podpora zvyšování bezpečnosti vodních děl“ je rekonstrukce stávajících vodních děl pro zvýšení jejich bezpečnosti za povodní a pro zlepšení manipulačních možností vodních děl v operativním povodňovém řízení. Jsou upřednostňována taková opatření, která mohou zvýšit účinek dalších protipovodňových opatření na toku pod vodním dílem.

Podprogram 129 125 „Podpora vymezení záplavových území a studií odtokových poměrů“ je zaměřen zejména na identifikaci rozsahu záplav a vynesení rozsahu do mapového podkladu. Patří sem i vymezení území ohrožených zvláštními povodněmi vzniklými v důsledku

poruch nebo protržení hráze vodního díla, zadržujícího povrchovou vodu. Výstupy návrhu záplavových území, schválených vodoprávním

Odlehčovací kanál Ledenice

úřadem, se stávají jedním z územních limitů a slouží úřadům veřejné správy zejména při povolování staveb. Studie odtokových poměrů jsou zdrojem informací o záplavových územích před a po realizaci navržených protipovodňových opatření, o kvantifikaci rozsahu povodňových škod a zhodnocení efektivity navržených technických a netechnických opatření.

Realizaci opatření programu 129 120 zabezpečují správci vodních toků (s. p. Povodí, LČR, ZVHS a správci drobných vodních toků určených MZe dle § 48 odst. 2 vodního zákona) a na základě výjimky ze Závazných pravidel udělené ministrem zemědělství č. j. 29305/2007-10000 ze dne 1. 8. 2007 rovněž Hlavní město Praha, které jako investor zajišťuje realizaci protipovodňových opatření budovaných na území hlavního města).

Prostřednictvím institutu tzv. navrhovatele program umožňuje zapojení obcí, sdružení obcí, měst a krajů do procesu navrhování protipovodňových opatření, kdy realizaci jimi navržených opatření zajišťují správci vodních toků.

V rámci programu 129 120 „Prevence před povodněmi II“ bylo v roce 2009 rozestavěno šest investičních staveb protipovodňových opatření s retencí, 87 investičních staveb protipovodňových opatření podél vodních toků, pět investičních staveb pro zvyšování bezpečnosti vodních děl a sedm akcí vymezení záplavových území a studií odtokových poměrů. V následující Tabulce 9.1.6 jsou uvedeny některé významnější akce programu 129 120.

Tabulka 9.1.6

Čerpání finančních prostředků vybraných významných akcí programu 129 120 – „Prevence před povodněmi II“ v mil. Kč

Správci vodních toků	Název akce	Termín realizace	Celkové náklady	Dotace v roce 2009
Lesy ČR, s. p.	PPO Skorošický potok v km 4,797-6,692	01/08-06/11	20,802	8,500
Povodí Labe, s. p.	Labe, Křešice, zvýšení ochrany obce hrázemi	01/09-12/12	190,275	85,063
Povodí Moravy, s. p.	Svitava, Blansko – úprava koryta	03/09-12/10	49,887	47,126
Povodí Odry, s. p.	LB hráz na Odře, Ostrava – Antošovice km 9,700-12,000	12/08-05/10	33,625	27,166
Povodí Ohře, s. p.	VD Janov, zajištění stability a bezpečnosti hráze	10/07-06/11	45,568	13,280
Povodí Vltavy, s. p.	Plzeň, Berounka – komplexní opatření v oblasti Roudné	02/09-12/10	109,103	96,053
ZVHS	ZKT Lačnovský potok	08/08-12/10	37,540	28,260
Hlavní město Praha	Stavba 0012 Protipovodňová opatření na ochranu hl. m. Prahy, etapa 0006 Zbraslav, Radotín, část 14 Zbraslav – jih	10/08-03/11	289,558	180,204

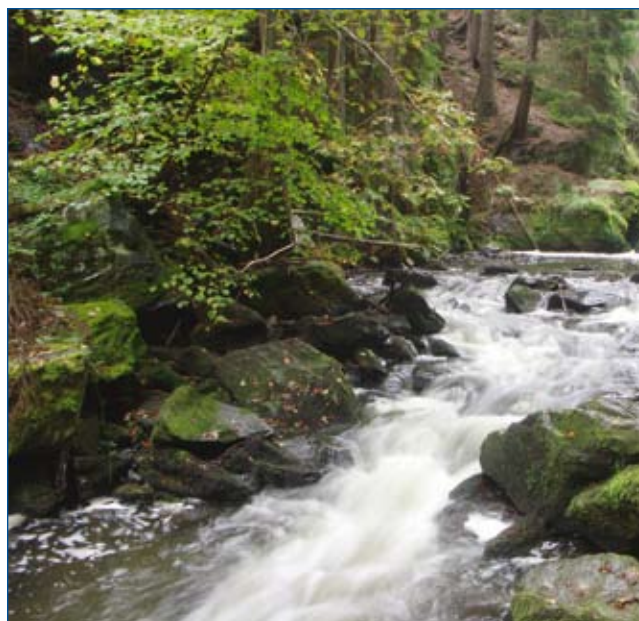
Pramen: MZe

Tabulka 9.1.7

Čerpání finančních prostředků státního rozpočtu v roce 2009 v rámci programu 129 120 podle jednotlivých správců vodních toků v mil. Kč

Vlastníci a správci	Čerpání v roce 2009	
	Investice	Neinvestice
Povodí Labe, s. p.	282,353	0
Povodí Vltavy, s. p.	401,489	0
Povodí Ohře, s. p.	25,124	0
Povodí Odry, s. p.	191,102	0
Povodí Moravy, s. p.	93,109	0
Lesy ČR, s. p.	99,138	0
ZVHS	85,447	7,365
Správci drobných vodních toků – obce	75,695	0
Hlavní město Praha	535,314	0
Celkem	1 788,771	7,365

Pramen: MZe

Doubrava – Chotěboř

Ministerstvo zemědělství v roce 2009 pokračovalo v realizaci programu 229 110, jehož cílem je obnova vodohospodářského majetku správců vodních toků v rámci odstraňování povodňových škod z minulých let. To je zajišťováno prostřednictvím realizace podprogramu 229 114 „Odstranění následků povodní roku 2006“, podprogramu 229 115 „Odstranění následků povodní roku 2007“ a podprogramu 229 116 „Odstranění následků povodní roku 2009“.

V rámci podprogramu 229 114 byla v roce 2009 poskytnuta finanční

podpora celkem na 122 akce. Největší počet 108 akcí zajišťovalo Povodí Moravy, s. p. V následující Tabulce 9.1.8 jsou uvedeny některé významnější akce a v Tabulce 9.1.9 čerpání finančních prostředků tohoto podprogramu.

V rámci podprogramu 229 115 byla v roce 2009 poskytnuta finanční podpora celkem na 22 akce. Největší počet 17 akcí zajišťovala ZVHS. V následující Tabulce 9.1.10 jsou uvedeny některé významnější akce a v Tabulce 9.1.11 čerpání finančních prostředků tohoto podprogramu.

Tabulka 9.1.8

Přehled nákladů vybraných významných akcí v rámci podprogramu 229 114 – „Odstranění následků povodní roku 2006“ – v mil. Kč

ISPROFIN 229 114	Název akce	Realizace	Celkové náklady akce	Investor
1002	Maršovský potok, ř. km 2,2-2,7 (Unčín) - rekonstrukce	10/08-5/10	11,461	Povodí Ohře, s. p.
1010	Modlanský potok, ř. km 6,7-7,2 (Proboštov) - rekonstrukce	9/08-12/09	4,437	Povodí Ohře, s. p.
1013	Bílý potok, ř. km 8,628-8,929 (Šumná) - rekonstrukce	11/08-12/09	5,158	Povodí Ohře, s. p.
2407	OPŠ PBP Vltavy od Rožmberka	9/08-10/09	2,199	Lesy ČR s. p.
5004	Bílovka - Bílovec km 9,849-10,300	10/08-10/10	36,191	Povodí Odry, s. p.
6099	Labe, VD Labská, těžení nánosů	1/09-12/09	48,389	Povodí Labe, s. p.
6101	Labe, Špindlerův Mlýn, štěrková přepážka	1/09-12/09	26,647	Povodí Labe s. p.
6105	VD Les Království, těžení nánosů z přehradní nádrže	1/09-12/09	30,005	Povodí Labe, s. p.
9026	Morava, soutok se Syrovínkou, odtok vody z inundace	4/09-2/10	4,353	Povodí Moravy, s. p.
9027	Sitka, Moravská Huzová – Stádlo – úprava toku	3/09-12/09	1,026	Povodí Moravy, s. p.
9136	Moravská Sázava, km 0,400-5,850 – oprava toku a stupňů	3/09-12/09	8,695	Povodí Moravy, s. p.
9153	Bečva, Přerov – oprava toku	4/09-10/09	5,311	Povodí Moravy, s. p.
9281	Svratka, km 65,800-66,000, V. Bitýška, oprava bočního přelivu u jezu Tejkal	1/09-12/09	5,246	Povodí Moravy, s. p.
9332	Morava, Vnorovy LB km 133,450-135,650, oprava a odstranění nánosů	10/09-12/09	12,585	Povodí Moravy, s. p.
9342	Jevíčka, ústí – Jevíčko – oprava toku	4/09-7/09	10,923	Povodí Moravy, s. p.

Pramen: MZe

Tabulka 9.1.9

Čerpání finančních prostředků v roce 2009 v rámci podprogramu 229 114 – „Odstranění následků povodní roku 2006“ – v mil. Kč

Vlastníci a správci	Čerpání v roce 2009	
	Investice	Neinvestice
Povodí Labe, s. p.	26,021	63,911
Povodí Ohře, s. p.	15,554	0
Povodí Odry, s. p.	28,400	0
Povodí Moravy, s. p.	15,902	259,816
Lesy ČR, s. p.	1,600	0
ZVHS	16,936	3,424
Celkem	104,413	327,151

Pramen: MZe

Tabulka 9.1.10

Přehled nákladů některých akcí v rámci podprogramu 229 115 – „Odstranění následků povodní roku 2007“ – v mil. Kč

ISPROFIN 229 115	Název akce	Realizace	Celkové náklady akce	Investor
3021	Mušlov LB2 0,000-0,600	11/09-12/10	0,156	ZVHS
3034	Ludgeřovický potok	9/09-12/09	0,537	ZVHS
3035	Polančice	9/09-12/09	0,364	ZVHS
5644	Úprava Opavice, Hynčice km 19,000-19,600	12/08-10/10	14,806	Povodí Odry, s. p.
5979	Opavice - Krnov - Chomýž km 3,090-3,900 (PŠ 2007)	10/09-12/09	2,109	Povodí Odry, s. p.

Pramen: MZe

Tabulka 9.1.11

Čerpání finančních prostředků v roce 2009 v rámci podprogramu 229 115 – „Odstranění následků povodní roku 2007“ – v mil. Kč

Vlastníci a správci	Čerpání v roce 2009	
	Investice	Neinvestice
Povodí Odry, s. p.	14,522	2,359
ZVHS	0,321	1,768
Celkem	14,843	4,127

Pramen: MZe

Tabulka 9.1.13

Čerpání finančních prostředků v roce 2009 v rámci podprogramu 229 116 – „Odstranění následků povodní roku 2009“ – v mil. Kč

Vlastníci a správci	Čerpání v roce 2009	
	Investice	Neinvestice
Povodí Vltavy, s. p.	0	29,516
Povodí Odry, s. p.	0	1,340
Lesy ČR, s. p.	4,584	5,545
Celkem	4,584	36,401

Pramen: MZe

Tabulka 9.1.12

Přehled nákladů vybraných významných akcí v rámci podprogramu 229 116 – „Odstranění následků povodní roku 2009“ – v mil. Kč

ISPROFIN 229 116	Název akce	Realizace	Celkové náklady akce	Investor
2101	Javornický potok ve městě Javorníku v km 3,600-4,400 – OPŠ 06/2009	7/09-12/09	2,005	Lesy ČR, s. p.
2105	Studená voda km 4,339-4,491	11/09-12/10	2,319	Lesy ČR, s. p.
2156	Skorošický potok km 6,692-8,645	10/09-7/10	2,004	Lesy ČR, s. p.
4202	Volyňka, Vimperk – ČOV, říkm 33,970-34,200 – obnovení průtočného profilu	8/09-12/09	2,269	Povodí Vltavy, s. p.
4208	Volyňka, Čkyně, říkm 26,220-26,670 – oprava regulace	8/09-12/09	1,881	Povodí Vltavy, s. p.
4231	Blanice, Strunkovice nad Blanicí, říkm 46,000-48,100 – oprava regulace	10/09-12/09	1,868	Povodí Vltavy, s. p.
4243	Zlatý potok, Vítějovice, říkm 11,000-11,800 – oprava regulace	10/09-12/09	1,160	Povodí Vltavy, s. p.
5151	Vidnávka - Kobylá km 7,460-9,930	11/09-6/10	2,289	Povodí Odry, s. p.

Pramen: MZe

V rámci podprogramu 229 116 byla v roce 2009 poskytnuta finanční podpora celkem na 72 akcí. Největší počet 44 akcí zajišťovalo Povodí Vltavy, s. p. V následující Tabulce 9.1.12 jsou uvedeny některé významnější akce a v Tabulce 9.1.13 čerpání finančních prostředků tohoto podprogramu.

V roce 2009 Ministerstvo zemědělství zajišťovalo realizaci programu 129 130 – „Obnova, odbahnění a rekonstrukce rybníků a výstavba vodních nádrží“.

Cílem programu je zlepšení technického stavu rybníčního fondu ČR a obnova vodohospodářských funkcí rybníků a vodních nádrží s důrazem na zvýšení jejich bezpečnosti při průchodu velkých vod, včetně prevence před nebezpečím vzniku zvláštní povodně, a odbahnění akumulčních prostorů rybníků a nádrží pro plné obnovení jejich funkce. Dalším cílem programu je podpora výstavby nových vodních

nádrží, které budou zapojeny v systému protipovodňové ochrany, v období sucha poslouží k nadlepšování průtoků a současně budou sloužit pro extenzivní chov ryb. Oba cíle programu jsou zaměřeny na snižování důsledků extrémních hydrologických situací, tj. povodní a sucha.

V roce 2009 probíhalo financování celkem 73 akcí, přičemž byly ze státního rozpočtu vynaloženy neinvestiční prostředky ve výši 190,00 mil. Kč a investiční prostředky ve výši 59,99 mil. Kč, z úvěru EIB byly čerpány neinvestiční prostředky ve výši 282,18 mil. Kč a investiční prostředky ve výši 86,45 mil. Kč.

Závazná pravidla, kterými se řídí podávání žádostí pro zařazení do programu 129 130 – „Podpora obnovy, odbahnění a rekonstrukce rybníků a výstavby vodních nádrží“ stanovují podrobné podmínky a mezi nejdůležitější patří:

Úprava Liptaňského potoka

Tabulka 9.1.14

Čerpání finančních prostředků vybraných významných akcí programu I29 I30 – „Obnova, odbahňování a rekonstrukce rybníků a výstavba vodních nádrží“ – v mil. Kč

Žadatel	Název akce	Termín realizace	Celkové náklady	Dotace v roce 2009
KONSTRUKTIS Praha s.r.o.	Malkovický rybník v k.ú. Kvasejovice, výstavba hráze před povodněmi a suchem	04/09-08/09	13,578	10,500
ČRS MO Humpolec	Výstavba vodní retenční nádrže Hadina	01/08-12/09	38,434	30,747
Rybářství Lnáře s.r.o.	Obnova rybníka Divák	03/09-12/09	30,325	24,259
Rybníkářství Pohořelice a.s.	Odbahnění rybníka Ivanovického a oprava bezpečnostního přelivu	11/08-07/09	28,444	22,918
Petr Scholle	Odbahnění rybníka Velká Kaplice	02/09-10/09	25,503	20,402

Pramen: MZe

Žadatelem může být jen subjekt podnikající v zemědělské prvovýrobě, provozující chov a lov ryb na rybníku či vodním díle, na který je poskytována podpora, který prokáže hospodaření na více než 20 ha vodních ploch za uplynulý rok a doloží doklady o vlastnictví, nájmu nebo jiném právním vztahu k 20 ha vodních ploch.

K připravované akci žadatel doloží doklady o vlastnictví (nájmu nebo jiném právním vztahu) k pozemkům dotčeným stavbou, souhlasná stanoviska správce povodí (s. p. Povodí), správce vodního toku pod vodním dílem, věcně a místně příslušného vodoprávního úřadu a orgánu ochrany přírody.

V případě výstavby nové vodní nádrže (nebo soustavy vodních nádrží), která musí být větší než 2 ha, bude hlavním účelem vybudovaného vodního díla ochrana před povodněmi a suchem, tzn. že bude povolen pouze extenzivní chov ryb. V Tabulce 9.1.14 jsou uvedeny některé významnější akce programu I29 I30.

V roce 2009 Ministerstvo zemědělství zahájilo program I29 I60 – Podprogram I29 I62 „Podpora obnovy a budování závlahového detailu a optimalizace závlahových sítí“.

Podobným problémem, jaký představují povodně, které způsobují škody na hmotném majetku a které svými ničivými účinky mohou dokonce ohrozit lidské životy, jsou pro zemědělce, hospodařící zvláště v suchých oblastech, nedostatečné srážkové úhrny. K odstranění rizika negativních dopadů nedostatečných srážkových úhrnů slouží závlahové systémy. Díky zavlažování je možné dosáhnout optimálních výnosů zemědělských plodin i v suchých oblastech. Na podporu obnovy a budování závlahového detailu a optimalizace závlahových sítí byl MZe zahájen program I29 I60 – podprogram I29 I62.

V rámci tohoto programu je možno žádat pro následující opatření:

- Podporu obnovy a budování závlahového detailu, a to konkrétně na:
 - pořízení strojů a zařízení k dodávce závlahové vody k plodinám (závlahový detail) s výjimkou kapkových závlah v ovocných sadech, chmelnicích, vinicích a školkách,
 - pořízení komplexních mobilních závlahových systémů.
- Podporu obnovy, budování a optimalizace závlahových sítí, a to konkrétně na:
 - výstavbu a obnovu čerpacích stanic,
 - výstavbu a obnovu odběrných objektů,
 - výstavbu a obnovu trubních rozvodů a závlahových kanálů,
 - řídící a optimalizační systémy závlahových soustav.

V roce 2009, v prvním roce realizace tohoto programu, bylo finančně podpořeno celkem 13 akcí v rámci podprogramu I29 I62 „Podpora obnovy a budování závlahového detailu a optimalizace závlahových

sítí“. Příjemcům podpory byla v roce 2009 poskytnuta finanční podpora ve výši 12,80 mil. Kč.

V roce 2009 Ministerstvo zemědělství zahájilo program I29 I70 „Podpora zvyšování funkčnosti vodních děl“.

Cílem programu je především zajistit, aby se předešlo závažným poruchám vodních děl s ohledem na jejich technický stav a zlepšení kvality vody v nádržích. Hlavními aspekty jsou jejich spolehlivost, respektive bezpečnost a kvalita vody v nádrži, jejíž snížení by mohlo mít významné následky.

Věcné cíle programu jsou podloženy bohatými zkušenostmi se souvislým a systematickým technicko-bezpečnostním dohledem na vodních dílech a sledováním kvality vody v nádržích. Program je zaměřen zvláště na realizaci takových opatření, která řeší stav nejrizikovějších vodních děl.

Cíle programu jsou orientovány na zlepšení funkčnosti vlastní vzdouvací konstrukce, hráze, na příslušenství a funkční objekty, ale i na prostor nádrže a kvalitu vody v ní akumulovanou.

Součástí programu nejsou opatření na rybnících a některá opatření ke zvýšení bezpečnosti, která jsou předmětem jiných dotačních titulů.

Příjemci podpory jsou zejména státní podniky Povodí podle zákona č. 305/2000 Sb., o povodích, v případě podprogramu I29 I74 mohou být žadatelem státní podniky Povodí a ostatní vlastníci vodních děl.

Program je rozčleněn do tří podprogramů:

I29 I72 „Podpora zvýšení funkčnosti a bezpečnosti vodních děl“ je zaměřen na:

- sypané hráze vodních děl,
- betonové a zděné hráze vodních děl;

I29 I73 „Podpora odtěžování nánosů z nádrží“ je zaměřen na:

- vodárenské nádrže,
- vodní nádrže zařazené v koupacích oblastech;

I29 I74 „Podpora obnovení funkčnosti vodních děl v mimořádných situacích“ je zaměřen na:

- vodní díla, na nichž byl vyhlášen stav nebezpečí.

Na konkrétní vodní nádrž lze v rámci jednotlivých podprogramů zaregistrovat pouze jednu žádost za celou dobu trvání programu.

V roce 2009, v prvním roce realizace tohoto programu, byly v rámci programu I29 I70 finančně podpořeny dvě akce Povodí Vltavy, s. p. Celkem bylo vyčerpáno 8,61 mil. Kč.

Podprogram 229 013 „Drobné vodní toky ve správě ZVHS“

V rámci podprogramu 229 013 v roce 2009 realizovala ZVHS výkupy pozemků celkem u 51 akce (včetně výkupů dle § 50 a 56 vodního zákona) za 4,39 mil. Kč o výměře přes 21,7 ha a vypracování jedné projektové dokumentace pro úpravu Loubního potoka.

Celkem byly v tomto podprogramu vynaloženy v roce 2009 investiční prostředky státního rozpočtu ve výši 4,50 mil. Kč.

Program 129 190 „Podpora zemědělských vodních toků – ZVHS“

Pro přípravu zahájení programu byla zpracována v roce 2009 dokumentace programu a předložena MF ke schválení. Program systémově navazuje na podprogram 229 013 a zahrnuje výdaje na pořízení a technickou obnovu majetku ČR ve správě MZe spravovaného organizační složkou státu – ZVHS.

Program tvoří tři podprogramy:

129 192 „Příprava akcí Operačního programu životní prostředí“

129 193 „Rekonstrukce vodních toků a nové úpravy vodních toků“

129 194 „Rekonstrukce vodních nádrží“

V podprogramu 129 194 „Rekonstrukce vodních nádrží“ byla zahájena akce VN Loštice o celkových nákladech 3,94 mil. Kč. V roce 2009 byly vynaloženy prostředky státního rozpočtu ve výši 940 tis. Kč.

Státní finanční prostředky jsou rovněž poskytovány na ostatní opatření ve vodním hospodářství podle § 102 odst. 1 písm. b), i), k) vodního zákona. Podpora je neinvestičního charakteru a je poskytována v rámci běžných výdajů specifického ukazatele „Podpora vodnímu hospodářství celkem“ kapitoly Ministerstva zemědělství na údržbu drobných vodních toků, vodních a suchých nádrží, na provoz drobných vodních toků, vodních a suchých nádrží a souvisejících objektů, dále na údržbu a provoz hlavních odvodňovacích zařízení.

Údržba drobných vodních toků, vodních a suchých nádrží

V rámci této podpory, tj. na údržbu, opravy a péči o majetek státu na drobných vodních tocích, vodních a suchých nádržích a souvisejících objektech a na péči o neupravené drobné vodní toky spravované

vané ZVHS, byly v roce 2009 vynaloženy neinvestiční prostředky státního rozpočtu ve výši 89,22 mil. Kč. Celkem bylo realizováno a ukončeno 914 neinvestičních akcí (včetně 295 prvotních zásahů) a provedena údržba 567 km drobných vodních toků.

Provoz drobných vodních toků, vodních a suchých nádrží a souvisejících objektů

V rámci této podpory byly v roce 2009 vynaloženy neinvestiční prostředky státního rozpočtu ve výši 21,83 mil. Kč. ZVHS realizovala a ukončila 324 provozní opatření.

Údržba hlavních odvodňovacích zařízení

V rámci této podpory, tj. na údržbu, opravy a péči o majetek státu spravovaného ZVHS na hlavních odvodňovacích zařízeních a souvisejících objektech, byly v roce 2009 vynaloženy neinvestiční prostředky státního rozpočtu ve výši 39,98 mil. Kč. Celkem bylo realizováno a ukončeno 536 neinvestičních akcí (včetně 19 prvotních zásahů) a provedena údržba 529 km hlavních odvodňovacích zařízeních.

Provoz hlavních odvodňovacích zařízení

V rámci této podpory byly v roce 2009 vynaloženy neinvestiční prostředky státního rozpočtu ve výši 11,20 mil. Kč. ZVHS realizovala a ukončila 120 provozních opatření.

Státní finanční prostředky jsou rovněž poskytovány na národní dotační programy, které slouží k podpoře restrukturalizace a zvýšení konkurenceschopnosti. Konkurenceschopná zemědělská výroba se neobejde bez přísunu vody v optimálních dávkách v optimálním čase. Toto platí i pro trvalé kultury, a proto byl v roce 2001 vyhlášen dotační titul I.1. „Podpora vybudování kapkové závlahy v ovocných sadech, chmelnicích a vinicích“, který byl později rozšířen o školky trvalých kultur i školky okrasné produkce.

Tento dotační program je národní dotací, tj. placen z národních peněz. Finanční limit byl až do roku 2007 celkem 25 mil. Kč v příslušném roce a v následujících letech 20 mil. Kč. Pro svá poměrně jednoduchá pravidla je značně využíván. Před vstupem ČR do EU byl notifikován a EK odsouhlasen.

Revitalizace Hostákovského potoka – Třebíč

Tabulka 9.1.15

Čerpání finančních prostředků v letech 2001 až 2009 dotačního titulu I.I. „Podpora vybudování kapkové závlahy v ovocných sadech, chmelnicích a vinicích“ – v tis. Kč

Druh zemědělské kultury	rok	počet ha	vyplacená částka v tis. Kč
vinice	2001	4	163,44
	2002	57	3 221,90
	2003	166	4 416,73
	2004	126	6 217,53
	2005	128	7 199,71
	2006	40,5	2 428,20
	2007	70	4 194,60
	2008	80	2 997,24
	2009	18,5	901,27
- celkem		690	31 740,62
chmelnice	2001	133	6 295,88
	2002	90	5 008,35
	2003	50	1 312,60
	2004	113	5 513,33
	2005	94	5 264,43
	2006	67,5	4 047,60
	2007	90	4 854,00
	2008	84,5	3 159,18
	2009	59	2 847,07
- celkem		781	38 302,41
ovocné sady	2001	347	16 450,81
	2002	293	16 396,74
	2003	634	16 824,26
	2004	272	13 264,91
	2005	223	12 532,10
	2006	262	15 701,40
	2007	331	19 851,00
	2008	364	13 616,22
	2009	332	16 139,88
- celkem		3 058	140 777,32
školky	2008	6	226,64
	2009	2,3	111,69
- celkem		8,3	338,33
celkem		4 537,00	211 158,68

Základní podmínky přístupu k tomuto programu jsou každoročně vydávány v „Zásadách, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací na základě § 2 a 2d zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství“. Za dobu jeho trvání se vybuďovala kapková závlaha, kterou popisuje Tabulka 9.1.15.

9.2

Finanční podpory Ministerstva životního prostředí

Mezi základní finanční podpory Ministerstva životního prostředí patří Program revitalizace říčních systémů. Program předpokládá postupné naplňování cílů k zachování a podpoře biologické rozmanitosti,

příznivého uspořádání vodních poměrů v krajině, zvyšování jakosti a čistoty vod a funkčního využití území v dotčených oblastech. Podpora z programu je využívána zejména k realizaci opatření v oblasti revitalizace přirozených funkcí vodních toků, zakládání revitalizačních prvků územní stability ekologických systémů vázaných na vodní režim, odstraňování nepřirozených příčných překážek na tocích, obnovy retenční schopnosti krajiny a k řešení problémů souvisejících s odkanalizováním a čištěním odpadních vod.

Vodní režim patří k nejcitlivějším a také k nejvýznamnějším složkám krajiny. Lidská činnost zasahuje do přirozeného koloběhu vody, zhoršuje jakost povrchových i podzemních vod a tím ohrožuje stav přírodního prostředí. PRŘS zahrnuje od roku 2003 i řešení problémů s odkanalizováním a čištěním odpadních vod. V roce 2009 byly

Tabulka 9.2.1

Čerpání dotací podle typu opatření podporovaných v roce 2009

Typ revitalizačního opatření (podprogram)	Číslo	Počet akcí	tis. Kč
Revitalizace přirozené funkce vodních toků	215 112	6	9 197
Zakládání a revitalizace prvků systému ekologické stability vázaných na vodní režim	215 113	1	2 024
Odstraňování příčných překážek na vodních tocích a podpora takových technických řešení, která je neobsahují (doplňování a stavba rybích přechodů)	215 114	2	2 854
Revitalizace retenční schopnosti krajiny	215 115	3	3 392
Výstavba a obnova ČOV a kanalizací včetně zakládání umělých mokřadů	215 117	21	123 718
Revitalizace přirozené funkce vodních toků s revitalizací retenční schopnosti krajiny	215 118	1	4 151
Celkem		34	145 336

Pramen: MŽP

poskytovány finanční prostředky na realizaci revitalizačních opatření v rámci těchto podprogramů:

- 215 112 „Revitalizace přirozené funkce vodních toků“
- 215 113 „Zakládání a revitalizace prvků systému ekologické stability vázaných na vodní režim“
- 215 114 „Odstraňování příčných překážek na vodních tocích a podpora takových technických řešení, která je neobsahují – doplňování a stavba rybích přechodů“
- 215 115 „Revitalizace retenční schopnosti krajiny“
- 215 117 „Výstavba a obnova čistíren odpadních vod a kanalizací včetně zakládání umělých mokřadů“
- 215 118 „Revitalizace přirozené funkce vodních toků s revitalizací retenční schopnosti krajiny“

PRRS je dotačním programem MŽP. Finanční prostředky na program jsou každoročně vyčleňovány ze státního rozpočtu. Program zabezpečuje MŽP prostřednictvím odboru péče o krajinu a jeho organizačním zajištěním je pověřena AOPK ČR. Na regionální úrovni jsou akce posuzovány místně příslušnými regionálními poradními sbory při střediscích AOPK ČR. Žadatelem může být vlastník pozemku či vodohospodářské stavby, na nichž mají být revitalizační opatření provedena, správce toku, nájemce pozemku, státní nebo neziskové organizace (vždy s písemným souhlasem vlastníka) nebo obce, svazky obcí a vodárenské akciové společnosti. Podprogram 215 116 zaměřený na rekonstrukci technických prvků a odbahňování produkčních rybníků byl ukončen a v roce 2009 už proto nebyla realizována žádná akce.

Dominantní postavení mezi revitalizačními opatřeními co do počtu akcí získal v roce 2009 podprogram 215 117 „Výstavba a obnova čistíren odpadních vod a kanalizací“. Jak z přehledu vyplývá (Tabulka 9.2.1), bylo na tyto akce rovněž vynaloženo nejvíce finančních prostředků z PRRS.

V rámci PRRS byly v roce 2009 celkem financovány 34 akce a vyčerpáno 145 336 tis. Kč.

9.3

Státní fond životního prostředí

Státní fond životního prostředí je specificky zaměřenou institucí, která je významným finančním zdrojem pro podporu realizace opatření k ochraně a zlepšování stavu životního prostředí v jeho jednotlivých složkách. Je jedním ze základních ekonomických nástrojů k plnění závazků vyplývajících z mezinárodních úmluv o ochraně životního prostředí, členství v Evropské unii a k uskutečňování Státní politiky životního prostředí.

SFŽP byl zřízen a jeho činnost je vymezena na základě zákona č. 388/1991 Sb., o Státním fondu životního prostředí ČR, ve znění pozdějších předpisů, na který navazují prováděcí předpisy – statut fondu, jednací řád Rady fondu, směrnice MŽP o poskytování finančních prostředků z fondu a přílohy směrnice, které upravují podmínky pro poskytování podpory pro příslušné období. Správcem SFŽP je MŽP.

Příjmy SFŽP tvoří především platby za znečišťování nebo poškozování jednotlivých složek životního prostředí, splátky poskytnutých půjček a jejich úroků, výnosy z uložených disponibilních prostředků na termínovaných vkladech a dotace ze státního rozpočtu na úhradu výdajů vynaložených z technické asistence programů EU na jejich administraci. O použití finančních prostředků SFŽP rozhoduje ze zákona ministr životního prostředí na základě doporučení poradního orgánu – Rady fondu. Tyto příjmy tvoří součást státního rozpočtu.

Podpora ze SFŽP je směřována, v souladu se závazky vyplývajícími z mezinárodních úmluv a Státní politikou životního prostředí, především do oblasti ochrany vod, ovzduší, nakládání s odpady a oblasti ochrany přírody a péče o krajinu. K podpoře financování jednotlivých ekologických projektů jsou vydávána rozhodnutí ministra o poskytnutí podpory z fondu. SFŽP poskytuje přímou a nepřímou finanční podporu ve smyslu § 3 a 4 zákona č. 388/1991 Sb., a to formou dotací, půjček a příspěvků na částečnou úhradu úroků.

SFŽP představuje významný centrální zdroj, který se podílí na uplatňování státní ekologické politiky a aproximační strategie MŽP. Vykonává činnosti svěřenému při administraci prostředků získaných od EU pro oblast životního prostředí. K zabezpečení svěřených činností při administraci prostředků z ERDF a FS používá SFŽP prostředky technické pomoci ve smyslu příslušných předpisů EU. SFŽP byl ustanoven implementačním orgánem pro FS a zprostředkujícím subjektem pro OPI (strukturální fond ERDF) a OPŽP (FS, ERDF). V rámci SFŽP bylo ustaveno oddělení realizace plateb, které částečně vykonává funkci finančního útvaru (společně s účtárnou MŽP). V současné době je financování investic z evropských fondů prioritou. V rámci OPŽP, jehož financování je stěžejní, zajistí SFŽP do roku 2013 profinancování přes 5 mld. €.

Celkové příjmy z poplatků a pokut podle složek životního prostředí činily za rok 2009 2 103,7 mil. Kč. Spolu s úroky z vkladů, úroky z půjček, splátkami půjček (bez vratek půjček), příjmy z finančního vypořádání, vratkami půjček za roky předchozí, ostatními příjmy, dotacemi a prodanými a zaplacenými pohledávkami činily příjmy celkem 2 824,2 mil. Kč (příjmová část rozpočtu tak byla ke dni 31. 12. 2009 splněna na 138,6 % plánu).

Ve srovnání s rokem 2008 byl na účet fondu připsán nižší objem vybraných poplatků za znečištění životního prostředí. Na celkových příjmech fondu se k 31. 12. 2009 podílely příjmy z poplatků za znečištění životního prostředí (bez autovraků) částkou 1 365,8 mil. Kč, což znamená oproti roku 2008 (kdy činily 1 605,5 mil. Kč) pokles

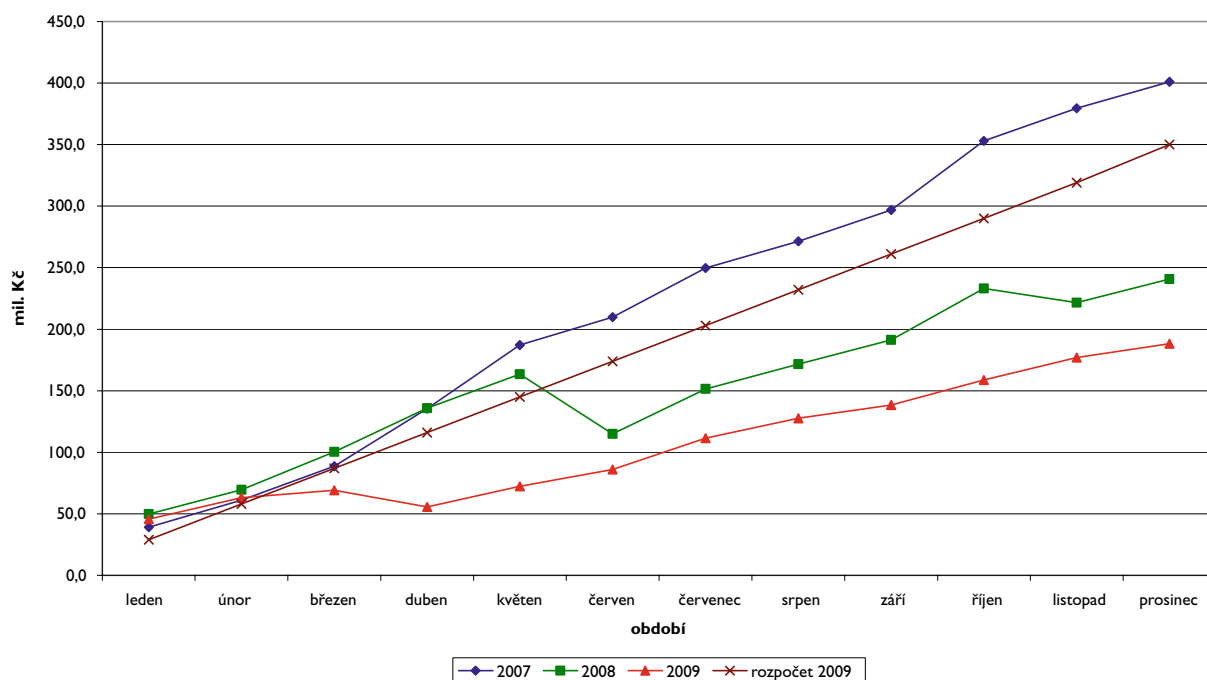
o 239,7 mil. Kč. Na pokles příjmů z poplatků měl nemalý vliv celkový ekonomický propad národního hospodářství.

Příjem z poplatků za vypouštění odpadních vod do vod povrchových se oproti roku 2008 (240,7 mil. Kč) opět snížil, a to na částku 188,3 mil. Kč. Výběr poplatků se tak propadl na absolutně nejnižší úroveň za poslední čtyři roky. Tato situace je jednak způsobena zvýšením kvality čištění vypouštěných vod a investic do ČOV a jednak i možnou účelovou manipulací znečišťovatelů s vypouštěnou vodou, která je jen namátkově kontrolována kontrolními laboratořemi a měřicími skupinami. Dalším důvodem

je též celkové snížení průmyslové výroby v důsledku celosvětové hospodářské krize. Řada subjektů rovněž využívá zákonné možnosti odkladu platby poplatků z důvodu investic do ČOV. Dlouhodobě klesající trend meziročního vývoje výběru poplatků za odebrané množství podzemní vody se podařilo v roce 2008 zastavit a v roce 2009 tento příjem mírně navýšit. Oproti roku 2008, kdy bylo vybráno 382 mil. Kč, bylo v roce 2009 vybráno 391,9 mil. Kč, což je nárůst o více než 2,5 %. Tohoto výsledku bylo dosaženo zejména díky trvale intenzivní kontrolní činnosti SFŽP v úzké součinnosti s ČIŽP. Konkrétní vývoj příjmů z poplatků dokládají Grafy 9.3.1 a 9.3.2.

Graf 9.3.1

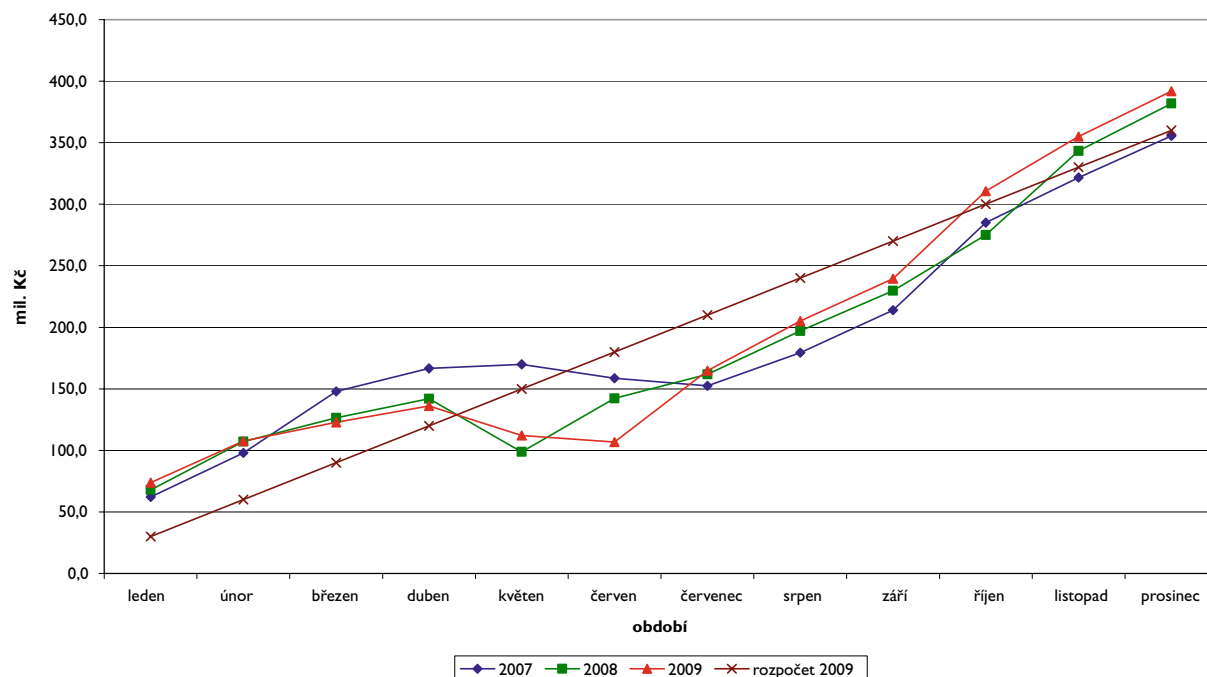
Vývoj příjmů z poplatků ve složce odpadní voda v letech 2007–2009 v mil. Kč

Pramen: SFŽP

Graf 9.3.2

Vývoj příjmů z poplatků ve složce odpadní voda v letech 2007–2009 v mil. Kč

Pramen: SFŽP

Tabulka 9.3.1

Realizované finanční výdaje fondu za složku voda v roce 2009 v tis. Kč

	Dotace	Půjčka	Výdaje celkem
Voda celkem	445,6	95,2	540,8
z toho NP	230,4	6,3	236,7
z toho FS/ISPA	90,4	60,9	151,3
z toho OPI	14,0	7,9	21,9
z toho OPŽP	110,8	20,1	130,9

Pramen: SFŽP

Zkapacitnění Žižňetického potoka – Nýrsko

Celkové finanční výdaje dosáhly k 31. 12. 2009 výše 1 816,0 mil. Kč, z toho 3,3 mil. Kč činily úhrady programu „GIS–Zelená úsporám“. Smluvní akce (NP, ISPA/FS, OPI, OPŽP, bez GIS) byly k 31. 12. 2009 profinancovány v celkové výši 1 209,7 mil. Kč. Z toho 8 % tvořily výdaje na smluvní akce návratné formy podpory – půjčky v hodnotě 96,7 mil. Kč. Požadavky na transfery (dotace) převažovaly a byly realizovány ve výši 1 113 mil. Kč, tj. 92 % smluvní podpory. Z toho realizovaný příspěvek na úhradu úroků z komerčního úvěru činil 1,5 mil. Kč. Rozhodujícího podílu (44,7 %) ve skladbě celkových finančních výdajů na smluvní akce dosáhly výdaje na realizaci akcí ochrany vod, a to 540,8 mil. Kč. Výdaje spojené s činností kanceláře fondu k 31. 12. 2009 činily 545,6 mil. Kč a jejich součástí jsou výdaje na administraci programů EU a GIS, které jsou fondu částečně hrazeny formou dotace ze státního rozpočtu a jsou součástí příjmů fondu. V roce 2009 fond obdržel dotaci na úhradu administrace 147,7 mil. Kč.

V oblasti ochrany vod u národních programů nebyla v roce 2009 vydána ministrem životního prostředí žádná nová rozhodnutí o poskytnutí podpory na výstavbu ČOV a kanalizací.

V oblasti ochrany vod u OPI bylo od počátku programu do konce roku 2009 u 48 projektů uzavřeno závěrečné vyhodnocení akce. Podíl na spolufinancování akcí z prostředků ERDF, které uzavřely do konce roku 2009 závěrečné vyhodnocení akce, byl 1 887,1 mil. Kč, dotace fondu činila 256,4 mil. Kč, půjčka z prostředků SFŽP činila 77,1 mil. Kč, částka na projektovou dokumentaci, kterou rovněž hradí fond ze svých prostředků, činila 11,0 mil. Kč.

V oblasti ochrany vod zařazené do OPŽP, prioritní osy I – Zlepšování vodohospodářské infrastruktury a snižování rizika povodní vydalo MŽP v roce 2009 celkem 270 rozhodnutí, z čehož 245 projektů spadalo pod oblast podpory I.1 Snižování znečištění vod (z toho pět akcí patřilo mezi tzv. „Velké projekty“ a 25 akcí spadalo pod oblast I.3 „Omezování rizika povodní“). Celkové výdaje včetně prostředků ISPA – FS jsou uvedeny v Tabulce 9.3.1.

9.4

Finanční podpory ze zahraniční spolupráce a Evropské unie

Vodohospodářské projekty byly i v roce 2009 finančně podpořeny v rámci řady programů. Jedná se například o program Interreg IIIA a Interreg IVC. Dokumentaci k programům včetně poskytnuté a využití podpory ze zahraničních zdrojů vede Centrum pro regionální rozvoj Praha.

Pod program Interreg IIIA spadají opatření zahrnující stavby na ochranu životního prostředí a prevenci záplav a program Interreg IVC se zaměřuje na životní prostředí a předcházení rizikům (přírodní a technologická rizika včetně změny klimatu, vodohospodářství, aj.).

V roce 2009 byly dokončeny v rámci programu Interreg IIIA – přeshraniční spolupráce následující projekty:

1. V programu ČR – Rakousko byl ukončen výzkum procesů samočištění drobných, silně degradovaných toků v oblasti Weinviertel a Jižní Moravy – vývoj metodiky pro trvale udržitelná opatření ke zlepšení jakosti vod (podpora ERDF 83 650 €) a projekt Zwingendorf (podpora ERDF 615 439 €).
2. Dva projekty vodohospodářského charakteru byly realizovány v programu přeshraniční spolupráce ČR – Polsko. Byly dokončeny projekty zlepšení čistoty povodí Labe a Odry na základě zkvalitnění čistění odpadních vod na česko-polském pohraničí (podpora z ERDF 900 827 €), ochrana a racionální hospodaření s povrchovými a podzemními vodami na polsko-českém pohraničí (podpora z ERDF 4 503 275 €).
3. V programu ČR – Bavorsko bylo dokončeno celkem pět projektů. Jednalo se o projekty přeshraniční ochrany vod v povodí Drachensee (podpora z ERDF 92 650 €), důsledky okyselení na půdu a vodní zdroje (podpora z ERDF 407 150 €), problematika živin a sinic v nádrži Skalka (podpora z ERDF 135 371 €), Česko-německá ekologická vodní turistika (podpora z ERDF 583 128 €) a projekt rtuť na přítoku do nádrže Skalka, vyhodnocení a návrhy opatření (podpora z ERDF 68 000 €).
4. V programu ČR – Sasko byl letos řešen jediný projekt – výzkum možností minimalizace obsahu organických škodlivin ve zdrojích pitných vod v Krušných horách. Tento projekt byl řešen pěti institucemi s různou finanční podporou z ERDF (vždy se jednalo skoro o polovinu celkových nákladů):
 - Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, Jiloviště-Strnady, v.v.i.: 450 500 €
 - Biologické centrum AV ČR, v.v.i.: 153 000 €
 - Lesy ČR, s. p.: 221 000 €
 - Povodí Ohře, s. p.: 204 000 €
 - Euroregion Krušnohoří, česká část: 38 250 €
5. Také v programu ČR – Slovensko byl v roce 2009 ukončen jeden projekt – protipovodňová opatření a varovný systém Říka-Vlára-Váh (podpora z ERDF 21 920 €).

Spalovací nádrž pod Bílým Křížem v Beskydech

V současné době se stále rozjíždějí programy pro období 2007–2013, ve kterých je též obsažena vodohospodářská tematika především v programech Evropské územní spolupráce (přeshraniční, nadnárodní a meziregionální spolupráce). V Operačním programu nadnárodní spolupráce se jedná o projekty **LABEL** – Adaptation to flood risk in the LABe-ELbe river basin a **REURIS** – REvitalization of Urban River Spaces. Operační program přeshraniční spolupráce je v současné době ve fázi schvalování prvních projektů a uzavírání smluv.

Mezi evropský dotační program patří Program rozvoje venkova České republiky na období 2007–2013. Je to programový dokument připravený Ministerstvem zemědělství pro poskytování dotací do zemědělství a venkova v letech 2007–2013.

Dotace z PRV jsou spolufinancovány z EAFRD a ze státního rozpočtu ČR. Podpora z EAFRD na období 2007–2013 činí 2,8 mld. € a včetně státního rozpočtu ČR je tato finanční částka 3,6 mld. €. Financování PRV probíhá formou předfinancování ze státního rozpočtu, tzn., že veškeré platby příjemcům jsou nejprve hrazeny z národních zdrojů.

PRV svými opatřeními přispívá významně jak ke zlepšování životních podmínek ve venkovských oblastech, tak podporuje investice do základní vodohospodářské infrastruktury obcí do 2 000 EO.

Tabulka 9.4.1

Přehled schválených a zaregistrovaných žádostí o dotaci z PRV v Opatření III. 2.1.1 b) - Regionální odbor SZIF

	Praha	České Budějovice	Ústí nad Labem	Hradec Králové	Brno	Olomouc	Opava	Celkem	Dotace v Kč
Schválené projekty	4	8	4	3	0	2	1	22	484 215 972
Zaregistrované projekty	67	49	11	25	8	17	4	181	2 881 561 891

Opatření III. 2.1.1 Obnova a rozvoj vesnic

Předmětem Opatření je podpora malých obcí do 2 000 EO v oblasti vodohospodářské infrastruktury, včetně zlepšení vzhledu obcí a tím zlepšení životních podmínek a zvýšení atraktivity vesnic pro bydlení, podnikání i relaxaci.

V projektovém záměru b) vodovody, kanalizace a ČOV pro veřejnou potřebu mohou být žadateli o dotaci obce a sdružení obcí.

V tomto Opatření a záměru nejsou podporovány projekty na výstavbu vodovodů, kanalizací a ČOV v územích vyžadujících zvláštní ochranu – národní parky, chráněné krajinné oblasti, Natura 2000, chráněné oblasti přirozené akumulace vod, ochranná pásma vodních zdrojů a povodí vodního díla Nové Mlýny. Uvedená území náleží do oblastí dotací poskytovaných z OPŽP.

Mezi způsobilé výdaje v záměru b) veřejné vodovody, kanalizace a ČOV, na které lze čerpat dotaci, patří:

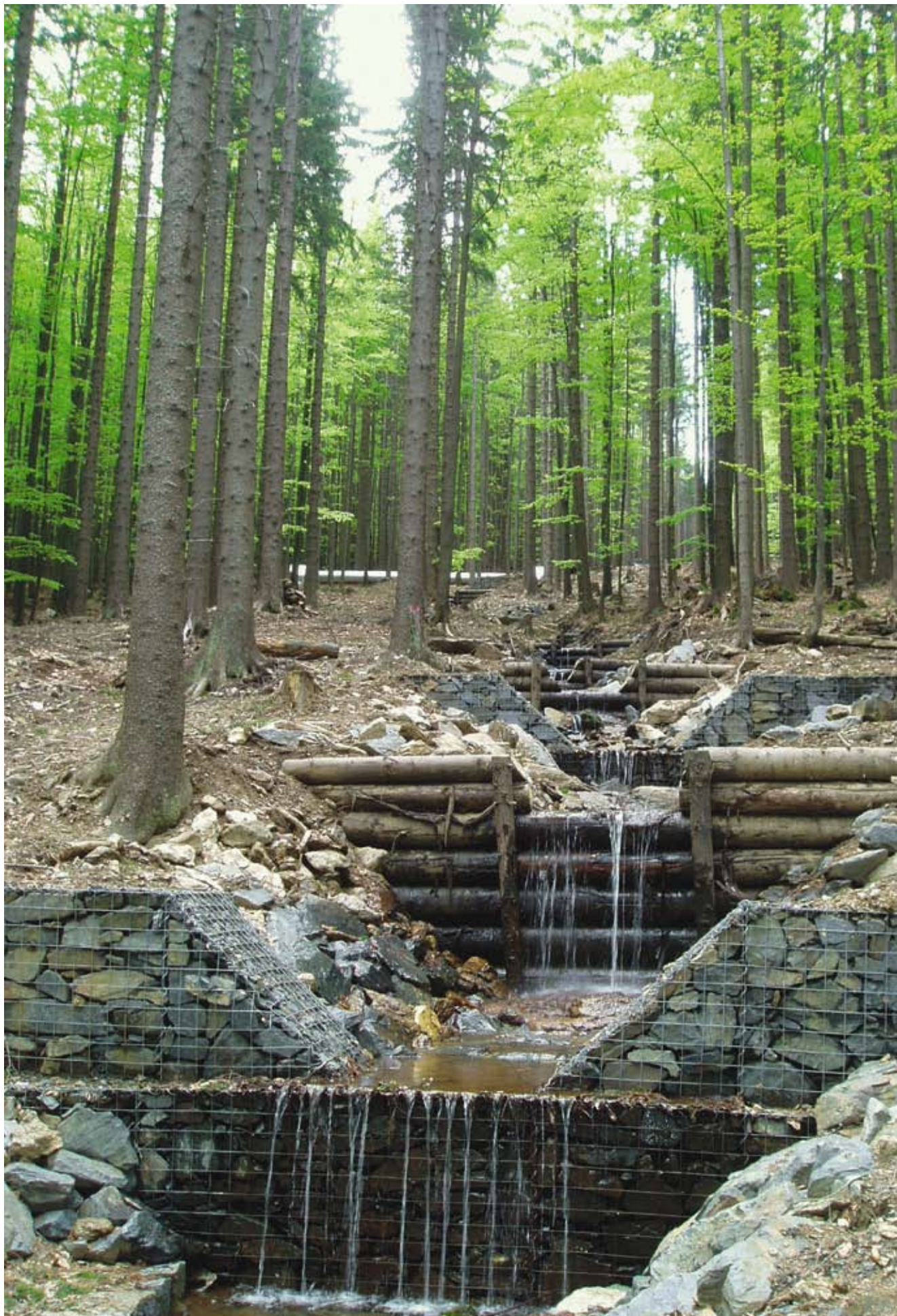
- vodovody pro veřejnou potřebu,
- kanalizace a ČOV pro veřejnou potřebu,
- doprovodná síť technické infrastruktury,
- následná oprava komunikací, chodníků.

Všechny projekty u výše uvedeného Opatření a záměru, které usilují o získání podpory z PRV na období 2007–2013, jsou vybírány na základě administrativního postupu, který byl schválen MZe a EK.

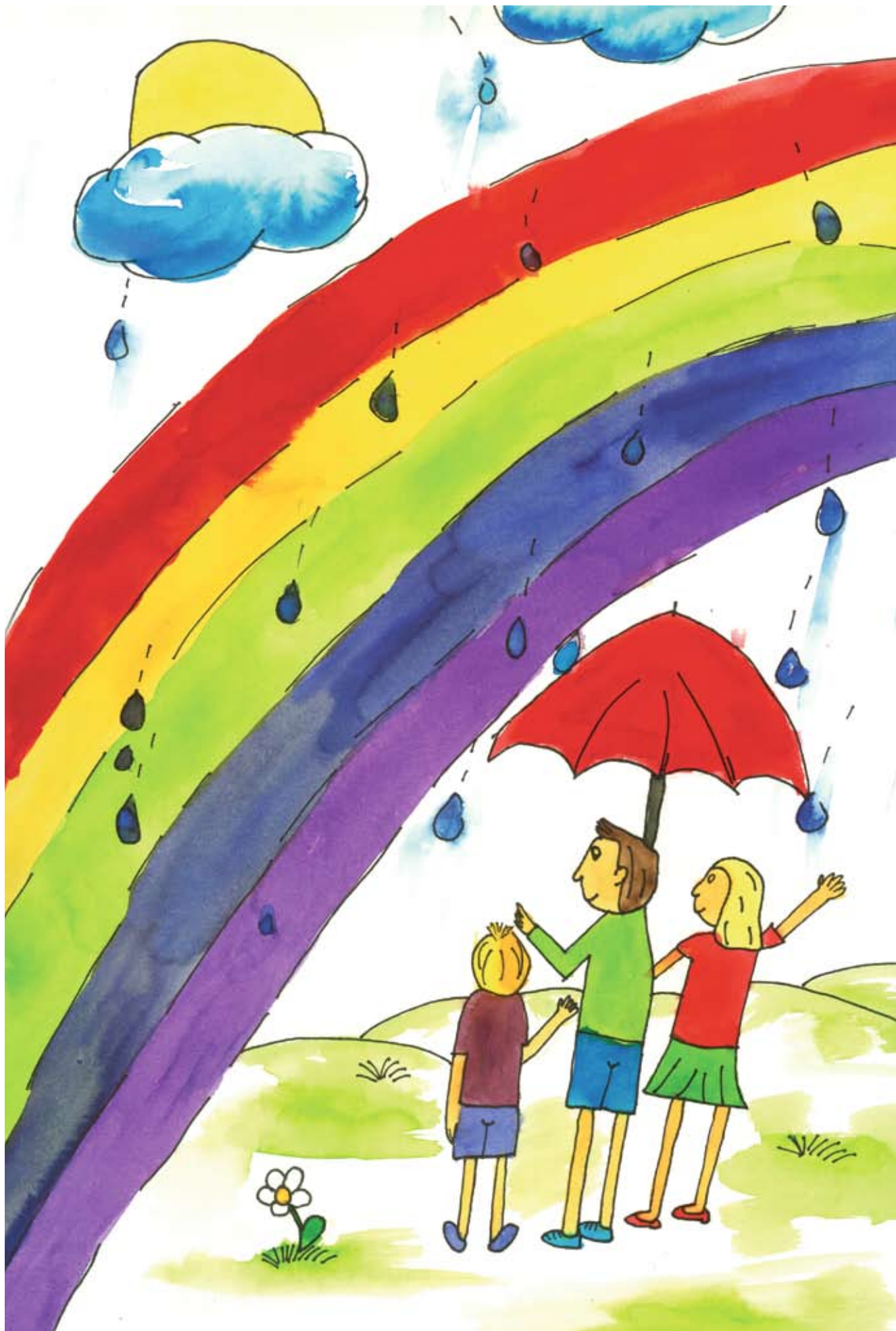
Žádosti o dotace, které prošly kontrolou přijatelnosti a administrativní kontrolou SZIF, jsou ohodnoceny body podle předem stanovených bodovacích kritérií PRV (jedná se o celostátní a regionální preferenční kritéria) a seřazeny podle počtu získaných bodů sestupně v rámci jednotlivých regionů NUTS 2. V případě rovnosti bodů rozhoduje časové hledisko, tzn. dříve podané žádosti o dotaci mají přednost. Podle výše disponibilních finančních zdrojů pro dané opatření, které jsou dále děleny na regionální alokace dle klíče schváleného Monitorovacím výborem PRV, jsou žádosti o dotaci schváleny či neschváleny k financování. V PRV u uvedených opatření existují obrovské převisy žádostí nad disponibilními zdroji.

V říjnu roku 2009 proběhlo osmé kolo příjmu žádostí o dotaci v rámci Opatření III. 2.1.1 v záměru b) vodovody, kanalizace a ČOV pro veřejnou potřebu, které jako již tradičně bylo spojené s několikanásobným převisem poptávky ze strany žadatelů. V tomto osmém kole příjmu žádostí u výše uvedeného Opatření bylo celkem zaregistrováno 181 projektů s celkovým finančním požadavkem 2 881,6 mil. Kč.

V předchozích letech uvolňovalo MZe částku ke schválení projektů s určitým procentem přezávazkovaní, které umožnilo v jednotlivých kolech příjmu schválit větší množství projektů. Dosavadní vývoj však ukázal, že zájem o evropské dotace z PRV stále stoupá a MZe není schopno ani při vysokém přezávazkovaní uspokojit všechny žadatele. V 8. kole příjmu žádostí bylo nastaveno závazkovaní na úroveň 115 % roční alokace stanovené ve finančním plánu daného opatření. Při tomto závazkovaní byly vybrány a schváleny 22 projekty za celkové finanční požadavky 484,2 mil. Kč.

Strž Špičák – Klatovy

Aneta Heidrová

10.1

Vodní zákon a prováděcí předpisy

V roce 2009 byly ve Sbírce zákonů České republiky publikovány a účinnosti nabýly tři zákony, které ovlivnily podobu vodního zákona.

Zákon č. 157/2009 Sb., ze dne 7. května 2009, o nakládání s těžebním odpadem a o změně některých zákonů

Přijetí tohoto zákona si vyžádala nezbytnost transpozice požadavků směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/21/ES ze dne 15. 3. 2006 o nakládání s odpady z těžebního průmyslu a o změně směrnice 2004/35/ES. Vodní zákon byl novelizován částí třetí (§ 27) zákona za účelem podřízení úložných míst pro nakládání s těžebním odpadem obdobnému režimu skládek včetně řešení znečištěných vod a průsaků.

Zákon č. 227/2009 Sb., ze dne 17. června 2009, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o základních registrech

Účelem právní úpravy (ve sté dvacáté části zákona) byla nutná reakce na legislativní zakotvení základních registrů, jejichž referenční údaje budou využívány jako datové zdroje pro orgány veřejné moci. V praxi by orgány veřejné moci neměly zjišťovat hodnoty referenčních údajů pro své potřeby z různých zdrojů, ale pouze ze základních registrů. Údaj je sdělen pouze jednou a následně bude promítnut do základního registru a jeho prostřednictvím do dalších informačních systémů veřejné správy.

Zákon č. 281/2009 Sb., ze dne 22. července 2009, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím daňového řádu

Zákon, který mění mj. v části devadesáté osmé vodní zákon, reaguje na nezbytné změny související s přijetím základní procesní normy daňového práva, daňového řádu. Dává do souladu základní pojmosloví, zejména zavádí pojem „správce daně“, kterým však i nadále zůstává celní úřad.

Z prováděcích právních předpisů bylo během roku 2009 ve Sbírce zákonů publikováno pouze nařízení vlády č. 203/2009 Sb., o postupu při zjišťování a uplatňování náhrady škody a postupu při určení její výše v územích určených k řízeným rozlivům povodní

NV provádí § 68 odst. 2 vodního zákona a zajišťuje procesně náhrady škod způsobených řízeným rozlivem povodní, včetně náležitostí žádosti poškozeného o náhradu takové škody.

Výkladová komise pro vodní zákon přijala v roce 2009 na svých třech jednáních tři výklady, které jsou zveřejněny na internetových stránkách MZe.

10.2

Zákon o vodovodech a kanalizacích a prováděcí předpisy

Rok 2009 přinesl drobnou změnu zákona o vo-

VD Záskařská – rekonstrukce

dovodech a kanalizacích, provedenou zákonem č. 281/2009 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím daňového řádu. Změna se týká § 34, ve kterém se ruší odst. 8 včetně poznámky pod čarou č. 29b. Vyhláška č. 428/2001 Sb., kterou se provádí zákon o vodovodech a kanalizacích, změněna nebyla.

V roce 2009 se konala dvě jednání výkladové komise pro zákon o vodovodech a kanalizacích. Nově byly schváleny dva výklady.

10.3

Kontrola výkonu státní správy v oblasti vodního hospodářství a ochrany vod

Ministerstvo zemědělství

Kontrolní činnost výkonu přenesené působnosti v oblasti vodního hospodářství Ministerstvem zemědělství odborem státní správy, osvěty a informačních systémů ve vodním hospodářství, jako ústředním vodoprávním úřadem, byla na krajské úrovni provedena v souladu s usnesením vlády č. 1181 ze dne 18. 10. 2006 a v souladu s „Plánem kontrol krajů a hlavního města Prahy na leta 2008 a 2009“ Ministerstva vnitra.

Kontrola MZe mimo zjištění způsobu fungování vodoprávního úřadu (jde např. o zjištění ve věci dosažené kvalifikace a praxe zaměstnanců, organizace práce, materiální zabezpečení práce apod.) vždy sleduje řádnou aplikaci relevantních právních předpisů, zejména vodního zákona, zákona o vodovodech a kanalizacích a souvisejících prováděcích právních předpisů. Agenda vodoprávního řízení je spjata i s jinými oblastmi správního práva, proto bylo vždy kontrolováno i naplňování ustanovení zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, a vzhledem k tomu, že vodoprávní úřady vykonávají agendu speciálních stavebních úřadů, byl prověřen i postup podle zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů, a jeho prováděcích právních norem. V jednotlivých řízeních se tak děje prověřením námátkou vybraných spisů.

Kontrolou výkonu přenesené působnosti je sledována zákonnost této činnosti. Tomu odpovídá rozsah kontrol jednotlivých prvků zaručujících zákonnost v činnosti vodoprávních úřadů – např. správná aplikace právních předpisů obecně, naplnění příslušných kompetenčních zákonných ustanovení, řádné vedení správních řízení, dodržování správních lhůt, obstarávání podkladů rozhodnutí v souladu se správním řádem, obsahová přezkoumatelnost rozhodnutí, provádění technicko-bezpečnostního dohledu nad vodními díly aj.

Výkon přenesené působnosti krajskými úřady na úseku vodního hospodářství je na základě provedených kontrol možné označit za stabilně na vysoké úrovni. Dále je nutno vyzdvihnout i stále se zkracující přístup krajských úřadů při metodickém vedení úřadů v jejich obvodu působnosti. Jako potvrzení této skutečnosti lze uvést, že v žádném z kontrolovaných případů nebyla uložena opatření k nápravě. Nejčastější nedostatky spočívaly v aplikaci příslušných

ustanovení správního řádu. Zjištěná pochybení však nezpůsobovala nezákonnost vydaných rozhodnutí a po věcné diskuzi odpovědní pracovníci akceptovali výklady a postupy, které zabezpečují vyloučení opakování zjištěných nedostatků.

Na úrovni vodoprávních úřadů obcí s rozšířenou působností byly kontroly vykonány namátkově, a to v souladu se záměrem MZe

Tabulka 10.3.1
Kontrola výkonu státní správy prováděná MZe v roce 2009 na krajských úřadech a Magistrátu hlavního města Prahy

Kraj	Termín kontroly
Liberecký	27. 1. 2009
Pardubický	24. 2. 2009
Moravskoslezský	26. 3. 2009
Vysočina	28. 4. 2009
Jihočeský	19. 5. 2009
Magistrát hl. m. Prahy	25. 6. 2009
Karlovarský	30. 6. 2009
Zlínský	21. 10. 2009

Pramen: MZe

Tabulka 10.3.2
Kontrola výkonu státní správy prováděná MZe v roce 2009 na vodoprávních úřadech obcí s rozšířenou působností

Obec	Termín kontroly
Městský úřad Telč	4. 8. 2009
Magistrát města Jihlavy	4. 8. 2009
Městský úřad Pacov	5. 8. 2009
Městský úřad Jindřichův Hradec	5. 8. 2009
Městský úřad Ivančice	26. 8. 2009
Městský úřad Rosice	26. 8. 2009
Městský úřad Slavkov u Brna	27. 8. 2009
Městský úřad Šlapanice	27. 8. 2009
Městský úřad Litovel	1. 9. 2009
Městský úřad Konice	1. 9. 2009
Městský úřad Svitavy	2. 9. 2009
Městský úřad Moravská Třebová	2. 9. 2009
Úřad městské části Praha I	15. 9. 2009
Úřad městské části Praha 12	16. 9. 2009

Pramen: MZe

příspěť zejména metodickou pomocí ke zvýšení úrovně výkonu státní správy ve vodním hospodářství a zajistit jejich bezproblémovou a jednotnou aplikaci v praxi vodoprávních řízení. Velmi pozitivní zpětná vazba z prováděných kontrol ukazuje na jejich správné zacílení, což napomáhá prohlubování vzájemné komunikace na všech stupních správní hierarchie. Přínosné je i seznámení se s regionální vodoprávní problematikou a poznatky o aplikaci předpisů v gesci MZe. Na základě těchto poznatků je možné pružně reagovat na případné aplikační nesnáze či nesprávnosti právních norem zahájením legislativního procesu vedoucího k jejich odstranění.

Kontroly vodoprávních úřadů obcí s rozšířenou působností pouze potvrdily dlouhodobý trend vzrůstající kvality výkonu státní správy ve vodním hospodářství i na této úrovni. Samozřejmě je zde možné vyzorovat větší rozdíly v kvalitě vedení agendy, než je tomu u krajských úřadů. Navzdory tomu však byla většina zjištěných pochybení, stejně tak jako u krajských úřadů, vesměs formálně procesního rázu. Tato pochybení se vyskytla opakovaně ve větším či menším rozsahu prakticky u všech úřadů. Stejně jako u krajských úřadů se jednalo zejména o nedostatky v aplikaci nového správního řádu, dále pak se jednalo nejčastěji o zezávazňování podmínek z vyjádření např. dotčených orgánů, kdy chyběla jejich přesná citace v rámci výroku rozhodnutí, popřípadě nebyla připojena jejich kopie jako nedílná součást rozhodnutí. Zřetelně se při kontrolách ukazovala skutečnost, že kvalita práce vodoprávních úřadů obcí s rozšířenou působností je často limitována personálním a materiálním vybavením. Vyšší úroveň správního řízení je obvykle u větších, personálně a materiálně lépe vybavených vodoprávních úřadů, i když to neplatí vždy. V menších obcích je přenesená působnost vykonávána někdy i jen jedním pracovníkem, a to hned pro několik oblastí správy a příp. i s výkonem samostatné působnosti. Je však třeba zdůraznit, že i přes tyto problémy nebyl nalezen jediný případ nedostatečného zajištění výkonu státní správy.

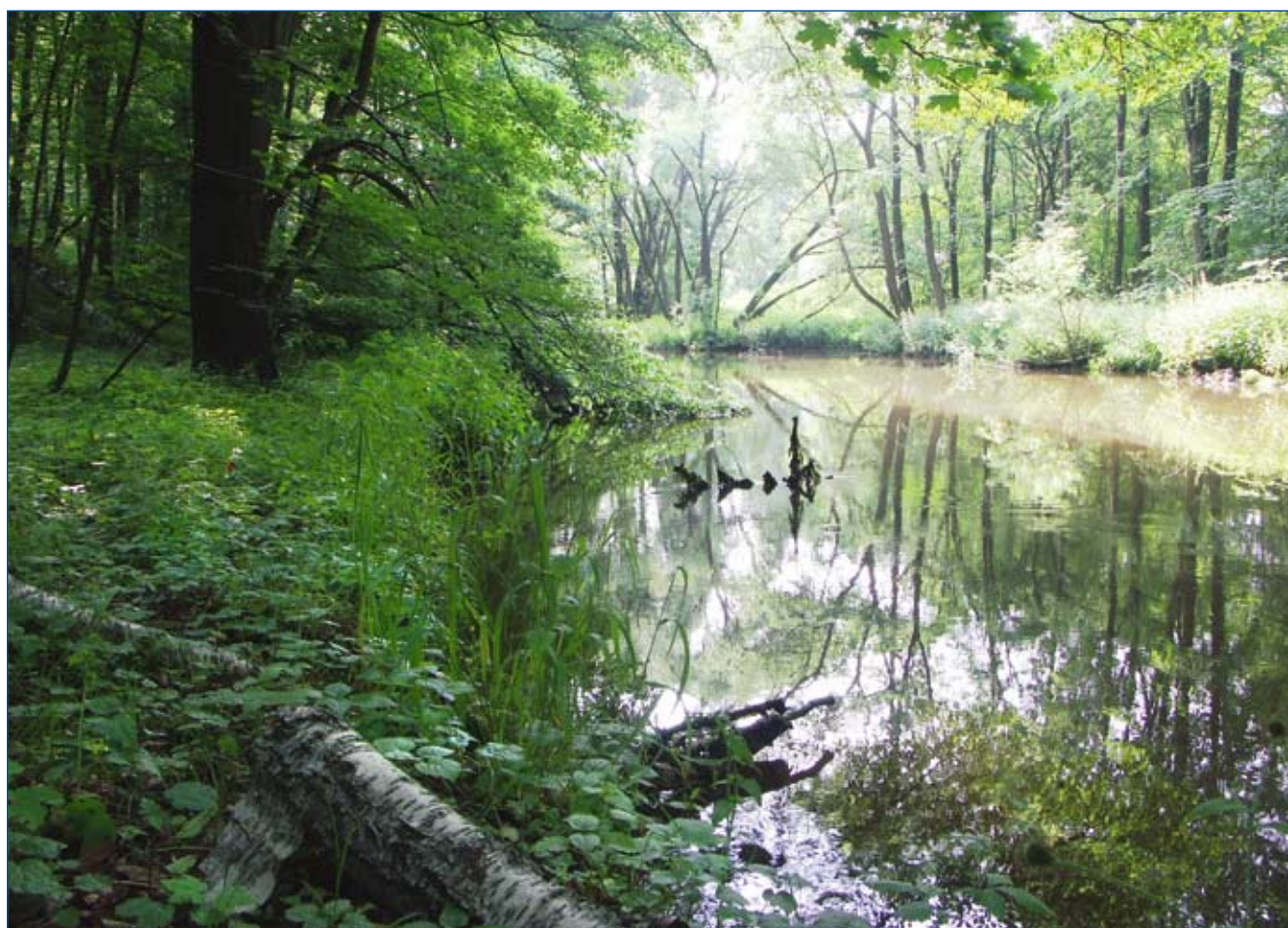
Výsledky kontrol jsou využívány pro případnou legislativní či metodickou činnost. Úsek vodního hospodářství také jedenkrát ročně pořádal pracovní setkání s vodoprávními úřady, čtvrtletně pak také poradou s vedoucími oddělení vodního hospodářství krajských úřadů. Smyslem těchto akcí je vzdělávání a seznámení zaměstnanců vodoprávních úřadů s aktuální vodohospodářskou problematikou, koncepčně se při přípravě metodických prezentací vychází mj. právě z kontrolních zjištění. Takto je zabezpečeno téměř okamžité využití kontrolních poznatků pro metodické vedení podřízených vodoprávních úřadů.

Jak ze závěrů kontrol vyplývá, je možné, přes výše uvedené drobné nedostatky, hodnotit výkon státní správy na úseku vodního hospodářství v ČR v roce 2009 všemi stupni vodoprávních úřadů jako velmi kvalitní a plně odpovídající požadavku dodržování nejen základních zásad administrace veřejné správy, jež je možno označit za službu veřejnosti.

Ministerstvo životního prostředí

Odbory výkonu státní správy Ministerstva životního prostředí v souladu s organizačním řádem řešily stejně jako v minulých letech pouze jednotlivá odvolání proti prvoinstančním rozhodnutím České inspekce životního prostředí, Magistrátu hlavního města Prahy a krajských úřadů.

Odbor ochrany vod již poněkolkáté v roce 2009 pořádal pracovní setkání s vodoprávními úřady a ČIŽP. Smyslem této akce bylo seznámení zaměstnanců vodoprávních úřadů s aktuální problematikou ochrany vod a aktivitami odboru ochrany vod. I na dalších školeních a poradách pořádaných jednotlivými kraji se dle možností zúčastnili i pracovníci odboru ochrany vod MŽP.

Lužická Nisa – Machnín

Adam Budník

10 let, V. třída, ZŠ Za Mlýnem, Přerov, Olomoucký kraj

Prioritní úkoly, programy a stěžejní dokumenty ve vodním hospodářství

1.1

Plánování v oblasti vod

V roce 2009 byly zpracovány a zveřejněny první plány povodí podle článku 13 Směrnice 2000/60/ES Evropského parlamentu a Rady ze dne 23. října 2000 stanovující rámec pro činnost Společenství v oblasti vodní politiky (Rámcová směrnice o vodách).

Území ČR náleží do tří mezinárodních povodí řek Labe, Odry a Dunaje. Podle hlavního principu Rámcové směrnice o vodách, který spočívá ve společném koordinovaném postupu při ochraně vod ze strany států ležících v dané mezinárodní oblasti povodí, se státy v těchto povodích dohodly, že zpracují jeden společný plán v rámci Mezinárodních komisí pro ochranu vod.

Mezinárodní plány oblastí povodí Labe, Odry a Dunaje se skládají ze společně zpracované části A se souhrnnými informacemi na mezinárodní úrovni a z části B – tj. plánů, které zpracovávají jednotlivé státy na národní úrovni.

Mezinárodní plány oblastí povodí Labe, Odry a Dunaje jsou nástrojem pro dosažení cílů stanovených Rámcovou směrnicí o vodách. Na základě zjištěného stavu vod byly navrženy environmentální cíle a opatření k jejich dosažení. Důležitým podkladem pro návrhy opatření byly zjištěné významné problémy nakládání s vodami a postup pro jejich řešení dohodnutý na národní, příp. mezinárodní úrovni.

Části A mezinárodních plánů oblastí povodí jsou zveřejněny na těchto internetových stránkách:

Mezinárodní komise pro ochranu Labe	www.ikse-mkol.org
Mezinárodní komise pro ochranu Odry před znečištěním	www.mkoo.pl
Mezinárodní komise pro ochranu Dunaje	www.icpdnr.org

Obrázek 11.1

Plány osmi oblastí povodí

Pramen: Povodí, s. p.

Koncem roku 2009 schválila zastupitelstva jednotlivých krajů první etapy plánů oblastí povodí zpracované podle § 25 vodního zákona, ve znění zákona č. 20/2004 Sb. a požadavků Rámcové směrnice o vodách.

Plány oblastí povodí naplňují v ČR základní úroveň zpracování plánů povodí (podle území vymezených národní legislativou pro správu povodí), a byly z nich sestaveny souhrnné Plány národních částí mezinárodních oblastí povodí Labe, Odry a Dunaje a společně plní tzv. část B – národní úroveň pro mezinárodní plány oblastí povodí.

Plány osmi oblastí povodí – Plán oblasti povodí Horního a středního Labe, Plán oblasti povodí Horní Vltavy, Plán oblasti povodí Berounky, Plán oblasti povodí Dolní Vltavy, Plán oblasti povodí Ohře a Dolního Labe, Plán oblasti povodí Odry, Plán oblasti povodí Moravy a Plán oblasti povodí Dyje pořídily v letech 2004–2009 s. p. Povodí ve spolupráci s příslušnými krajskými úřady a ústředními vodoprávními úřady (obrázek 11.1).

Plány oblastí povodí jsou koncepčními dokumenty, které shrnují informace o současném stavu vodních útvarů v oblastech povodí a stanovují konkrétní cíle zaměřené na:

- dosažení dobrého stavu vodního prostředí,
- prevenci zhoršování stavu vodního prostředí,
- podporu udržitelného užívání vod,
- snížení vlivů extrémních průtokových stavů (povodně a sucha)
- a navrhuje opatření k jejich zajištění do roku 2015.

Při pořizování plánů oblastí povodí sehrála významnou roli odborná i laická veřejnost, která pomohla formovat, prostřednictvím konzultací či aktivním zapojením do pracovních skupin komisí zřízených pro jednotlivé plány oblastí povodí, jejich konečný návrh.

V únoru 2009 byly návrhy plánů oblastí povodí, upravené na základě připomínek veřejnosti, předloženy ke stanovisku ústředních vodo-

právních úřadů a ústředního správního úřadu pro územní plánování. V dubnu 2009 byly upravené plány oblastí povodí schváleny příslušnými krajskými úřady. V červenci 2009 byly konečné návrhy plánů oblastí povodí předloženy spolu se stanoviskem MŽP k vyhodnocení vlivu koncepce plánů oblastí povodí na životní prostředí, tzv. SEA (Strategic Environmental Assessment), ke schválení krajským zastupitelstvím. Všechny plány oblastí povodí byly pak v zákonné lhůtě podle Rámcové směrnice o vodách do 22. 12. 2009 schváleny všemi zastupitelstvy krajů a ČR tak splnila závazky vyplývající z této směrnice.

Schválením plánů oblastí povodí byla zahájena reálná implementace Rámcové směrnice o vodách, jejímž ambiciózním cílem je dosažení dobrého stavu vodních útvarů do konce roku 2015, resp. v následujících dvou šestiletých cyklech, ve kterých bude nutné splnit především ta opatření, která jsou již nyní odložena především z finančních důvodů. Navržená opatření v prvním cyklu mají být zavedena do konce roku 2012; zároveň bude vládě ČR každé tři roky předkládána souhrnná zpráva o jejich realizaci a o stavu vodních útvarů v jednotlivých oblastech povodí. Do konce roku 2015 budou v druhém cyklu plánování provedeny přezkumy a aktualizace jednotlivých opatření.

Programy opatření řeší v oblastech povodí požadavky jednotlivých směrnic ES v oblasti ochrany vod a identifikované významné problémy. Jsou navržena konkrétní a obecná opatření pro jednotlivé útvary povrchových a podzemních vod. Konkrétní opatření jsou zaměřena zejména na bodové zdroje znečištění, zlepšení hydromorfologických podmínek vodních toků revitalizacemi a odstraněním či zprůchodněním migračních překážek, opatření k odstranění starých ekologických zátěží, omezování, popřípadě zastavení vnosu zvláště nebezpečných látek do vod, opatření ke snížení znečištění vod dusičnany ze zemědělských zdrojů. Pro tato opatření byly specifikovány finanční náklady a reálné dostupné finanční zdroje. Obecná opatření jsou navrhována pro regulaci znečištění z plošných zdrojů, opatření k prevenci a snížení dopadů havarijního znečištění.

Navržený program opatření respektuje priority ČR v řešení hlavních významných problémů nakládání s vodami a zahrnuje mj. opatření pro splnění podmínek stanovených v souvislosti s udělením tzv. přechodného období pro plnění požadavků směrnice 91/271/ES, o čištění městských odpadních vod.

Schválené plány oblastí povodí jsou přístupné veřejnosti v listinné podobě u příslušných krajských úřadů a správců povodí (s. p. Povodí), jejichž územní působnosti se plán týká, a v elektronické podobě na portálu veřejné správy a také na internetových stránkách jednotlivých s. p. Povodí.

11.2

Plány rozvoje vodovodů a kanalizací

Plán rozvoje vodovodů a kanalizací na území České republiky, zpracovaný na základě § 29 odst. 1 písm. c) zákona č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, je umístěn na internetových stránkách Ministerstva zemědělství. Pro platné a schválené Plány rozvoje vodovodů a kanalizací území krajů České republiky pokračovalo vydávání stanovisek Ministerstva zemědělství k navrhovaným změnám technického řešení zásobování pitnou vodou, odkanalizování a čištění odpadních vod.

PRVKÚ ČR je strategickým dokumentem státní politiky v oboru vodovodů a kanalizací překračujícím opatření resortních politik ústředních vodoprávních úřadů při sdílení kompetencí.

Rybí přechod – jez Bulhary

PRVKÚ ČR představuje střednědobou koncepci oboru vodovodů a kanalizací s výhledem do roku 2015. Navazuje na další strategické dokumenty a dokumenty rezortní politiky a rovněž respektuje požadavky vyplývající z příslušných předpisů ES.

PRVKÚ ČR v obecné části vymezuje rámcové cíle, hlavní principy a zásady státní politiky pro zajištění dlouhodobého veřejného zájmu v oboru vodovodů a kanalizací pro území ČR, tj. trvale udržitelné užívání vodních zdrojů a hospodaření s vodami při zajištění požadavků na vodohospodářskou službu – zásobování pitnou vodou, odkanalizování a čištění odpadních vod.

PRVKÚ ČR je vytvořen systémem „zdola“, a proto je založen na syntéze 14 zpracovaných, projednaných a zastupitelstvy jednotlivých krajů schválených PRVKÚK ČR. Je shrnutím údajů z jednotlivých krajů s důrazem na nadkrajové záměry. Z PRVKÚK byly převzaty veškeré použitelné podklady s výjimkou těch, které byly v některých PRVKÚK zpracovány nad rámec zadání a lze je označit jako nadstandardní.

V rámci PRVKÚ ČR vzniká informační systém státní správy oboru vodovodů a kanalizací všech stupňů, který bude tvořen programem a databází PRVKÚ ČR. Informační systém PRVKÚ ČR se stane jedním z nástrojů pro evidenci základních demografických, bilančních, technických a ekonomických dat oboru vodovodů a kanalizací.

Na základě § 29 odst. 1 písm. d) zákona o vodovodech a kanalizacích, MZe projednává a eviduje navrhované změny a aktualizace PRVKÚK, které jsou základním prvkem plánování v oboru vodovodů a kanalizací.

PRVKÚK jsou základem pro využití fondů ES a národních finančních zdrojů pro výstavbu a obnovu infrastruktury vodovodů a kanalizací. Proto mezi povinnosti každého žadatele o poskytnutí a čerpání státní finanční podpory patří doložení souladu jím předkládaného technického a ekonomického řešení s platným PRVKÚK.

PRVKÚK jsou (stejně jako bude PRVKÚ ČR) podkladem pro zpracování v následujícím odstavci specifikované územně plánovací dokumentace podle zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním

řádu, ve znění pozdějších předpisů, a to pro činnost obecního úřadu obce s rozšířenou působností (vodoprávního úřadu), stavebního úřadu a pro činnost obce v samostatné i přenesené působnosti.

PRVKÚK jsou podkladem pro zpracování zásad územního rozvoje a PRVKÚK z nich vychází v případě, že již jsou tyto zásady zpracovány. Územní plán obce a regulační plán nejsou podkladem pro PRVKÚK.

PRVKÚK jsou využívány MZe, MŽP, kraji (krajskými úřady), obcemi s rozšířenou působností (vodoprávními úřady), obcemi, vlastníky a provozovateli vodovodů a kanalizací a odbornou i laickou veřejností.

V roce 2009 pokračovalo vydávání stanovisek MZe pro PRVKÚK k navrhovaným změnám technického řešení zásobování pitnou vodou, odkanalizování a čištění odpadních vod. Jejich počet a současně nárůst v posledních třech letech je následující – v roce 2006 byla vydána 302 stanoviska, v roce 2007 byla vydána 423, v roce 2008 bylo vydáno 597 a v roce 2009 bylo vydáno 612 stanovisek MZe.

11.3

Programy a opatření ke snižování znečištění povrchových vod

Program na snížení znečištění povrchových vod nebezpečnými látkami a zvláště nebezpečnými látkami

Usnesením vlády České republiky č. 339 ze dne 14. 4. 2004 byl schválen Program na snížení znečištění povrchových vod nebezpečnými závadnými látkami a zvláště nebezpečnými závadnými látkami. Toto usnesení stanovilo povinnost zpracovávat každé dva roky, počínaje rokem 2006, informaci o postupu realizace Programu a předkládat ji vládě jako součást Zprávy o stavu ochrany vod. S ohledem na usnesení vlády č. 770 z roku 2007 se však v současnosti jedná o Zprávu o stavu vodního hospodářství České republiky v roce 2009. Závazek pro zpracování Programu vychází z článku 6 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/60/ES ze dne 23. října 2000, stanovující rámec pro činnost Společenství v oblasti vodní politiky. Ten byl transponován do § 38 odst. 5 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Program je platný pro celé území ČR pro období 14. 4. 2004 až 31. 12. 2009 a týká se látek nebo skupin látek nebezpečných pro vodní prostředí (nebo jeho prostřednictvím) uvedených v příloze č. I vodního zákona. Program specifikuje hlavní opatření vztahující se k ochraně vod a ostatní opatření, která bezprostředně s ochranou vod nesouvisí, ale která v konečném důsledku k jejich ochraně přispívají.

Zvláště nebezpečné závadné látky

Vypouštění odpadních vod s obsahem zvláště nebezpečných závadných látek, uvedených v příloze č. I vodního zákona a specifikovaných v části C přílohy č. I NV č. 61/2003 Sb., o ukazatelích a hodnotách přípustného znečištění povrchových vod a odpadních vod, náležitostech povolení k vypouštění odpadních vod do vod povrchových a do kanalizací a o citlivých oblastech, ve znění NV č. 229/2007 Sb., do vod povrchových a do kanalizací, může být prováděno pouze na základě povolení vodoprávního úřadu (§ 38 odst. 3 zákona č. 254/2001 Sb.). Přípustné hodnoty ukazatelů znečištění odpadních vod s obsahem zvláště nebezpečných závadných látek musely být pro průmyslová odvětví a druhy výrob vyjmenovaných v příloze

č. I, části C NV č. 61/2003 Sb. dosaženy k datu vstupu ČR do EU, pro některá průmyslová odvětví nebo způsoby použití k 31. 12. 2009. V následujícím textu je uveden stav za roky 2008–2009 pro každou ze zvláště nebezpečných závadných látek, jejichž vypouštění ze zdrojů znečištění je relevantní.

Na území ČR se nachází cca 80 významných ekonomických subjektů nebo jejich provozoven, které podle OKEČ svou činností spadají do působnosti části C přílohy č. I NV č. 61/2003 Sb.

K nejvýznamnějším zdrojům znečištění rtuťí náleží podniky zabývající se chemickou výrobou (amalgamové elektrolyzéry ve dvou podnicích), rafinací kovů a likvidací nebezpečných odpadů. Zařízení ve většině případů využívají nejnovějších technologických postupů a k mírnému překročení emisních standardů dochází jen v ojedinělých případech. K malým zdrojům znečištění rtuťí náleží především stomatologická zařízení, kterých je v ČR evidováno zhruba 6 000. K 31. 12. 2005 byla všechna tato pracoviště vybavena odlučovači amalgámu s minimální účinností 95 %. Průběžně dochází k náhradě elektrických zařízení obsahujících rtuť za taková, která již tuto nebezpečnou látku neobsahují.

Vypouštění kadmia se podle části C přílohy č. I NV č. 61/2003 Sb. týká především podniků zabývajících se metalurgií kadmia a neželezných kovů, výrobou záporné akumulátorové hmoty resp. Ni-Cd galvanických článků, výrobou hnojiv a povrchovými úpravami. Jedná se o deset významných subjektů. Zařízení ve většině případů využívají nejnovějších technologických postupů, ve dvou případech se jedná o technologie bez produkce odpadních vod. V případě kadmiování, kterým se zabývá polovina z dotčených podniků, nejsou plněny emisní standardy vyjádřené v gramech vypouštěného kadmia vztahených na množství zpracovaného kadmia. Je to dáno především velmi malým množstvím kadmia spotřebovaného v procesu elektropokovování (zpravidla jednotky

Úpa – Česká Skalice

kilogramů za rok). Vypouštění odpadních vod s obsahem kadmia je zcela v souladu s vodoprávními povoleními. Znečištění odpadních vod kadmii dále převládá tam, kde se tato nebezpečná látka objevuje jako příměs používaných surovin nebo jako stará zátěž (např. Příbramsko). Významné množství sloučenin kadmia je také používáno ve sklářském průmyslu (k barvení skla) – vypouštění odpadních vod do vod povrchových je však minimální. Každým rokem dochází k postupnému snižování spotřeb kadmia a jeho sloučenin u povrchové úpravy kovů; u sklářského průmyslu pak k omezování či úplnému rušení těchto provozů.

Jediným významným zdrojem znečišťování vod tetrachlormethanem, hexachlorbenzenem a hexachlorbutadienem je výroba tetrachlorethenu a tetrachlormethanu perchlorací. Emisní standardy stanovené NV č. 61/2003 Sb. nejsou překračovány. Integrovaný registr znečišťování uvádí emise hexachlorbenzenu pouze v odpadech. V případě tetrachlormethanu jsou evidovány emise do ovzduší, u hexachlorbutadienu v odpadech.

Chloroform je ve významném množství používán jako organické rozpouštědlo ve farmaceutických výrobcích (v ČR pouze dva subjekty). Emisní standardy stanovené NV č. 61/2003 Sb. nejsou překračovány. Trichlormethan se dále používá jako rozpouštědlo při organické syntéze výroby adamantanu v poloprovozní aparatuře (dříve výroba karbidopy). Integrovaný registr znečišťování uvádí emise této látky jak ve vodách, tak v odpadech.

Výroba 1,2-dichlorethanu probíhá v ČR v jediném podniku. V období 2008–2009 byly emisní standardy NV č. 61/2003 Sb. plněny. Vzhledem k dřívější nevyhovující situaci je změněna od roku 2005 četnost monitorování znečištění a je provozováno denní měření. Z areálu podniku je tato nebezpečná látka vypouštěna také sanačními vodami. Dále je 1,2-dichlorethan používán na výrobu jiné látky než vinylchlorid. V technologickém procesu výroby nevznikají odpadní vody. V omezené míře je 1,2-dichlorethan používán jako rozpouštědlo ve farmaceutické výrobě.

Výroba tetrachlorethenu probíhá v jediném podniku postupem TETRA-PER – výrobní jednotka určená k výrobě metodou termické chlorace propylenu v přebytku chloru. Zařízení využívá nejnovějších technologických postupů. V období 2008–2009 byly emisní standardy NV č. 61/2003 Sb. plněny. Dále je tetrachlorethen spolu s trichlorethenem používán ve významném množství především jako rozpouštědlo a odmašťovací prostředek před povrchovou úpravou kovů u cca 50 subjektů. Povolení k vypouštění odpadních vod s obsahem trichlorethenu nebo tetrachlorethenu má přibližně 30 % subjektů, a to především tam, kde vznikají odpadní vody z regenerace náplní sorbentu zachycujícího tuto nebezpečnou látku z odsávané vzdušiny pracovního prostředí. Většina subjektů nakládajících s trichlorethenem nebo tetrachlorethenem řeší nebo má již vyřešenou starou ekologickou zátěž těmito látkami. Emisní standardy NV č. 61/2003 Sb. pro vypouštění odpadních vod s obsahem nebezpečné látky jsou plněny. Znečištění je monitorováno pomocí ukazatele AOX. Není vyloučen vznik trichlorethenu při výrobě tetrachlorethenu a tetrachlormethanu perchlorací, emisní standardy pro obsah tetrachlorethenu v odpadních vodách z této výroby jsou plněny. V letech 2008–2009 bylo používání trichlorethenu nebo tetrachlorethenu k odmašťování kovů ukončeno v řadě podniků. Spotřeba rok od roku klesá, použití zůstává v případech, kdy technologická náhrada za jiná ekologicky přijatelná odmašťovadla není možná. Integrovaný registr znečišťování uvádí pouze úniky těchto látek do ovzduší a jejich obsah v odpadech (klesající trend).

Nebezpečné látky

Vzhledem k rozsahu látek nejsou diskutovány jednotlivě. Vypouštění odpadních vod s obsahem nebezpečných látek rovněž podléhá povolení vodoprávního úřadu. Elektronická evidence vybraných údajů z pravomocných správních rozhodnutí je v kompetenci vyhlášky č. 7/2003 Sb., o vodoprávní evidenci, ve znění vyhlášky č. 619/2004 Sb., vyhlášky č. 7/2007 Sb. a vyhlášky č. 40/2008 Sb. Povinnost vodoprávních úřadů zaevidovat do této elektronické

ké evidence i všechna dříve vydaná rozhodnutí byla rozložena do 31. 12. 2009. Vedení centrální databáze vodoprávní evidence je v kompetenci MZe.

Kontrolní činnost při nakládání s nebezpečnými látkami

V roce 2008 bylo prověřeno celkem 125 společností, které nakládají se závadnými látkami, v 11 případech byla zahájena správní řízení o opatřeních a sankcích. Pouze ve čtyřech případech byly uloženy pokuty, a to ve výši 110 000 Kč.

V roce 2007 bylo zpoplatněno ve vypouštěných odpadních vodách 68 kg Hg, 6 kg Cd a 41 800 kg AOX; v roce 2008 se jednalo o 47 kg Hg, 4 kg Cd a 58 000 kg AOX. ČIŽP ve spolupráci s krajskými úřady a orgány integrované inspekce dle zákona č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií, prověřila v roce 2007 celkem 138 subjektů (43 spadaly do skupiny A, 95 do skupiny B). V roce 2008 byly prověřeny celkem 152 subjekty (42 spadaly do skupiny A, 110 do skupiny B). Od roku 2000, kdy vstoupil v platnost zákon o prevenci závažných havárií, došlo k šesti závažným haváriím ve smyslu tohoto zákona. Vzhledem k množství uniklé látky, počtu zraněných osob a skutečnosti, že nebylo poškozeno životní prostředí, nejednalo se v dalších mimořádných událostech o havárie ve smyslu zákona č. 59/2006 Sb.

Legislativní opatření vztahující se k ochraně vod

Na konci roku 2008 byla ve věstníku ES zveřejněna nová směrnice 2008/105/ES, o normách environmentální kvality v oblasti vodní politiky, která se stává důležitým nástrojem z hlediska ochrany vod před prioritními nebezpečnými látkami. Tato směrnice specifikuje tzv. normy environmentální kvality pro 33 prioritní a 8 dalších znečišťujících látek, které se tímto staly základem pro hodnocení chemického stavu povrchových vod. Směrnice současně novelizuje seznam prioritních nebezpečných látek a specifikuje další požadavky, jako např. nezvyšování trendu znečištění v sedimentu a biotě pro ty prioritní látky, které mají významné bioakumulativní vlastnosti.

V létě 2009 byla schválena a zveřejněna směrnice 2009/90/ES, kterou se podle směrnice 2000/60/ES stanoví technické specifikace chemické analýzy a monitorování stavu vod.

Na transpozici obou směrnic do národního právního řádu se pracuje. V národní legislativě se oblasti ochrany vod týkají především nově vydaného zákona č. 167/2008 Sb., o předcházení ekologické újmě a o její nápravě a o změně některých zákonů, a NV č. 103/2003 Sb., o stanovení zranitelných oblastí a o používání a skladování hnojiv a statkových hnojiv, střídání plodin a provádění protierozních opatření v těchto oblastech, ve znění NV č. 219/2007 Sb. a NV č. 108/2008 Sb.

Integrovaná prevence a integrovaný registr znečišťování

Provozovatelé zařízení, která spadají do působnosti zákona č. 76/2002 Sb., o integrované prevenci a omezení znečištění, ve znění pozdějších předpisů, a která byla uvedena do provozu před 30. 10. 2000, měli povinnost zajistit integrované povolení k 31. 10. 2007. Nová zařízení musí mít integrované povolení k datu uvedení do provozu. Součástí integrovaného povolení jsou i podmínky pro nakládání s nebezpečnými a zvláště nebezpečnými látkami, které nesmí být méně přísné než ty, které jsou stanoveny složkovými zákony. Další podrobnosti jsou uvedeny na stránkách www.irz.cz.

Od roku 2008 upravuje oblast Integrovaného registru znečišťování (v návaznosti na evropské nařízení č. 166/2006/ES) samostatný právní předpis – zákon č. 25/2008 Sb., o integrovaném registru znečišťování a integrovaném systému plnění ohlašovacích povinností v oblasti životního prostředí a změně některých zákonů, a prováděcí NV č. 145/2008 Sb., kterým se stanoví seznam znečišťujících látek a prahových hodnot a údaje požadované pro ohlašování do integro-

Dyje – VD Nové Mlýny

vaného registru znečišťování životního prostředí. Oba právní předpisy v návaznosti na evropské nařízení o Evropském registru úniků a přenosů znečišťujících látek dotváří rozsah požadovaných údajů ohlašovaných do Integrovaného registru znečišťování od ohlašovacího roku 2009.

Program na snížení znečištění povrchových vod vhodných pro život a reprodukci ryb a jiných vodních živočichů

Nařízení vlády č. 71/2003 Sb., o stanovení povrchových vod vhodných pro život a reprodukci původních druhů ryb a dalších vodních živočichů a o zjišťování a hodnocení stavu jakosti těchto vod, ve znění nařízení vlády č. 169/2006 Sb., stanoví povrchové vody, které jsou vhodné pro život a reprodukci původních druhů ryb a dalších vodních živočichů, s rozdělením na vody lososové a kaprové, za účelem zvýšení ochrany těchto vod před znečištěním a zlepšení jejich jakosti tak, aby se staly trvale vhodnými pro podporu života ryb náležejících k původním druhům zajišťujícím přirozenou rozmanitost nebo k druhům, jejichž přítomnost je vhodná.

Pro dosažení hodnot přípustného znečištění lososových a kaprových vod byl vypracován Program snížení znečištění povrchových vod, které jsou nebo se mají stát trvale vhodnými pro život a reprodukci původních druhů ryb a dalších vodních živočichů. Tento program byl zařazen do NV č. 169/2006 Sb., a to formou seznamu lososových a kaprových vod, neplnicích limitní hodnoty ukazatelů. K jeho zabezpečení byl připraven metodický pokyn (Věstník MŽP, částka 11, ročník 16), který obsahuje výčet konkrétních investičních opatření, opatření nezbytných ke zjišťování stavu vybraných povrchových vod a kontrolních opatření jednotlivých vod neplnicích limity (celkem 327 opatření).

Program snížení znečištění povrchových vod byl ukončen po pěti letech od vstupu ČR do EU, tedy 1. 5. 2009. Program zahrnoval 81 úsek vybraný na základě vyhodnocení monitoringu z let 2001–2002. Úseky nevyhovovaly přípustným ukazatelům jakosti vody v NV č. 71/2003 Sb. Ke dni ukončení programu nadále nesplňovalo limity lososových a kaprových vod 36 úseků, vyjmenovaných v NV č. 169/2006 Sb. Na základě vyhodnocení realizace naplánovaných investičních opatření lze konstatovat, že plně realizováno bylo již 59 % staveb. Celková míra rozestavěnosti dosahovala 75 %. Pokud nastanou nepříznivé klimatické podmínky a budou dokončena všechna plánovaná opatření, jakost vody by se u části těchto úseků měla zlepšit natolik, že přípustné limity budou dodrženy. U deseti úseků (např. Daníž, Trkmanka, Rusava, Bílina) lze očekávat, že plnění přípustných limitů bude i nadále problematické.

Stavby na ochranu jakosti vod realizované v roce 2009

Z nejvýznamnějších akcí u zdrojů znečištění nad 2 000 ekvivalentních obyvatel byly v roce 2009 dokončeny následující čistírny odpadních vod:

Nové komunální ČOV (27 129 EO celkem): Hustopeče u Brna (9 900 EO, N, DN, CHP), Ostravice (4 000 EO, N, DN, CHP), Benešov nad Ploučnicí (4 000 EO, N, DN, CHP), Dolní Kounice (2 600 EO, N, DN, CHP), Kobylí (2 420 EO, N, DN, CHP), Jablůnka BOKAN (2 200 EO, N, DN), Libáň (2 009 EO).

Dále byly v roce 2009 rekonstruovány nebo rozšířeny

Stávající komunální ČOV: Brno (630 000 EO, N, DN, CHP), Otrokovice (103 342 EO, N, DN, CHP), Hodonín – IV. etapa (90 000 EO, N, DN, CHP), Holešov – II. etapa (54 000 EO, N, DN, CHP), Trutnov (52 000 EO, N, DN, CHP), Jičín (43 750 EO, N, DN, CHP), Vsetín – III. etapa (41 667 EO, N, DN, CHP), Choceň (27 666 EO, N, DN, CHP), Strážnice (27 666 EO, N, DN, CHP), Šternberk (25 600 EO, N, DN, CHP), Mikulov (24 850 EO, N, DN, CHP), Bzenec (22 607 EO, N, DN, CHP), Tachov (18 150 EO, N, DN, CHP), Veselí nad Moravou (16 000 EO, N, DN, CHP), Strážbro (13 333 EO, N, DN), Břeclav (13 290 EO, N, DN, CHP), Lednice (12 000 EO, N, DN, CHP), Valtice (9 700 EO, N, DN, CHP), Mošnov (9 691 EO, N, DN), Holice (9 000 EO, N, DN, CHP), Slavičín – Hrádek (8 045 EO, N, DN, CHP), Pohořelice (6 000 EO, N, DN, CHP), Lomnice nad Popelkou (5 500 EO, N, DN, CHP), Velké Pavlovice (5 400 EO, N, DN, CHP), Podivín (5 250 EO, N, DN, CHP), Ratíškovice (4 500 EO), Holubice (2 700 EO), Kardašova Řečice (2 670 EO, N, DN), Výšovice (2 344 EO, N, DN, CHP), Velehrad (2 096 EO, N, DN, CHP).
Stávající průmyslové ČOV: Cutisin Jilemnice (31 737 EO, N, DN, CHP), Moravosmalt Brodek u Přerova (6 000 EO, N, DN, CHP).

Akční program podle směrnice Rady 91/676/EHS (tzv. Nitrátové směrnice)

Akční program přijatý podle článku 5 Nitrátové směrnice je nejúčinnější a současně finančně nejnáročnější systém opatření při implementaci Nitrátové směrnice. Akční program představuje systém povinných opatření ve zranitelných oblastech (§ 33 zákona o vodách č. 254/2001 Sb. ve znění pozdějších předpisů), která mají za cíl redukovat riziko vyplavování dusíku do povrchových a podzemních vod.

Akční program je vyhlášen v souladu s NV č. 103/2003 Sb. vždy na čtyřleté období. Tímto předpisem upravuje NV „používání a skladování hnojiv a statkových hnojiv, střídání plodin a provádění protierozních opatření ve zranitelných oblastech“. Na základě monitoringu a vyhodnocení účinnosti I. akčního programu, nových výzkumných poznatků a analýzy připomínek EK byl nastaven II. akční program, který byl vyhlášen od 4. 4. 2008.

Od roku 2009 probíhá vyjednávání s EK ohledně nastavení II. akčního programu ve věci plnění požadavků Nitrátové směrnice. Upřesňují se podmínky skladování statkových hnojiv, možnosti hnojení svažitých pozemků a upřesňují se limity hnojení pro jednotlivé plodiny. Po ukončení vyjednávání s EK bude II. akční program přehodnocen a v případě potřeby bude připravena novela nařízení vlády.

Mezi základní opatření akčního programu v ČR, který je zpracován v souladu s přílohou č. III Nitrátové směrnice, patří:

- Období, kdy je zakázáno používání určitých druhů hnojiv a statkových hnojiv.
- Stanovení minimálních kapacit skladů pro statková hnojiva, které umožní skladovat statková hnojiva v období, kdy je zakázáno hnojit (v ČR vychází z obecně platných právních předpisů, od roku 2014 bude požadována kapacita skladů pro statková hnojiva na šestiměsíční produkci).

- Omezení aplikace hnojiv a statkových hnojiv, odpovídající správným zásadám hospodaření s ohledem na půdněklimatické podmínky (půdní druh a typ, sklon pozemků, teploty, srážky). Zavedení maximálních limitů hnojení k jednotlivým plodinám.
- Způsoby využívání a obhospodařování půdy (na svažitých, podmáčených, zaplavených, promrzlých půdách a v blízkosti vod).

Opatření uvedená v akčním programu musí zajistit, že v žádném podniku ve zranitelné oblasti nebude v průměru překročeno takové množství ročně aplikovaných statkových, organických a organominerálních hnojiv, které obsahuje více než 170 kg dusíku na hektar za rok.

11.4 Informační systém VODA ČR

Ministerstvo zemědělství a Ministerstvo životního prostředí pokračovalo v roce 2009 v realizaci meziresortního projektu s názvem Informační systém veřejné správy – VODA, který byl oficiálně zahájen v roce 2005. Hlavním cílem tohoto meziresortního projektu nadále zůstává snaha poskytnout odborné a široké veřejnosti dostatek věrohodných a relevantních informací o vodách pro rozhodování, vzdělávání a obecnou informovanost, pokud možno unifikovaně, efektivně a na jednom místě. Z tohoto pohledu bylo systémové budování Centrální evidence vodních toků i nadále základním prvkem prací v roce 2009.

Vlastní realizace projektu v gesci MZe byla původně plánována na léta 2005–2010. V roce 2008 byla celková doba trvání projektu díky včasnému zajištění vstupů pro technickou realizaci nad rámec plánovaných úloh zkrácena a projektové úlohy byly v gesci MZe ukončeny v polovině roku 2009, a to bez změny celkové výše ceny projektu. V roce 2009 byl projekt vyhodnocen a byly započaty přípravné práce na II. etapě projektu v gesci MZe, která je plánována na roky 2011–2015.

V roce 2009 bylo rozšířeno hlavní členění internetových stránek Vodohospodářského informačního portálu na čtyři základní záložky, a to:

- Aktuální informace,
- Evidence ISVS,
- Plánování v oblasti vod,
- Projekt ISVS – VODA.

Základní myšlenka řešení těchto internetových stránek vychází ze skutečnosti, že se jedná o decentralizovaný (distribuovaný) systém, kdy jednotlivé aplikace (evidence) provozují ty subjekty, které jsou autory dat. V podstatě se jedná o dílčí aplikace, které využívají centrální služby přístupového portálu, který funguje jako rozcestník k jednotlivým datovým základnám.

V rámci záložky „Aktuální informace“ nedošlo v roce 2009 k žádným podstatným funkčním změnám v jednotlivých aplikacích. V průběhu roku tak bylo opět provedeno jen několik drobných designových změn, které přispěly k lepší prezentaci a snadnějšímu vyhledávání požadovaných informací, a to nejen během povodňových situací.

V rámci záložky „Evidence ISVS“ se MZe, ve spolupráci se správci vodních toků, podílelo v roce 2009 na realizaci následujících plánovaných projektových úloh, které byly úspěšně a řádně splněny v plánovaných termínech. Stěžejní část prací se týkala opět především budování Centrální evidence vodních toků. Vrstva vodních toků CEVT, která je k dispozici v měřítku 1:50 000 a 1:10 000, je základní nosnou a vazební evidencí ISVS – VODA a je využívána pro další územní vazby jevů ostatních evidencí a pro následnou aktualizaci vrstev vodních toků v návazných informačních systémech veřejné správy. V průběhu roku 2009 byly ukončeny práce na budování CEVT 10 v gesci ZVHS a LČR, jejichž předmětem bylo vymezení správcovství na vodních tocích, které mají tuto správcí v určité správě (tj. na základě úřadovacího dekretu) a úprava zjevných (zásadních) chyb v trajektorii vodních toků, které jsou pro definování správcovství konkrétního vodního toku důležité. Dále byla provedena analýza a příprava datových zdrojů pro sestavení datového skladu CEVT, vytvořeny seznamy toků, jejichž určení správce je v konfliktu s jiným správcem, byl zpracován návrh řešení problémů reziduální vrstvy toků. Byla vyvinuta technologie poskytnutí aktualizovaných os toků (webovou službou), a to na základě žurnálové tabulky, která eviduje mimo jiné i čas provedené aktualizace a umožňuje tak on-line přírůstkové získávání aktualizovaných toků včetně jejich geometrie. Bylo zahájeno rozšiřování aplikační funkčnosti pro zprovoznění aplikační nadstavby, která propojuje všech pět distribuovaných regionálních evidencí vodních toků s. p. Povodí a umožňuje jejich využití v jedné aplikaci v jednotném uživatelském prostředí.

V aplikaci Evidence vodních děl k vodohospodářským melioracím pozemků pokračovaly práce na připojení popisné části k územně vázaným jevům vodních děl k vodohospodářským melioracím pozemků a práce na aktualizaci uživatelského rozhraní pro účely vyhledávání a tvorby výstupů.

V rámci záložky „Plánování v oblasti vod“ jsou k dispozici Plány oblastí povodí, které pořizují správci povodí podle své působnosti ve spolupráci s příslušnými krajskými úřady a ve spolupráci s ústředními vodoprávními úřady pro osm oblastí povodí. Hlavní výstupy plánů oblastí povodí (hodnocení stavu útvaru povrchových a podzemních vod a opatření navržená pro dosažení v plánech stanovených cílů) jsou k prohlédnutí v záložce „Interaktivní mapa“, kde jsou připraveny úlohy pro povrchové a podzemní vody. Dále jsou k dispozici konkrétní informace o jednotlivých vodních útvarech a opatřeních.

Resort MŽP je v rámci mezesortního projektu ISVS – VODA pověřen vedením jedenácti evidencí informujících o stavu povrchových a podzemních vod v ČR (práce zabezpečeny VÚV T.G.M., v.v.i.) a vedením čtyř evidencí týkajících se množství a jakosti povrchových

a podzemních vod (práce zabezpečeny ČHMÚ ve spolupráci se správci Povodí a ZVHS).

Ve Věstníku MŽP (ročník XIX, částka 12. MŽP, Praha, prosinec 2009) byla sdělením odboru ochrany vod zavedena nová „Evidence hydrogeologické rajonizace“, zpracovaná v roce 2006, s legislativní platností od 1. 1. 2010.

V souladu s vyhláškou č. 391/2004 Sb., § 31, byly ke konci roku 2009 naplněny „Evidence stavu vodních útvarů“ a „Evidence ekologického potenciálu silně ovlivněných a umělých vodních útvarů“, které musí být dle výše uvedené vyhlášky vedené od 1. 1. 2010.

V průběhu roku 2009 byla aktualizována „Evidence záplavových území“ dle zasláných informací o nově stanovených záplavových územích.

Ostatní evidence, které v rámci ISVS – VODA vede resort MŽP, jsou pro rok 2009 aktuální.

Ke zveřejňování jednotlivých aplikací dochází i nadále na Vodohospodářském informačním portálu – VODA na internetové adrese www.voda.gov.cz, který je symbolizován logem (symbol otočených kapek) ve státních barvách.

www.voda.gov.cz
www.water.gov.cz
www.voda.gov.cz/wap

11.5 Reportingová činnost ČR pro EU

Reporting dle Směrnice Rady 91/271/EHS, o čištění městských odpadních vod

Směrnice Rady 91/271/EHS, o čištění městských odpadních vod, ukládá ve svém článku 15 monitorování:

- a) vypouštění z čistíren městských odpadních vod,
- b) množství a složení kalů ukládaných do povrchových vod,
- c) vod, do kterých se provádí vypouštění z čistíren městských odpadních vod a přímé vypouštění v případech, kde může být očekáván výrazný vliv na prostředí recipientu.

Výše uvedené údaje za roky 2007 a 2008 byly předány do systému WISE prostřednictvím infrastruktury ReportNet k 1. 6. 2009.

Reporting dle Směrnice Rady 76/160/EHS, o jakosti vody ke koupání

Zpráva o implementaci směrnice Rady 76/160/EHS z 8. 12. 1975 o jakosti vody ke koupání (gestorem směrnice je MZD), byla vypracována stále v intencích uvedené směrnice, která však v roce 2006 byla nahrazena novou směrnicí č. 2006/7/ES, o řízení jakosti vod ke koupání. Zpráva o jakosti vody využívané pro koupání osob a její nejdůležitější charakteristiky za rekreační sezónu 2009 byla předána Evropské komisi v prosinci 2009. Zpráva je každoročně po zpracování výsledků vyvěšena na portálu Evropské komise http://ec.europa.eu/water/water-bathing/index_en.html.

Rekreační vody využívané ke koupání osob ve volné přírodě jsou v ČR rozděleny na koupaliště ve volné přírodě a dále povrchové vody využívané ke koupání osob (tzv. koupací oblasti).

Nejčastější problémy s jakostí vody souvisejí s masovým výskytem sinic, který na některých lokalitách vedl k vyhlášení zákazu koupání. V koupací sezóně 2009 bylo z tohoto důvodu vyhlášeno celkem osm zákazů koupání (z toho tři na koupalištích ve volné přírodě a pět v koupacích oblastech). Jako limitní hodnoty pro ukazatel „siniče“ bylo přijato doporučení WHO, tj. třístupňové hodnocení jakosti vody, kdy zákaz je vydáván v případě, že vizuálním hodnocením je posouzena přítomnost vodního květu.

Z důvodu nevyhovující mikrobiologické jakosti vody nebyl v letošní koupací sezóně vydán žádný zákaz koupání.

Jiří Beran

11 let, V. třída, ZŠ Štíty, Olomoucký kraj

Mezinárodní spolupráce v ochraně vod

12.

12.1

Spolupráce v rámci EHK OSN

Česká republika rozvíjí principy ochrany vod a hospodaření s nimi na bázi hydrologických povodí a hydrogeologických rajonů překračujících hranice států v souladu s Úmluvou EHK OSN o ochraně a využívání hraničních vodních toků a mezinárodních jezer, Rámcovou směrnicí o vodách a dalšími směrnici Evropského společenství.

Spolupráce v rámci EHK OSN pokrývá většinu aspektů ochrany jakosti a množství vod. Úmluva o ochraně a využívání hraničních vodních toků a mezinárodních jezer ve svém čl. 9 předpokládá, že státy sdílející stejné vody mezi sebou uzavřou bilaterální nebo multilaterální smlouvy nebo jiná ujednání, což splňuje spolupráce ČR v rámci hraničních vod a ucelených povodí. Díky tomu, že vstoupil v platnost Protokol o vodě a zdraví, je do této spolupráce zahrnut i aspekt ochrany zdraví obyvatel před nemocemi z vody.

Úmluva o ochraně a využívání hraničních vodních toků a mezinárodních jezer

ČR je smluvní stranou Úmluvy EHK OSN o ochraně a využívání hraničních vodních toků a mezinárodních jezer od května 2000 a její experti se účastní aktivit týkajících se oblastí integrovaného řízení vodních zdrojů a vodních ekosystémů, monitoringu a hodnocení stavu vod, ochrany před povodněmi, adaptace na změnu klimatu, ochrany vod před havarijním znečištěním z průmyslových zdrojů, podpory mezinárodní spolupráce na hraničních vodách a v ucelených mezinárodních povodích a tématu vody a lidského zdraví.

Ve dnech 10 – 12. 10. 2009 se v Ženevě konalo 5. zasedání smluvních stran úmluvy EHK OSN, které se koná pravidelně jedenkrát za tři roky. Zasedání přijalo několik důležitých dokumentů, např. „Návod pro implementaci Úmluvy EHK OSN“, který obsahuje přehled požadavků nezbytných pro uskutečnění ratifikace, popisuje výhody i povinnosti plynoucí z členství a poskytuje technická řešení zajišťující plnění konkrétních článků úmluvy. V souvislosti s tímto dokumentem zasedání přijalo rozhodnutí o přípravě mechanismu pro podporu implementace a kontrolu plnění úmluvy. Dalším přijatým dokumentem zásadního významu je „Návod na adaptaci na změnu klimatu v oblasti vod“. Zasedání se rovněž zabývalo tématem povodní v přeshraničním kontextu a spoluprací v této oblasti a přijalo dokument s názvem „Rizikový management povodní přesahujících hranice států v regionu EHK OSN“. Neméně významná byla diskuse k platbám za služby ekosystémů při integrovaném řízení vodních zdrojů. Zasedání doporučilo ověřit tyto principy na pilotních projektech a zařadilo toto téma do programu práce na roky 2010–2012. Zasedání rozhodlo o přípravě již „Druhého hodnocení stavu hraničních vod, mezinárodních jezer a podzemních vod“ pro potřeby 7. konference „Životní prostředí pro Evropu“, která se bude konat v Astaně v roce 2011, kde jedním ze dvou hlavních témat bude udržitelné hospodaření s vodou a vodními ekosystémy. Významnou podporu pro tuto práci poskytuje Mezinárodní centrum pro hodnocení vod, které bude na základě rozhodnutí zasedání přesunuto pro období 2010–2012 z holandského ústavu RIZA do Slovenského hydro-meteorologického ústavu. Dále zasedání rozhodlo o plánu práce 2010–2012 a dohodlo se na jeho financování.

VD Orlík – fyzikální model

Protokol o vodě a zdraví

V rámci Úmluvy EHK OSN vznikl smluvní dokument zabývající se souvislostí mezi vodou a lidským zdravím – Protokol o vodě a zdraví. ČR je smluvní stranou již od roku 2001. Protokol vstoupil v platnost v roce 2005; v roce 2009 byly připraveny návrhy dokumentů obsahující pravidla pro přípravu cílů k tomuto protokolu, kontrolu jejich plnění a podávání hlášení. Byl proveden průzkum sledování nemocí z vody v jednotlivých smluvně zúčastněných zemích, na jehož základě bylo zjištěno, že je třeba věnovat větší pozornost rovněž malým zdrojům. Byly připraveny dokumenty sjednocující problematiku sledování nemocí z vody pro celou oblast EHK.

V souvislosti s potřebou reagovat na změnu klimatu probíhala v roce 2009 příprava dokumentu „Zásobování vodou a odkanalizování za extrémních výkyvů počasí“ s cílem prezentovat dokument na 5. ministerské konferenci „Zdraví a životní prostředí“ v Parmě v roce 2010. Výbor pro kontrolu plnění cílů se dohodl na společném jednáním řádu a na pravidlech komunikace s veřejností.

12.2

Mezinárodní spolupráce na hraničních vodách

Podle článku 14 Směrnice vlády pro sjednávání, vnitrostátní projednávání, provádění a ukončování platnosti mezinárodních smluv, schválené usnesením vlády č. 131 ze dne 11. 2. 2004, ministr životního prostředí vždy do konce ledna za každý uplynulý kalendářní rok předkládá členům vlády informaci o smluvních dokumentech ke smlouvám o spolupráci na hraničních vodách.

Třicet procent státních hranic ČR tvoří vodní toky. Spolupráce na hraničních vodách, kterými jsou nejen vodní toky tvořící hranice mezi státy, ale také vodní toky křižující tyto hranice, je upravena dvoustrannými mezistátními či mezivládními smlouvami a dohodami. Jejich naplňování zajišťují dvoustranné komise pro vodohospodářské otázky na hraničních vodách, případně přímo vládní zmocněnci pro spolupráci na těchto vodách.

V roce 2009 zajišťovalo MŽP ve spolupráci s ministerstvy zemědělství, vnitra, financí, pro místní rozvoj, dopravy, průmyslu a obchodu, zdravotnictví a zahraničních věcí provádění následujících smluv o spolupráci na hraničních vodách:

- Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Slovenské republiky o spolupráci na hraničních vodách z 16. 12. 1999;
- Smlouva mezi Československou socialistickou republikou a Rakouskou republikou o úpravě vodohospodářských otázek na hraničních vodách ze dne 7. 12. 1967, platnou od 18. 3. 1970;
- Smlouva mezi Českou republikou a Spolkovou republikou Německo o spolupráci na hraničních vodách v oblasti vodního hospodářství ze dne 12. 12. 1995;
- Úmluva mezi vládou Československé republiky a vládou Polské lidové republiky o vodním hospodářství na hraničních vodách ze dne 21. 3. 1958.

Provádění těchto smluv umožňují:

- dohodnout provádění úprav hraničních vodních toků tak, aby je realizovala strana, která k tomu má lepší technické podmínky,
- náklady na provedené úpravy mezistátně vyúčtovat bezhotovostně, takže se pro ČR nezvyšuje nepříznivá bilance zahraničního obchodu,
- předcházet znečištění hraničních vodních toků,
- projednávat vodohospodářská opatření všeho druhu na hraničních vodách se sousedními státy, což přispívá k jejich účelnému navržení a tím i jejich hospodárnému provozu, atd.

Vodohospodářská opatření jsou realizována na základě projednání a odsouhlasení v rámci prací prováděných příslušnými správci vodních toků v působnosti MZe. Pokud vodohospodářská opatření souvisí se stavbami zajišťovanými v působnosti jiných resortů (např. MD) je jejich provedení uplatňováno v rámci těchto staveb. Náklady na vlastní zahraniční styky jsou zahrnuty do ročních plánů jednotlivých spolupracujících resortů. Projektové práce, měření průtoků a provádění rozborů jakosti vody jsou zajišťovány v rámci běžné činnosti odpovědných organizací a jejich provádění by bylo třeba

i pro zajištění vnitrostátních potřeb ČR. Rozsah nákladů, vyvolaných nutností dvoustranného projednávání a odsouhlasení technických dokumentací je minimální. Analogický podíl nákladů na studijní a projektové práce nese i druhá smluvní strana.

V roce 2009 se v rámci těchto smluv uskutečnila níže uvedená jednání bilaterálních komisí pro hraniční vody se Slovenskou republikou, Rakouskou republikou, Spolkovou republikou Německo a jednání zmocněnců vlády České republiky a Polské republiky pro spolupráci na hraničních vodách.

Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Slovenské republiky o spolupráci na hraničních vodách

Ve dnech 9. – 11. 6. 2009 se na území Slovenské republiky v Tatrské Štrbě konalo 9. zasedání Česko-slovenské komise pro hraniční vody (Komise ČR-SR) ustavené na základě „Dohody mezi vládou České republiky a vládou Slovenské republiky o spolupráci na hraničních vodách“, která byla podepsána a zároveň vstoupila v platnost 16. 12. 1999. Komise ČR-SR na svém 9. zasedání projednala záležitosti týkající se úprav a udržování hraničních vodních toků, mezistátních kolaudací a vyúčtování prací na hraničních vodách, udržování čistoty hraničních vod, hydrologie, plavebních otázek, hraničních otázek, vodohospodářských studií a plánování. V rámci svého 9. zasedání Komise ČR-SR schválila zprávy o činnosti pracovních skupin za rok 2008 a plány práce na rok 2009. Příští, 10. zasedání Komise ČR-SR, se uskuteční 25. – 27. 5. 2010 v Praze.

Smlouva mezi Československou socialistickou republikou a Rakouskou republikou o úpravě vodohospodářských otázek na hraničních vodách

Ve dnech 22. – 26. 6. 2009 se na území Rakouské republiky v Kremsu uskutečnilo 17. zasedání Česko-rakouské komise pro hraniční vody (Komise ČR-A). Účelem zasedání Komise ČR-A bylo projednání jednotlivých oblastí vzájemné spolupráce ve vodním hospodářství na hraničních vodách podle „Smlouvy mezi Československou socialistickou republikou a Rakouskou republikou o úpravě vodohospodářských otázek na hraničních vodách“ ze dne 7. 12. 1967, platné od 18. 3. 1970. Komise ČR-A na svém 17. zasedání projednala zá-

Desná – horní část Malého vodopádu

Vltava – VD Slapy

ležitosti týkající se úprav a udržování hraničních vodních toků, mezistátních kolaudací a výúčtování prací na hraničních vodách, udržování čistoty hraničních vod, hydrologie, plavebních otázek, hraničních otázek, vodohospodářských studií a plánování. Komise ČR–A dále aktualizovala „Směrnici pro varovnou službu na česko-rakouských hraničních vodách“. Příští, 18. zasedání Komise ČR–A, se uskuteční 7. – 11. 6. 2010 v Nových Hradech.

Smlouva mezi Českou republikou a Spolkovou republikou Německo o spolupráci na hraničních vodách v oblasti vodního hospodářství

Ve dnech 14. – 15. 10. 2009 se ve Spolkové republice Německo ve Weidenu uskutečnilo 12. zasedání Česko-německé komise pro hraniční vody (Komise ČR–SRN). Účelem tohoto zasedání bylo projednání a odsouhlasení výsledků 11. zasedání Stálého výboru Bavorsko a 11. zasedání Stálého výboru Sasko.

Komise ČR–SRN dále projednala další aktuální otázky spolupráce na hraničních vodách, týkající se zejména zásad pro přímou spolupráci příslušných orgánů a odborných pracovišť, seznamů hraničních vod, bodů spolupráce se Stálou česko-německou hraniční komisí a realizace Rámcové směrnice o vodách na hraničních vodách.

Pod bodem 3. protokolu „Realizace Rámcové směrnice ES na hraničních vodách“ se Komise ČR–SRN podrobně seznámila s dalším postupem prací v této oblasti jak v rámci Stálého výboru Sasko, tak Stálého výboru Bavorsko, a pod bodem 4. protokolu „Nový výpočet kóty horní hladiny retenčního prostoru nádrže Rauschenbach, hraniční vodní tok S 153“ projednala další postup při řešení změny stávající „Dohody mezi vládou Československé socialistické republiky a vládou Německé demokratické republiky o úpravě některých společných otázek spojených s výstavbou a provozem nádrže v údolí

potoka Flöha u Rauschenbachu“, a to formou dodatku k této dohodě. V bodu 5. protokolu „Spolupráce se Stálou česko-německou hraniční komisí“ prodiskutovala Komise ČR–SRN v části státních hranic se Svobodným státem Sasko žádost o navrácení hraničního vodního toku S 3 Bílý potok/Weißbach v hraničním úseku I do původní polohy a žádost o navrácení hraničního vodního toku S 86 Křínice/Kirnitzsch v hraničním úseku VI do polohy podle hraničního dokumentárního díla.

Pod bodem 7. protokolu byl opět řešen záměr financování a výstavby stabilního havarijního profilu Labe v hraničním profilu se SRN. Toto zařízení by mělo zabránit šíření znečištění ropnými látkami do SRN, jež je způsobeno haváriemi.

Úmluva mezi vládou České republiky a vládou Polské lidové republiky o vodním hospodářství na hraničních vodách

Ve dnech 18. – 20. 11. 2009 se na Hrubé Skále v České republice konalo 11. jednání zmocněnců vlád České republiky a Polské republiky pro spolupráci v oblasti vodního hospodářství na hraničních vodách, na kterém byly projednány a schváleny výsledky činnosti jednotlivých společných pracovních skupin za období od 10. jednání zmocněnců. Práce se týkaly plánování vodního hospodářství na hraničních vodách, spolupráce v oblasti hydrologie, hydrogeologie a povodňové ochrany, úprav hraničních vodních toků, zásobování vodou a meliorací příhraničních území, ochrany hraničních vodních toků před znečištěním, otázek implementace Rámcové směrnice o vodách na česko-polských hraničních vodách a opatření realizovaných na hraničních vodních tocích kvůli stabilizaci státních hranic. Jednotlivým pracovním skupinám byly uloženy úkoly v příslušných oblastech spolupráce a schváleny plány práce na další období. Mimo jiné byly projednány záležitosti týkající se povodňové ochrany města Bohumína a hraničních úseků vodních toků Petrůvky a Opavy, postupu prací

Černá Ostravice – Frýdek Místek

pro budoucí snížení povodňových rizik na horním toku řeky Opavy pomocí nádrže Nové Heřminovy, vzájemné výměny hydrometeorologických a hydrogeologických dat a spolupráce výstražných služeb, provedených prací a projektů pro účely úprav hraničních vodních toků a jiných vodohospodářských opatření na nich, zhodnocení výsledků monitoringu jakosti vod, vymezení česko-polských přeshraničních vodních útvarů a problematiky vlivu dolu Turów na povrchové i podzemní vody.

Návrhy Protokolů před jednotlivými jednáními byly v rámci vnitrostátních připomínkových řízení rozeslány se žádostí o stanovisko vedoucím příslušných ústředních orgánů státní správy. Protokoly podepsané příslušnými zmocněnci vlád byly po jednáních znovu na vnitrostátní úrovni předloženy k připomínkám.

Výsledky jednání ČR se sousedními státy na hraničních vodách jsou uvedeny v Protokolech z těchto jednání. V průběhu samotných jednání se nevyskytly žádné problémy, které by bránily schválení jednotlivých Protokolů. V roce 2009 byl ministrem životního prostředí schválen Protokol z 9. zasedání Česko-slovenské komise pro hraniční vody (9. – 11. 6. 2009, Tatranská Štrba, Slovenská republika) a Protokol ze 17. zasedání Česko-rakouské komise pro hraniční vody (22. – 26. 6. 2009, Krems, Rakouská republika). Protokoly z 12. zasedání Česko-německé komise pro hraniční vody (14. – 15. 10. 2009, Weiden, Spolková republika Německo) a z 11. jednání zmocněnců vlády České republiky a vlády Polské republiky pro spolupráci v oblasti vodního hospodářství na hraničních vodách (18. – 20. 11. 2009, Hrubá Skála, Česká republika) byly schváleny ministrem životního prostředí v průběhu měsíce ledna 2010.

Lze konstatovat, že spolupráce na hraničních vodách výrazně přispí-

vá k udržování dobrých vztahů se sousedními státy. Českou delegaci na výše uvedených jednáních vedl český zmocněnec pro vodohospodářské otázky se sousedními státy, náměstek ministra životního prostředí, Ing. Karel Bláha, CSc., který byl do této funkce jmenován předsedou vlády ČR dne 4. 9. 2007.

Protokoly z bilaterálních jednání o spolupráci na hraničních vodách jsou k dispozici u všech zainteresovaných resortů a uloženy na MŽP. Výsledky jsou rovněž k dispozici na webových stránkách www.mzp.cz/cz/voda.

I 2.3

Mezinárodní spolupráce v ochraně vod v ucelených povodích Labe, Dunaje a Odry

Významnou součástí mezinárodní spolupráce České republiky v ochraně vod je spolupráce v rámci mezinárodních komisí pro ochranu ucelených povodí Labe, Dunaje a Odry, a to na základě „Dohody o Mezinárodní komisi pro ochranu Labe“, „Úmluvy o spolupráci pro ochranu a únosné využívání Dunaje“ a „Dohody o Mezinárodní komisi pro ochranu Odry před znečištěním“. Prostřednictvím těchto aktivit přispívá Česká republika také k potřebné ochraně Severního, Černého a Baltského moře a podílí se na koordinovaném zavádění směrnic Evropského společenství v těchto mezinárodních povodích.

V rámci všech komisí byly v roce 2009 v souladu s čl. 13 Rámcové směrnice o vodách dokončovány plány příslušných mezinárodních povodí.

Dohoda o Mezinárodní komisi pro ochranu Labe

MKOL je nejvýznamnějším grémiem česko-německé spolupráce v oblasti ochrany vod v povodí Labe. Její činnost se soustřeďuje na snižování znečištění Labe a jeho přítoků, zlepšení stavu ekosystémů souvisejících s vodou, programy měření a sledování jakosti vody, prevenci havarijního znečištění a především na koordinované plnění požadavků Rámcové směrnice o vodách a zlepšování povodňové ochrany. Ve dnech 28. – 29. 4. 2009 se v Ústí nad Labem konalo „Mezinárodní labské fórum“, na kterém byl představen a diskutován návrh Mezinárodního plánu oblasti povodí Labe. MKOL se již od roku 1988 spolupodílí na přípravě a uskutečňování Magdeburského semináře o ochraně vod, který představuje významnou mezinárodní odbornou a vědeckou akci v povodí Labe. Tento seminář se stal platformou pro výměnu nejnovějších poznatků a zkušeností mezi zástupci vědy, výzkumu, vodohospodářské praxe a administrativy; koná se zpravidla jednou za dva roky střídavě v České republice a ve Spolkové republice Německo. K hlavním pořadatelům patří z české strany s. p. Povodí a z německé strany Středisko výzkumu životního prostředí H. Helmholtze (UFZ).

Na 22. zasedání MKOL, které se uskutečnilo ve dnech 20. – 21. 10. 2009 v Hradci Králové, byla schválena část A Mezinárodního plánu oblasti povodí Labe. Ten byl v prosinci 2009 zveřejněn na internetových stránkách MKOL. Dále byl mimo jiné schválen „Mezinárodní program měření Labe 2010“, MKOL byl informován o postupu při implementaci směrnice o zvládnutí povodňových rizik (2007/60/ES) a byla projednána problematika koncentrací haloethenů v Labi. Bližší informace o MKOL jsou na www.ikse-mkol.org.

Dohoda o Mezinárodní komisi pro ochranu Odry před znečištěním

Dohoda o mezinárodní komisi pro ochranu Odry před znečištěním je prováděna prostřednictvím MKOOpZ, jejíž činnost za rok 2009

byla projednána na 12. plenárním zasedání MKOOpZ, konaném ve dnech 3. – 4. 12. 2009 ve Vratislavi. Na zasedání byly předneseny zprávy o činnosti jednotlivých pracovních skupin, jejichž stěžejní náplní bylo sestavení konečného Plánu mezinárodní oblasti povodí Odry podle čl. 13 Rámcové směrnice o vodách. Dále byla činnost pracovních skupin zaměřena na zavedení modulu „Geoportál MKOOpZ“ (GIS-WFD-RBD Odra), zpracování odborné koncepce mezinárodních monitorovacích míst v povodí Odry (modul „Mezinárodní měřicí místa“ – IMS Odra), dopracování společného seznamu znečišťujících látek specifických pro Odru, monitoring zavádění „Akčního programu ochrany před povodněmi v povodí Odry“, aktualizaci mandátu pracovní skupiny „Povodně“ vzhledem k úkolům vyplývajícím z uplatnění povodňové směrnice ES, dokončení a vydání „Mezinárodního varovného a poplachového plánu pro Odru“, včetně „Plánu spojení“, provádění mezinárodních terénních havarijních cvičení a doplňování česko-německo-polského odborného slovníku.

V roce 2009 proběhla ratifikace „Dohody o změně Dohody o MKOOpZ“ českou a polskou stranou. Změna byla provedena v souvislosti s odstoupením ES od „Dohody o MKOOpZ“. Podrobné informace o činnosti MKOOpZ je možné získat na internetových stránkách www.mkoo.pl.

Úmluva o spolupráci pro ochranu a únosné využívání Dunaje

12. zasedání MKOD se konalo ve dnech 10. – 11. 12. 2009 ve Vídni za předsednictví Slovenska. Zasedání se účastnily delegace všech patnácti smluvních stran úmluvy (EU, osm členských zemí EU a šest

nečlenských zemí EU), předsedové jednotlivých expertních skupin, zástupci pozorovatelských organizací a pracovníci sekretariátu MKOD. MKOD schválila zprávu auditorů za minulé období, rozpočet a výši příspěvků na další období. Projednala práci jednotlivých expertních skupin zaměřených zejména na plnění požadavků Rámcové směrnice o vodách a dokončení Plánu mezinárodní oblasti povodí Dunaje a souvisejících programů opatření (Plán Dunaje) a jeho projednání s veřejností. Plán Dunaje je dostupný na www.icpdr.org/participate. Byly představeny aktivity související s ochranou před povodněmi a koordinace přípravy implementace směrnice o zvládnutí povodňových rizik (2007/60/ES). Byly dohodnuty kroky k uspořádání ministerské konference ke schválení Plánu Dunaje (únor 2010) a workshopu k dalšímu zaměření MKOD (duben 2010). Byly projednány otázky financování kontroly laboratoří a interkalibračních cvičení v celém povodí. Delegace Maďarska představila svoji vizi „Dunajské strategie“, kterou má v plánu uskutečnit v době svého předsednictví EU. Účastníci 12. zasedání MKOD byli informováni o pokroku ve spolupráci s plavebním sektorem a s dalšími komisemi pro ochranu velkých řek, zejména v jižní Africe a v Číně.

V roce 2009 již po šesté ve všech podunajských zemích slavila široká veřejnost „Den Dunaje“, který je stanoven na 29. 6. – den podpisu „Úmluvy o spolupráci pro ochranu a únosné využívání Dunaje“. Součástí slavností je mezinárodní výtvarná soutěž „Mladí tvůrci pro Dunaj“. Oslovy v české části povodí Moravy jsou pořádány Uníí pro řeku Moravu ve spolupráci s MŽP, MZe a Povodím Moravy, s.p. Bližší informace o aktivitách MKOD jsou dostupné na www.icpdr.org.

VD Orlik

Sabina Máchová

11 let, V. třída, ZŠ Na Stínadlech, Teplice, Ústecký kraj

Výzkum a vývoj ve vodním hospodářství

13.

13.1

Výzkum a vývoj v působnosti Ministerstva zemědělství

Ministerstvo zemědělství financovalo v rámci výzkumných projektů v roce 2009 účelový výzkum a vývoj v oblasti vodního hospodářství částkou téměř 43 mil. Kč.

V roce 2009 bylo na podporu vodohospodářského VaV vynaloženo celkem 42 900 tis. Kč. Na projekty VaV s počátkem řešení v roce 2007 byla vynaložena částka 5 605 tis. Kč, 24 766 tis. Kč bylo poskytnuto na projekty VaV zahájené v roce 2008 a 12 529 tis. Kč získaly projekty VaV započaté v roce 2009. V roce 2009 bylo zahájeno řešení osmi nových projektů VaV, které řeší problematiku vodního hospodářství. Projekty VaV jsou především zaměřeny na ochranu půdy a vody při trvale udržitelném rozvoji agrárního sektoru, tvorbu, revitalizaci a ochranu kulturní krajiny, lesa a vodních útvarů a racionalizaci hospodaření s vodou včetně řešení dopadů klimatické změny.

Přehled jednotlivých řešených projektů VaV je v souhrnu uveden v Tabulce 13.1.1. Veřejně přístupné údaje o těchto projektech jsou dostupné na internetových stránkách Rady pro výzkum a vývoj www.vyzkum.cz v centrální evidenci projektů. Údaje o výsledcích z řešení projektů VaV jsou dostupné taktéž v registru informací o výsledcích. Další informace o výzkumu a vývoji v oblasti vodního hospodářství lze nalézt zároveň na stránkách Národní agentury pro zemědělský výzkum při MZe www.nazv.cz v sekci Infobanka.

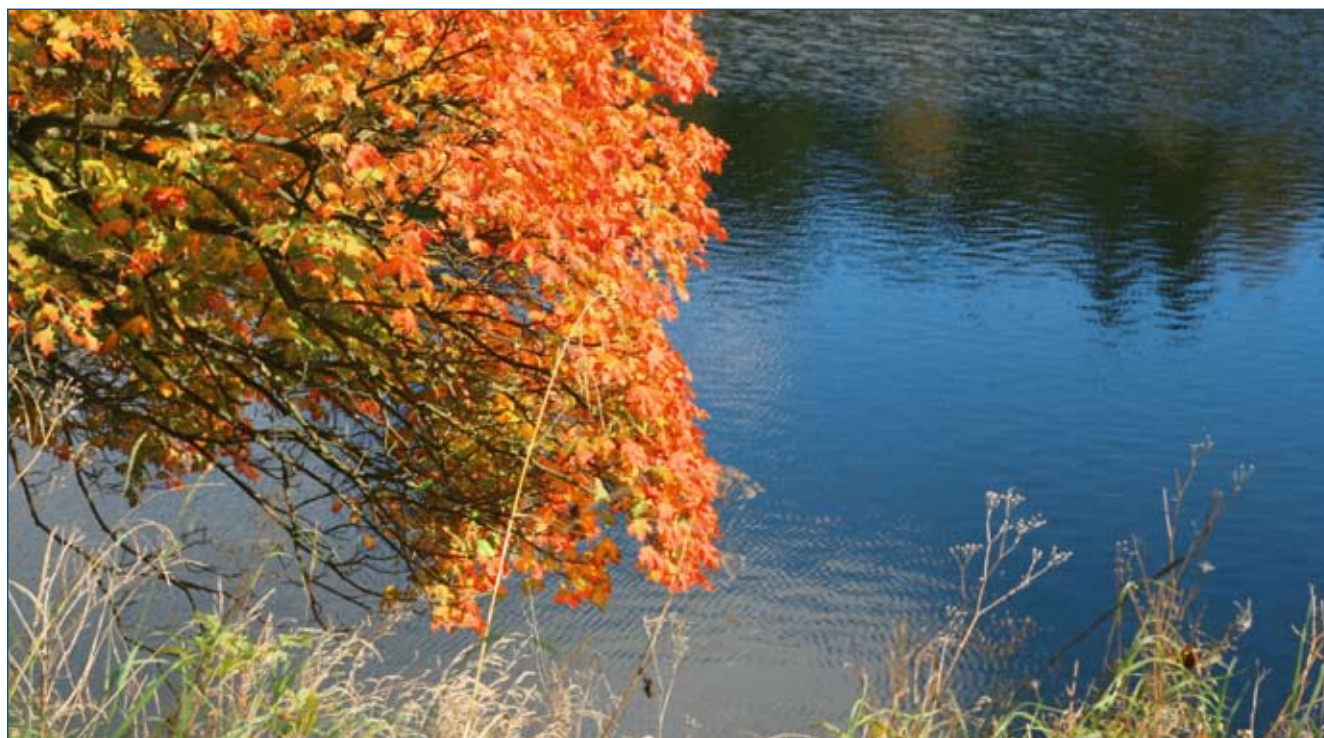
Vodohospodářské projekty VaV vzešly z veřejných soutěží vyhlášených v rámci výše uvedených výzkumných programů, jejichž součástí jsou i podprogramy, tematické okruhy nebo priority, které se vztahují k problematice vodního hospodářství.

Kamenice – Horská Kamenice

Součástí Národního programu výzkumu (poskytovatel MZe) je tematický program Konkurenceschopnost při udržitelném rozvoji, dílčí program Využití přírodních zdrojů. Mezi priority tohoto dílčího programu je zařazen rozvoj technologií úpravy a čištění vod a zefektivnění hospodaření s vodou v krajině s cílem zajistit čistotu a kvalitu pitné vody, předcházení a zmírňování důsledků hydrologických extrémů (povodní a sucha).

VÚMOP, v.v.i., zahájil v roce 2009 práce na řešení výzkumného záměru MZE0002704902 Integrované systémy ochrany a využití půdy, vody a krajiny v zemědělství a rozvoji venkova. V jeho rámci byly kapitoly s vazbou na vodní hospodářství podpořeny finančními prostředky ve výši 13 185 tis. Kč.

Tabulka 13.1.1

Projekty výzkumu a vývoje v oblasti vodního hospodářství financované z kapitoly MZe v roce 2009

Projekt č.	Název projektu	Od – do	Koordinátor	Finanční prostředky (tis. Kč)
QH71015	Minimalizace rizik výskytu metabolitů sinic v technologických procesech rybářského sektoru	1. 5. 2007 31. 12. 2011	Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně	1 865
QH71201	Spolehlivost a bezpečnost vodohospodářských děl v měnících se klimatických podmínkách	1. 5. 2007 31. 12. 2011	České vysoké učení technické v Praze	1 397
QH72085	Diferenciace protierozních opatření podle erodovatelnosti půd a erozivty dešťů	1. 5. 2007 31. 12. 2011	Česká zemědělská univerzita v Praze	1 137
QH72203	Návrh podpory vhodných zemědělských technologií a stanovení identifikátorů pro posouzení ekologických a retenčních funkcí půd a krajiny	1. 5. 2007 31. 12. 2011	Výzkumný ústav zemědělské ekonomiky	1 206
QH81012	Aerační technologie pro redukcí klidových stádií sinic a biodostupnosti živin v sedimentech nádrží	1. 1. 2008 31. 12. 2011	Botanický ústav Akademie věd České republiky, v.v.i.	1 551
QH81046	Optimalizace biomanipulačního efektu dravých ryb v ekosystémech vodních nádrží	1. 1. 2008 31. 12. 2012	Biologické centrum AV ČR, v.v.i.	1 467
QH81170	Multioborové hodnocení vlivů územní ochrany vodohospodářsky významných lokalit ČR	1. 1. 2008 31. 12. 2012	Česká zemědělská univerzita v Praze	1 567
QH81200	Optimalizace vodního režimu v krajině a zvýšení retenční schopnosti krajiny uplatněním kompostů z biologicky rozložitelných odpadů na orné půdě i trvalých travních porostech	1. 1. 2008 31. 12. 2012	Výzkumný ústav zemědělské techniky, v.v.i.	2 188
QH81223	Návrhy na zvýšení spolehlivosti ochranných hrází ve změněných klimatických podmínkách	1. 1. 2008 31. 12. 2010	Vysoké učení technické v Brně	945
QH81326	Nové pěstební technologie u brambor se zaměřením na vyšší efektivnost hnojení a ochranu vod	1. 1. 2008 31. 12. 2012	Výzkumný ústav bramborářský Havlíčkův Brod, s.r.o.	1 240
QH81331	Výzkum adaptačních opatření pro eliminaci dopadu klimatické změny v regionech ČR	1. 1. 2008 31. 12. 2012	Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka, v.v.i.	1 330
QH82078	Retence vody v nivách a možnosti jejího zvýšení	1. 1. 2008 31. 12. 2011	Ústav systémové biologie a ekologie, Akademie věd České republiky, v.v.i.	2 400
QH82083	Možnosti a limity využití říčních a rybníčních sedimentů v zemědělství	1. 1. 2008 31. 12. 2011	Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy, v.v.i.	1 516
QH82089	Hodnocení mimoprodukčních funkcí půd České republiky ve vztahu k funkci produkční a s jejich vlivem na ochranu půdy, vody a krajiny	1. 1. 2008 31. 12. 2012	Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy, v.v.i.	760
QH82090	Změny půdních vlastností po zatravnění, zalesnění nebo dlouhodobém nevyužívání orné půdy, s dopady na ochranu půdy, vody a krajiny České republiky	1. 1. 2008 31. 12. 2012	Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy, v.v.i.	712
QH82095	Vliv rozmístění druhů pozemků v povodí na odtok a odnos vybraných látek	1. 1. 2008 31. 12. 2012	Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy, v.v.i.	2 038
QH82096	Vytvoření konceptuálního modelu tvorby syntetických map zranitelnosti podzemních vod a srovnání s modelem DRASTIC	1. 1. 2008 31. 12. 2012	Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy, v.v.i.	2 272
QH82098	Analýza změn využití krajiny ve zdrojových oblastech plošného zemědělského znečištění pomocí metod DPZ	1. 1. 2008 31. 12. 2011	Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy, v.v.i.	544
QH82106	Rekultivace jako nástroj obnovy funkce vodního režimu krajiny po povrchové těžbě hnědého uhlí	1. 1. 2008 31. 12. 2012	Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích	1 744
QH82117	Šetné a efektivní hospodaření na rybnících s maximálním využitím stávajícího trofického potenciálu a udržením dobré kvality vody i rybí produkce	1. 1. 2008 31. 12. 2012	Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích	2 492
QH91247	Možnosti zmírnění současných důsledků klimatické změny zlepšením akumulací schopnosti v povodí Rakovnického potoka (pilotní projekt)	1. 1. 2009 31. 12. 2011	Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka, v.v.i.	2 053
QH91257	Socioekonomická analýza dopadů klimatické změny ve vazbě na vodní hospodářství ČR – efektivnost nákladů vodohospodářských služeb a nástroje jejich regulace	1. 1. 2009 31. 12. 2011	Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka, v.v.i.	1 813
QH92034	Identifikace infiltračních oblastí vybraných povodí pomocí vodního vegetačního stresu	1. 1. 2009 31. 12. 2011	Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy, v.v.i.	2 071
QH92073	Horské lesy – základní ekosystémy ovlivňující vodní bilanci, velké vody a suchá období v krajině	1. 1. 2009 31. 12. 2011	Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, v.v.i.	807
QH92086	Metodika návrhu a realizace infiltračních a záchytných opatření v rámci obnovy hydrologických poměrů a způsobů hospodaření v krajině	1. 1. 2009 31. 12. 2011	Česká zemědělská univerzita v Praze	1 458
QH92091	Optimalizace rekultivačních a sanačních postupů pro těžbou devastované krajinné celky s důrazem na ochranu vod a ekologickou stabilitu	1. 1. 2009 31. 12. 2011	Česká zemědělská univerzita v Praze	1 521
QH92298	Systém přírodních blízkých protierozních a protipovodňových opatření a jeho optimalizace v procesu pozemkových úprav	1. 1. 2009 31. 12. 2011	Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích	1 306
QI91C008	Optimalizace postupu navrhování technických protierozních opatření	1. 6. 2009 31. 12. 2013	Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy, v.v.i.	1 500
Celkem				42 900

Pramen: MZe

Během prvního roku řešení výzkumného záměru VÚMOP, v.v.i., (2009–2013) dochází v rámci experimentálního povodí VÚMOP, v.v.i., situovaných v krystaliniku ČR, k optimalizaci podrobného (kontinuálního) monitoringu jakosti a množství povrchových, drenážních a podzemních vod a jeho porovnání s monitoringem bodovým (diskrétním). Bodový monitoring významně podhodnocuje odnosy především nerozpuštěných látek a fosforu zejména během zvýšených vodních stavů. Kvantifikací obou použitých přístupů a aplikací různých metod vymezení kritických zdrojových ploch látek P a N v povodí ve vztahu k zastoupeným půdám, kulturám i zemědělskému hospodaření budou v dalších letech získány poznatky, které umožní formulovat praktická doporučení z hlediska omezení plošných zdrojů zemědělského znečištění v krajině za různých srážko-odtokových situací.

Pro snižování stále značné dusičnanové zátěže drenážních vod je sledována účinnost denitrifikačního zemního slámového biofiltru, který odstraňuje (přes jeho drobné mechanické poškození) již třetím rokem celoročně dusičnanový dusík v průměru z cca 90 %.

Sekvestrace uhlíku v zemědělských půdách prostřednictvím některých postupů zpracování půdy (např. ochranným obděláváním) může přispět ke zmírnění jeho uvolňování do atmosféry. Ve VÚMOP, v.v.i., jsou prováděny parcelkové pokusy zaměřené na vyhodnocení množství a labilitu půdního organického uhlíku v sedimentech z rozdílně obhospodařovaných ploch. Výsledky rozborů organického uhlíku v půdě poukazují na pozitivní vliv uplatňování agrotechnických protierozních opatření na snížení obsahu uhlíku v sedimentech.

Dále jsou prováděny pokusy se závlahou rychle rostoucích dřevin (*Salix viminalis*) vyčištěnou odpadní vodou z čistíren malých aglomerací ve vztahu k potenciálnímu ohrožení jakosti podzemních vod, přírůstkům rychle rostoucích dřevin a potenciálním změnám agrochemických vlastností půd.

Ve vztahu k zastoupenému druhu kultury (lesní půdy, orná půda, travní porost) a intenzitě zemědělského hospodaření jsou sledovány obsahy rizikových látek v půdách a půdním roztoku v terénních podmínkách. Jsou analyzovány potenciálně rizikové prvky (As, Cd, Cu, Pb, Zn), perzistentní organické polutanty (obsah polycyklických

Retenční nádrž Bokov – Domažlice

aromatických uhlovodíků a DDT, včetně metabolitů) a je také sledován obsah a kvalita primární organické hmoty.

13.2 Výzkum a vývoj v působnosti Ministerstva životního prostředí

V působnosti Ministerstva životního prostředí byl v roce 2009 hlavním řešitelem úkolů, zabývajících se problémy ochrany vod, Výzkumný ústav vodohospodářský T.G. Masaryka, veřejná výzkumná instituce. Další významné úkoly řešil nebo na jejich řešení významnou měrou spolupracoval Český hydrometeorologický ústav.

Rok 2009 byl pátým rokem realizace výzkumného záměru MŽP0002071101 – „Výzkum a ochrana hydrosféry – výzkum vztahů a procesů ve vodní složce životního prostředí, orientovaný na vliv antropogenních tlaků, její trvalé užívání a ochranu, včetně legislativních nástrojů“. Poskytovatelem dotace je ČR prostřednictvím MŽP, příjemcem dotace byl VÚV T.G.M., v. v. i. V gesci MŽP byly v roce 2009 řešeny projekty vědy a výzkumu z oblasti ochrany vod (včetně oblastí souvisejících) v rámci programu Rady vlády pro výzkum a vývoj. Tyto projekty jsou uvedeny v Tabulce 13.2.1.

Tabulka 13.2.1

Projekty výzkumu a vývoje v oblasti vodního hospodářství financované z kapitoly MŽP v roce 2009

Projekt č.	Název projektu	Od – do	Koordinátor	Finanční prostředky (tis. Kč)
SP/1c2/121/07	Mapy rizik vyplývajících z povodňového nebezpečí v ČR	2007–2011	Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka, v. v. i.	3 273
SP/1c4/116/07	Výzkum a implementace nových nástrojů pro předpovědi povodní a odtoku v rámci zabezpečení hlásné a předpovědní povodňové služby v ČR	2007–2011	Český hydrometeorologický ústav	2 274
SP/2e7/229/07	Antropogenní tlaky na stav půd, vodní zdroje a vodní ekosystémy v české části mezinárodního povodí Labe	2007–2011	Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka, v. v. i.	15 199
VZ-MZP0002071101	Výzkum a ochrana hydrosféry – výzkum vztahů a procesů ve vodní složce životního prostředí, orientovaný na vliv antropogenních tlaků, její trvalé užívání a ochranu, včetně legislativních nástrojů	2005–2011	Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka, v. v. i.	54 147
SP/2e7/167/08	Identifikace antropogenních tlaků v české části mezinárodního povodí řeky Odry	2008–2010	Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka, v. v. i.	6 430
SP/2e7/73/08	Identifikace antropogenních tlaků na kvalitativní stav vod a vodních ekosystémů v oblastech povodí Moravy a Dyje	2008–2010	Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka, v. v. i.	11 143
SP/1b7/1124/08	Negativní antropogenní vlivy v povodí Bíliny (Česká republika)	2008–2010	Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka, v. v. i.	2 972
SP/1a6/1125/08	Časová a plošná variabilita hydrologického sucha v podmínkách klimatické změny na území České republiky	2008–2010	Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka, v. v. i.	3 745
SP/2e7/50/08	Posouzení indikační váhy hodnotitelných taxonů společenstva makrozoobentosu – příspěvek pro implementaci WFD – ES v ČR	2008–2009	Masarykova univerzita	1 326
SP/2e7/58/08	Zjištění parametrů ovlivňujících profily vod ke koupání z hlediska životního prostředí	2008–2010	Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka, v. v. i.	2 445
Celkem				102 954

Pramen: MŽP

V roce 2009 pokračoval z prostředků MŽP projekt SP/1c2/121/07 – „Mapy rizik vyplývajících z povodňového nebezpečí v ČR“, který je založen na rozpracování dílčích problematik k doplnění dosud užívaných nebo navržených postupů rizikové analýzy záplavových území a návrh postupu k efektivnímu plnění povinností ČR vyplývajících ze směrnice 2007/60/ES o vyhodnocování a zvládnutí povodňových rizik. V roce 2009 bylo řešení zaměřeno na ověření použitelnosti aktuálních datových zdrojů k efektivnímu popisu nebezpečí, zranitelnosti, stanovení potenciálních škod a vyjádření rizika, které vyplývá z povodňového nebezpečí. Současně proběhla aktualizace a verifikace dílčích metodik postupů stanovování potenciálních škod a vyjádření rizik. Pokračovala vektorizace jednotlivých výkresů územně plánovací dokumentace obcí v pilotním povodí Lužnice a Nežárky. Podklady byly zpracovány do mapy rizik na základě matice pro jednotlivé obce v pilotním povodí. Proběhl terénní průzkum ve zbývajících částech pilotního povodí Lužnice od Tábora po soutok s Vltavou.

Projekt SP/1c4/16/07 – „Výzkum a implementace nových nástrojů pro předpovědi povodní a odtoku v rámci zabezpečení hlásné a předpovědní povodňové služby v ČR“ se v roce 2009 zaměřil na výzkum vlivu vstupů ansámblových systémů pro pravděpodobnostní předpověď počasí na hydrologické modelování, vytvoření metodiky dlouhodobých pravděpodobnostních hydrologických předpovědí, vyhodnocení využitelnosti výstupů pravděpodobnostních předpovědí ve vodohospodářské praxi, vývoj robustní metody odhadu odtoku z přívalových srážek, rozvoj metod pro stanovení a měření parametrů sněhové pokrývky vzhledem k potřebám hlásné a předpovědní povodňové služby a vytvoření průvodce povodňovými riziky pro potřeby povodňových orgánů a veřejnosti.

SP/2e7/229/07 – „Antropogenní tlaky na stav půd, vodní zdroje a vodní ekosystémy v české části mezinárodního povodí Labe“ se zaměřuje na identifikaci vlivů způsobených převážně lidskou činností na kvalitu vodních zdrojů, půd a vodní ekosystémy včetně popisů změn habitatů a jejich následného ovlivnění společenstev vodních organismů. Cílem projektu je základní výzkum v otázkách transportu nutrientů v povodí, nejistot při modelování průtoků, využití stabilních izotopů pro popis hydrologického režimu v povodí včetně jakosti,

Vltava – plavební komory Hořín

modelování chování radionuklidů v tocích, vlivu polutantů na ryby, chování ryb v tocích a jejich přirozené reprodukce. Vzhledem k rozsahu řešené problematiky je projekt členěn do samostatných odborných bloků. Na řešení projektu se dále podílí Výzkumný ústav rybářský a hydrobiologický Jihočeské university, Česká geologická služba a ČVUT, Fakulta stavební. Řešení projektu je plánováno do roku 2011.

SP/2e7/73/08 – „Identifikace antropogenních tlaků na kvalitativní stav vod a vodních ekosystémů v oblasti povodí Moravy a Dyje“ byl zahájen v roce 2008 s dobou trvání do roku 2010. Základním cílem tohoto projektu je identifikace antropogenních tlaků na stav půd, kvalitu vodních zdrojů a na změnu habitatu vodních ekosystémů s možností predikce či průkazu konkrétních dopadů na biologické komponenty dotčeného vodního ekosystému. Řešitelem projektu je VÚV T.G.M., v. v. i., pobočka Brno, poskytovatelem dotace MŽP. Vzhledem k širokému spektru řešených vědeckých zadání je projekt dále členěn na osm dílčích úkolů.

SP/2e7/67/08 – „Identifikace antropogenních tlaků v české části mezinárodního povodí řeky Odry“ byl zahájen v roce 2008. Cílem projektu, probíhajícího v letech 2008–2010, je identifikace antropogenních tlaků na stav půd, jakost vod a na změnu habitatu vodních ekosystémů na podkladě vyhodnocení výsledků základního i aplikovaného výzkumu. Projekt je rovněž zaměřen na stanovování efektivity a účelnosti protipovodňových přírodních blízkých opatření, analýzu podílu plošných a difúzních zdrojů na celkovém znečištění vod a zhodnocení vlivu intenzifikace chovu ryb (rybářské hospodaření). Hlavním řešitelem projektu je VÚV T.G.M., v. v. i., pobočka Ostrava. Vzhledem k multidisciplinárnímu charakteru úkolu se na jeho řešení podílí další čtyři vědecké a výzkumné instituce. Určení hlavních antropogenních tlaků je východiskem ke stanovení priorit v oblasti návrhu opatření pro snížení hlavních negativních dopadů na jakost půd, vod a přírodní stanoviště v české části mezinárodního povodí řeky Odry.

SP/1b7/124/08 – „Negativní antropogenní vlivy v povodí Bíliny (Česká republika)“ byl zahájen v roce 2008. Základním cílem navrhovaného projektu je přispět k poznání, ochraně a zlepšení životního prostředí povodí řeky Bíliny. Projekt je zaměřen na hodnocení kontaminace složek ekosystému povodí řeky Bíliny cizorodými látkami a jejich vzájemnou interakci. Přínos projektu spočívá především v konkrétním vymezení hlavních zdrojů rizik v zájmové oblasti, definování jejich vlivu na životní prostředí a posouzení současných nástrojů ochrany ekosystému Bíliny s návrhy na jejich úpravu.

SP/1a6/125/08 – „Časová a plošná variabilita hydrologického sucha v podmínkách klimatické změny na území ČR“ bude ukončen v roce 2010. Cílem projektu je posouzení současné a možné budoucí extremity hydrologického sucha na území ČR, a to na základě pozorovaných hydrologických řad a řad simulovaných pro podmínky klimatických změn.

SP/2e7/58 – „Zjištění parametrů ovlivňujících profily vod ke koupání z hlediska životního prostředí“ je zacílen na zavedení toku dat a informací o vodách ke koupání a na jejich vyhodnocení, a to s ohledem na poskytování informací veřejnosti a EU a na zpracování návrhů opatření ke zlepšení stavu těchto vod.

V roce 2009 bylo ukončeno řešení projektu SP/2e7/50 – „Posouzení indikační váhy hodnotitelných taxonů společenstva makrozoobentosu – příspěvek pro implementaci WFD – ES v ČR“, který se zabýval identifikací valenčních charakteristik taxonů v podmínkách antropogenně minimálně ovlivněných toků a posunů těchto charakteristik v kontaminovaném prostředí, včetně stanovení jejich indikační váhy, která je nezbytným předpokladem pro hodnocení ekologického stavu vod. Výsledky projektu mají značný význam pro identifikaci a hodnocení míry antropogenních vlivů znečištění vod. Výstupem projektu je sestavení valenčních charakteristik makrozoobentosu v říční síti ČR pro účely správného nastavení monitoringu vod.

Vysvětlivky zkratk v textu

AOPK ČR	Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky
AOX	adsorbable organic halogens (adsorbovatelné organicky vázané halogeny)
BSK ₅	pětidenní biochemická spotřeba kyslíku
CEB	Rozvojová banka Rady Evropy
CEVN	centrální evidence vodních nádrží
CEVT	centrální evidence vodních toků
ČHMÚ	Český hydrometeorologický ústav
ČIŽP	Česká inspekce životního prostředí
ČOV	čistírna odpadních vod
ČSN	Česká státní norma
ČSÚ	Český statistický úřad
ČR	Česká republika
ČVUT	České vysoké učení technické v Praze
DDD	1,1-dichloro-2,2-bis(p-chlorophenyl) ethan
DDE	2,2-bis(p-chlorophenyl) 1,1-dichloroethylen
DDT	1,1,1-trichloro-2,2-bis(p-chlorophenyl) ethan
DHM	dlouhodobý hmotný majetek
DMKP	dlouhodobá měsíční křivka překročení
DN	denitrifikace
EAFRD	European Agricultural Fund for Rural Development (Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova)
EHK OSN	Evropská hospodářská komise Organizace spojených národů
EIB	European Investment Bank (Evropská investiční banka)
EK	Evropská komise
EO	ekvivalentní obyvatel
ERDF	European Regional Development Fund (Evropský fond pro regionální rozvoj)
EROD	indukce ethoxyresarufin-O-deetylázy
ES	Evropské společenství
EU	European Union (Evropská unie)
FKSP	Fond kulturních a sociálních potřeb
FS	Fond soudržnosti
HOZ	hlavní odvodňovací zařízení
CHP	chemické odstraňování fosforu
CHSK _{cr}	chemická spotřeba kyslíku, oxidace dichromanem draselným
ISPA	Instrument for Structural Policies for Pre-Accession (Nástroj strukturálních politik v předvstupním období)
ISVS	Informační systém veřejné správy
LČR	státní podnik Lesy České republiky
MD	Ministerstvo dopravy
MF	Ministerstvo financí
MKOD	Mezinárodní komise pro ochranu Dunaje
MKOL	Mezinárodní komise pro ochranu Labe
MKOO _{pZ}	Mezinárodní komise pro ochranu Odry před znečištěním

MLVH	Ministerstvo lesního a vodního hospodářství
MO	Ministerstvo obrany
MU	Masarykova univerzita
MVE	malá vodní elektrárna
MZd	Ministerstvo zdravotnictví
MZe	Ministerstvo zemědělství
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
N	nitriфикация
N _{anorg}	anorganický dusík
NACE	klasifikace ekonomických činností (dle Eurostatu)
NL	nerozpuštěné látky
NP	národní programy
NV	nařízení vlády
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development (Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj)
OKEČ	Odvětvová klasifikace ekonomických činností ČSÚ
OPD	Operační program Doprava
OPI	Operační program Infrastruktura
OPŽP	Operační program Životní prostředí
PAU	polycyklické aromatické uhlovodíky
PBDE	polybromované difenylethery
PCB	polychlorované bifenyls
PRŘS	Program revitalizace říčních systémů
PRV	Program rozvoje venkova
PRVKÚ ČR	Plány rozvoje vodovodů a kanalizací území České republiky
PRVKÚK	Plány rozvoje vodovodů a kanalizací krajů
Q _A	dlouhodobý roční průměr
Q _M	dlouhodobý průměrný měsíční průtok
RAS	rozpuštěné anorganické soli
RIS	Říční informační služby
ŘVC ČR	Ředitelství vodních cest České republiky
SFDI	Státní fond dopravní infrastruktury
SFŽP	Státní fond životního prostředí České republiky
s. p.	státní podnik
SPA	stupeň povodňové aktivity
SZIF	Státní zemědělský intervenční fond
VaV	výzkum a vývoj
VD	vodní dílo
VN	vodní nádrž
VPN	virtuální privátní síť
VTG	villogenin
VÚMOP, v.v.i.	Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy
VÚVT.G.M., v.v.i.	Výzkumný ústav vodohospodářský T.G. Masaryka, veřejná výzkumná instituce
WFD	Water Framework Directive (Rámcová směrnice o vodách)
WHO	World Health Organisation
ZVHS	Zemědělská vodohospodářská správa

Poznámky:

Poznámky:

Poznámky:

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

